పీఠిక.

ఆర్యులారా!

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్త్రులు శ్రౌతకర్మములను జక్కఁగ నియమయుతముగ నెఱవేర్చిరేని వారు (ఆ జననీజనకులు) తమ పుత్త్రాదు లొనరించిన దానాదికర్మములకు విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. మఱియు వారు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు. వారట్లగుటచే వారానందమును బొంది తమ పుత్త్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటులాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబున పుత్త్రులు సుఖవంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే ।
శ్రేయసాంచాభి వృద్ధిస్స్యాద్భ్యాయసాముత్తరోత్తరమ్ ॥

పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతఁ బుత్త్రాదులయొక్క వంశాభివృద్ధిని బొందుటయేకాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

—♦ ప్రయోగమందుండు సంస్కార వైషమ్యములు. ♦—

ఆహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ ఆహితాగ్నిసంస్కారః	ఆహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధముతో గూడిన పితృమేధము సంస్కారముజరుపవలెను.
ఆహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్వే పితృమేధసహిత ఆహితాగ్ని సంస్కారః	ఆహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తగానిచో పితృమేధసహిత సంస్కారమే చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధ సహితపితృమేధసంస్కారః	ఆహితాగ్ని కానివాడు బ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ సం. సంస్కారము చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్వే కేవల పితృమేధ సంస్కారః	అనాహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్త కానిచో కేవలము పితృమేధ సంస్కారమే చేయవలయును.

అయ్యా! ఈకలిప్రాబల్యమువలన, బ్రహ్మవేత్తలు. ఆహితాగ్ను లు మొదలగు వారలెక్కడనో బహుస్వల్పముగా నుందురు. అందువలన బ్రహ్మమేధ సంస్కారము. ఆహితాగ్ని సంస్కారము క్రమముగా తగ్గియుండెను. ఇప్పుడు సర్వేసర్వత్రా అనాహితాగ్నుల సంఖ్యయేవృద్ధిగా నుండెను. ఈవిషయములన్నియును సుజనులకందఱికిని దెలిసినవిషయమే కనుక విస్తరింపపనిలేదు. ఆపస్తంబముని చేసిన శ్రౌతపన్నములేమి; గృహ్యసూత్రములేమి, యావచ్ఛుభ కర్మములను గుఱించినవేకాని మఱియొకటికాదు, అనఁగా నౌపాసనము మొదలుకొని యశ్వమేధాంతక్రతువులును, నిషేకాదిశ్మశానాంతములైన షోడశకర్మములును చెప్పఁబడినవి. అయితే ఆపస్తంబముని శుభమును బోధించిన తినవాక్కుచే నశుభమును బోధింప సమాధానము లేనందున తన శిష్యుఁడైన భరద్వాజమునిచే భారద్వాజసూత్రము రచింపఁబడెను. ఆభారద్వాజసూత్రములో ఔర్ధ్వదైహికమును, బ్రహ్మమేధసంస్కారమును జెప్పఁబడినవి. ఔర్ధ్వదైహికకర్మమునకు పైతృమేధికమని పేరు. పైతృమేధికమనఁగా చనిపోయిన బ్రాహ్మణులకు దహన సంస్కారము మొదలుకొని సపిండీకరణాంతమువఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము॥ జ్ఞాత్వాకర్మాణికుర్వీత॥ అనియుండెను. కాలము తెలిసి కర్మమాచరింపఁదగును. యీకలికాల మహిమవలన కొందఱు పుత్రులుమాతాపితరలను సదా దూషింపుచువారు మృతులైనవెనుక వారికి సకాలమందు శ్రాద్ధములఁజేయక మాతల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితులకొఱకే శ్రాద్ధములేర్పడినవనెడు ముఖ్యాభిప్రాయము గలవారగుదురు.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరంత్రాయతేసుతః ।
తస్మాత్పుత్ర ఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవస్వయంభువా ॥

అనఁగా ఏకారణమునలన పున్నామయనునరకమునుండి తండ్రిని రక్షింపుచున్నాఁడో ఆకారణమువలన పుత్త్రుఁడని స్వయముగా బ్రహ్మచేఁజెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దంభూరిభోజనాత్ ॥
గయాయాంపిండదానాచ్చత్రిభిః పుత్త్రస్యపుత్త్రతా ॥

అనఁగా తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞననుసరించుటయు ప్రత్యాబ్దికములందన్న దానముచేయుటయుగయయందు పిండప్రదానమిచ్చుటయును ఈమూఁడుకార్యము లాచరించుటచే పుత్త్రుఁడు పుత్త్రధర్మమును బొందినవాడగును. యిదిగాక:—

శ్లో॥ నాస్తిమాతృ సమందైవం నాస్తిపితృసమోగురుః ।
తయోర్నిత్యాప్రియంకుర్యాత్కర్మణామనసాగిరా ॥

తల్లితోసమానమైన దైనంబును, తండ్రితోసమానమైన గురువును లేరు కనుక నెల్లప్పుడు త్రికరణశుద్ధితోననఁగా మనోవాక్కాయములోకటికాగావారికిప్రియముగనడుచుకొనుటయేపుత్త్రలక్షణము

శ్లో॥ అపుత్రస్యగతిర్నాస్తిస్వర్గోనైవచ నైవచ ।
తస్మాత్పుత్త్రముఖం దృష్ట్వాభవేత్పశ్చాద్ధితాపసః ॥

పుత్త్రసంతానములేనివానికి స్వర్గాదిభోగములు లేవుకనుక పుత్త్రసంతానము కలిగినవెనుకనే తండ్రిసన్యసించి తపస్సు ప్రారంభింపవలెనుగదా సత్పుత్త్రుఁడైనవాఁడు తల్లిదండ్రులకుదహనాదికర్మములుపూర్తిగా నెఱవేర్చి పిదప మాసికాది శ్రాద్ధంబులును సంవత్సరవిమోకాబ్దికాదులను జరిపి ఆపయిన ప్రతిసంవత్సరంబున మృత తిథియందు ఆబ్దికము తనజీవితకాలమువఱకుఁ బెట్టుచుండవలయును.

శ్లో॥ మృతాహంతు పరిత్యజ్యచండాలఃకోటిజన్మసు ॥

తలితండ్రులమృతతిథులు పరిత్యజించిన వానికి కోటిజన్మములెత్తి నప్పటికిని వానికి చండాలత్వము పోనేరదని ప్రాచీనగ్రంథములభిప్రాయము.

శ్లో॥ దరిద్రాయ కృతందానం శూన్యలింగస్య పూజనమ్ ।
అనాథప్రేతసంస్కార మశ్వమేధ సమంవిదుః ॥

దరిద్రునికొఱకుఁ జేయఁబడిన దానమును పూజ లేని లింగమును బూజించుటయును దిక్కులేని శవమును సంస్కరించుటయును యీ మూఁడును అశ్వమేధయాగము చేయుటవలనఁగలుగు ఫలమునకు సమానమయిన ఫలమిచ్చునవి.

అయ్యా! ఈపైతృమేధికమునకావశ్యకమయిన అపరకృష్ణీయాదిగ్రంథములనేకములు గలవు ఆగ్రంథములన్నియును పండితులకె గ్రాహ్యములుకాని తదితరులకు గ్రాహ్యములుగావు యాజుషప్రయుక్తంబగు అపరం బాకచోటఁబ్రయోగవిధిగా లేనందున గొందఱు నామిత్రులు నన్నుబ్రోత్సాహపఱుపఁగా నేను ఈగ్రంథము 1909 సంవత్సరంబున సహస్రప్రతులు ముద్రింపించితిని ఈశ్వరానుగ్రహమువలన ఆగ్రంథములన్నియును వినియోగపడినవి. రెండవమాఱుస్వరములతోనుధర్మశాస్త్రవిషయములతోను ముద్రింపించుచుండఁగా బహుజనులీగ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి. ముద్రణమందుండుటచే అప్పట్లోపంపవీలు లేకుండెను. కనుక గ్రంథముకొఱకిప్పుడు దరఖాస్తుచేసినవారల క్షమాపణ వేడెదను.

ఈపుస్తకము నెంతశ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁగొన్ని స్ఖాలిత్యములుండవచ్చును; కనుక వేదపారజ్ఞులందఱు నీగ్రంథమునవలోకించి యిందుండు స్ఖాలిత్యములను గ్రహించినాకుఁ

తెలిసికొని మూఁడవకూర్పునందుఁ జేర్పింపుచున్నాఁడనని బుధోత్తములకు విన్నవించుచున్నాను, అయ్యా బ్రహ్మమేధ సంస్కారము స్వప్రయోగముగా ప్రత్యేకముగా వ్రాయుచున్నాఁడనుగాన ఈగ్రంథమందుఁ జేర్చనైతి.

శ్లో॥ నిషేకాదీనికార్యాణికోశం దృష్ట్వాన్నకారయేత్ ।
పైతృమేధిక కార్యాణికోశం దృష్ట్వైవకారయేత్ ॥

అని ప్రమాణమునననుసరించి ఈపైతృమేధికప్రయోగముపుస్తకమును జూచియేజరుపఁదగును.

ఇట్లు,

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాల,
మచిలీపట్టణము.

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఏతద్గ్రంథస్థవిషయములు.

ఇతి విషయసూచికసమాప్తము.

సంన్యాసించ॥ సుమంగ—న॥ శ్రీహోవ...కల్యాణ॥ఆయుర్దా... —దేవేభ్యః॥పృథివీశాన్తాసాగ్నినాశాన్తాసామేశాన్తాశుచగ్ం శమయతు। అన్తరిక్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమయతు। ద్యౌశ్శాన్తాసాదిత్యేన శాన్తాసామే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు॥ పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తిర్ద్యౌ శ్శాన్తిర్దిశశ్శాన్తిరవాన్తరదిశా శ్శాన్తి రగ్నిశ్శాన్తిర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్యశ్శాన్తిశ్చంద్రమాశ్శాన్తిర్నక్షత్రాణిశాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తిర్వనస్పతయశ్శాన్తిర్గౌశ్శాన్తి రజాశాన్తి రశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తిర్బ్రహ్మశాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవశ్శాన్తి శ్శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః। తయాహగ్ం శాన్త్యాసర్వశాన్త్యామహ్యంద్విపదేచతుష్పదేచశాంతింకరోమి శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః॥ శ్లో॥ నమఃకృష్ణాయదేవాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే। యోగేశ్వరాయ యోగాయ త్వామహం శరణంగతః॥ నిత్యోత్సవోభవే త్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్। యేషాంహృదిస్థోభగవాన్ మంగళాయతనంహరిః॥ కృష్ణాతటినీతటస్థిత బృందాపురవాసి విప్రవర్యేణ। కౌండిన్యగోత్రజనుషాలక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిణాకుముదే॥ యాజుషస్మార్తాఽపరప్రయోగభాగోద్య ముద్రితో గ్రంథః। ఆసేతుశీతనగమధ్యస్థాయే బాడబామహాపూజ్యాః। తేషాంతోషాద్భగవాన్ హరిస్తుతుష్యే న్మమాపిభవుకోఽస్తు॥ శ్రీమదానందసద్వర్షే శ్రావణే కృష్ణపక్షకే। ఇదానీంపితృమేధశ్చ సస్వరశ్చసు ముద్రితః॥

తప్పొప్పులపట్టిక.

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧	మనః	నమః
౨	౫	పోచ్యతే	ప్రోచ్యతే
౩	౭	కార్యములునాచ	కార్యములాచ
౭	౧౪	శ్యాలక	స్యాలక
౮	౨౯	పుత్త్రి	పుత్రుఁడు
౯	౮	స్నాన్న	స్నాన
,,	౧౨	యస్మేచ	జనసే
,,	౧౩	స్తత్కాలవికో	స్తత్కాలికో
౧౩	౩	ప్రతాఽతి	వ్రతాఽతి
౧౫	౧౫	పుసుషా	పురుషా
,,	౨౪	పత్మి	పత్ని
౧౬	౯	విశ	విశ
,,	,,	కామె	కామె
౧౬	౧౦	ఉత్త్వా	ఉత్తా
,,	౨౧	నిష్ణో	విష్ణో
౧౭	౪	శర్మణ	శర్మణః
౧౮	౩	సోఽశుతే	సోఽశ్నుతే
౧౮	౯	అధీహి	అధీహి
౨౨	౨౨	స్పుర్శ్యా	స్పుశ్యా
౨౩	౧౬	మమష్యః	మనుష్యః
౨౪	౫	పంచతిమె	పచంతిమె
౨౫	౧౩	వాతర్థాయా	వాంతర్థాయా
౨౯	౧౪	ధాత్రేణ	దాత్రేణ

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౦	౬	ఏషావై దేవ	ఏషావై దేవ
,,	౧౩	మస్మై	మస్మై
౩౨	౬	వధి	వథి
,,	౨౧	స్వంతం	స్వంతం
,,	౨౨	సదేమం	సదేమ
౩౪	౨౦	కుర్యాత్	కుర్యాత్
,,	౨౨	ష్ణుర్	ధృష్ణుర్
౩౫	౧౪	మూహః	మూహః
౩౮	౨	జోష్టాస్వాహా	జోష్టాస్సువర్యంతుయజ మానాస్స్వస్తిస్వాహా
౪౦	౧౪	నక్షత్రము	నక్షత్రము
౪౩	౧౪	శ్రీ వటాః	శ్రీనవటాః
౪౫	౯	శ్లేష్మని	శ్లేష్మని
,,	౧౧	ప్రీత్యర్థ	ప్రీత్యర్థం
,,	౧౮	ర్మత్రైః	ర్మంత్రైః
౪౭	౨	సుషుత్వ	సుషుప్త్యై
,,	౧౯	స్తానాం	స్త్రానాం
౫౩	౧౬	అజ్ఞాలో	అజ్ఞానలో
౫౫	౧౯	విష్యు	లిష్యు
౫౬	౬	త్రైవస్య	త్రైవస్య
,,	,,	ధితోతోనః	ధిత్సోతోనః
,,	౮	తామి	తామ్రి
,,	౧౩	సూర్యస్స	సూర్యస్య

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౫౯	౨	పయస్తె	పయస్తా
౬౪	౭	అనుశా	అనుభా
,,	౭	స్నాన	స్నానం
౭౦	౧౦	పేత	ప్రేత
౭౧	౧౧	మేత్త్రి	మైత్రి
౭౩	౩	స్నాహి	స్వాహీ
౭౬	౭	ప్రాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్తం
,,	౧౫	శర్మారం	శర్మాణం
౭౭	౩	వకిసే	వకిరె
,,	౭	చర్యాయలు	చర్యాలు
౭౯	౧౫	స్మత్తైః	స్మృత్యంతరైః
	౧౯	ప్రియమ్	శ్రియమ్
	౧౩	న్పుష్టి	న్పుష్టిం
౮౪	౪	యుజగం	యజ్ఞగం
౮౫	౯	శ్రుమ్మీ	శ్రుద్ధీ
౯౫	౧౩	ర్మాజ్జ	ర్మాగజ
౧౦౦	౧౪	తిలోస్త్రి	తిలోస్త్రి
౧౦౧	౧౮	బ్రహ్మ	బ్రిహ్మ
౧౦౪	౨౨	ఘుప వేశ	ఘుట వేశ్య
,,	౨౩	దధ్యాత్	దద్యాత్
౧౦౫	౧	శ్రాద్ధనము	శ్రాద్ధము
౨౧౨	౨౨	ఘేష్యాదశ	ఘేస్యాదత
౨౧౧	౪	ఘేష్యా	ఘేస్యా
౨౪౪	౨౨	మాంస	ఘాస

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః

యాజుషాఽపరప్రయోగానుక్రమణిక.

మృతికి మంచి నక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ మృతతిథిషు యదాస్యాత్సోమసౌమ్యార్యవారా। త్యతిశుభఫలదాని ప్రోచ్యతే ధర్మవిద్భిః। తురగ భరణి పుష్యస్వాతిహస్తార్ద్రమిత్ర। శ్రవణజలసమేతాః జ్యేష్ఠ మూలా స్తథైవ। భుజగ మపిచపూర్వాషాఢఫల్గునీనామధేయం। సకలమునుగణానాంశస్యతేప్రేత కార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, యీ నక్షత్రములు ప్రేతకార్యములకు మంచివి. వారములలో సోమ, బుధ, గురువారములు ప్రశస్తములు.

ప్రాచీన గ్రంథే॥ శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ ఆర్ద్రాపుష్య స్తథైవచ। ఆశ్రేష పుబ్బ హస్తాశ్చస్వాత్య నూరాధకాతథా। జ్యేష్ఠమూలే ప్రశస్తాస్స్యుః। పూర్వాషాఢాత థైవచ। శ్రవణం ప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవ ప్రశస్యతే। కేచిద్వదంతిభరణీ నింద్యేతిచ విచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీ నక్షత్రము మాత్రము కొందఱు దూష్యమని చెప్పిరి.

మృతికి దోష నక్షత్రములు.

నిర్ణయామృతే॥ శ్లో॥ రోహిణ్యాం వసుపంచకే త్రిపదభే యుగ్మాంఘ్రిభే పైతృభే। నందా కామ చతుర్దశీ భృగు కుజార్కేష్వేషు భద్రేతిథౌ। ప్రేతశ్రాద్ధమృతిసపిండకరణ త్రైపక్షికోనత్రయా। శ్చేద్వంశక్షయమాప్నువంతి కురుతే మాస ద్విపక్ష ద్వయే॥

తా॥ రోహిణి, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, కృత్తిక, మృగశీర్ష, పునర్వసు, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, మఖ, ఈనక్షత్రములయందును, ౧, ౨, ౬, ౭, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ఈతిథులయందును, శుక్ర, కుజ భానువారముల యందును, ప్రేతకర్మము, మరణము, సపిండకరణము, త్రైపక్షికము, ఊనమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు చేసినయెడల, ౧, ౨, నెలలకు వంశము నశించునని తాత్పర్యము.

ద్విపాదిత్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్విపాదేతు త్రిమాసంస్యాత్ త్రిపాదేతు చతుష్టయం। తద్గృహం వర్జయేద్ధీమాన్ షణ్మాసం వసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాది నక్షత్రములగు, మృగశీర్ష, చిత్ర, ధనిష్ఠ, ఈనక్షత్రములందు మరణము నొందెనేని మూడు మాసములవఱకును త్రిపాది నక్షత్రములగు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, వీనియందు నాలుగుమాసములవఱకును, ధనిష్ఠ, శతతార, పూభా, ఉభా, రేవతి, ఈనక్షత్రములందు ఆఱుమాసముల వఱకును మృతగృహము విడువవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ మృతేతుదహనేచైవ ప్రేతధిష్ణ్యప్రవేశనే। పుణ్యక్షేత్రే పుణ్యతిథౌ పుణ్యాస్థినిక్షిపే। యుగ్మాంఘ్రిభే త్రిపదభే రోహి

ణ్యాం పైతృభేతథా। ధనిష్ఠా పంచ కేచాపి ప్రేత కార్యం న కారయేత్॥

తా॥ మృతమందును, దహనమందును, నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగము చేసిన పిదప పునఃప్రవేశించుట యందును, ప్రేతపత్నీ పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును, అస్థిని క్షేపణమందును, ద్విపాది, త్రిపాది, రోహిణి, మఖ ఈనక్షత్రముల యందును, ధనిష్ఠాపంచకము నందును ప్రేతకార్యములు నాచరింపఁ దగదని తాత్పర్యము.

గ్రంథాంతరే॥ శ్లో॥ నందా భద్రా కామభూత భౌమశుక్రా ర్కవాసరాః। దహనేమరణేచైవ తద్దోషంత్రిగుణంభవేత్॥

తా॥ నందతిథులును, భద్రతిథులును, త్రియోదశి, చతుర్దశి, తిథులును, రవి, శుక్ర, కుజవాసరములును, వీనియందుదహనమరణ ములు జరిగెనేని అనురణము నొందినస్థలమందు పునర్మరణమును దహనము జరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును, మూఁడుపర్యాయ ములు జరుగునని తాత్పర్యము మఱియును.

శ్లో॥ తిథ్యృక్షయోగేగ్రామే వారోడ్యోగే వాటికాయాం। తిథివారోడ్యోగే గేహేమరణం పునర్భవతి॥

తా॥ పైనవ్రాసిన దోషతిథులు నక్షత్రములుకూడగా మర ణము నొందెనేని యాగ్రామమందు తిరుగ మరణము జరుగుననియు, నక్షత్రవారములు కూడెనేని యావాటికయందు తిరుగ దహనము జరుగుననియు, తిథి వార నక్షత్రములు 3 ను కూడెనేని మరణము జరిగిన యాగృహమునందే మఱల మరణము జరుగుననియును తాత్ప ర్యము. ఈ ప్రకారము తిథివార నక్షత్రములయందు వర్షా మృత్య మొదలగు కార్యములును జేయగూడదని పెద్దలయభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే॥ శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్విత్రిపాదే త్రిమాసకం । వసుపంచక షణ్మాసం మృతిగేహం పరిత్యజేత్ ॥ ద్విపాదేచత్రయంమాస్సు షణ్మాసంచత్రిపాదకే॥

జ్యోతిర్నిబంధే॥ ధనిష్ఠాపంచక మృతౌ వపికాలభేద మాహ॥

శ్లో॥ ధనిష్ఠాయాంతు షణ్మాసంవారుణేతు త్రిమాసకం । పూర్వాభాద్రా తదర్థంచ అహిర్బుధ్నేతుమాసకం । రేవత్యాం పక్షమిత్యాహుర్మృతిగేహవిసర్జనే॥

ఇదివరలో ధనిష్ఠాపంచకము ౫ అయిదునక్షత్రములకును కూడా సాధారణముగా ఆఱునెలలు విడువవలసినదని చెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది యెట్లంటే, ధనిష్ఠకు ౬ మాసములు, శతభిషమునకు 3 మాసములు, పూర్వాభాద్రకు ౪౫ దినములు, ఉత్తరాభాద్ర కొకమాసము, రేవతి కొకపక్షము, ఈలాగున మృతి గృహమును విడువవలయునని తా॥ కొందఱు ౫ పక్షములుమాత్రము ఆదోషగృహము విడిచి వేయు సాంప్రదాయము శిష్టాచార మని చెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్ఠిత తారకాది గణయేచ్చత్వారి బాహ్యాంతరే । బాహ్యత్రీణిపునః పునశ్చ గణయేదీశాన్యదిక్క్రమాత్ ॥

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుడే నక్షత్రమునందుండునో అది మొదలు ఈశాన్యదిక్కునుంచి చక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, చక్రమధ్యస్థిత నక్షత్రముమొదలు తూర్పువఱకు నాలుగు నక్షత్రములును, ఆగ్నేయము మొదలుచక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, ఈప్రకారము ఆరోహణా౽వరోహణక్రమముగా వ్రాయవలయును.

మృతిచక్రము

కృ
ఆశ్రే
మ
రో
పుష్య
పూఫ
మృ
పున
ఉఫ
ఆర్ద్ర

శ్లో॥ మృతికాలేందునక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్క్రమాత్ । అంతరంగేత్రిపక్షంస్యా న్మధ్యకక్ష్యాద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచపక్షమేకం స్యా ద్బాహ్యేరేఖానదోషభాక్॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రము చక్రమధ్యమందుంటే ఆగృహము ౪౫ దినములు విడువవలయును. దానికిచుట్టూఉన్న ౮ గదులలో వుంటే ౧ మాసమువిడువవలయును. వానికిచుట్టూవున్న ప్రహరిలో పలయుంటే ౧౫ దినములు విడువవలయును, చక్రమునకు వెలుపల నుంటే ఆయింటివారికి దోషములేదుగాని ఆయాదిక్కులందున్న వారికి దోషము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతము మాత్రము ఈచక్రము ప్రాగాది వామ మార్గముగా చూడుమని చెప్పబడినది తత్ప్రమాణము.

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచక్రే ప్రాగాదిరవిభాదికే । ఆరోహ మవరోహంచ వామమార్గేణ లేఖయేత్।

(శ్రాద్ధకాలంబున విషగడియలు.)

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ స్నానే దానేజపేహోమే వైశ్వదేవేసు రార్చనే। ప్రాయశ్చిత్తేతథాశ్రాద్ధేప్రశస్తా విషనాడికాః॥

తా॥ స్నానకాలంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్వదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రాయశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థితవిషగడియలు దూష్యములేదని తాత్పర్యము.

కించ॥ ఆసనే శయనేభోజ్యే మలమూత్రోత్సృజేతథా। ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రవధేప్రశస్తావిషనాడికాః॥

తా॥ ఆసన, శయన, భోజన, మలమూత్ర విసర్జన, అస్త్రప్రయోగాదులయందుకూడా ప్రశస్తములని తాత్పర్యము.

కర్మాచరణ ఫలము.

శ్లో॥ సునిర్వృత్తాక్రియా నేత్యాద్యదాశౌచనియమైస్సహ। ప్రాప్నువంతిపితృత్వంహిప్రయతాః కర్తృబంధవః॥

తా॥ మాతాపితృలు మృతిబొందిన సమయమునందు పుత్రులు ప్రేతకర్మములను చక్కఁగనియమయుతముగ నెరవేర్చిరేని యతనిమాతా పితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. అంతయుగాక మాతాపితృలు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు, అట్లగుటచేత ఆనందమునుపొంది తమ పుత్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటుల నాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచన సామర్థ్యంబున పుత్రులు సుఖవంతులై యుందురని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేనకర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే। శ్రేయసాంచాభి వృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్రాదుల యొక్క వంశము అభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్త్రితరం త్రాయతే సుతః। తస్మాత్పుత్ర ఇతి ప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా॥

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్। ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్। గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్రస్యపుత్రతా॥

అథ కారుణ్యము.

శ్లో॥ ఆద్యాపితా తథామాతా సాపత్నీజననీతథా। మాతామహా సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్॥ సుతభ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః। దుహితాభగినీచైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః॥ పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్నుషా। శ్వశురశ్శ్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురర్థినః॥

తా॥ ముందు తల్లితండ్రులు, పిదప సవతి తల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహ మాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహులు, మాతామహీమాతుఃపితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు-తనభార్య, కుమారుడు, అన్న, పినతండ్రి, పెదతండ్రి, మేనమామ వీరిభార్యలు, కుమార్తె, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, పినతల్లి, పెదతల్లులు, అల్లుడు, తోబుట్టువుల భర్తలు, కోడలు, భార్యయొక్క తండ్రి, భార్యయొక్కసోదరుడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువు, యాచకులు, వీరలు క్రమముగ కారుణ్యములోనివారలని తెలియవలయును.

ఒకనిని చిరకాలమువఱకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి ఆమెచనిపోయినది. అప్పుడు కర్తృత్వము, యెట్లని కొందరికిలోచుమ. ఎట్లనగా, పోషకపితుః అని పురుషునకు, పోషకమాతుః అనిగాని, పాలకమాతుః అనిగాని తెలియవలెను.

అక్క = జ్యేష్ఠభగినీ.
చెల్లెలు = కనిష్ఠభగినీ.
అన్న = జ్యేష్ఠభ్రాత.
అన్నకూతురు= జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
అన్నకొడుకు = జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
అప్పకూతురు = జ్యేష్ఠభగినీపుత్రి.
అప్పకొడుకు జ్యేష్ఠభగినీపుత్రుడు.
అప్పమగడు = భావుకుడు.
అమ్మమ్మ = మాతామహి.
అలుడు = జామాత.
కూతురు = దుహిత.
కొడుకుకూతురు= పౌత్రి.
చెల్లెలికూతురు=కనిష్ఠభగినీపుత్రి.
చెల్లెలికొడుకు = కనిష్ఠభగినీపుత్రుడు.
చెల్లెలిమగడు = భావుకుడు.
పినతండ్రికొడుకు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పినతండ్రిభార్య = కనిష్ఠపితృవ్యపత్నీ.
పినతల్లికూతురు = కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రి.
పినతల్లికొడుకు = కనిష్ఠమాతృభగినీ పుత్రుడు.
పెదతండ్రి = జ్యేష్ఠపితృవ్యుడు.
పెదతండ్రికూతురు = జ్యేష్ఠపితృవ్య పుత్రి.
తండ్రి = పిత.
తండ్రితండ్రి = పితామహుడు.
తమ్ముడు = కనిష్ఠభ్రాత.
తమ్మునికూతురు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
తమ్ముని కొడుకు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
తల్లిచెల్లెలు = కనిష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్ప = జ్యేష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్పకూతురు= జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రిక.
తల్లియప్పకొడుకు = జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు.
నాయనమ్మ = పితామహి.
పినతండ్రి = కనిష్ఠపితృవ్యుడు.
పినతండ్రికూతురు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రి.
పెదతండ్రికొడుకు = జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పెదతండ్రిభార్య = జ్యేష్ఠపితృవ్యపత్నీ.
భార్యసోదరుడు = స్యాలకుడు.
మగనితమ్మునికూతురు = భర్తృకనిష్ఠ భ్రాతృపుత్రి.
మనమరాలు = పుత్రికాపుత్రి.
మేనత్త = పితృభగినీ.
మేనత్తకూతురు= పితృభగినీపుత్రి
మేనత్తకొడుకు= పితృభగినీపుత్రుడు

కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ సంకల్పే సనమోషష్ఠీ ద్వితీయా ఽవాహనే తథా। అన్నదానే చతుర్థీస్యా చ్ఛేషాస్సంబుద్ధయ స్స్మృతాః॥

పారస్కరః॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యదానేచసంకల్పే పిండదానే తథాక్షయే। గోత్రసంబంధనామానీ తథాకల్ప్రతిపాదయేత్॥

తి థి స ం క ల్ప ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ యాంతిథిం సమనుప్రాప్య ఉదయంయాతి భాస్కరః। సాతిథిస్సకలాజ్ఞేయా స్నానదానవ్రతాదిషు॥

తా॥ సూర్యుఁడు ఏతిథియందుదయించునో ఆతిథి స్నాన దానవ్రతములు మొదలుగాగల కార్యములందు ఆతిథియే సంకల్ప ము చెప్పవలయును.

శ్లో॥ యస్మేచమృతకే చైవ సంగమేదంతధావనే। అభ్యంగే చో దధిస్నానే తిథిస్తత్కాలికోభవేత్॥

శర్మవర్మగుప్తదాస నిర్ణయము.

విష్ణుపురాణే॥ శ్లో॥ శర్మేతి బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మేతిక్షత్రసంశ్రయం। గుప్తదాసాత్మకంనామ ప్రశస్తం వైశ్యశూద్రయోః॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు శర్మ, క్షత్రియులకు వర్మ, వైశ్యులకు గుప్త, శూద్రులకుదాస ఇట్లు నామాంతరముండుఁడ వలయును. ఇదిగాక స్త్రీలకు.

శ్లో॥ దాయీదేవీచగోపీచ అభిధానాన్యను క్రమాత్। త్రియాణామపివర్ణానాం శ్రాద్ధకర్మ సుపద్యతే॥

తా॥ బ్రాహ్మణస్త్రీలకు దాయి, క్షత్రియస్త్రీలకు దేవీ, వైశ్యస్త్రీలకు గోపీ, ఇట్లుగా శ్రాద్ధకర్మలయందు పఠింపవలయునని తా॥

స్వ శా ఖ వి ష య ము.

వసిష్ఠః॥ శ్లో॥ స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్యేషాంవిధిమాచరేత్। అప్రమాణమృషింకృత్వా అంధేతమసిమజ్జతి। స్వకంకర్మ

పరిత్యజ్య యదన్య త్కురుతేనరః । అజ్ఞానాదథవాలోభా త్సతేనపతి తోభవేత్ । ఋక్శాఖనైవకుర్వీత స్వకీయంపరశాఖయా । ప్రమా దాద్యదికుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతి । యత్రినాస్తిస్వశాఖోక్తం ఋక్శాఖోక్తం సమాచరేత్ । పునర్నార్హతిసంస్కార మన్యథా ర్హతిచేత్పునః॥ యజుశ్శాఖా విధానేన యదిబహ్వృచకస్యచ । కృతే చాపిహితత్కర్తా పునఃకుర్యా ద్యథావిధి । ఋక్శాఖావిధినాకర్మయ దిస్యాదన్యశాఖనాం । నతత్కర్మపునఃకార్య మితియజ్ఞ విదాంమతమ్॥

తా॥ స్వశాఖవిధిని వదలి యితరశాఖావిధి నవలంబింపఁగూ డదు. అట్లునే సేనేని స్వకీయఋషిని తిరస్కరించినవాఁడగును. అది కారణముగ నంథతమస్సను నరకమునందు మగ్నుఁడగును. స్వకీయ మగుకర్మను బరిత్యజించి యితరమగు కర్మను అజ్ఞానముచేనైనను. లోభముచేనైనను, చేసినయెడల పతితుఁడగును. ఏశాఖవాఁడాశా ఖనువదలివేసి మఱియొక శాఖచేత కర్మనాచరించెనేని మఱల నుపన యన సంస్కారముచేసికోనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవించ నప్పుడు సకలకర్మలను ఋక్శాఖచేత నాచరింపవలయును. అట్లుచేసిన యెడలపునస్సంస్కారమును జేయు నక్కరలేదు. యజుశ్శాఖావిధాన ముచేత బహ్వృచునకుఁ గర్మలనుజేసినయెడల మఱల స్వశాఖోక్త విధిగా నాచరింపవలయును, అన్యశాఖీయులకు ఋక్శాఖోక్తవిధిచేత కర్మలు జరిపినయెడలమఱలఁ జేయునక్కరలేదని వసిష్ఠుఁడు వచించె నని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వప్రాయశ్చిత్తము.

అనాహితాగ్నేః మరణసంశయే స్నాపయిత్వా॥ కర్తానచేలం స్నాత్వాచమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ అముక

గోత్రస్యఅముకనామధేయస్య ఇహజన్మనిజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం మధ్యేవర్తిసికాలే బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకే షుజాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చకృత్వ యాఃకృతానాం ప్రకాశ కృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహా పాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశ కరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహా పాతకానాం, రహస్య కృతమహా పాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమ రూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకర ణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, ఏవంబహూనాం, బహువిధానాం, సర్వేషాంపాపా నాం, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్స కృత్కృతానాం, జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాత్యంతా భ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాంబహూనాంబహువిధానాం సర్వేషాం పా పానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పరిషదుపస్థానపూర్వకంశక్య ప్రత్యామ్నాయ రూపేణాచరిష్యే॥ స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్॥

అథపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తస్స్వీకృత్యఅశేషేహ పరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యమయాసమర్పితాం ఇమాం పరిష

ద్దక్షిణాం యథాశక్తిదక్షిణామిదంస్వీకృత్య॥ ... గోత్రస్యశర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయౌవన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయః కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహస్యప్రకాశేచ జ్ఞానతో౽జ్ఞానతశ్చ (మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకా౽తిదిష్టరూప మహాపాతక వ్రతా౽౽తిదేశిక రూపా౽తిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపా౽నుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృత మహాపాతకా౽తిదిష్టరూపమహాపాతక వ్రతా౽తిదేశిక రూపా౽తిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపా౽తిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం,మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాంఅవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం, ఏవం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతో౽భ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చా౽త్యంతా౽భ్యస్తానాం, అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం పర్వప్రాయశ్చిత్తంఉపదిశేతివిజ్ఞాప్య॥ పునఃప్రణమేత్॥ హేయజమాన ......తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని కాలేబాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞాన

తో జ్ఞానతశ్చత్వయాకృతేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ
వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక ప్ర
తాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూ
పాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః
అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యో
మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతక
వ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకేభ్యః రహస్యకృత మహాపాతక సమ
రూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః
అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః
అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతే
భ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తేభ్యః
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిర
కాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో
ముక్తోభూయాః విముక్తోభూయాః॥ ఇత్యుచ్చైర్వదేత్ ॥ అథ బ్రాహ్మ
ణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్ ॥ ఏవంజన్మజన్మాభ్యాసాజ్జ
న్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం స్వర్ణ
ధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥

శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమతులం స్వర్ణం పాప ప్రణాశనమ్ । స్వ
ర్ణం హిశంకరంయస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ బ్రాహ్మణాయ
సువర్ణ దానం దద్యాత్ ॥

శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రచ । యస్మా
త్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ధాన్యదానంద
ద్యాత్ ॥

శ్లో॥ కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఆజ్యదానంద ద్యాత్॥

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః । అనంత పుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏవంగుణ + తిథౌ గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం సకల పాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥ ×అయంగో గంధః అలంకారార్థా ఇమే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + య్యశర్మాదాతాధర్మపత్నీ సమేతోఽహం ప్రాచీనావీతీ-అస్మత్పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం తుభ్యమహం (సవ్యం) సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా + ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం

దద్యాత్। గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహం [illegible]
అథ దశదానానికుర్యాత్॥

ఉత్క్రాంతి ప్రయోగము.

అథాతఃపైతృమేధిక మనాహితాగ్నేః కస్యచిద్బ్రాహ్మణస్య ప్రాణోత్క్రమణకాలేప్రాప్తే సతిపుత్రాదిఃకర్తా గోమయేనానులిప్య॥ కుశాదిభూమౌ పరిస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషుపితరం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥ అథవేదపారగం బ్రాహ్మణమాహూయ॥ స్నాత్వా, ఆచమ్య॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఏవంగుణ + తిథౌ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సంభావిత సకలపాపక్షయార్థం పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞిక గోదానంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః। శ్రీమహా + అయంబ్రాహ్మణః అలంకారార్థా ఇమేఅక్షతాఃసకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు॥ అథగోపూజాం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ సువర్ణ్ణ గోమతుల్యాని వత్సరాణిశతందివి। ప్రాణైఃకంఠగతైశ్చైవ యోగాం దద్యాత్సదక్షిణాం॥ అత్యుత్క్రాంతౌప్రవృత్తస్య। సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే। తుభ్యం సంప్రదదేధేను మిమాముత్క్రాంతిసంజ్ఞికామ్॥ గవామంగేషు + ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + శర్మణేబ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + నామధేయఃమమ ధర్మపత్నీసమేతోఽహం...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః

సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతి సంజ్ఞికగోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

ఇతిజలపూర్వకం దద్యాత్॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం। పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణో నయతుదేవిదక్షిణే। గ్నయే దాయుగాం। తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయోదాత్రే। మయోమహ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే। క ఇదంకస్మా అదాత్। కామఃకామాయ। కామోదాతా। కామఃప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషాతే కామదక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిగృహ్ణీయాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతి దక్షిణాందద్యాత్॥ అనేనమయాకృతేనోత్క్రాంతిసంజ్ఞికగోదానేన దక్షిణాదానేనచపితుః × గోత్రస్య × శర్మణః సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్తు॥

స్త్రీణాంతు॥ మాతుర్గోత్రాయాః × దామ్న్యాః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి + గోదానంకరిష్యే॥ ఇతిస్త్రీయః॥

తిలపాత్ర దానప్రయోగము.

ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం తిలపాత్ర దానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ తిలాఃపాప హరానిత్యం విష్ణోర్దేహ సముద్భవాః పాపంహరంతు మేక్షిప్రమశాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ + శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం తిలపాత్రదానం సద

త్రిణాకం సతాంబూలం(పా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సు ఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం తుభ్యమహం సంప్ర దదే (నమమ) ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః + గోత్రస్య × శర్మణః పాపక్షయార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరం యస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్త స్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనోస్సముద్భూ తం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతిం ప్ర యచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్య ఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యకృ చ్ఛ్రత్రయప్రి త్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంకామయ మానః తుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ) అథదశదానాని॥ ఏవంగు ణ...పుణ్యతిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానాని కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణ మిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్॥ తద భావేదశదాన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥

అథకర్ణమంత్రపఠనము.

ఆచమ్య + పుణ్యతిథౌ పితుః + గోత్రస్య ... శర్మణః సమ స్తపాపక్షయ ద్వారాశాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం కర్ణమంత్ర పఠనంకరిష్యే॥

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం। తదేషా

భ్యుక్తా। స_త్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ। యో వేదనిహితం గుహాయాం పరమేవ్యోమన్। సోఽశ్నుతేసర్వాన్కామాన్ త్సహ। బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి। తస్మాద్వాఏతస్మా దాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। ఆకాశా ద్వాయుః। వాయోరగ్నిః। అగ్నే రాపః। అద్భ్యః పృథివీ। పృథివ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యోఽన్నమ్। అన్నాత్పురుషః। సవాఏషపురుషో ఽన్నరసమయః। తస్యేదమేవశిరః। అయందక్షిణః పక్షః। అయము త్తరః పక్షః। అయమాత్మా। ఇదంపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా। తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥ భృగుర్వైవారుణిః। వరుణంపితరముపససార। అధీహిభగవోబ్రహ్మే తి। తస్మాఏతత్ప్రోవాచ। అన్నంప్రాణంచక్షుశ్శ్రోత్రంమనోవాచమితి। తగ్ం హోవాచ। యతోవాఇమానిభూతానిజాయంతే। యేనజా తానిజీవంతి। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ। తద్బ్రహ్మే తి। సతపోతప్యత। సతపస్తప్త్వా॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

అథ స్త్రియాశ్చ ఇతి దక్షిణకర్ణేజపిత్వా॥ ఆయుషః ప్రాణగ్ం సంత ను। ప్రాణాదపానగ్ం సంతను। అపానాద్వ్యానగ్ంసంతను। వ్యానాచ్చక్షుస్సంతను। చక్షుషశ్శ్రోత్రగ్ంసంతను। శ్రోత్రా న్మనస్సంతను। మనసోవాచగ్ంసంతను। వాచఆత్మానగ్ంసంతను। ఆత్మనఃపృథివీగ్ం సంతను। పృథివ్యాఅంతరిక్షగ్ంసంతను। అం తరిక్షాద్దివగ్ంసంతను। దివస్సువస్సంతను॥ ఇతి స్త్రియాః॥

మరణానంతర మపిపతన్నియమేన కర్తవ్యమ్॥
మరణానంతరే పుత్రాదిః కర్తాస్నాత్వా । ఆచమ్య॥

షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగము.

ఆచమ్య + పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్యసకలపాపక్షయద్వారా సంభావితానాం పాపానాం ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నానమరణకర్ణ మంత్ర రాహిత్యపర్యూషితశవఖట్వాదిమరణకాలే ఉత్క్రాంతిధేను దానరాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపాణాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ (సవ్యం) అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి.. యథోక్తదక్షిణా మిపస్వీకృత్య॥ (ప్రాచీ నావీతీ) పితుః + గోత్రస్య+శర్మణః+ప్రేతస్యమరణకాలే సంభావితేభ్యః పాపేభ్యః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నాన మరణ కర్ణమంత్రి రాహిత్యపర్యూషిత శవఖట్వాదిమరణోత్క్రాంతి ధేను దాన రాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపేభ్య స్సర్వేభ్యః షణ్ణిమిత్తేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయాదితిభవంతో బ్రువంతు॥ పితుః × గోత్రస్య × ప్రేతస్యదహనాధి కారయోగ్యతాసిద్ధి × రస్తు॥ (ఇతిపరిషద్బ్రూయాత్) అథ కృచ్ఛ్రత్ర యప్రత్యామ్నాయ గోదానప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం పితుః షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్తసిద్ధిం కామయమానః తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) (ఉపవీతీ) ఏవం (త్వయా) (మయా) ఆచరితేసతి (ప్రాచీనావీతీ) పితుః పైతృమేధికారయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పైతృమేధికార సిద్ధిరస్తు॥

అథ తిథివార నక్షత్రాది ప్రాయశ్చిత్తము.

౧ - ౬ - ౧౧ నందాః	నంద తిథి రిక్త తిథిమరణే
౪ - ౯ - ౧౪ రిక్తాః	ధాన్యదానం కుర్యాత్॥
౨ - ౭ - ౧౨ భద్రాః	భద్రతిథిమరణే భూదానంకుర్యాత్॥

భాను - భౌమ - భృగుశనివాసరేషు వస్త్రదానందద్యాత్॥

ద్విపాది త్రిపాదినక్షత్రి మరణే హిరణ్యదానంకుర్యాత్॥

ధనిష్ఠా పంచకమరణే కాంస్యదానం కుర్యాత్॥

త్రిపుష్కరమరణే గోభూతిలాదిచ కుర్యాత్॥

అథప్రయోగః॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా× తీ) పితుః × గోత్రస్య+శర్మణః × ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథివార నక్షత్రత్రిపుష్కరాదిదోష పరిహారార్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సముస్తసం + కర్తుం అధికార సంపదస్తు॥ తదంగ బ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యే॥

ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణు... ఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ నమోస్త్వనంతాయ × యుగధారిణేనమః॥ గంధాద్యా ఇమే ఆపః పుష్పాద్యాః ఇమేతిలాః॥ నందతిథి మరణే ధాన్యం॥ ధన్యంకరోషి × చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ రిక్తతిథిమరణే ధాన్యదానం దద్యాత్॥ భద్రతిథి మరణేభూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వ రాహేణసముద్ధృతా। అనంతసస్యఫలదా తతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు॥ భూదానందద్యాత్॥ భానుభౌమభృగు శనివాసరేషు వస్త్రదానం॥ శీతవాతోష్ణ + చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ ద్విపాత్త్రిపాదినక్షత్రమరణే వస్త్రసహితహిరణ్యం॥ శీతవాతోష్ణ × చ్ఛమే హిరణ్యగర్భ × చ్ఛతు॥ దద్యాత్॥ ధనిష్ఠాపంచకమరణే కాంస్యదానం॥ శ్లో॥ కాంస్యం బ్రహ్మామయంప్రోక్తం నక్షత్రోద్భవదోషహా

త్ । భాజనంయుర్త్య దేశానామితశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛేత్॥ దద్యాత్॥ తిలపుష్కరాదిమరణే గోభూతిలదానానిచ కుర్యాత్॥ పతద్విప్రా భావేయథాశక్తి హిరణ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥

ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధాన ప్రయోగము.

ఆచమ్య + ఏవంగుణ × తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధానం కరిష్యే. తదంగా ఉగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) యుక్తాగ్ని స్థాప్యతే × భూర్భువస్సువరోమి త్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య । భూర్భువస్సువరోమ్॥ అథ ప్రేతస్య దక్షిణహస్తే సమిధమారోప్యహస్త మన్వారభ్య॥ ఓమ్ ఉపావరోహజాతవేద ఇమం తగ్గ్ స్వర్గాయలోకాయ నయప్రజానన్। ఆయుఃప్రజాగ్ంరయి మస్మా సుధేహి ప్రేతాహుతిశ్చాస్యజుష స్వస్వాహా॥ తాంసమిధం అగ్నౌ ప్రక్షిప్య॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య । త్రిధాబద్ధోవృషభోరో రవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః । త్రిపాత్ప్రసన్న వదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః । స్వాహాంతు దక్షిణేపార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచంస్రువమ్। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతుధారయన్ । మేషారూఢంజటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్ । ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీన మేవధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్। ఏషహిదేవః ప్రదిశోను సర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగర్భేఅంతః సవిజాయమానస్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః మహ్యాగ్నే

మమ॥ అభిముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। సుముఖోభవ। వరదోభవ॥ ఓంభూర్భువ + ప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః॥ కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః॥ వైశ్వానరాయ నమః॥ జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాదిదర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్। దక్షిణతః। పశ్చాత్। ఉత్తరతః। ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రా దర్భాన్సగ్స్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి పాత్రాణిప్రయునక్తి। దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణప్రావితి। సమానాగ్రౌద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌపవిత్రే కురుతే। అద్భిరనుమృజ్య। ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యామపఆనీయ। హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ। సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య।పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా।త్రిః ప్రోక్ష్య।ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్య స్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య। ఉదీచోంగారాన్నిరూహ్య। తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాతృణేనావద్యోతమిన్యాదీప్తాఽజ్యేప్రతిఫలీకృత్య। ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిః పర్యగ్నికృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రేఽనుప్రహరతి। స్రుక్స్రువావగ్నౌప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునఃప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య।నిధాయ। దర్భానద్భిస్సగ్స్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి॥ అదితేనుమన్యస్వ। అనుమతేనుమన్యస్వ। సరస్వతేనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥ ఓంఓం॥ సంకల్ప ప్రభృతిపరిషేచనపర్యంతం మధ్యేసంభావిత

వమ స్తదోషనివారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువ స్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ ఏకం ద్వే త్రీణిచత్వారి॥ అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశస్తీశ్చసత్యమిత్వమయాఅసి। అయసామనసాధృతో యసాహవ్యమూహిషేయానో ధేహిభేషజగ్ స్వాహా॥ అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ ఓంభూర్భువ స్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ॥ అదితేన్వమగ్గ్ స్థాః+ దేవసవితః ప్రాసావీః॥ ఓంఓం + ఏవంగుణ+తి థౌ + (ప్రా+తీ) పితుః+గోత్రస్య+శర్మణః పౌత్రస్యబహూనాం అనేకదినేషు పాకయజ్ఞవ్రతలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం స ప్తహోతారం హోష్యామి॥ (సవ్యం) తూష్ణీంసమంతం పరిషిచ్య॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః॥ అచ్యుత పాజాఅగ్నీత్। అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగరౌ। అయాస్యఉద్గాతా। వాచస్పతేహృద్విధేనామన్। విధేమతేనామ, విధేస్త్వమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమమపాత్। మాదైవ్య స్తంతుశ్ఛేదిమామనుష్యః। నమోదివే నమఃపృథివ్యైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ। తూష్ణీముత్తరపరిషేచ నంకృత్వా॥

అథ ఔపాసనము.

ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం—త్యర్థం (ప్రా+తీ) పితుః+గోత్రస్య+శర్మణః పౌత్రస్యసాయంప్రాతరౌ పాసనంతండులైర్హోష్యామి॥ (సవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా+అదితేనుమన్యస్వ×ప్ర

సవ్య॥ఓం౦ఓం౦×తిథౌ×(ప్రా...తి)పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః...ప్రేతస్య అతీతకాలఔపాసనానంతర తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం సద్యస్కాలే ఔపాసనాధికార సిద్ధ్యర్థం హిరణ్యమద్రవ్యదానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) తండులావైశ్వదేవత్యాః పాకేనాన్నం పంచతిమె। తస్మాత్తండులదానేన అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగ... మే॥ ... సంప్రదదేనమ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్। ఓంసూర్యాయస్వాహా-సూర్యాయేదంనమమ॥ అగ్నయేస్వాహా - అగ్నయఇదంనమమ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ తూష్ణీంపరిషిచ్య॥ అగ్నేత్వన్నో అంతమః...అఘాయతస్సమస్మాత్॥ సర్వోమసాద్గుణ్యార్థం అనాజ్ఞాతత్రయమంత్ర జపంకరిష్యే॥ అనాజ్ఞాతం ...అనే ... హూమేనభగ...ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

అథపైతృమేధిక కర్మారంభము.

ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ఔపాసనాగ్నినాపైతృమేధికేన కర్మణాసగ్గ్ స్కరిష్యే॥ (సవ్యం)

స్త్రీకి నీలాగున సంకల్పము జేయవలయును.

యజమానస్యమాతరం... గోత్రాం ... దాయీం ప్రేతాం ఔపాసనాగ్నినాపైతృమేధికేన కర్మణాసగ్గ్ స్కరిష్యే॥ ఇతిస్త్రియః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నేః పశ్చాద్దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్గ్ స్తీర్య॥ తేషుతిలానవకీర్య॥ తేషుదర్భేషు సర్వస్య ప్రతిశీవరీతిమంత్రేణప్రేతం దక్షిణశిరసగ్ం సంవేశయంతి॥ సర్వత్రప్రాచీనావీతీ ఏవ॥

పురుషునకు } సర్వస్య ప్రతిశీవరీభూమి స్త్వోపస్థ ఆధిత। స్యోనాస్మైసుష దాభవ యచ్ఛాస్మై శర్మసప్రథాః॥

స్త్రీకి } సర్వస్య ప్రతిశీవరీభూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత। స్యోనాస్యైసుష దాభవయచ్ఛా స్యైశర్మసప్రథాః॥

ఏవంగుణ... తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మర ణదినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్య ఔపాసనాగ్నౌ పైతృమేధిక హోమంకరిష్యే॥ (అపసవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ...జాతవేదసేనమః॥ (ఇచ్చట తిలలేప్రధానము) ఔపాసనాగ్నే ర్దక్షి ణతః అప్రదక్షిణం దర్భైఃపరిస్తీర్య॥

అగ్నేర్దక్షిణతః దర్భాన్ సగ్గ్స్తీర్య॥ దర్వీమాజ్యస్థాలీంప్రోక్ష ణీమితరదర్వీం నిధాయ, ఏకేనదర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ తృణంకాష్ఠం వాతర్హాయాఛిన త్తి॥ ననఖేన॥ అపఉపస్పృశ్య॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్ష ణ్యా మవదాయప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపక నిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవి త్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంమృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా। త్రిఃప్రోక్ష్య॥ శేషముత్సిచ్య। ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హి తాయామాజ్య స్థాల్యామాజ్యం నిరు ప్య। దక్షిణతో౽౦గారంనిరూహ్య। తస్మిన్నధిశ్రిత్య। జ్వలతాద ర్భేణా౽వద్యుత్య। ఏకదర్భాగ్రింపరిచ్ఛిద్య। ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్ర త్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా। దక్షిణతఉద్వాస్య। అంగారంప్రత్యూహ్య। దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। దక్షిణాగ్రమ

గ్నౌ ప్రహరతి । స్రుక్స్రువావాదాయ । అగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భేణ సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ॥ దర్భముద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్య ప్రత్యగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । తూష్ణీమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

తతః కర్తా వామహస్తేన ప్రేతమన్వారభ్య॥ (కర్త) తన యెడమచేతితోఁ ప్రేతను బట్టుకొని ద్వాదశ గృహీతే నాజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా॥ ఓం తంత్వాసించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనం చ॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శాన్తిః॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ మంత్రః॥ పరేయువాగ్ంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పంథామనపస్పశానం। వైవస్వతగ్ం సంగమనం జనానాంయమగ్ం రాజానగ్ం హవిషాదువస్యత స్వాహా॥ యమాయ రాజ్ఞ ఇదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

దక్షిణేనౌపాసనాగ్నిం పరిశ్రితే దేశే॥ ఔపాసనాగ్నికి దక్షిణపుతట్టు మరుగు కట్టినప్రదేశమందు.

ప్రేతస్య కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా – దేశాచారేణ గ్రాహ్యం	ప్రేతకుఁ దలవెంట్రుకలు గడ్డము మొదలైన వానిని వపనముఁ జేయించవలయును దేశాచారముల చేతనే జరపవలయును.
స్నాపయిత్వా। వస్త్రాదిభిరలంకృత్య	ప్రేతనుస్నానముఁ జేయించి విభూతి మొదలగు వానిచేతనలంకరించి,
శుక్లసూత్రేణ హస్తయోః। పాదయోశ్చాంగుష్ఠౌ బధ్వా	తెల్లని దారముచేత ప్రేతకాళ్ల బొటనవ్రేళ్లను చేతులబొటనవ్రేళ్లను గట్టవలయును.
శిరసి నలదమాలామాబధ్య॥	ప్రేతతలనువట్టివేళ్లతోఁ గట్టి

	అత్తికొమ్మలతోఁ జాడెను గట్టి
ఔదుంబర్యామా సంద్యాకృ ష్ణాజి నందక్షిణాగ్రివమథర లో మా స్తీర్య॥	దానిమీఁదఁ గృష్ణాజినమును దాని వెంట్రుకలు తలతట్టుక్రిందికి నుం డునట్లు బరచి,
తస్మిన్ప్రేతముత్తానం నిపాత్య॥	ఆపాడెమీఁదఁ బ్రేతను వెల్లికలఁ బరుండఁబెట్టి,

ఇదంత్వావస్త్రమితి మన్త్రేణప్రేతస్య పాదాదిశిరః పర్యతం ప్రచ్ఛాద్య॥

ఇదంత్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగన్న పైతదూహ యదిహా బిభః పురా। ఇష్టాపూర్త మనుసం పశ్య దక్షిణాం యథాతేదత్తం బహుధా విబన్ధుషు॥

తతఃకర్తాదీనా వస్త్రాణి, వాసశ్చధృత్వా॥

(ఉపవీతీ) ఆచమ్య...శ్రీకృష్ణాయనమః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ప్రేతౌపాసనాగ్నౌ ఉపచరితం చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వాఽభిఘార్య॥ తతఃవాహకాన్ వృణుయాత్ (వాహకులకు వరణమీయవలయును) తేషాం నూతన వస్త్రాణి దద్యాత్॥ తేనివీతినో భూత్వా (వాహకులు యజ్ఞోపవీతము దండగా వేసికొని) సంభారానాదాయాగ్నీ ప్రథమా గచ్ఛంతి॥

సంభారవస్తువులను అగ్నిని దీసికొని (కర్త) ముందుగా పోవలయును

తీసుకుని పోవలసిన వస్తువులు.

అగ్నిని-చరువును, మేకను. బంగారు తునకలును-ఆవును-దర్భలును-సేతిపాత్రను-ప్రోక్షణీ పాత్రను-కొయ్యమేకును-ఇతరదర్విని-ఉదకమును-నువ్వులను-బియ్యమును-మాఁడు పలాశకొమ్మలను-లేక జమ్మికొమ్మలను-త్రాఁటిని-ప్రేతతోఁగూడఁ దీసికొని పోవలయును,

పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాన నష్టపశుర్భువనస్యగో
పాః। సత్వైతేభ్యః పరిదదాత్విపితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యస్సువిదత్రేభ్యః॥

వాహకులు ఈ మంత్రముతో ప్రేతను మోసికొని పోవలయును.

ప్రేతను బండిమీఁదఁ దీసికొని పోవుపక్షమందు.

ఇమౌయునజ్మితేవహ్నీ అసునీథాయవోఢవే। యాభ్యాం
యమస్య సాదనగ్ం సుకృతాం చాపిగచ్ఛతాత్॥

శ్మశానమార్గస్య చతుర్థాంశంగత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ దక్షిణా
గ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ం స్తీర్య। తిలాన్ వికీర్య॥

తతస్సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మంత్రేణ ప్రేతం దక్షిణ శిరసం
నిధాయ॥

పురుషమంత్రః	స్త్రీప్రేత నిధానమ్
సర్వస్యప్రతిశీవరీ భూమి స్త్వోపస్థ ఆధిత। స్త్వేనాస్మైసుష దాభవయచ్ఛాస్మైశర్మసప్రథాః	సర్వస్యప్రతి శీవరీభూమిస్త్వో పస్థ ఆధిత। స్త్వేనాస్యైసుషదా భవ యచ్ఛాస్యై శర్మసప్రథాః

తత్ర ప్రేతస్యచతుర్దిక్షు కాకపాదవదుల్లిఖ్య। తేషు దర్భాన్
స్తీర్య। దర్భే పర్యేత త్తిలోదకాన్యు పతిష్ఠంతు॥ ౪॥

పథివాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి॥ ౪॥

ఏత త్తిలోదకాన్యు పతిష్ఠంతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా॥
(పుత్రాదయః) ఏకవాససోదక్షిణాన్ కేశానుద్గ్రథ్య సవ్యాన్విస్రస్య॥

పుత్రులు మొదలగువారు ఏకవస్త్రము గలవారలై జుట్టు
రెండుభాగములుచేసి కుడివైపుది ముందుముడివేసి యెడమది విడదీసి

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణా కుర్యాత్॥

కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాఃత్రిః ప్రదక్షిణా కుర్యాత్॥

అపన॒శ్శోశుచద॒ఘమగ్నే శుశు॒ద్ధ్యార॒యిమ్ । అపన॒శ్శోశుచ ద॒ఘమ్॥ (కుడితొడలఁగొట్టుకొనుచు 3 మాఱులు ప్రేతకునగ్నికిన ప్రదక్షిణముగాఁ దిరుగవలయును.)

తతస్సవ్యానుద్గ్రధ్య । దక్షిణాన్కేశాన్విస్రస్య ।

(జుట్టునెడమవైపు కేశములను ముడివేసి కుడివైపు కేశముల ను విడఁదీసి)

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణా కుర్యాత్॥

పూషేమా ఆశాఇతి మంత్రేణ ప్రేతం ఇత్యాఽనీయ॥

పూ॒షేమాఆశా॒ అనువేద॒సర్వాస్సో అ॒స్మాగ్ం అభ॑యతమేననేషత్, స్వ॒స్తి॒దా అఘృణి॒ స్సర్వవీరో॑ఽప్రయుచ్ఛ॒న్పురఏ॒తు ప్రవి॒ద్వాన్॥ ద్వితీయ మధ్వనోగత్వా॥ ధాత్రేణ భూమావాకాశ పాదవదుల్లిఖ్య। ప్రోక్ష్య। పూర్వోక్త ప్రకారేణ సర్వం కుర్యాత్॥ ఆయుర్విశ్వా యురితి మంత్రేణ ప్రేతమను మంత్రయేత్॥

ఆయుర్వి॒శ్వాయుః॒ పరిపాసతిత్వా పూ॒షాత్వాపాతు॒ ప్రప॑థే పురస్తా॑త్ । యత్రాస॑తేసుకృతో॒ యత్ర॒తేయ॒యు॒స్తత్రత్వా॒ దే॒వస్స వి॒తాదధాతు॥

తృతీయమధ్వనోగత్వా॥ పూర్వోక్త ప్రకారేణ ప్రదక్షిణాది సర్వంకుర్యాత్॥

తృతీయపర్యాయాంతే చరుస్థాలీంభింద్యాత్॥

పునః ప్రేతం తూష్ణీమాదదతే॥ (మంత్రము చెప్పకుండా ప్రేతను ఎత్తికొని)

దహన ప్రయోగః

దహనదేశంగత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ తత్ప్రేతం దక్షిణా శిరసం నిధాయ॥ ఏషా వై దేవమనుష్యాణాగ్ం శాంతాదిక్ । తాష్మైవైనాన మాత్ప్రమంతి॥ (ఇతిజపిత్వా) ఉత్ప్రమంత్యుదీచో గచ్ఛంతి, (అందఱు ఉత్తరపు తట్టుకు వెళ్లవలయును) (ప్రత్యేత = తిరిగివచ్చి) పలాశ శాఖయా (అభావే శమీశాఖయావా) అపేతవీతేతి సగ్ంహిత మన్త్రేణ దహనదేశం సంమృజ్య॥

అపేత వీత విచసర్పతా తోయే త్రస్థ పురాణా యేచ నూతనాః । అదాద్ది దాయ మోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమంపి తరోలోకమస్మై॥

అపఉపస్పృశ్య । తత్రహిరణ్య శకలాన్ నిక్షిప్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య పలాశాదిభిః యధాసంభవకాష్ఠైః దారుచితిం కృత్వా॥ చితేఃపురస్తా దౌపాసనాగ్నింనిధాయ । దక్షిణాభిముఖసన్॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ యజమానస్య పితుః ..గోత్రస్య...శర్మణః..ప్రేతస్యఅంతరాగ మనతద్దోష పరిహారార్థం పధికృతేష్టి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥...పరిషద్బ్రూయాత్॥...కాలే అధికారసిద్ధిరస్తు॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్। దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భైరౌపాసనాగ్నిం ప్రేతందారు చితించ పరిస్తీర్య

(ప్రేతకు అగ్నికి కాటికి తూర్పు పడమటలయందు వేసెడి దర్భలు దక్షిణాగ్రములుగాను, దక్షిణోత్తరములయందు వేసెడి దర్భ

లు తూర్పు కొనలుగా నుండవలయును.)

అగ్నే ర్దక్షిణతః దర్భా న్సగ్గ స్తీర్య । తేషు దర్భేషు । ఏకైకశః ।

దక్షిణాపవర్గం పాత్రాణి సాదయతి॥ దర్వీమాజ్య స్థాలీం ప్రోక్షణీం స్రువంచ నిధాయ!

ప్రేతస్య హస్తయోః పాదయోశ్చాం గుష్ఠ శుక్ల సూత్రే ఛిత్వా (ప్రేతయొక్క కాళ్లు చేతులు కట్టిన సూత్రము తీసి వేసి,

ఆసందీ మపవిధ్య (పాడెనుకట్టినదారమును త్రెంచి,) కృష్ణాజినే ప్రేతం నిధాయ । ప్రేతం దారుచితిం పాత్రాణి చసంప్రోక్ష్య । ఏకేన దర్భేణ పవిత్రం కృత్వా । తృణం కాష్ఠం వాంతర్ధాయ । ఆఛినత్తి । ననఖేన । అపఉపస్పృశ్య । పవిత్ర మద్భిరను మృజ్య । ప్రోక్షణపాత్రమాదాయ । ప్రోక్ష్య । తస్యాముప ఆనీయ । హస్తయో రంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రి రుత్పూయ అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య । పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా । తతఃప్రోక్షణోదకేన ప్రేతందారు చితింపాత్రాణిచప్రోక్ష్య । ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతో నిధాయ । తత్పవిత్రమాజ్యస్థాల్యామాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాం తర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య । దక్షిణతోఽంగారం నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనావ ద్యుత్య । ఏకదర్భాగ్రంప్రఛ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య । ప్రత్యాశ్య । ఆజ్యేప్రత్యస్య । ఏకముప్రక్షిణం పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణత ఉద్వాస్య । అంగారంప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యంత్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య । ప్రత్యాశ్య । ప్రత్యగగ్ర మగ్నాప్రహరతి। స్రుక్స్రువావాదాయ । తదగ్నౌప్రతితప్య । దర్భేణ సమ్మృజ్య।

పునఃప్రతితప్య। పోక్ష్య। నిధాయ। దర్భమద్భిస్సగ్ స్పృశ్యప్రత్యగ్ర మశ్నౌ ప్రహరతి। చిత్యాపహాతూష్ణీమ ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య ।

భువనస్యపత ఇదగ్ంహవిః (ఇతిరాజగవీముపాకరోతి॥ తదభావేయథాశక్తి హిరణ్యంవా ఏకదర్భంవా నిధాయ॥

అథస్రువేణాజ్య మాదాయ॥ అగ్నయే పథికృతేస్వాహా॥ అగ్నయే పథికృతఇదం (నమమ) అగ్నయే రయిమతే స్వాహా। అగ్నయే రయిమతఇదం (నమమ)

తాంరాజగవీం కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాః జ్ఞాతయః కర్తారోన్వారభంతే

(ముందుస్త్రీలును, పిమ్మట చిన్నవాండ్రు మొదలు వరుసగా పుత్రులును ఆప్రకారమే జ్ఞాతులును, గోవును దాఁకవలయును.

అపశ్యామయువతిర్మంత్రైః తిసృభిఃరాజగవీం ప్రేతం దాహ చితించతిర్యః ప్రసవ్యం పరిణీయ (రాజగోవును ప్రేతకుఁ గాష్ఠమునకుఁ జుట్టుమూఁడుమాఱులు ప్రదక్షిణముగాఁ దిప్పవలయును,

అపశ్యామయువతిమాచరంతీం మృతాయజీవాం పరిణీయ మానామ్ । అంధేనయా తమసా ప్రావృతాఽసి ప్రాచీమ వాచీమ వయన్నరిష్ట్యై । మదైతాం మార్గ్ంస్తాంభ్రియమాణా దేవీసతీ పితృలోకం యదైషి । విశ్వవారానభసా సంవ్యయంత్యు భౌనోలోకాప యసాఽవృణీహి॥

రయిష్ఠామగ్నిం మధుమంతమూర్మిణ మూర్జస్వంతంత్వా పయసోపసగ్ం సదేమం । సగ్ం రయ్యాసము వర్చసా నచస్వాన స్స్వస్తయే॥

యేజీవా ఇతిమన్త్రేణ రాజగవీ మభిమన్త్ర్య ॥

యేజీవాయేచమృతాయే జాతాయేచ జంత్యాః । తేభ్యోఘృతస్యధారయిత్తుం మధుధారావ్యుందతీ॥ ఇతిరాజగవీ మభిమంత్రింకృత్వా॥ మాతా రుద్రాణా మితిమంత్రేణ రాజగవీ విసర్జనం కుర్యాత్ ॥ మాతా రుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్ంస్వసాఽదిత్యానామమృతస్యనాభిః । ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మాగామనాగా మదితింవధిష్ఠపిబతూదకం తృణాన్యత్తు॥ ఓముత్సృజత॥ ఇతివిసర్జనంకుర్యాత్ ॥

ప్రేతపత్నీ విషయః॥ ఇయంనారీ పతిలోకం వృణానానిపద్యత ఉపత్వా మర్త్యప్రేతమ్ । విశ్వంపురాణమను పాలయంతీ తస్యైప్రజాం ద్రవిణంచేహ ధేహి॥

పత్నీంప్రేతేన సహశాయ యతి యది జీవితుమిచ్ఛేత్ మృతస్యభ్రాతా పుత్రోవా॥ ఉదీర్ష్వనార్యభి ఇతిమంత్రేణ తాంపత్నీ ముత్థాపయేత్ ॥

ఉదీర్ష్వనార్యభి జీవలోక మితాసుమేత ముపశేషఏహి । హస్తగ్రాభస్యదిధిషో స్త్వమేతత్పత్యుర్జనిత్వమభిసంబభూవ ॥

నస్త్రియః ఏతన్మంత్రద్వయం సపుత్రస్యనాస్తి ॥ అత్రపత్నీ యదిజీవతిశ్చే త్సహస్రమూల్యంవాఽనడ్వాహంవా ఆచార్యాయ దద్యాత్ ।

(నస్త్రీప్రేతా యాహస్తనమ్మార్జనమ్) (స్త్రీకి హస్తసమ్మార్జనము కూడదు)

సువర్ణగ్ంహస్తా ఇతిమన్త్రేణ అష్టాదశప్రత్రిగ్రహాపరిహారార్థం ప్రేతహస్తా సువర్ణేనసంమృజ్య। తత్సువర్ణం ఆచార్యాయ దద్యాత్॥

సువర్ణగ్ంహస్తా ద్దాదదా నామృతస్య శ్రియై బ్రహ్మణ్తేజసేబలాయ। అత్రైవత్వమిహవయగ్ంసుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

క్షత్రియప్రేతహస్త సమ్మార్జనమంత్రః

ధనుర్హస్తా ద్దాదదానామృతస్య శ్రియై క్షత్రాయౌజసేబలాయ। అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

వైశ్య ప్రేతహస్త సమ్మార్జన మంత్రః

మణిగ్ం హస్తాద్దాదదానా మృతస్య శ్రియైవిశే పుష్ట్యైబలాయ। అత్రైవత్వ మిహవయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

ఇమమగ్నే చమసమితి మంత్రేణచితౌ ప్రేతం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥

ఇమమగ్నే చమసంమావి జీహ్వరః ప్రియో దేవానా ముతసోమ్యానామ్। ఏషయశ్చమసో దేవ పానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్॥ (అగ్నేర్వర్మేతిపత్నీ ముఖానలోకనంకుర్యాత్) అగ్నేర్వర్మ పరిగోభిర్వ్యయస్వసంప్రోర్ణుష్వమెదసా పీవసాచ। నేత్వాధృష్ణుర్ హరసా జర్హృషాణోదధద్విధక్ష్య న్పర్యఙ్ఖయాతై॥

ప్రేతాగ్ని నిక్షేపణమ్

పురస్తాత్ ప్రేతౌపాసనా దుల్ముకమాదాయచితేః పురస్తా ద్దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్,

పురుషస్య	స్త్రియః
మైనమగ్నే విదహో మాఽభిశో చో మాస్యత్వచంచిక్షిపో మా శరీరమ్ । యదా శృతంకరవో జాతవేదో ఽథేమేనం ప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదాకరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తా త్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥ ఇతిప్రేతదక్షిణభుజ మూలేగ్ని నిక్షేపణం కుర్యాత్ ...	మైనామగ్నే విదహో మాఽభిశో చో మాస్యా స్త్వచంచి క్షిపో మా శరీరమ్ । యదా శృతంకరవో జాతవేదో ఽథేమేనాం ప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనాం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసు నీతిమేతా మథా దేవా నాంవశ నీర్భవాతి ॥ ఇతిస్త్రీణామూహః ॥

ప్రాణాయతనేషు నవరంధ్రేషునాసికా రంధ్రద్వయ నేత్ర ద్వయ కర్ణద్వయ గుహ్య శిశ్న నాభిషు హిరణ్యశకలా న్నాజ్య బిందూ న్నిధాయ ॥ (సర్వస్యదక్షిణస్యాగ్రే)

ప్రేతోపస్థానమ్ ॥ సూర్యంతే చక్షుర్గచ్ఛతువాత మాత్మా ద్యాం చగచ్ఛపృథివీంచధర్మణా । అపోవాగచ్ఛ యదితత్ర తే హితమోషధీషుప్రతి తిష్ఠాశరీరైః ॥ సర్వేజ్ఞాతయః ప్రేతో పస్థానం కృత్వా ॥

అనఁగా చితికిఁ బడమటగా బల

అజబంధనం । జఘనేనచితిమ జమ , ములేని త్రాటిచేత మేకను బలేన శుల్బేన సంబధ్నాతి ॥ ... గట్టవలయును,

అజో౽భాగ స్తపసా ఇతి మంత్రేణ అజమభిమంత్ర్య ॥ అజో భాగస్త పస్తాతంతపస్వతం తే శోచిస్తపతు తంతే అర్చిః । యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వ హేమగ్ం సుకృతాం యత్ర లోకాః ॥ అయంవైత్వ మస్మాదధి త్వమే తదయంవై తదస్యయోని రసి । వైశ్వానరః పుత్రైః పితే లోక కృజ్జాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః ॥ అజాఽ భావే దర్భేణ కార్యం ॥ ఉద్వ యంతమస స్పరి పశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం । దేవం దేవత్రా సూర్య మగన్మ జ్యో తిరుత్తమమ్ ॥ నారాయణ- నారాయణ॥

ఆజ్యాహోమః ॥ యపతస్యపథోగోప్తార ఇతిప్రతి మన్త్రం చితేః పురస్తా ద్దక్షిణాముఖ స్తిష్ఠన్ పశుస్యగ్నౌ నవస్రు చాహూతీ ర్జుహోతి ॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ దర్వ్యాజ్య మాదా య । యప్రతస్యపథో గోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథోగో ప్తృభ్య ఇదం (నమమ) ౧ ॥ యప్రతస్యపథో రక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథో రక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౨ ॥ యప్రతస్యపథోఽభిరక్షితారస్తే భ్యస్స్వాహా । పథోభిరక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౩ ॥ ఖ్యాత్రే స్వాహా । ఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౪ ॥ అపాఖ్యాత్రే స్వాహా । అపాఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౫ ॥ అభిలాలపతే స్వాహా । అభిలా లపత ఇదం (నమమ) ౬ ॥ ప్రలాలపతే స్వాహా । ప్రలాలపత ఇదం

(నమమ) ౭ ॥ అగ్నయేకర్మకృతేస్వాహా । అగ్నయేకర్మ కృత ఇదం (నమమ) ౮ ॥ యమత్వా నాథి మస్తస్మైస్వాహా । యమాయ రాజ్ఞ ఇదం (నమమ) ౯ ॥ ఇతిహుత్వా ॥ అనగా (కర్త) చితికిఁదూర్పున దక్షిణముఖుఁడుగా నిలుచుకొని ప్రేతయొక్క రొమ్ము మీఁదనుంచిన యగ్నిలో తొమ్మిది యాహుతులును పైమంత్రములతో హోమముఁ జేయవలయును.

అత్ర స్త్రీణాం విశేషః

యఏతస్యాః పథోగోప్తా రస్తేభ్యస్స్వాహా (ఇతిస్త్రియః ॥)

యఏతస్యాః పథో రక్షితార స్తేభ్య స్స్వాహా । యఏతస్యాః పథోఽభిరక్షితార స్తేభ్యస్స్వాహా ॥ శేషం పూర్వవత్ ॥

మరణకాలే తిథ్యాది ప్రాయశ్చిత్త హోమాః

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథి వార నక్షత్ర త్రిపుష్కర-ద్విపుష్కర-కృష్ణపక్ష-దక్షిణాయనమరణేచ యోదోషస్సమ జనితద్దోష పరిహారద్వారా సర్వేషాం సపిండానా మాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య)

దుష్టతిథిహోమః ॥

అగ్నే యంయజ్ఞమధ్వ రంవిశ్వతః పరిభూరసి । సఇద్దేవేషు గచ్ఛతిస్వాహా । దేవేభ్య ఇదం (నమమ) ॥ అగ్నే ప్రేహి ప్రథమో దేవయతాం చక్షుర్దే వానాముత మర్త్యానామ్ । ఇయక్షమాణా

భృగుభిష్షజోషాస్వాహా । అగ్నయే జాతవేదసఇదం (నమమ)

పాపగ్రహ వారిహోమః ॥

అగ్నినార్తయిమశ్చహవ్యో ప మేవద్విమేదవే । యశసంవీరవత్తమగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయఇదం (నమమ)

దుష్టనక్షత్రహోమః ॥

గోమాగ్ం అగ్నేఽవిమాగ్ం అశ్వీయజ్ఞో నృవత్సఖాసదమి దప్రమృష్యః । ఇడావాగ్ంస్హో అసురప్రజావాన్ దీర్ఘో రయిః పృథు బుధ్నస్సభావాన్స్వాహా । అగ్నయే గోమతఇదం (నమమ) ప్రజా పతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతా నిపరితా బభూవ । యత్కామా స్తేజుహుమస్తన్నో అస్తువయగ్గ్ స్యామపతయో రయీణాగ్ స్వాహా ప్రజాపతయఇదం (నమమ) ...

ధనిష్ఠాపంచక హోమః ॥ వహవపాంజాతవేదః పితృభ్యో యత్రైతాన్వేత్థ నిహితాన్పరాకే । మేదసః కుల్యా ఉపతాన్స్రవంతు సత్యా ఏతా ఆశిషస్సంతుకామైస్స్వాహా । అగ్నయేజాత వేదస ఇదం (నమమ)...

యాంజనాః ప్రతినందంత్రి రాత్రింధేను మివాయతీమ్ । సం వత్సరస్య యాపత్నీ సానో అస్తుసుమంగలీస్వాహా ॥ యాంజనాఇదం (నమమ)

ఇయమేవసాయాప్రథమావ్యౌచ్ఛదంతరస్యాంచరతి ప్రవి ష్టా । వధూర్జజాననవగజ్జనిత్రీ త్రయఏనాం మహిమానస్సచంతే

స్వాహా। వధ్వైసూర్యా యేదం (నమమ) ఛందస్వతీఉషసా పేపిశానె సమానం యోని మనుసంచరంతీ। సూర్యపత్నీ విచరతః ప్రజానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరిరేతసా స్వాహా। వధ్వై సూర్యాయేదం (నమమ)...

ఋతస్య పంథామనుతిస్ర ఆగుస్త్రయోఘర్మాసోఅనుజ్యోతిషాగుః। ప్రజామేకారక్షత్యూర్జమేకావ్రతమేకారక్షతి దేవయూనాగ్ స్వాహా॥ వధ్వై సూర్యాయేదం(నమమ)ఔల్బూఖలా గ్రావాణో ఘోషమక్రతహవిఃకృణ్వాంతఃపరివత్సరీణమ్। ఏకాష్టకే సుప్రజా వీరవంతో వయగ్గ్స్యామపతయో రయీణాగ్ స్వాహా। అగ్నయే జాతవేదసఇదం నమమ॥ ఏకాష్టకాతపసా తప్యమానాసంవత్సరస్య పత్నీదుదుహేఽప్పీనా। తందోహ్మ ముపజీవాథపితర స్సహస్రధార సుముష్మిఁల్లోకేస్వాహా। పితృభ్య ఇదం (నమమ)

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కరమరణే॥

అస్మాత్వమధిజాతోఽసిత్వ దయంజాయతాం పునః। అగ్నయే వైశ్వానరాయసువర్గాయల్లోకాయస్వాహా॥ అగ్నయే వైశ్వానరాయసువర్గాయలోకాయేదం (నమమ)

కించ॥ శ్లో॥ శాలిపిష్టమయం తత్రశరీరం కారయేద్బుధః। శూర్పే నిధాయా లంకృత్య మంత్రవద్దాహయేత్తతః

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కర నిర్ణయము

ఆదివారము ద్వాదశిమఖ, సోమవారము ఏకాదశి విశాఖ,

మంగళవారము దశమి ఆర్ద్రా, బుధవారము తృతీయ మూల, గురువారము షష్ఠీ శతభిషము, శుక్రవారము ద్వితీయ రేవతి, శనివారము సప్తమి ఉత్తరాషాఢ, ఈప్రకారంకూడగా త్రిపుష్కర మనఁబడును,

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఘాయుక్తా విశాఖైకాదశీందునా। కుజార్ద్రాదశమీచైవ ద్వితీయా భృగురేవతీ। తృతీయా బుధమూలేన గురుషష్ఠి శతోడునా। సప్తమ్యాషాఢ మందాభ్యాం సప్తయోగా స్త్రిపుష్కరాః॥

ద్విపుష్కరః॥

శ్లో॥ యదిభద్రాతిథీనాం స్యాద్భానుభౌమశనైశ్చరైః। త్రిపాదృక్షైశ్చసంయోగో ద్వయోర్యోగోద్విపుష్కరః॥ తా॥ ద్వితీయ-సప్తమి-ద్వాదశి-ఈతిథులును, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తరఫల్గుని, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ఈనక్షత్రములును, ఆది-భౌమ-శనివారములును కూడినపక్షమందు ద్విపుష్కరయోగమనఁబడును,

దక్షిణాయనమరణే కృష్ణపక్షమరణేచ హోమః॥ తా

సూర్యాచంద్రమసావిశ్వభృత్తమామహత్। తేజోవసుమద్రాజతో దివి। సామాత్మానాచరతస్సామచారిణా। యయోర్వ్రతంనమమె జాతుదైవ యోస్స్వాహా॥ సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యాదివో నరశ్మీగ్ స్తనుతో వ్యర్ణవే। ఉభాభువంతీ భువనా కవిక్రతూ సూర్యానచంద్రాచరతో హితామతీ స్వాహా॥ మన్త్రోక్త దేవతాభ్యఇదం (నమమ)

పతిద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాద్దివః । సూర్యాఉభాచంద్రమసావిచక్షుణా । విశ్వవారావరివ్రాభావరేణ్యా । తానోవతంమతిమంత్రామహ్నావత్తాస్వాహా । సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

విశ్వవపరీ ప్రతరణాతరంతా । సువర్విదాదృశయె భూరిరశ్మీ। సూర్యా హిచంద్రా వసుత్వేవదర్శతా । మనస్విన్నోభాను చరతో నుసందివర్గ్ స్వాహా । సూర్యాచంద్ర మోభ్యామిదం (నమమ)

అస్యశ్రివ్రోనద్య స్నప్తబిభ్రతి । ద్యావామాపృథివీదర్శతంవపుః । అస్మెసూర్యా చంద్రమసా భిచక్షే । శ్రద్ధేకమిన్ద్రచరతోవిచర్తురగ్గస్వాహా ॥ సూర్యా చంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

పూర్వాపరంచరతో మాయయైతౌ । శిశూక్రీడం తౌపరియాతో అధ్వరం । విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే । ఋతూనన్యో విదధజ్జాయతే పునస్స్వాహా । సూర్యా చంద్రమోభ్యా మిదం (నమమ)

శ్లో॥ యమాయధర్మ రాజాయ మృత్యవేచాంతకాయచ । వైవస్వతాయ రుద్రాయ కాలాయ పరమేష్ఠినేస్వాహా। యమాయేదం (నమమ)

ఏతావత్పర్యంతం మన్త్రలోపక్రియా లోపాదిసర్వ ప్రాయశ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త హోమంకరిష్యే ॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయఇదం (నమమ) అథతూష్ణీం పరిషిచ్య ॥

ఇతిప్రాయశ్చిత్త హోమ ప్రకరణమ్ సమాప్తమ్

ప్రేతముఖే పంచరత్నాని అథవా హిరణ్యశకలాన్నిధాయ॥ ప్రేతాంగేషు స్రువాది పాత్రప్రక్షేపణం కుర్యాత్ ॥ యథా॥ స్రువం నాసికాయాం। నాభ్యామాజ్యస్థాలీం। పాదమధ్యే ప్రోక్షణీం। శిష్టాని పాత్రాణి ప్రేతస్య పరినిక్షిప్య॥ సర్వేజ్ఞాతయః ప్రేతముఖే తండులాన్నిధాయ। అహతం వాసః శ్మశానే విసృజేత్ । ప్రేతశయనం పరిత్యజేత్ । చితౌ సుగంధకాష్ఠాదీన్నిధాయ॥ అథా వేదర్భాంశ్చ చితౌ నిక్షిప్య॥ అంగుష్ఠానామికాభ్యాం కుశతృణమాదాయ। నగ్నమేవదహేయుః॥ ఇతి చితేః పశ్చాత్తూష్ణీం తృణం నిరస్య (అనఁగా ఒక దర్భను ప్రేతమీఁదఁ దుడిచి చితికిఁ బడమరగాఁ బారవేయవలెను. అపఉపస్పృశ్య॥ చితేః ప్రాఙ్ముఖముపవిశ్య। సవ్యోత్తర ముపస్థం కృత్వా (కర్తఁ దూర్పుముఖముఁ గూర్చుండిఁ బద్మాసనము వేసికొనవలయును.)

అగ్నిదైవం యామ్యేనసూక్తేన నవర్చేన పరాచానుశగ్ం సంతి। ప్రణవాంతేన కుశతిలఖండాని చితౌ నిక్షిపేత్ ॥

ప్రకేతునా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని వృషభో రోరవీతి। దివశ్చిదంతాదుపమాముదానడపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ ॥ ౧ ॥ ఇదం త ఏకం పర ఊత ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ। సంవేశనస్తనువై చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే ॥ ౨ ॥ నాకే సుపర్ణముప యత్పతంతగ్ం హృదా వేనంతో అభ్యచక్షతత్వా। హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్య యోనా శకునం భురణ్యుమ్ ॥ 3 ॥ అతిద్రవ సారమేయౌ శ్వానా చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా। అథా పితౄన్త్సువిదత్రాగ్ం అపీహి యమేన యే సధ

మాద్గం మదంతోర్యమ్ ॥౪॥యౌతేశ్వానౌ యమరక్షితారౌ చతురక్షౌపథిరక్షీ నృచక్షసా । తాభ్యాగ్ం రాజన్పరిదేహ్యేనగ్గ్ స్వస్తిచాస్మా అనమీవంచ ధేహ్యామ్ ॥ ౫ ॥ ఉరుణసావసుతృపావులుమ్బలౌ యమస్యదూతౌ చరతోవశాగ్ం అను । తావస్మభ్యం దృశయె సూర్యాయ పునర్దత్తా వసుమద్యే హాభద్రోమ్ ॥ ౬ ॥ సోమఏకేభ్యః పవతేఘృత మేకఉపాసతే । యెభ్యోమధు ప్రధావతితాగ్ంశ్చిదే వాపిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౭ ॥ యెయుధ్యన్తె ప్రధనేషుశూరాసోయెతనుత్యజః । యెవాసహాస్రదక్షిణాస్తాగ్ శ్చిద్దేవా పిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౮ ॥ తపసాయె అనాధృష్యా స్తపసా యెసువర్గతాః। తపోయెచక్రిరెమహాత్తాగ్ం శ్చిదేవా పిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౯ ॥ ఉచ్చస్వరేణపఠిత్వా ॥ (ప్రకేతునేతిమొదలు తొమ్మిది మన్త్రములు ఉచ్చస్వరముగా చెప్పవలయును ఇది ప్రాచీన సాంప్రదాయము.

తతఃచితేః పశ్చిమభాగే ఉదగపవర్గాః త్రీణ్ వటాఖాత్వా తేషు మూడ్మపాషాణత్రయం నిధాయ ॥ అయుగ్మైరుదకుంభైరపః పరిప్లావ్య ॥ (ఆమూడుగుంటలయందు వేసి సంఖ్యగల నీళ్లకడవల చేత నీళ్లుపోసి నింపించవలయును.)

కర్త్రాజ్ఞాతయఃశ్చ యజ్ఞోపవీతి నోఖాత్వా ॥ అశ్మన్వతీరేవతీస్సగ్ం రభధ్వము త్తిష్ఠత ప్రతరతావఖాయః । అత్రా జహామయే అసన్న శేవా శ్శివాన్ నయమభివాజా నుత్తరేమ । ఇతిమన్త్రేణ పశ్చైజ్ఞా తయత్రత్రి జలే స్నానం కుర్యాత్ । అసంభవే మార్జనం

కుర్యాత్ ॥ తతః (కర్తా) జలకుంభమాదాయ సవ్యభుజే నిధాయ ॥ (నీటితో నింపఁబడిన కుండను దన యెడమ భుజము మీఁదఁ బెట్టుకొని)

యద్దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ంం సహస్రధారంవితతమంతరిక్షే । యేనాపునాదింద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ంం సర్వతనుంపునామి ॥ ఇతిమన్త్రేణ ప్రదక్షిణాం కృత్వా ॥ తతః ప్రేతస్య శిరః ప్రదేశే కుంభంపృష్ఠతో విభజ్య ॥ అనవేక్ష్యమాణోగచ్ఛేత్॥ తత్రఅగ్రతో దర్భమయేనతోరణంకృత్వా ॥ తత్రనారాయణ శబ్దోచ్చారణేనగచ్ఛేత్ ॥ తోరణ విసర్జనం ॥ యార్తాష్ట్రత్వన్నాదప్రయంతిశాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః । ధాతుస్తాస్సర్వాః పవనేనపూతాః ప్రజయాస్మాన్రయ్యా వర్చసాసగ్ంం సృజాథ ॥

అథసూర్యోపస్థానం॥ సర్వేజ్ఞాతయో (యజ్ఞోపవీతినో) భూత్వా॥ఉద్వయం తమసస్పరిపశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం। దేవందేవత్రాసూర్యమగన్మజ్యోతి రుత్తమం॥ ఇత్యాఽదిత్యము పస్థాయ॥ కర్త్రాది సర్వేజ్ఞాతయః రోదనం కుర్యాత్॥ ప్రేత దహనాంతే స్నానం కుర్యాత్ ॥

అథకర్తృవపనము

ఆచమ్య...తిథౌ...పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రథమేహని ఔర్ధ్వ దైహిక కర్మాజ్గం మమ సమస్త పాపక్షయార్థం వపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ వపనాధికారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ

త్రయాణ్యా చరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణా య దద్యాత్॥

శ్లో॥ మేరుమన్దరతుల్యాని పాపాని సుబహూనిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్॥ ఇతికనిష్ఠ పూర్వాః (నివీతినః) కంఠాదుపరివాపయేయుః॥

పుత్రులలోఁ గడపటివాఁడు మొదలుగ జ్యేష్ఠుని వఱకు జందెమును దండగా వేసికొని కంఠము పైభాగమును క్షౌరముఁ జేయించుకొనవలయును.

విదురోపాసనము

ఆచమ్య ... శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ విదురోపాసనం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) విదురస్థండిలే ఉపహస్తే ఘ్రణవేనాగ్ని ముద్ధృతే। అగ్నిమానీయ॥ తత్ర రేఖా దయో నాస్తి॥ అన్వగ్నిరుషసామగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమోజాతవేదాః। అనుసూర్య స్యపురుత్రా చరశ్మీ ననుద్యావా పృథివీ ఆతతాన। ఇతిమంత్రేణఅగ్నిమాహరేత్। పృష్టోదివీతి మంత్రేణాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య - పృష్టో దివిపృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టోవిశ్వా ఓషధీ రావివేశ। వైశ్వానరస్సహసా పృష్టోఅగ్నిస్స నోదివా సరిషః పాతునక్తమ్। తతశ్చతుర్భిర్మంత్రైః పృథక్పృథక్చతుర్భిస్స మిధేన హోమంకుర్యాత్ - తద్యథా। తత్స విత్రు వృణీమహే। వయందేవస్య భోజనమ్। శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమం। తురమ్భగస్యధీ మహిస్వాహా। సవిత్రఇదం (నమమ)

తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యాస్యచిత్రాం మహాం వృణేసు సుమతిం విశ్వజన్యామ్ । యామస్యకణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్రధారాం పయసామహీంగాగ్ స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

విశ్వానిదేవ సవితర్దురితానిపరాసువ । యద్భద్రంతన్మఆసువస్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

అద్యానో దేవసవితః ప్రజావథ్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్నియగ్ంసువస్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

శ్లో॥మృతాయామపిభార్యాయాం వైదికం నత్యజేద్ద్విజః॥ ఉపాధినాపి యత్కర్మ యావజ్జీవం సమాచరేత్ । అన్యేకుశమయీంపత్నీం కృత్వాతుగృహమేధినః । అగ్నిహోత్రముపాసంతే యావజ్జీవ మవ్రతాః ॥

తా॥ భార్య మరణమునుబొందినను ద్విజుడు వైదికమును వదలఁగూడదు - ఉపాధిచేత జీవితకాలమువఱకు సమాచరణమును జేసియే తీరవలయును - భార్య లేనప్పుడు దర్భమయమగు భార్యను గా తనదగ్గర నుంచుకొని యావజ్జీవమును నగ్నిహోత్రోపాసనము తప్పక నాచరింపవలయునుగాని త్యజింపఁగూడదని తాత్పర్యము.

విధవా ప్రాయశ్చిత్తము.

స్నాత్వా ॥ పూర్వోక్త తిథౌ నామః...గోత్రాయాః...దాస్యాః... (పితామహః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్న భోజన పరిపాకజల పానదేహ రక్షణ

మలినవస్త్రధారణ కేశధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థ రాహి
త్య గంధపుష్పపరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకా
దశ్యుపవాస రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థ రాహిత్య తిష్ఠన్మూత్ర
విసర్జన పాపకర్మ నిరీక్షణ రహసి పరపురుషసంభాషణ నానావిధ
దుష్కర్మయుక్త మాతాపిత్రాదిమామ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూష
రాహిత్య సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీ
దోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాదివిక్రయ శిశు
హనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రద్రోహ భోజనసమయే
పఙ్క్తిభేదన ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధా
రణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యా
భక్షణాదినానావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌ
మారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థా సుమనోవాక్కాయేం
ద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చకృత్వా యాఃకృతా
నాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృ
తానాం మహాపాతకాఽతి దిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూ
పాతి పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకా
నాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినికరణానాం అపాత్రీ
కరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహ
స్యకృతానాంమహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూ
పమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహా
పాతక సమరూపాఽతి పాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకర
ణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం
అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహువిధా

నాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞాన తోభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తానాంఅజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్యపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్త+పదం ॥ ఆశేషె హేపరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యత్వయా (మయా) సమర్పితాం ఇమాం పరిషద్దక్షిణాం యథోక్త దక్షిణామివస్వీకృత్య + మాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రీతాయాః జన్మాభ్యాసాదిజన్మప్రభృ త్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజనతాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్నభోజన పునఃపాకజలపాన దేహరంక్షణ మలినవస్త్రధారణ కేశధారణ దేహాఽలంకరణపుణ్యతీర్థరాహిత్య గంధపుష్ప పరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదస్యుపవాసరాహిత్య బృందావనేతులసీతీర్థరాహిత్య। తిష్ఠన్మూత్రవిసర్జన పాపకర్మ సిరీక్షణ రహసిపరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త మాతాపిత్రాదిదూషణ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూష రాహిత్య సదా పరదూషణ దేవబ్రాహ్మణగురుతిరస్కార పరస్త్రీదోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాది విక్రయ శిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రద్రోహ భోజనసమయే పఙ్క్తిభేదన ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణ రాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యాభక్షణాదినానావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌమార వా

ర్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియ
వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ కృత్వ సూచ్యకృతానాం
ప్రకాశకృతమహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం
మహాపాతకాతి దిష్టరూపమహాపాతక ప్రత్యాఽతిదేశిక రూపాతిపా
తకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమానాపాదపాతకానాం ఉప
పాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం
జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం
మహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాత
క ప్రత్యాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకసమ
రూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణా
నాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణ
కానాం ఏవంభూతానాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అ
జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృ
తానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తా
నాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం
పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం... అధికారసిద్ధిరస్తు
ఇతివిప్రాన్వదేత్ । తతఃకృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే । విధిప్రకారేణ
కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ।
...మాతుః.. గోత్రాయః...దాయ్యాః...ప్రపితాయాః.. జన్మాభ్యా
సా జ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం త్వయా కృతేభ్యః ప్రకాశకృ
తేభ్యః మహాపాతకేభ్యః మహాపాతకవ్యతిరిక్తేభ్యః మహాపాతకా
తి దిష్టరూపాతి పాతకేభ్యః మహాపాతక ప్రత్యాతిదేశిక రూపాతిపా

తకేభ్యః మహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశక రేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతశ్చ అత్యంతాభ్యస్తేభ్యః నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యోబహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తోభూయావిముక్తోభూయాః ఇతిబ్రాహ్మణాఃవదేత్ ॥

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ- మాతుః ...గోత్రాయాః దాయాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థంసర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం కరిష్యే । ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య ॥ శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదం పాద్యందదామి ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీ యుగధారిణేనమః ॥ అలంకారార్థాఇమే...మస్తు ॥ శ్లో ॥ యజ్ఞసాధనభూతాయా విశ్వస్యాఘప్రణాశినీ । విశ్వరూపధరోదేవః ప్రీయతాం మేనయాగవా ॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతిభువనాని చతుర్దశ ! యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే... గోత్రాయ...బ్రాహ్మణాయప్రతిగ్రహీత్రే...హం-ప్రాచీనావీతీ మాతుః...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థం ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావే గోదానప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహి

రణ్యం) తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ ఇత్యుదకపూర్వం ద ద్యాత్ ॥ దేవస్యత్వాసవితుః... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరు ణో...ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షి ణాం... నమమ ॥ తదంగదశ దానానికరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ రౌప్యం లవణ మిత్యాహుర్దశ దానాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్ ॥

సుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్తము.

సుమంగలీ స్త్రియః మరణసంశయేస్నాపయిత్వా ॥ (కర్త) స్నాత్వాచమ్య ...ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) మాతుః ...గో త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృత సమస్త పాపక్షయార్థం మరణకాల సర్వప్రా యశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సత్యం ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమ స్తసంప...పదం ॥ ప్రాచీనావీతీ-మాతుః ... గోత్రాయాః ... దా య్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం మధ్యవర్తినికాలే సంభావితానాం పాపానాం స్వార్జికియా పరత్వహీన జాతిసంపర్క- పరపురుష సహవాస దేవబ్రాహ్మణదూషణ-గురుతిరస్కార-ఆత్మ విక్రయ- రసద్రవ్యాదివిక్రయ- పతివంచన- నిరాకరణ- పరదూష ణ- పరస్త్రీదోషనిరూపణ- లలాటేతిలకశూన్య- అనుష్ఠానవ్రతత్యా గ- సదాదుర్భాషణ- దురాచార, సదాన్యగృహవాస- కోపస్వభా వ- శిశుహనన- గోహనన- పరద్రవ్యా పహరణ- మిత్రద్రోహ భ ర్తృశ్వశురశుశ్రూష రాహిత్య- కన్యావిక్రయ- గోవిక్రయ-విశ్వాస ఘాతుక- విషదాయకత్వ- భోజనసమయేపఙ్క్తి-భేదన- సదాకలినస్వ

కావ- గ్రహణవమయే పురుషసంయోగ- భర్తృదేశాంతరగతే దే
హాలంకరణ. ఋతుకాలిక- శాస్త్రనియమలోప- అజ్ఞానలోభమద్య
లశునోత్సృష్టభక్ష్యాదిసంపాదిత పాపానాం కాయిక వాచిక మానసి
కాఽన్యపురుషవ్యభిచారాది పాపానాం పాతివ్రత్య ధర్మలోపానాం, అ
జ్ఞానతస్స కృత్కృతానాం అజ్ఞానలోభక్షస్తానాం- ప్రకాశ కృతా
నాం-మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం- ప్రకాశకృతానాం-మ
హాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాఽతి
పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం
ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకర
ణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం- ప్రకీర్ణకానాం రహస్య
కృతానాం- మహాపాతకానాం- రహస్యకృత మహాపాతక సమరూ
పాఽతిపాతకానాం- ఉపపాతకానాం- ఏవంబహూనాం బహువి
ధానాం సర్వేషాం పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం
అధికారసంపదస్త్వితి... అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... తిథౌ మా
తుః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః శరీరశుద్ధ్యర్థం మృత్తి
కాస్నానమహం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్।
మాతుః...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్తపాపక్షయా
ర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే । విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్ర
త్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ మాతుః... గోత్రాయాః...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం భ
వతీతి విజ్ఞాప్య । ఇతికర్తృవాక్యం । పునః పతత్యా పానివహేత్ ।
అత్రయథాశక్తి హిరణ్యం నిధాయ । అథ హేయజమాన- తవమా
తుః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినా

శే బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవ
స్థాసు మనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశే చ
జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చరిత్యా యాకృతేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతు
ష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతకానువిద్ధరూప మహా
పాతక పవిత్రాతిదేశిక రూపాతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక
సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీ
కరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః ర
హస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృత మహాపాతకానువిద్ధ
రూప మహాపాతక పవిత్రాతిదేశిక రూపాతిపాతకేభ్యః రహస్య
కృత మహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీక
రణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకేభ్యః అవ
కీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తే
భ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చాత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహూనిక్తేభ్య
స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తో భూయాసమిమః క్తో భూయాసం ఇత్యుచ్చైర్వ
దేత్। అథయథాశక్తి దక్షిణాం బ్రాహ్మణా యుదద్యాత్ ।ఏవం...
తిథౌ ప్రాచీనాః తీమాతుః ... గోత్రాయాః.. దాయాయాః శ్రీతాయాః
జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సకలపాప క్షయార్థం
సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదఙ్గ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥
ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రా
హ్మణ స్యేదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఇమా-ఖ్యా-మిదం పాద్యం॥
పాద్యం॥ శ్లో। నమోస్త్వనంతాయ.. శౌరిణేనమః॥ అఙ్గుష్ఠా రాద్ధా

ఇమే... మస్తు॥ శ్లో ॥గవామంగేషు తిష్ఠంతిభు... చ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...సమేతోఽహం॥ ప్రాచీనావీతీ... మాతుః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సర్వ ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావేయధా శక్తి హిరణ్యాన్)తుభ్యమహం (సవ్యం)సంప్రద దేనమమ॥ దేవస్యత్వా... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ యధా శక్తి దానదక్షిణాం... సమమ॥ అథదశ దానాని కుర్యాత్

(సూతికా (రజస్వలా) మరణప్రాయశ్చిత్తమ్)

భూమావాదర్భానాస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషు సూతికాం(రజస్వలాం)దక్షిణ శిరసంనిధాయ॥ ప్రేతం శుద్ధజలేన స్నాపయిత్వా॥ వ స్త్రఃపరిధాప్య॥ కర్తాస్నాత్వాచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌ ప్రాచీనావీతీయజమానస్య మాతుః ... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సూతికామరణే (రజస్వలామరణే) సతియో దోష స్సముజనితద్దోష పరిహారార్థం సూతికామరణ (రజస్వలామరణ) ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ (శ్లో)సమస్తసం... పదం ॥ ప్రాచీనావీతీ ... మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ) (రజస్వలామరణ) తద్దోష పరిహారార్థం (ప్రాయశ్చిత్తంకర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఏతత్కాలే అధికార సంపదస్త్విఇతి బ్రాహ్మణాః॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోస్తు॥ పరిషద్దక్షిణాం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాన్యా చరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణా యదద్యాత్ ॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌమాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతసూతికా మరణే (రజస్వలా

మరణే ప్రసక్తతద్దోష పరిహారార్థం సమస్త పాపక్షయార్థం గోదానం కరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ గోదానం బ్రాహ్మణా యదద్యాత్ ॥ అథద శదానానికుర్యాత్ ॥ తతః పాపక్షయార్థం తిలపాత్రదానందద్యాత్ పిమ్మట ౧౦౮ నూట యెనిమిది పసుపుముండలు చేసి ౧౦౮ మాటులు ఆప్రేతకు మృత్తికాస్నానములు చేయుంచునప్పుడు వెదురు జల్లెడ శవము మీదనుంచి నీళ్లుపోస్తూరావలయును.

ఏతత్ప్రయోగః ఆచమ్య.. ఏవంగుణ ... తిథౌ ... ప్రాచీనా వీతీఅస్మన్మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాస్యాః ప్రేతాయాః మ రణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ)(రజస్వలామరణ) తద్దోష పరిహారార్థం ప్రేతశరీర శుద్ధ్యర్థం అష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ తతః మృత్తికాస్నానార్థం ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ॥ బ్రాహ్మణేభ్యో ఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ నూతన వస్త్రాణి దద్యాత్ ॥ ప్రతిగ్రహీతృ వచనం ॥ వృణీష్వ ఉస్మికరిష్యా మీతి ప్రతివచనం ॥ తతః మృత్తికా స్నానవిధిప్రకారేణ అష్టోత్తర శతమృత్తికా స్నానానిచ కుర్యాత్ ॥ తతఃప్రాగ్దేశే గోమయేనాను లిప్య ॥ నూతన వస్త్రేణ మంటపమాసాద్య ॥ తత్రతండులాన్నిధా య ॥ చతుర్దిక్షు కలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య ॥ మంటపమధ్యే తామ్ర నిర్మితవరుణకలశం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥ తేషు కలశేషు నూతన సూత్రమావేష్ట్య ॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపో న్నమాపోఽమృత మాప స్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ంస్యాపో జ్యోతీగ్ంష్యా పోయజూగ్ంష్యాపస్సత్యమాప స్సర్వాదేవతా ఆపో భూర్భువస్సు

ప్రత్యాహ్నిదేవః । ఇతి మంత్రేణ ఉదకం ప్రోక్షయిత్వా । ఇమంమే వరుణేతి కలశాన్ అభిమంత్ర్య । ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా చ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ అథ పంచగవ్యమంత్రైః పంచగవ్యాని పంచామృతాని కలశేషు నిధాయ । ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । ఇతి గోమూత్రం । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్ । ఇతి గోమయం ॥ ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్ । భవా వాజస్య సంగథే ॥ ఇతి క్షీరం ॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః సురభినో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇతి దధి ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దేవో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ఇతి ఘృతం । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి । మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః ॥ ఇతి మధు ॥ తేజశ్శర్కరా అభవన్తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం విజ్ఞో వైశర్కరాః పశురగ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిమ్పరి మినోతి వజ్రేణైవాస్మై పశూన్పరి గృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థేయాన్స్థేయసో నోపహరతే త్రిష్టుప్భిః పశుకామస్య ॥ ఇతి శర్కర ॥ ఇతి పంచామృతాని కలశేషు నిధాయ । సహిరత్నాని దాశుషే । సువాతి సవితా భగః । తం భాగం చిత్రమీమహే ॥ ఇతి పంచరత్నాని కలశేషు

నిధాయ॥ మృత్తికే హనమే పాపం యన్మయాదుష్కృతం కృతమ్।
మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమంత్రితా। మృత్తికే దేహిమే
పుష్టింత్వయి సర్వప్రతిష్ఠితం। మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే ని
ర్ణుదమృత్తికే। తయాహతేనపాపేనగచ్ఛామి పరమాఙ్గతిమ్॥ ఇతి
పంచమృత్తికాః కలశేషు నిధాయ (శ్లో॥ అశ్వస్థానే గజస్థానే తుల
సీమూలమృత్తికాః। చతుష్పథేచ వల్మీకే మృదః పంచప్రకీర్తితాః॥
(ఇతిపంచమృత్తుకవిధిః)

కాండాత్కాండా త్ప్రరోహన్తీ పరుషః పరుషః పరి। ఏవా
నోదూర్వే ప్రతనుసహస్రేణ శతేనచ॥ ఇతిదూర్వాన్నిధాయ॥
తతః తేషుకలశేషు వరుణమావాహ్య॥ ఇమం మేవరుణ శృధీహా
వమద్యాచమృడయ। త్వామవస్యురాచకే। తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా
వందమాన స్తదాశాస్తేయజ మానోహవిర్భిః। అహేడమానో వ
రుణేహ బోధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥ ఓంభూః వ
రుణమావాహయామి॥ ఓంభువః వరుణ మావా హయామి॥ ఓగ్ం
సువః వరుణ మావాహయామి॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ వరుణమా
వాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥అథషోడశోప చారపూజాంచ కుర్యా
త్ ।అథమార్జనమంత్రాః)

ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ
చక్షసే।యోవశ్శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహనః। ఉశతీరివమా

తరః।తస్మాఅరజ్గ మామవన్తు యస్య తుయా యజనత్వథ। ఆపోజ్జన యథాచనః॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్య పోయాస్విన్ద్రః।అగ్నిం యాగర్భం దధిరేవిరూపాస్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యో నాభవన్తు। యాసాగ్ం రాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే అ వపశ్యంజనానామ్।మధుశ్చు తశ్శుచయోయాఃపావకాస్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవన్తు। యాసాందేవాదివికృణ్వన్తిభక్షుంయాఅన్తరిక్షేబహు ధాభవన్తి।యాః పృథివీమ్పు యసోన్దన్తిశుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్స్యోనా భవన్తు। శివేనమా చక్షుషాపశ్య తాపశ్శివయా తనువోపస్పృశత త్వచమ్మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదోహు వేవోమయివర్చోబల మోజోనిధత్త॥

పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యఃపోతాసపునా తుమా। పునన్తుమాదేవజనాః।పునన్తు మనవోధియా। పునన్తు విశ్వ ఆయవః।జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహిమా। శుక్రేణ దేవదీద్యత్। అగ్నేక్రత్వా క్రతూగ్ంరను॥ ౧।యత్తేపవిత్రమర్చిషి అగ్నేవితతమన్తరా। బ్రహ్మతేనపు నీమహే। ఉభాభ్యాం దేవసవి తః। పవిత్రేణసవేనచ। ఇదంబ్రహ్మపు నీమహే। వైశ్వదేవీ పున తీదేవ్యాగాత్। యస్యైబహ్వీ స్తనువోవీతపృష్ఠాః। తయా మదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్॥౨ వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు। వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః

ద్యావాపృథివీ పయసాపయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మాపునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహిమా ! యేనదేవా అపునత । యేనాపో దివ్యఙ్కశః ॥ తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ 3 ॥ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ంరసమ్ । సర్వగ్ం సపూత మశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ం రసమ్ । తస్మైసరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః ॥ 4 ॥ సుదుఘాహి పయస్వతీః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీ ర్దిశన్తునః । ఇమంలోక మథోఅముం । కామాన్థ్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమా నీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః ॥ 5 ॥ బ్రాహ్మణే ష్వ మృతగ్ం హితమ్। యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానమ్పునతేసదా। తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాపత్య మ్పవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేనబ్రహ్మవిదో వయమ్ । పూతమ్బ్రహ్మపునీమహే ।ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు। సోమస్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదామోర్జయన్త్యాపునాతు ॥ 6 ॥

యద్దంతి యచ్చదూరకే భయం విందంతి మామిహ । పవమానవితజ్జహి । పవమానస్సోన అద్యనః పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః

భయేస్వాహా ॥ ఋతుభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇద్వత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతాబ్బృహంనమః । తేషాంవయగ్ంసుమతౌయజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతాస్స్యామస్వాహా ॥ ఇదువత్సరాదిభ్య ఇదంనమమ ॥ భద్రాన్నశ్శ్రేయస్సమనైష్టదేవా స్త్వయావశేన సమశీమహిత్వా । సనోమయోభూః పితో అవిశస్వాశంతోకాయతనువే స్యోనస్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదంనమమ ॥ ప్రయాసాయస్వాహా ॥ ప్రయాసా యేదంనమమ ॥ అయాసాయస్వాహా ॥ అయాసా యేదంనమమ ॥ వియాసాయస్వాహా ॥ వియాసా యేదంనమమ ॥ సంయాసాయ స్వాహా ॥ సంయాసా యేదంనమమ ॥ ఉద్యాసాయస్వాహా ॥ ఉద్యాసా యేదంనమమ ॥ అవయాసాయ స్వాహా ॥ అవయాసా యేదంనమమ ॥ శుచేస్వాహా ॥ శుచ ఇదం నమమ ॥ శోకాయస్వాహా ॥ శోకా యేదంనమమ ॥ తప్యత్వైస్వాహా ॥ తప్యత్వా ఇదంనమమ ॥ తపతేస్వాహా ॥ తపత ఇదంనమమ ॥ బ్రహ్మహత్యాయైస్వాహా ॥ బ్రహ్మహత్యాయా ఇదంనమమ ॥ సర్వస్మైస్వాహా ॥ సర్వస్మా ఇదంనమమ ॥ ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయేదం నమమ ॥ అపానాయస్వాహా ॥ అపానాయేదం నమమ ॥ వ్యానాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదం నమమ ॥ చక్షుషేస్వాహా ॥ చక్షుష ఇదంనమమ ॥ శ్రోత్రాయస్వాహా ॥ శ్రోత్రాయేదంనమమ ॥ మనసేస్వాహా ॥ మనస ఇదం నమమ ॥ వాచేసరస్వత్యై స్వాహా ॥

వాచేసరస్వత్యాఇదం నమమ ॥ పూష్ణేస్వాహా ॥ పూష్ణఇదం నమమ ॥ పూష్ణేశిరస్తేస్వాహా ॥ పూష్ణే శిరసఇదం నమమ ॥ పూష్ణే ప్రపథ్యాయస్వాహా ॥ పూష్ణేప్రపథ్యాయేదం నమమ ॥ పూష్ణే నరంధిషాయస్వాహా ॥ పూష్ణేనరంధిషా యేదంనమమ ॥ పూష్ణేంఘృణయేస్వాహా ॥ పూష్ణేంఘృణయఇదంనమమ ॥ పూష్ణేనరుణాయస్వాహా ॥ పూష్ణేనరుణాయేదం నమమ ॥ పూష్ణే సాకేతాయస్వాహా ॥ పూష్ణేసాకేతాయేదం నమమ ॥ ఇత్యాజ్యాహుతీః ప్రేత దేహేహుత్వా ॥ తతః మంత్రోక్త దేవతాః ॥ భూస్స్వాహా ॥ భువస్స్వాహా ॥ సువస్స్వాహా ॥ ఓగ్ స్వాహా ॥ పూర్వోక్త+ తిథౌ+ ఉదరచ్ఛేద ప్రాయశ్చిత్తార్థం హిరణ్యదాన ధేనుదాన సువర్ణ దాన దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ యథాశక్తిదానాని దద్యాత్ ॥ అథచ్ఛేదప్రదేశం సూత్రేణ సంగ్రథ్య ॥

వపనవిషయము.

పుత్రాదయః ప్రథమేమాసికంతాదు పరివాపయేయుః । దశమేహనిన ర్వాంగంచ॥ తథాచస్మృతిః॥ ఊర్ధ్వభాగస్య వపనందాయాదానాంమృతేహని భాగద్వయస్యాఘాంతేతు తేషాంవపన మిష్యతఇతి ॥ కుక్రిచవారే యదివాసిశాయాం క్షౌరంనకుర్యాత్తనయస్తుకుర్యాత్॥ తనయస్తుకుర్యాదిత్యేతదా శ్వలాయనవిషయం॥ వ్యాసః వపనం దహనాత్పూర్వం కుర్యాచేత్పితృఘాతుకః తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వపనం దహనాత్పరం ॥ ప్రథమదివసే అకృత వపనస్యకాల నిర్ణయమాహ ॥ బోధాయనః ॥ అనష్టకేశోయః పూర్వం సోత్రకేశాన్ ప్ర

వాపయేత్ ।ద్వితీయేహ్ని తృతీయేహ్ని పంచమేసప్తమేపివా। యావచ్ఛ్రాద్ధం ప్రదీయేత తావదిత్యపరంమతమితి ॥ పరాశరః ।ద్వితీయేహనికర్తవ్యం క్షురకర్మ ప్రయత్నతః తృతీయే పంచమేవాపి సప్తమేవాప్రదానతఇతి॥ ప్రధానమే కాదశాహ్నికంశ్రాద్ధం । తత్రదాన ఇతివచనాత్ వపనం పుత్రాణాంచ కనిష్ఠభ్రాతౄణాంచ ॥ తథాచాబస్తంబః ॥అనుభావినాంచ పరివాపనమితి । అనుపశ్చాద్భవంతిజాయంతఇతిపుత్రాః కనిష్ఠభ్రాతరశ్చ । అథవా అనుభావిన ఇతిపుత్రాఏవనిర్దిశ్యంతే । సపిండాశ్చేతి కేచిత్ ।దేశకాలాపేక్షమభిహితంతత్రైవ ॥ గంగాయాంభాస్కరక్షేత్రే మాతాపిత్రోర్గురోర్మృతౌ ।ఆధానేయజ్ఞ కాలేచవపనంసప్తసుస్మృతం ॥ కర్త్రాసహవపనం కార్యం ॥ తథాచస్మృతిః॥ జ్ఞాతయస్సప్తమాదర్వాక్కనిష్ఠాదశమేహని । వాపయేయుశ్చతేసర్వే కర్త్రాభిస్సహసంయుతాః ॥ ఇతి ॥ ప్రథమేహ్నిదశమేహ్నివా అర్వాక్ శ్రాద్ధదినాత్ ॥ పుత్రాణాం వపనం భవేత్పితృమృతే జీవేపితర్యగ్రజే ప్రేతే తత్సహజేష్వనుప్రభవ ఏవాగ్నింది శేత్ క్షౌరవాః ॥ నాన్యేషాం వపనం పరంపితృమృతౌ జ్యేష్ఠేపివిపన్నే సతి భ్రాతౄణాం వపనం హినాగ్నిద మృతే న్యేషాం నిమిత్తే సతి॥

తా ॥ పుత్రులు మొదటిదినంబున కంఠమునకు పైభాగము నందును దశాహదినంబున సర్వాంగక్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. మృతదినమునందు దాయాదులు ఊర్ధ్వభాగవపనము చేయించుకొనవలయును. ఆశౌచాంతమందు జ్ఞాతులందఱును సర్వాంగక్షౌరమును చేయించు కొనవలయును శుక్రవారమునందును. రాత్రియందును క్షౌరము చేయించు కొనగూడదు. తనయుడు మాత్ర

ము చేయించు కొనవలయును. ఇతియాశ్వలాయన విషయము. దహనమునకు పూర్వమునందు వపనము చేయించు కొననేని యాపుత్రుడు పితృఘాతకుఁ డగునని యును అందువలన దహనానంతరమందు వపనము ముఖ్యమని వ్యాసుఁడు వచియించె కావున "వపనందహనాత్పరం" అనువచన ప్రమాణము వలన ఆపస్తంబ శాఖీయులు దహనానంతరమందే వపనము చేయించు కొనవలయును. ప్రథమదినమునందు వపనము చేసి కొననివాఁడు రెండవదిన మందుగాని అథవా 3.౫ ౭ ఈదినములలో యుక్తము. అట్లుకాదేనియెప్పుడు శ్రాద్ధము చేయుటకు నిశ్చయించుకొనునో నప్పుడేముందు క్షౌరము చేయించు కొనవలయునని బోధాయనుఁడు వచించె. పరాశర మునివరుఁడును ఈప్రకారముగానే వచించెను ఈప్రకారము వపనము నాచరింప వలయును. పదునొకండవ దినంబున ఏకాదశాహ్నికశ్రాద్ధమును చేయవలయును. ఈవిషయమునకు ఆపస్తంబ మునివరుఁడును అంగీకరించి వచించె గంగాది నదుల యందును, భాస్కరాది పుణ్యక్షేత్రముల యందును, మాతాపితృ గురువులయొక్క మరణము నందును, ఆధానము నందును, యజ్ఞకాలము నందును, వపనము చేయించుకొన వలయును. వపనమును కర్తతో కూడ చేసికొనవలయును. జ్ఞాతులందఱు దశాహదినంబున తప్పదు. (అపటము-పల్లము) సప్రమాణాం-ప్రమాణముతోఁగూడిన స్మృతివచనాభిప్రాయము ప్రథమదినంబున జ్ఞాతులు కూడ చేయించుకొనవచ్చును. తండ్రియొక్క మరణంబునందు పుత్రులందఱును వపనమును చేయించు కొనవలయును. అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందినపుడు తండ్రి జీవించి యుండినను అగ్రజునకు అగ్ని ప్రదానముకనిష్ఠు

దుకనుక కర్తయగు సోదరుఁడు వపనము చేయించుకొన వలయును. అట్టి కాలంబునందు తక్కిన సోదరులకు వపనము అక్కరలేదు. తండ్రిమరణంబును పొందిన పిమ్మట అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందిన యెడల జ్యేష్ఠకనిష్ఠు లందఱును వపనమును చేయించు కొనవలయును. జ్యేష్ఠభ్రాత మరణంబును పొందెనేని అగ్నిప్రదాతయైన కనిష్ఠ భ్రాతకుఁదప్పఁ దక్కిన భ్రాతలకు వపనములేదు. తక్కినవిషయములు ధర్మశాస్త్రములయందు జూడఁదగును.

శిలా ప్రతిష్ఠాపనము.

స్రపమాణాం శ్వేత శిలామాదాయ ॥ శిలాం స్నాపయిత్వా॥ దర్భైణసంవేష్ట్య ॥ అపామంతే శుచౌదేశేఽవటంఖాత్వా ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తిలాన్వికీర్య ॥ తస్మిన్నవటే శిలాం స్థాపయిత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఏవంగుణ+ తిథౌ ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రత్యహం కర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాస్నాన మృత్స్నాన వాసోదక తిలోదక పిండ ప్రదానార్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమవాప్తి+ పదం॥ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః+ ప్రేతస్యమరణదినా ... కర్తవ్యప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాస్నాన +అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ ఏవంగుణ÷తిథౌ యజమానస్యపితుః... గోత్రస్య+శర్మణః ప్రేతస్య+శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే స్వర్ణధాన్యా ఽజ్యకృచ్ఛ్రాన్యాచరిష్యే ॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవి

త్రి×మే ॥ ధన్యంకరోషి+మే ॥ కామధేనో+మే ॥ కృచ్ఛ్రత్రయం కృత్వా ॥ అథావేయథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్ ॥ ఆయాహి పిత స్సోమ్యాగంభీరైఃపథిభిఃపూర్వ్యైః । ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ ॥ యజమానస్యపితరం+గోత్రం× శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహ్య ॥ అస్యాం శిలాయాం ప్రేతమావాహనం కృత్వా ॥ అథాభ్యంజనం దత్వా ॥ తిలచూర్ణస్నానం కారయిత్వా ॥

శుక్లపక్షేమరణే.	కృష్ణపక్షేమరణే.
కేశవ, నారాయణ, మాధవ, గోవింద, విష్ణో, మధుసూదన, త్రివిక్రమ, వామన, శ్రీధర, హృషీకేశ, పద్మనాభ, దామోదర.	సంకర్షణ, వాసుదేవ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధోక్షజ, నారసింహ; అచ్యుత,జనార్దన, ఉపేంద్ర, హరే, శ్రీకృష్ణ

ఏవంత్రివారం శిలాంస్నాపయేత్ ॥ అథ గోదానం ॥ ఏవంగుణ+తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య+శర్మణః ప్రేతస్య+మరణదినా×కర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గవామంగేషు...ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గోదానం కుర్యాత్ ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఇతి దశదానాని కృత్వా ॥ ఇతిశిలాప్రతిష్ఠాపనం సమాప్తమ్ ॥

నిత్యకర్మ ప్రయోగము.

ఆచమ్య+ఏవంగుణ+తిథౌ యజమానస్యపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినారభ్య + కర్తవ్య దహనజనిత తాప

కృప్త్యైః మరణ దినాదారభ్య - హానికర్తవ్య దహనజనిత పిపాసా శమనార్థం వాసోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య.. శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత పిపాసా శమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత పిపాసాశమనమస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥

స్త్రీకి నీలాగు జెప్పవలయును.

మాతరం...గోత్రాం...దాయీం ఇతిమాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రీతాయాః ఇతిచస్త్రియః ॥

కర్తశిలయందు ప్రతినిత్యము ప్రేతతృప్తికొఱకు మూఁడు మృదాస్నానములును మూఁడు వాసోదకములను ప్రథమదినంబున 3మూఁడు తిలోదకములను, ౨ దినంబున ౪ను (3-౫) (౪-౬) (౫-౭) (౬-౮) (౭-౯)(౮-౧౦) (౯-౧౧) (౧౦-౧౨ (ఏకోత్తరవృద్ధిగాను, ప్రతిదినంబున నొకపిండప్రదానంబును చేయవలయును. ప్రతినిత్యము కర్మచేయక నిల్పివేసి దశాహములో ప్రారంభంచేస్తే ఆప్రారంభించే దినమునకు గతించిన దినములనుకూడ కల్పి సంకల్పముచేయావలయును.

తిలోదక దానము.

ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం తిలోదకప్రదానం(ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥మాతుః...గోత్రాయాః దాయ్యాః ఇతిస్త్రియః॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥(ప్రాచీనావీతీ) తిలైస్సహోదక మంజలినాగృహీత్వా॥ సవ్యంజాన్వాచ్య॥యజమానస్యపిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య- హానికర్తవ్య దహ

నజనితతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ఇతితిలోదకాంజ లీ౯దద్యుః॥

స్త్రీకిసీలాగున఻ చెప్పవలయును.

మాతే...గోత్రాయై...దాయై ప్రేతాయై ఇతిస్త్రియః॥అథ తిలోదకనిర్ణయః॥ ప్రథమేహనిత్రయః॥ ద్వితీయేహనిచత్వారః తృతీయే హనిపంచ॥ చతుర్థే హనిషట్॥ పంచమే హనిసప్త॥షష్ఠే హన్య ష్టౌ॥సప్తమేనవ॥ అష్టమేదశ॥ నవమే ఏకాదశ॥ దశమేద్వాదశ॥ ఏవం కుర్యాత్ ॥ధారాదత్తం॥పూర్వోక్త...పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతైః మరణ దినాదారభ్య...హనికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోప శమనార్థమేత్తిలోదకప్రదానైః పితుః÷గోత్ర స్య-శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమన మస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ (తిలోదకంత్యజేత్)నా రాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ తతః ప్రేతరూప శిలానైవేద్యా దికం కుర్యాత్ ॥(ఇచ్చట నైవేద్యము తండులములు.)

పిండప్రదానము.

ముద్గసహితతిలా౯ తండులా౯ నూతనభాండేపక్త్వా-భిఘా ర్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ-తిథౌ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః-శర్మ ణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినా దారభ్య-హనికర్తవ్యదహ న జనితక్షుదుప శమనార్థం (పిండప్రదానం)(పిండప్రదానాని) సవ్యం) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ (ప్రా - తీ) గోమయేనోదకే నోపలిప్య॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపత త్తిలోదక ము పతిష్ఠతు॥యజమానస్య పితే... గోత్రాయ+శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేత

తృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య-హానికర్తవ్య దహనజనిత తృడుప
శమనార్థం ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ (ఇతిపితృతీర్థేన పిండందత్వా) పిం
డోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (ఇతితిలోదకం దత్వా) అంజనా
భ్యంజన ముపతిష్ఠతు(ఇత్యభ్యంజ నందత్వా)భోగనివృత్త్యర్థం తాం
బూలముపతిష్ఠతు । యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥

అత్ర ఉదకపాత్ర ద్వయంనిధాయ॥ ధారాదత్తం॥ ఓంఓం అ
ద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ-తి థౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పిత
రం+గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతేన (అట్లుగాక)
(త్వయాకృతైః)మరణ దినాదారభ్య...హానికర్తవ్య దహనజనిత ప్రే
తతృడుప శమనార్థం (పిండప్రదానేన) (అట్లుగాక) పిండప్రదానైః
యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదార
భ్య-హానిక ర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతృడుపశమనమస్త్వితిభవంతో బ్రు
వంతు॥దహనజనిత ప్రేతతృడుపశమనమస్తు॥ (ఇతితిలోదకంత్యజేత్)
యజమానస్య పితః-గోత్ర-శర్మన్ప్రేత అత్రస్నాహి॥ అత్రపిబ॥ అ
త్రఉపభుంక్ష్వ॥ తతఃశేషా నైవేద్యం కుర్యాత్ ॥ అథ వాయసపిండమ్
పితః-గోత్ర-శర్మన్ ప్రేత ఇమం పిండం వాయసగృధ్ర జలచరము
ఖేన ప్రేతఉపభుంక్ష్వ॥ శ్లో॥నారాయణ నమస్తేస్తు । శంఖచక్ర గ
దాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ ఇతిపిండం వాయ
సేభ్యోదద్యాత్॥ అస్మృన్ముఖో రుధిరేణాక్షక్తః ।యమస్యదూతశ్శ్వ
పాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణాః కుణపన్నిషేవసే। యమస్యదూ
తః ప్రహితో భవస్య చోభయోః॥ ఇతి జలంపరిషిచ్య॥ కాకాద్యభావే
ఉదకేనిక్షిపేత్ ॥ (కర్త) స్నాత్వా ॥ గృహంప్రవిశ్య ॥ దీపదర్శనం కు

ర్యాత్ ॥మృతస్థలే జలకుంభం ప్రథమదినే ప్రతిష్ఠాప్య ॥తిలానవకీర్య॥ అత్రస్నాహిత్యుదకం॥ అత్రపిబేతి క్షీరంనిక్షిపేత్ ॥

దహనము మొదలు దశాహ పూర్వదినము వఱకు మృతస్థలంబున కర్త భోజనము చేయుటకుముందు గోమయముతో అలికి అచ్చటదర్భ వేసి అందుమీాద తిలోదకమునిచ్చి ప్రాచీనావీతుఁడై ప్రేతే-గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మృతస్థలే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥

పిండప్రదానే సంకల్ప విశేషః

ప్రథమదినేమూర్ధాక్షిదంతావయవసంభూత్యై దేహైకసిద్ధ్యర్థం

౨-ది। చక్షుశ్శ్రోత్ర నాసాముఖావయవ నివృత్త్యర్థం।

3-ది॥ కరాంసభుజవక్షో నివృత్త్యర్థం॥

౪-ది॥ నాభిలింగగుద నివృత్త్యర్థం॥

౫-ది॥ జానుజంఘ పాదావయవ సిద్ధ్యర్థం

౬-ది॥ సర్వమర్మావయవ నివృత్త్యర్థం॥

౭-ది॥మజ్జామేదోమాంసస్నాయునాడీరూపావయవసంభూత్యర్థం

౮-ది॥ దంతలోమనఖావయవ సిద్ధ్యర్థం॥

౯-ది॥ వీర్యావయవ సిద్ధ్యర్థం॥

౧౦-ది॥ దేహపూర్ణత్వ తృప్తతాక్షు ద్వివర్యయ సిద్ధ్యర్థం॥

కొందఱు ప్రేత క్షుదుపశమనార్థమని సంకల్పము చెప్పుదురు. దేశాచారముల ననుసరించి ప్రయోగము జరుపఁదగును.

తిలోదకాది నిషేధము.

మాధవీయే ఋష్యశృంగః॥ శ్లో॥ అశౌచమంతరాదర్శో యది స్యాత్సర్వవర్ణినాం । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః ॥

తా॥ అశౌచమధ్యమందు దర్శసంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మతంత్రమును యావత్తును సమాప్తి చేయవలయును

విశేషః॥ శ్లో॥ అంతర్దశాహే దర్శశ్చేత్తంత్రసర్వం సమాపయేత్ । పిత్రోస్తు యావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహ మధ్యమందు దర్శవచ్చునప్పుడు తల్లి దండ్రులకైనచో నాశౌచాంతము వఱకును పిండములు జలాంజలులు యివ్వవలయును. ఇతరులకైనయడల దర్శలోపుగా సమాప్తి జేయవలయును.

గాలవః॥ శ్లో॥ పిత్రోరాశౌచమధ్యేతు యది దర్శస్సమాపయేత్ । తావదేవోత్తరం తంత్రం పర్యవస్యేత్త్ర్యహాత్పరమ్॥

తా॥ తలిదండ్రుల యాశౌచమధ్యయందు మూడు దినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తర తంత్రము యావత్తును సమాప్తి జేయవలయును. ఇతరులకైనచో మూడు దినములలోగా దర్శవచ్చినను సపకర్షణము చేయవలయును. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందును నిట్లనేయున్నదని తాత్పర్యము.

కేంద్య॥ శ్లో॥ మాతాపిత్రోస్సదాకుర్యాద్యావద్దశమవాసరం । ఉదకం పిండదానంచ దర్శమాత్తు నివర్తతే । ఇతి పుత్రకృతోదత్తక ఔరసాదివ్యతిరిక్త దశాహాంత తిలోదకపిండాన్ అమావాస్య

యా మేవదద్యుః॥ తథాశవదిః॥ దశాహమధ్యే యదిదర్శ అపతేద్ద ద్యాద్దశాహాం తిలవారిపిండాన్। ప్రతీపుత్రోదత్త కౌరసశ్చ శే షాస్సుతాస్త్రిత్రిమహావమేయంతి॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శసంక్రమణాదికము వచ్చిన యెడల తల్లిదండ్రులకు మాత్రము పదిదినంబుల వఱకు తిలోదక పిండదానంబులు చేయవచ్చును. దాహిత్రుఁడు, దత్తకుఁడు, ఔర సుఁడు మొదలగువారుకంటె వ్యతిరిక్తులు దశాహమధ్య తిలోదకపిం డములను అమావాస్యయందే సమాప్తిని బొందించవలయును పదిది నంబులలోపల దర్శవచ్చెనేని పైనఁజెప్పఁబడినవారు తిలోదకపిండము లను పదిదినంబుల వఱకును నివ్వవచ్చునని కపర్దిస్వామి చెప్పె.

శ్లో॥ అమాయాం మరణంయస్య తస్యపిండోదకక్రియా ।ఆద శాహాత్ప్రతిదినం కారయేత్ స్మృతి శాసనాత్ ॥ యఃకశ్చి చ్చతుర్ద శీకృష్ణేమృతః । తతఃఅమావాస్యాభవేత్ తస్యా అమావాస్యా యామేవ తిలోదకపిండాన్ దద్యాత్ । గృహ్యపరిశిష్టే ॥ చతుర్ద శీ కృష్ణమృతస్యత్ర ప్రాప్నోత్యమాతిథిః । పిండోదకం దశాహాం తం తస్మిన్నేవాహ నిక్షిపేత్ ॥

తా ॥ దర్శయందు మరణమును బొందినవానికి తిలోదక పిం డములను ప్రతిదినమువందును దశాహమువఱకు నివ్వవలయును కృష్ణచతుర్దశియందు మరణమును పొందినేని మఱుదినము అమా వాస్యయందే తిలోదక పిండదానంబుల నివ్వవలయును. చతుర్దశీ కృ...నిక్షిపేత్ । [illegible]

ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనము.

బ్రాహ్మణై రనుజ్ఞాతః॥ ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా॥ పూ ర్వోక్త ఏవంగుణ తిథౌ (పా+తి) పితుః...గోత్రస్య శర్మణః ప్రే తస్యమరణ దినాదారభ్య...హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతి దేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకరి ష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తకరిష్యే॥(సవ్యం) సమస్తసంపత్కృత్య॥ (ప్రా+తీ) పితుః+గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య+హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతా ప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతిదేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకర్తుం అధి కార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే॥ తతః గోదానదశ దానాని కుర్యాత్॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగం భీరైః పథిభిఃపూ ర్వ్యైః। ప్రజామస్మభ్యందదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచశత శారదంచ॥ పితరం ... గోత్రం...శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవా హనము పతిష్ఠతు॥ ఇతిఉదకుంభే తిలసహితముదకం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఉత్క్రాంతిదేశే యథా సంభవ ఓషధీః ప్రతిష్ఠాప్య॥

శ్రాద్ధస్థల నిరూపణము.

శౌనకస్మృతౌ పంచమోధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచిదేశంవివిక్తంచ గోమయే నోపలేపయేత్। నదీతీరేషు తీర్థేషు స్వభూమౌ గిరిసానుషు॥ శ్లో॥ వివిక్తేషు చతుష్యంతి దత్తేన పితర స్తథా। పరస్య భూమిభా గేతుపితౄణాం నైవనిర్వపేత్। స్వామినా తద్విహన్యేత మోహా ద్యత్క్రియతేనరైః॥ అటవ్యః పర్వతాః పుణ్యాస్తీర్థా న్యాయతనాని

చ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యా హుర్నహి తేషుపరిగ్రహః। తిలాంశ్చా వకీరేత్తత్రసర్వతో బంధయేదజాః। అసురోపహతం సర్వం తిలైశ్శు ద్ధ్యత్యనేనహి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమునందు గోమయముచే నలుకవల యును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములయందు పుణ్యక్షేత్రములయందు స్వ గృహమందు పర్వత చర్యయలయందు రహస్య ప్రదేశములయందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారు గాననెప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకుశ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. నెవ్వడుగాని మోహముచే పరగృహమందు శ్రాద్ధముఁ జేయునో, ఆశ్రాద్ధము ఆగృహ పితృదేవతల వలనహరింపఁబడుచున్నది. అడ వులు, పర్వతములు, పుణ్యతీర్థములు, దేవాలయములు మొదలుగాగ ల సర్వము అస్వామికములుగావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రా ద్ధము లితరులచే గ్రహింపఁబడవు. అంతటను నువ్వులుజల్లి అజ ము లను బధింపవలయును తిలలులేనిచో సర్వము రాక్షసులచే హరింపఁ బడినదగును.

అస్థిసంచయనము.

దహనదినమునందుగాని లేక రెండవదినంబునగానిఅటుగాక తిథివారనక్ష త్రములు మొదలగుపంచాంగశుద్ధిగలబేసిదినమునందుగాని సంచయన ముజరుపవలయును. ఆదివారము,మంగళవారము,శుక్రవారము,కృత్తి క, రోహిణి, మృగశీర్ష, పునర్వసు, మఖ, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉ త్తరాషాఢ, ధనిష్ఠ, శతభిషము, పూర్వాభాద్ర ఉత్తరాభాద్రా రేవ తి యీనక్షత్రములయందును పైవారములయందును అస్థిసంచయన

పనికూడదు. నాలవదివసంబున వారనక్షత్రములు విచారింప నక్కఱ లేదు. శనివారము మధ్యమపక్షమని కొందఱు చెప్పిరి. తిథి వార నక్షత్రంబులు సంభవించని పక్షమునందు బ్రాహ్మణానుజ్ఞను బట్టి యస్థిసంచయనము చేయవలయును. విశేష వ్యవధికూడదు. అస్థులు నష్టమయ్యేనేని కుశలచేతకాని పలాశపర్ణంబులచేతకాని మరల దహనాది సంస్కారము చేయవలయును. పలాశపర్ణంబులచేత ప్రతికృతి దాహంబును చేయుపక్షమునందు భస్మాస్థులయందలెనే సంచయనంబును చేయ వలయును.

శ్లో॥ చతుర్థే నవమే చైవ షష్ఠేవాన్యష్టమేహ్నివా। అస్థిసంచయ నంకుర్యా ద్వర్ణానామాను పూర్వశః॥

తా॥ బ్రాహ్మ క్షత్ర వైశ్య శూద్రులు క్రమముగ ౪-౯-౬-౮ ఈసంజ్ఞలు గల దినములయందు అస్థిసంచయనము చేయవలయునని మనువు వచించె. పలాశ వల్కాదులచేత ప్రతికృతి దాహంబును చేసిన పక్షంబునందు తత్కాలంబునందే అస్థిసంచయనంబు చేయవలయును

అస్థిసంచయన ప్రయోగము.

శ్మశానదేశంగత్వా॥ కర్తాసచేలస్నాత్వా, ఆచమ్య—పవిత్రంవాసవ్యేధృత్వా॥ ఏవంగుణ—తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) + యజమానస్య పితుః—గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదివాదారభ్య—హానితృతీయ అస్థిసంచయనకాలే శవాగ్నౌ నష్టే పతితద్దోష పరిహారార్థం శ్వానకుక్కుటగాదర్ధభ జంబూక చండాల స్పర్శ దోషాది పరిహారార్థం యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఇతి సంక

ల్వా॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ శ్లో సము_త్తపం+పదం॥ పితుః+
గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య—హానికర్త్రవ్య అస్థి
సంచయనకాలే శవాగ్నౌ నష్టేసతి తద్దోషపరిహారార్థం శ్వానకు
క్కుటగార్దభ జంబూక చండాలస్పర్శదోష పరిహారార్థం యథోక్త
ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అధికారసంపద స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥
కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ—తిథౌ పితుః—
గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా—హానిక ర్తవ్య శ్వానకు
క్కుట గార్దభ జంబూక చండాల స్పర్శదోషపరిహారార్థం స్వర్ణ
ధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యా చరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్ర—ప్రియ
చ్ఛమే॥ ధన్యం కరోషిదాతార—చ్ఛమే॥ కామధేనోస్సము—
చ్ఛమే॥ హిరణ్య గర్భ—చ్ఛమే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నా
య యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ)

అథ ప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన అద్భిః ప్రోక్షణమ్.

అగ్నేః పశ్చాత్ ఏకస్మిన్ మృత్పాత్రే ఇతర త్రిష్వాత్రైః తానిద్ర
వ్యాణిప్రక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవ
స్యధీమహి । ధియోయో నః ప్రచోదయాత్॥ ఇతిగోమూత్రం॥
గంధద్వారాం దురాధర్‌షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం
సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ ఇతిగోమయం॥
ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్॥ భవావాజస్య
సంగధే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః ।
సురభినోముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్ర

మసి జ్యోతిరసి తేజోసిదేవోవస్సవితోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వస్తోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ఇతిఘృతం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ంసరస్వత్యై వాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వాసామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ అథ పంచగవ్యమేళనం ఓమ్ ఇతిబ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ అథప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన ప్రోక్ష్య॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయచక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః॥ తతః అద్భిః భస్మప్రోక్షణం॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతంమనః। శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే॥ శంయోరభిస్రవంతునః॥ (ఇతిభస్మాద్భిరవోక్ష్య)

శవాగ్నినష్ట ప్రాయశ్చిత్తహోమము.

భస్మనిసమిధారోపణం॥ అయంతే యోనిర్ ఋత్వియోయతో జాతో అరోచథాః। తంజానన్నగ్న ఆరోహాథానోవర్ధయారయిమ్॥

ఈమంత్రముచె ప్పుచు సమిధ అనగా మోదుగపుల్లను భస్మముమీద నుంచవలయును.

ఏవంగుణ——తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య——శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య—— హని కర్తవ్య శవాగ్నినష్ట ప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥ సమస్త సంప——అధికారసంపదస్తు॥ అథలౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ ఆజుహ్వానస్సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీద సాధ్యా। అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వే దేవాయజమానశ్చసీదత॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టాపూర్తేసగ్ంసృజేథామయఞ్చ। పునఃకృణ్వగ్గ్ స్త్వాపితరంయువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయితంతుమేతమ్॥ ఇతి మంత్రద్వయేన లౌకికాగ్నౌ సమిధం నిధాయ॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం గోమూల్యం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ తతః ధ్యానమ్॥ చత్వారిశృంగా త్రయో అస్య పాదా+ జాతవేదసేనమః ప్రాగాదిదర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః। పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సంస్తీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణిప్రయునక్తి। దర్వీం,ఆజ్యస్థాలీం, ప్రోక్షణీం, స్రువంచేతి చత్వారి, పాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥ ఏకేనదర్భేణ పవిత్రం కృత్వా। అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యం విలాప్య॥ దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ దక్షిణంగాంగారం నిరూహ్య॥ తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య॥ ప్రక్షాళ్య॥ ఆజ్యేప్రత్యస్య॥

అపఉపస్పృశ్య॥ త్రిః పర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వాస్య॥ అంగారం
ప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యం త్రిరు
త్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య॥ అగ్నౌ ప్రహరతి॥
స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌ ప్రతితప్య॥ దర్భేణ సంమృజ్య॥ పునః
ప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్యనిధాయ॥ దర్భముద్భిస్సగ్గ్‌స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహ
రతి॥ తూష్ణీమపరిదక్షిణం పరిషిచ్య॥ ఏకం – ద్వే – త్రీణి – చత్వా
రి – ఇతి దర్వ్యామాజ్య మాదాయ॥ అయాశ్చాగ్నేస్య నభిశస్తీశ్చ
సత్యమిత్వమయా అసి। అయసా మనసాధృతః। అయసాహవ్యమూ
హిషే యానోధేహి భేషజగ్గ్‌స్వాహా॥ అయసేఽగ్నయ ఇదంనమ
మ॥ ఏకం × చత్వారి॥ మనోజ్యోతి ర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం
యజ్ఞగ్ంసమిమందధాతు। యాఇష్టా ఉషసోనిమ్రుచశ్చతాస్సంద
ధామిహవిషాఘృతేన స్వాహా॥ మనసేజ్యోతిష ఇదంనమమ॥ ఏకం +
చత్వారి॥ అగ్నిర్ హోతా। అశ్వినాధ్వర్యూ। త్వష్టాగ్నిత్। మి
త్రఉపవక్తా। సోమస్సోమస్యపురోగాః। శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః।
శ్రాతాస్తఇంద్రసోమాః। వాతాపేర్హవనశ్రుతస్స్వాహా॥ అగ్నయే
పంచహోత్రఇదంనమమ॥ ఏకం+చత్వారి॥ బ్రాహ్మణఏకహోతా।
సయజ్ఞః। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। యజ్ఞశ్చమే
భూయాత్స్వాహా॥ బ్రాహ్మణఏకహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం+చత్వా
రి॥ అగ్నిర్ద్విహోతా। సభర్తా। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టిం
యశః। భర్తాచమే భూయాత్స్వాహా॥ అగ్నయేద్విహోత్ర ఇదంన

మమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ పృథివీత్రిహోతా। సప్రతిష్ఠా। సమేద దాతు ప్రజాంపశూన్ పుష్టింయశః। ప్రతిష్ఠాచమే భూయా త్స్వాహా॥పృథివ్యై త్రిహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం చత్వారి॥ అం తరిక్షం చతుర్హోతా। సవిష్ఠాః। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పు ష్టింయశః। విష్ఠాశ్చమేభూయాత్స్వాహా॥ అంతరిక్షాయచతుర్హో త్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం+ చత్వారి॥ వాయుఃపంచహోతా। సప్రాణః సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। ప్రాణశ్చమే భూయాత్స్వా హా॥ వాయవేపంచహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం+ చత్వారి॥ చంద్ర మాష్షడ్ఢోతా। సఋతూన్కల్పయాతి। సమేదదాతు ప్రజాంపశూ న్పుష్టింయశః। ఋతవశ్చమేకల్పంతాగ్ స్వాహా॥ చంద్రమసేషడ్ఢో త్రఇదంననుమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అన్నగ్ం సప్తహోతా। సప్రా ణస్యప్రాణః। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। ప్రాణస్యచమే ప్రాణోభూయాత్స్వాహా॥ అన్నాయసప్తహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ ద్యావోష్టహోతా। సోనాధృష్యః। సమేద దాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। అనాధృష్యశ్చ భూయాసగ్ స్వా హా॥ దివేఅష్టహోత్రఇదంనమమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ ఆదిత్యో నవహోతా। సతేజస్వీ। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। తేజస్వీచభూయాసగ్ స్వాహా॥ ఆదిత్యాయనవహోత్ర ఇదంనమ మ॥ ఏకం + చత్వారి॥ ప్రజాపతిర్దశహోతా। సఇదగ్ంసర్వమ్

నమమ॥ తంతుంతన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథోరక్ష ధియాకృతాన్ । అనుల్బణం వయత జోగువామపో మనుర్భవ జనయాదైవ్యం జనగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే తంతుమత ఇదం న మమ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టా పూర్తే సగ్ంసృజేథామయం చ । పునః కృణ్వగ్గ్ స్త్వా పితరం యువానమన్వాతాగ్ంసీత్వయి తంతుమేతగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే తంతుమత ఇదం న మమ॥ ఓంభూస్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥ ఓంభువస్స్వాహా॥ వాయవ ఇదం న మమ॥ ఓం సువస్స్వాహా॥ సూర్యాయేదం న మమ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥ ఇత్యేతైర్మంత్రైః రాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ తూష్ణీం పరిషిచ్య॥ ఏతత్కర్మ సాద్గుణ్యార్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ఏవంగుణ... (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త సంప... ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా (మను) అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం

పవిత్ర ... ప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషి ... ప్రియచ్ఛమే॥ శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం ... ప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం ... ప్రయచ్ఛమే॥ ఇదంక్రుచ్ఛ్రిత్రియ ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥ అథకుంభోదక మాదాయ॥ ఉదకేక్షీరం నిసియ॥ యుంతేఅగ్నిమమంథామేతి పంచభిర్మంత్రైః అస్థిప్రోక్షణం కుర్యాత్॥ యన్త్వేఅగ్నిమమంథామ వృషభాయేవ పక్తవే। ఇమంతగ్ం శమయామసి క్షీరేణ చోద్రకేణచ॥యన్త్వమగ్నే సమదహస్త్వ ముసిర్వాపయాపునః। క్యాంబూర్త్రజాయతాం పాకదూర్వావ్యల్కశా॥ శీతికేశీతికావతి హ్లాదుకేహ్లాదుకావతి। మణ్డూక్యాసుసంగమ మేమ మగ్నిగ్ంశమయ॥ శంతే ధన్వన్యా ఆపశ్శముతే సంత్వనూప్యాః। శంతే సముద్రియా ఆపశ్శముతే సంతువర్ష్యాః॥ శంతే స్రవంతీ స్తనుశ్శముతే సంతుకూప్యాః॥ శంతే నీహారోవర్షతు శముపృష్వా వశీయతామ్॥

ఇతిప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ...తిథౌ పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హం అస్థిసంచయనహోమంకరిష్యే॥ దహనదేశా ద్దక్షిణతోంగారం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్। చత్వారి శృంగా ... జాతవేదసేనమః॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణే నాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ త్సగ్ స్తీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణి ప్రయునక్తి॥ దర్వీం - ఆజ్యస్థాలీం - ప్రోక్షణీం స్రువాన్నితి॥ ఏకేన దర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రో

క్ష్య। తస్యామప ఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షి
ణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణపాణినాపా
త్రాణిసమ్మృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య। ఆజ్య
స్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ దక్షిణేనాగ్నింపవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ దక్షిణతోఽంగారం నిరూహ్య॥
తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రం ప్రచ్ఛిద్య।
ప్రక్షాళ్య॥ ఆజ్యేప్రత్యస్య॥ త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వా
స్య॥ అంగారంప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య। అగ్నౌ
పవిత్ర మనుప్రహరతి॥ స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌప్రతితప్య॥
ఏకదర్భేణసంమృజ్య॥ పునఃప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్య।నిధాయ॥ దర్భానద్భి
స్సగ్స్పృశ్యా ఽగ్నౌప్రహరతి। తూష్ణీంపమంత్రమప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య॥ దర్వ్యామాజ్య మాదాయ। అవసృజ పునస్త్వే పితృ
భ్యోయ స్తఆహుతిశ్చరతిస్స్వధాభిః। ఆయుర్వసాన ఉప యాతు శేషస్సగ్ం
సంగచ్ఛతాం తనువాజాతవేదస్స్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదస ఇదం
నమమ। దర్వ్యామాజ్యమాదాయ॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సగ్స్వధా
భిస్సమిష్టాపూర్తేనపరమే వ్యోమన్। యత్రభూమ్యై వృణసే తత్ర గ
చ్ఛతత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు స్వాహా॥ దేవాయసవిత్ర ఇదం
నమమ। దర్వ్యామాజ్య మాదాయ॥ యత్తేకృష్ణశ్శకునఆతుతో
దపి పిపీలస్సర్పఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణం కృణోతు
సోమశ్చయో బ్రాహ్మణాఁ ఆవివేశ స్వాహా॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదం

నమను॥ ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా॥ స్రువమాజ్య స్థాలీం చాగ్నౌ
ప్రహారతి॥ అయుగ్భిరుదకుంభై రపఆసీయ॥ స్వప్రోక్షిత మస్థీన్య
వోక్ష్య। అగ్నించ శమయేత్॥ నారాయణ నారాయణ॥ పూర్వో
క్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః .. గోత్రస్య ... శ
ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనకాలే
గోదానం కరిష్యే॥ తదఙ్గ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీ
తారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ యదీచ్ఛసి మహారాజన్ సర్వతీర్థా
వగాహనమ్। విప్రపాద వినిర్ముక్తతోయం శిరసిధారయేత్॥ గం
ధాఢ్యా ఇమే ఆపఃపుష్పార్ఘా ఇమేతిలాః॥ శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠం
తి భువనానిచతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతిం
ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిగోదానం కుర్యాత్॥ అథదశదానాని॥ శ్లో॥
గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణమిత్యా
హు ర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికృత్వా॥

కుంభేఅస్థివిధానమ్. ఉత్తిష్ఠాత స్తన్వగ్ం సంభరస్వమేహ
గాత్ర మవహామాశరీరమ్॥ యత్రభూమ్యై వృణసే తత్రగచ్ఛ
తత్రత్వా దేవస్స వితాదధాతు॥ ఇతిసవ్యహస్తేన ప్రేతస్య శిరఃప్ర
దేశే అస్థీన్యాదాయ నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ ఇదంత ఏకమ్॥ దంతాస్థీ
న్యాదాయనిశ్శబ్దం కుంభేనిధాయ॥ పరఊత ఏకమ్॥ ఇతిపార్శ్వా
భ్యాం శ్రోణీభ్యాంవా అస్థీన్యాదాయ నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ తృతీ
యేన జ్యోతిషాసంవిశస్వ॥ ఇతి ఊరుభ్యాం జంఘాభ్యాంవా అస్థీ
న్యాదాయ। నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ సంవేశన స్తనువై చారురేధి
ప్రియోదేవానాం పరమేసధస్థే॥ ఇతిపద్భ్యాం అస్థీన్యాదాయనిశ్శ

ద్ధం కుంభేనిధాయ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥ (కర్త) దహనదేశమందలి బూడిదెను బోగుచేసి జలమందు కలపవలయును॥ శ్లో॥ యావదస్థిమనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి ॥ తావద్వర్ష సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ అథదహనదేశే జలం సంప్రోక్ష్య॥ తత్ఫశరీరా కృతింకృత్వా॥ తత్రశిలాత్రయ వేదికారాధనం కరిష్యే॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య । గతోసి పరమాంగతిం । మనసా వాయురూపేణ । శిలేత్వాహంనియోజయే॥ మధ్యే ప్రేత మావాహ్య॥ ఉత్తరతో రుద్రమావాహ్య॥ దక్షిణతో యమమావా హ్య॥ యథాశక్తి సంపూజ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనాఙ్గ శ్మశాన శిలాత్రయ వేది కారాధన బలిపిండప్రదానాని కరిష్యే॥ తతః దహనదేశేలాజ బ లిందదామి॥ తతః అన్నపూపసూపాద్యైః పిండత్రియం కృత్వా॥ గోమయేనవర్తుల త్రయమండలంకృత్వా॥ తేషుదర్భాస్తరణ ము పతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపత్ర తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకందత్వా॥ మధ్యే ప్రేతరాజాయ మహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ ఉత్తరతోరుద్రాయమహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ దక్షిణతో యమాయమహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం దదామి॥ పిండత్రయందత్వా॥ పిండోపరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥

కొందఱు శ్మశానమందు శిలాత్రయవేదికారాధనము చేయుటయేలేదు. అట్లు చేయనిపక్షంబున ఇట్లుసంకల్పమును జెప్పవల యును, ఎట్లనఁగా.

ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత
స్య మరణదినాదారభ్య ... హాసి శ్మశానభూత బలిప్రదానం కరి
ష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ గోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా॥ పిండస్యా
ధః దర్భాస్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భే పరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠ
తు॥ పిత్రే + గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణ దినాదార
భ్య... హాని శ్మశానవాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇదంబలిందదామి॥
యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ అథ దహనదేశే జలకుంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥
అథ ధారాదత్తం॥ ఏవం... తిథౌ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ప్రేతఉత్తమలోక ప్రాప్త్య
ర్థం శ్మశానభూత బలిప్రదానేషు పితరం ... గోత్రం — శర్మా
ణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) త్వయాకృతై రేభిః మరణదినాదారభ్య
.. హాని అస్థిసంచయనాఙ్గ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలిపిండ
ప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృ
ప్తిద్వారా ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తి
రస్తు॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) యత్తాత్వముద్భినధోస్యషధే పృథి
వ్యా అధి। ఏవన్మిమ ఉచ్ఛిందాతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన॥
శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేస్తు। శంఖచక్రగదాధర। అక్షయ్యంపిండ
దానేన। ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ అత్రస్నాహీత్యుదకం। అత్రపిబేతి
క్షీరంనిక్షిప్య॥ అత్రభుంక్ష్వ (ఇతివదేత్) అథాస్థి కుంభమాదా
య॥ తత్రమంత్రః॥ ఉత్తిష్ఠ ప్రేహిప్రద్రవౌకః కృణుష్వపరమే
వ్యోమన్। యమేనత్వం యమ్యాసంవిదానోత్తమం నాకమధిరో
హేమమ్॥ అథభూమ్యాం అస్థికుంభంనిక్షిప్య॥ పవిత్రం విసృజ్య॥
స్నానంకుర్యాత్॥

గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణము.

అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, ఈనక్షత్రములయందును సోమ బుధ గురు శనివారముల యందును ౨-౩-౫-౭-౧౩ యీతిథులయందును దహనము మొదలు ౧-౩-౫-౭-౯ యీదినములయందును పగటియందును పుణ్యనదులయందును అస్థినిక్షేపణము చేయవలయును. దశాహము లోపల విఘ్నములు కలిగినపక్షమందు బేసిమాసములలో తప్పక ఆచరింపవలయును. అస్థులు నుండగా ఆగృహములో శుభకార్యములు చేయకూడదని పెద్దలు వచించిరి.

తత్ప్రయోగః. (కర్తా) అస్థికుంభమాదాయ॥ పుణ్యనదీతీర్థే స్థాప్య। స్నాత్వా ఽచమ్య। అస్థీన్యపి కేశవాదిద్వాదశనామభిః ద్వాదశవారంమజ్జయిత్వా॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణంకరిష్యే। కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। శ్లో॥ సమస్తసంప ... పదం॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హనిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోస్తు॥ ఏవంగుణ .. తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం అస్థినిక్షేపణకాలే స్వర్ణధాన్య ఆజ్యకృచ్ఛ్ర

ణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్ర ... ప్రయచ్ఛమే॥ ధనన్యంకరో షి... ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనో ... ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భ... మే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్య ... నమమ॥ అస్థీని కేశవనామాదిభిః పునస్స్నాపయిత్వా॥ తతఃపంచగవ్యేన శుద్ధోదకేనచసంప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య .. హానిగంగాంభసిఅస్థి నిక్షేపణకాలే అస్థ్యభిషేకం కరిష్యే॥ తతః బ్రాహ్మణానావరయేత్॥ (ఉపవీతీ) రుద్రసూక్త పారాయణే ఋత్విజంత్వాం వృణీమహే॥ ఇతిచతురో బ్రాహ్మణాన్ వరయేత్॥ ఏకవింశతిదర్భైః కూర్చంకృత్వా॥ పంచగవ్యమేళనార్థంతామ్రపాత్రేతత్కూర్చంనిధాయ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గోమూత్రం॥ గంధద్వారాం ... శ్రియమ్॥ ఇతి గోమయం॥ ఆప్యాయస్వ ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో ... తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్రమసిజ్యో ... రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ... పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యే నాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ ఇత్యేకస్మిన్ పాత్రేపంచగవ్యం మేళయిత్వా॥

ఓం॥ ఇతి బ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ గాయత్ర్యాదిమంత్రైఃఅస్థీనిస్నాప్య॥ ఉద్ధృతాసివరాహేణ కృష్ణేనశతబాహునా॥ ఇతి తులసీస్నానం॥ మృత్తికేహనమేపాపం యన్మయాదుష్కృతం

కృతం । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమంత్రితా । మృత్తికే దే
హి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం । మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే
నిర్ణుద మృత్తికే । తయాహతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాంగతిమ్॥ ఇతి
మృదాస్నానం॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయో
రభిస్రవంతు నః॥ ఇతి శుద్ధోదకం॥ మధువాతా ఋతాయతే మధు
క్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధు నక్తముతోషసి
మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వన
స్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః॥ ఇతి
మధుస్నానం॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం ।
పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా
సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే
నాభిషించామి॥ ఇతి కుశోదకస్నానం॥ తతః పంచగవ్యేన శుద్ధోదకేన
చ సంప్రోక్ష్య॥ శుద్ధప్రదేశే మృదమాదాయ॥ శరావాకృతిత్రయం
కృత్వా॥ తత్ర దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ తిలానవకీర్య॥ తత్రాఽస్థీని
నిధాయ॥ అతో దేవా అవంతు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా
స్సప్తధామభిః॥ త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధ
ర్మాణి ధారయన్॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యంతి సూర
యః । దివీవ చక్షురాతతమ్॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్స
మింధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే
భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం క

సైస్మద్రేవాయహ్రవిషావిధేమ॥ ఇత్యస్థిషు హిరణ్యశకలానినిక్షిప్య॥ మధువాతా ఋతాయతే ... భవతునః॥ ఇతిమధునిక్షిప్య॥ శుక్రమసిజ్యోతి .. రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యంనిక్షిప్య॥ తిలోసిసోమ దేవత్యోగోస వేదేవనిర్మితః। నిర్ణోదస్సర్వపాప్మానాం పవిత్రమృషిభిస్కృతమ్॥ ఇతి తిలాంనిక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి శర్కరాంనిక్షిప్య॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం ... తారిషత్॥ ఇతి దధినిక్షిప్య॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం నిక్షిప్య॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్యబృహస్ప తేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి॥ ఇతి కుశోదకం నిక్షిప్య॥ నమకచమక పురుషసూక్త హిరణ్యవర్ణాది ఇత్యేతైర్మంత్రైరాజ్యజుహుత్వా॥ (నమక చమకములు యాజుషస్మార్త మంత్రపాఠప్రథమభాగ పుస్తకమునందు గలమ-గాన ఆగ్రంథమందు జూడదగును,)

అథగోదానం పూర్వోక్త ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హానిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణకాలే గోదానాని దశదానానికరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) శ్లో॥ గవామంగేషు ... ప్రయచ్ఛమే॥ గోదానందద్యాత్॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య। వాసోధాన్య గుడానిచ॥ రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ దశదానానికుర్యాత్॥ పునః మృత్తికయా శరావాకృతిత్రయం కృత్వా॥ తేనాస్థీన్యపిధాయ॥ హస్తాభ్యాం

గృహీత్వా॥ తతః గంగాప్రార్థనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ప్రసీదపరమే దేవి సర్వపాపప్రణాశిని। అముకస్యప్రయచ్ఛత్వం గతింపుణ్యాంచ శాశ్వతీం॥ అథ గంగాజలం ప్రవిశ్య॥ పృథివీం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛదివం గచ్ఛ దిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛదిశో గచ్ఛదివం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛపృథివీం గచ్ఛా ఽ పోవాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి। తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ ఏవాత్రః॥ అస్థులుమూఁడుపర్యాయములు కలపవలయును-కర్తాస్నాత్వా ఽచమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వకాణత్వ బధిరత్వపైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా పుణ్యలోకా వాప్త్యర్థం మృత్తికాస్నా నాదాకూర్చప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... పదం॥ అథ కాంగసాంగ ... చత్రీణి దద్యాత్॥ ఆయూంషి ... ఇత్యాంగిర్భిః ... ప్రూరైవ్యః బ్రాహ్మణేభ్యం దక్షిణ యించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ పితరం... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమావాహ్య॥ అథ గోదానంకుర్యాత్॥ అథ మృత్తికాస్నానార్థం బ్రాహ్మణాన్వరయేత్॥ మృత్తికాస్నానార్థం వృణీమహే॥ బ్రాహ్మణేభ్యో నూతనవస్త్రాణి దద్యాత్॥ ఆచమ్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... పుణ్యలోకావాప్త్యర్థం అన్యోన్యసహాయేన అష్టోత్తర శతంవా తదర్థంవా యథాశక్తి మృత్తికాస్నానాన్యాచరిష్యే॥ అశ్వక్రాంతే సహస్రపరమా దేవీతిభూమిం దూర్వా మభిమంత్ర్య॥ అశ్వక్రాంతే రథ

క్రాంతే ... పదేపదే॥ సహస్రాణి ÷×+ యంచ వయం ద్విష్మః॥ ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిః హిరణ్య వర్ణాఇతి చతసృభిః పవమానస్సు వర్జన ఇత్యేతేనాను వాకేనచమార్జయిత్వా॥ ఆపోహిష్ఠామయో భువః ... ఆపోజనయథాచనః॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయా సుజాతః ... నిధత్త॥ పవమానస్సువర్జనః ... జాతవేదామో రజయంత్వాపునాతు॥ నమోగ్నయేప్సుమతే ... బృహతో మోవా వృధేసువాన ఇంద్రః॥ ఏవంవిధిప్రకారేణ మృత్తికా స్నానికుర్యాత్॥ కూర్చేషుఉదకంనినీయ॥ ధారాదత్తం॥ ఏవం ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం అన్యోన్య వహా యేన+ మృత్తికాస్నానైః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... ప్రేతత్వవిముక్త్యా ఉత్తమలోకప్రాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) ప్రేతత్వ విముక్త్యా ... రస్తు॥ త్వన్నిమిత్తం మయాకృతేవఅనేనత్వం పుణ్యవాన్భవ॥ అథ కూర్చంవిసృజ్య॥ అథహిరణ్యశ్రాద్ధంవా ఆమశ్రాద్ధంవా కుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్॥ మృత్తికాస్నానములుచేసిన బ్రాహ్మణులు పునః వారి శరీరశుద్ధికొఱకు 3 మృత్తికాస్నానములుచేసుకొని పిమ్మట ఇట్లు చేయవలయును.

ఏవం ... త్యర్థం మయాకృతమృతికాస్నానాజ్గత్వేన దేవర్షిపితౄ నుద్దిశ్య దేవర్షిపితౄప్రీత్యర్థం దేవర్షిపితృతర్పణంకరిష్యే॥ దేవాదీంస్తర్పయేత్॥ శుచీవోహవ్యేతిధౌతవస్త్రమద్భిః ప్రోక్ష్య॥ శుచీవో ...పావకా॥ దేవస్యత్వేతి వస్త్రమాదాయ॥ ద్రైతస్యత్వా ...

దశేః అవధూతమిత్యవధూయః అవధూతగ్ం రక్షోవధూతా ... అరాతయః ఉదుత్యం జాతవేద నమిత్యాదిత్యాయదర్శయిత్వా ఉదుత్యం ... సూర్యమ్ః ఆవహంతీతి పరిధాయః ఆవహంతీ వితన్వానా ... లోమశాం పశుభిస్సహస్వాహాః తతో ద్విరాచమ్య ఉత్క్రామంతు పిశాచాద్యాః యేభూతాశ్చ నిశాచరాః । ఏతేషా మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభేః ఇతిదర్భాసనం ప్రతిష్ఠాప్య ప్రాణా యామత్రయంకృత్వా అష్టోత్తర శతగాయత్రీజపంకృత్వా ద్వాదశ సూర్యనమస్కారానశ్వత్థప్రదక్షిణానిచకృత్వా దేవతాదర్శనాదికం కుర్యాత్ ।

నగ్న శ్రాద్ధము.

అథకర్తాశోత్రియం బ్రాహ్మణమాహూయ స్నాత్వాఽచమ్య పవిత్రంధృత్వా ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్ర స్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్న ప్రథమే హనికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధంకరిష్యే కాలేఅను ష్ఠార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా శ్లో సమస్తసం ... పదం (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్నప్రథమేహని కర్తవ్యన గ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంప ... బ్రువం తు కర్తుం అధికార సంపదస్తు ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గో త్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వ బధిరత్వ కాణత్వ పంగుత్వ నగ్నత్వపిశాచత్వనివారణార్థం నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం ఆమాదిద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన అద్య (ఉపవీతి) కరిష్యే

ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హానిఅతిపన్న ప్రిథమేహానికర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయంతే కుశః ఉపతిష్ఠతు। అథపాద్యస్థానేగోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య పాద్య స్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి సతతిలోదకముపతిష్ఠతు। పితుః ... గోత్ర ... శర్మణః ప్రేత నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతేపాద్యముపతిష్ఠతు। శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్యపాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ (ఉపవీతీ) కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ॥ ప్రా ...తీ। ప్రేతవిష్టరార్థ మయంకుశః॥ ఇత్యాసనందత్వా॥ ఉదఙ్ముఖ ముపవిశ్య॥ అద్య పూర్వోక్త ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... హాని అతిపన్నప్రిథమేహాని కర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయాప్రిక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే। కురుష్వ॥ (ప్రా ... తీ) అపహతా అసురారక్షాగ్ం సిపిశాచాయేక్షయంతిపృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతుయత్రైస్య గతంమనః॥ ఇత్యుద్ధృత్య। అపఉప స్పృశ్య॥ ఉదీర్తామవర ఉత్పరా ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః అసుంయు ఇయాద వృకఋతజ్ఞస్సనోవతు ప్రేతోహవే॥ ఇతితిలాన్వికిరేత్। శ్రాద్ధార్థంసంపాదితద్రవ్యాణి ఉదకేనసంప్రోక్ష్య॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। అపవిత్రః ... శుచిః॥ ఇతి త్రిఃప్రో

త్వ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ ముఖ్య కాలోభూత్వా శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శ్రాద్ధ యోగ్యాభవంతు॥శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదే వంగదాధరం। తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానికర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనై కోద్దిష్టామశ్రాద్ధేప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిప న్న ప్రథమేహానికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోదిష్టామశ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం॥ ఓం తథాప్రాప్నువంతు భవంతః॥ ప్రాప్నోద్భవా నీత్యుక్త్వా॥ ప్రాప్నవాని॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రో క్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్ నిక్షిప్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నో దేవీరభి ష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోసిసోమదే వత్యోగో సవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిఃప్రత్నప్రేతపహి। పితరం... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతమిమాన్ లోకాన్ప్రీణయాహిసః॥ (ఇతి తిలానవకీర్య) గంధార్థాఇమేఆపః పుష్పార్థాఇమేతిలాః ప్రేతాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉప తిష్ఠతామర్ఘ్యాః ఆయాహిప్రేత ... శతశారదంచ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ హస్తోదకందత్వా॥ యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా అంతరి క్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్స్యోనాస్సు హవాభవంతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదా

రభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యై కోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతాయస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధాధార్థా ఇమేఆపః॥ పుష్పాధార్థా ఇమేతిలాః॥ యువాసువాసాః పరివీత ఆగాత్సఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యోమనసా దేవయంతః॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వస్త్ర ... తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥ వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థమలంకరణార్థం ఇమేకుశాః। వస్త్రాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్। సకలారాధనైః స్వర్చితమ్ ఉపతిష్ఠతు॥ ప్రేతేస్వర్చితమస్తు॥ ప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథయథాశక్తి ఆమాదిసమస్తభోజనపదార్థాన్నిధాయ॥ (ఏకవర్ష పర్యంతం) ౩౬౦ దినములకు సరిపడ్డభోజన సామాగ్రిని సమర్పింపవలయును.

ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్। ఉదకం సంప్రోక్ష్య। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోదకం దత్వా॥ పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్యత్వా ముఖేజుహోమి। బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్య క్షితమసి మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే। ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్। సమూఢమస్యపాంసురే॥ స్వధాశ్రోవిష్ణో ఆమం రక్షస్వ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణ దివావారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాద

నైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధపశత్తే ఆమంసపరికరంసవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలాపి ధానోద కుంభం పితా ... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతః దేవతా ఇదమామం సోపస్కరం బ్రాహ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తమాతృప్తేస్తత్సర్వంగఘేయం భార్గవాధరోభోక్తా రాజతంపాత్ర మక్షయవటచ్ఛాయేయం పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమామం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠతు॥ (తిలోదకం త్యజేత్) అథధారాదత్తం॥ (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమే హని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధపితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతంఉద్దిశ్య (మయా) త్వయాక్రియమాణేన మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమేహని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధేనపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిస్సాధనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ ప్రేతభుజ్యతామ్॥ అథ పిండప్రదానమ్॥ పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమేహని నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదకపిండప్రదానం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య॥) (పా ... తీ) గోమయేనానులిప్య॥ పిండస్యార్థః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి ఏత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్నప్రథమే హానికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ఏషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపరి ఏత త్తిలో

దశముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్యనగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయతిలోదకపిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య(మయా)త్వయాకృతేనఅనేన నగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిసాధన మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తి సాధనమస్తు॥ దత్తం శ్రాద్ధంఅభిరమ్యతామితికర్తావదేత్।అభిరమతాస్మ ఇతివిప్రః॥

ఇతినగ్నశ్రాద్ధము.

నవశ్రాద్ధవిచారము.

మృతదినము మొదలు చేసిదినములయందొక్కొక్క శ్రాద్ధముజరుపవలయును కొందఱుఅశక్తతచే వన్నింటినిఒక్కదినంబున నే నాచరింపుదురుకొందఱు నగ్నశ్రాద్ధముచేసి నవశ్రాద్ధము ఆచరింపుదురు. కొందఱుసకాలంబుననే నాచరింపుచున్నారు. అట్లుసకాలంబున నాచరింపకపోయినపక్షమందు ఆచరించేకాలమువఱకు గతించినదినములతుకలిపి సంకల్పమును జేయవలయును. అట్లు గాగతించినదినములను కూడనవశ్రాద్ధముచేయవలెనని యభిప్రాయము శ్లో॥నవశ్రాద్ధానిసర్వాణి।ప్రేతతృప్తికరాణితు।ఆద్యాదిషోడశైతాని। ప్రేతత్వస్యనివృత్తయే॥

కర్తాస్నాత్వా ఉ చమ్య। పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవాద్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధంకరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥

సము_త్తనంప ... పదం॥ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధమేకోద్దిష్టవిధానేన ఆమాద్రివ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన సద్యః కరిష్యే॥ (సవ్యం) (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ (విధి ప్రకారేణ దద్యాత్) పాద్యస్థానే గోమయేన వర్తులమండలంకృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేవర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భే పరిపేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని ... నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేస్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే-స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ ఏవం పాద్యం దద్యాత్॥ కర్తాపాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ బ్రాహ్మణాః ఉదఙ్ముఖముపవేశ్య॥ పితః ... గోత్ర ...శర్మన్ ప్రేతవిష్టరార్థమయంకుశః॥ఆసనందద్యాత్॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శ

ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య + హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాపశ్రాద్ధ ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే। కురుష్వ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాయే క్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః॥ ఉదీర్తామవర ఉత్పరఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః అసుంయఇయురవృకఋతజ్ఞ స్తేనోవంతు ప్రేతో హవే॥(స్త్రీకి ప్రేతాహవే)అని చెప్పవలయును.

అక్షద్రవ్యాదిప్రోక్షణం॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... దయాత్॥ అపవిత్రః ... శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థంసంపాదితాః పదార్థాః దేశతఃకాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితిభవంతో బ్రువంతు। శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం గదాధరమ్॥ తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధంప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతివిప్రాః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... హాని ... హ్నికనవామై ... ర్థే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్య వామపార్శ్వే ఆసనందద్యాత్। పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమా ... ర్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనందద్యాత్॥ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని... హ్నికనవామైకోద్దిష్ట మశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టాపశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥

ఏవంతూష్ణీందద్యాత్। ఓమ్ తథా। ప్రాప్నువంతు భవంతః॥ ప్రాప్ను
వామ। బ్రాహ్మణస్య పురతః దర్భాన్ ఆస్తీర్య। తేష్వర్ఘ్యపాత్రమా
సాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥
శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతు నః॥
తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తః ప్రేతప
హి। పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఇమాన్ లోకాన్
ప్రీణయాహి నః॥ (ఇతి తిలానవకీర్య) గంధార్థా ఇమే ఆపః॥ పుష్పా
ర్థా ఇమే తిలాః॥ పిత్ర్యప్రేతాయవో జుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం
సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ పితరం ... గోత్రం ...
శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ప్రేతమావాహయ॥ ఆయా
హి ప్రేత...శారదంచ। సావధానా భవంతు తే। సావధానాస్మః॥ హస్తో
దకం దత్వా। యా దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష
ఉత పార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా సుహ
వా భవంతు॥ పితః ...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య...మాసి
... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠ
తు। పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ... మాసి
అతిపన్నప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అ
ర్ఘ్యముపతిష్ఠతు। ఏవం సర్వత్రఅర్ఘ్యం దత్వా। పిత్రాయస్థానమసి।
తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధార్థా ఇమే ఆపః పుష్పార్థా ఇమే తిలాః॥ యువా సు
వాసాః పరివీత ఆగాత్ స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః॥ తం ధీరాసః
కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః॥ పితః ... గో

త్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదారభ్య + హాని + హ్నికనవాహ్నికో ద్దిష్టామశ్రాద్ధె ప్రేతార్థేఅంతః ప్రావరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రంప్రేతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ యువాసువాసాః ... మన సాదేన్నయుంతః॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదార భ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమా హ్నికనవాహ్నికోద్దిష్టామశ్రాద్ధె ప్రేతార్థేఅంతఃప్రావరణార్థంబహిఃప్రావరణార్థం వస్త్రంతు ... నమః మ॥ సర్వత్రవస్త్రందద్యాత్॥ తదభావే సతిలాఇమేకుశాః॥ సుకు శాః వఃఅచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థమలంకారణార్థంప్రేతాయస్వర్చిత మస్తు॥ అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥

భోజనపాత్రేషు తండులాదీన్నిధాయ॥ ఆమంద్విగుణంవా చ తుర్గుణంవాదద్యాత్॥ ఉపవీతీ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోద యాత్॥ ఇతిదేయద్రవ్యాణ్యుదకేన ప్రోక్ష్య॥ (ప్ర ... తీ) హ స్తోదకందత్వా॥ దేవసవితుఃప్రసువ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయో ర్జుహోమ్యక్షితమసిమాస్యక్షేష్ఠాఅముత్రాముష్మిన్లోకే॥ ఇదంవి ష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్॥ సమూఢమస్యపాగ్ంసురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణోఆమంరక్షస్వ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినా దారభ్య ... హాని ... హ్నికనవాహ్నికోద్దిష్టామశ్రాద్ధె ప్రేతత్వే ఆమంసపరికరంపితా ... గోత్రః ... శర్మాప్రేతః దేవతాఇదమా మం సోపస్కరం బ్రాహ్మణహస్తే అహవనీయార్థే దత్తమాత్రెస్తె స్తత్సర్వం గయేయంభూర్ధదాధరో భోక్తారాజతంపాత్ర మక్షయ్యవ టచ్ఛాయేయం ప్రీతే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇద

సూపయం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోద
కుంభం ...: హ్నికనవా మైకోద్దిష్టా మశ్రాద్ధ ప్రేతార్థే ప్రేతతృప్త్య
ర్థ ముపతిష్ఠతాం తిలోదకంత్యజేత్॥ (ఏవం) (సర్వత్ర) ఆహ్ని
కసంకల్పానుసారేణ దద్యాత్। (ధారాదత్తమ్) ఓం ఓం అద్యపూ
ర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ప్రా ... తౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శ
ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న
ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధ పితరం ... గో
త్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయాకృతైః) (త్వయాకృతే
న) మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమా
హ్నిక ... హ్నిక అమశ్రాద్ధేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథ
మాహ్నిక ... హ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతతృ
ప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు। ప్రేతతృప్తిరస్తు। తిలోదకంత్యజేత్॥
ప్రేతభుజ్యతామ్। ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ...తిథౌ పితుః..
గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ...
హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే
యః తిలోదకపిండ (ప్రదానం) (పిండప్రదానాని) కరిష్యే। కర్తాతిల
మిశ్రతండులైః పిండానికృత్వా। దక్షిణాభిముఖః భూమింగోమయే
నోపలిప్య। పిండస్యాధః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు। దర్భోపరి పతి త్రి
లోదక ముపతిష్ఠతు। పిత్రే... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ
మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతాం పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మ
ణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్ని

క నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏకపిండః ఉపతిష్ఠతాం ఏకం
పిండానిదద్యాత్॥ (పిండస్యోపరి) పిండనాముపరియేత్ తిలోదకము
ప్రతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ...
శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... హాని ... హ్నికఅతిప
న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయ తిలోదక
పిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వ
యాక్రియమాణేన మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిప
న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయతిలోదక
పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ
దినాదారభ్య ... హాని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ...
హ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిర్వా ప్రే
తతృప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువంతు॥ ఇతితిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రే
తతృప్తిరస్తు॥ దత్తాని శ్రాద్ధాని అభిరమ్యతామితి కర్తా బ్రూ
యాత్॥ అభిరమతాస్మ॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్। (ఒకేఅహ్నిక
ము జరిపేయెడల దత్తం శ్రాద్ధం అనిప్రయోగము జరుపవలయును.
జలేపిండాన్ ప్రక్షిప్య (కర్తాస్నాత్వా) ఆచమ్య॥ కాశ్యపః॥ నవ
శ్రాద్ధాని పంచాహు రాశ్వలాయన శాఖినః। ఆపస్తంబాషడిత్యా
హు షడ్వా పంచాన్యశాఖినః। కేచి త్పంచైవనవమం భవేదంతరి
తం యది। ఏకాదశే హ్నితత్కుర్యా దితి స్మృతికృతోవచః॥

తా॥ నవశ్రాద్ధములు తొమ్మిదని యాశ్వలాయనులు వచిం
చుచుండ ఆపస్తంబులైదని నిర్వచించె. అన్యశాఖయులు ఆఱే
ననిరి. కొందఱు తొమ్మిదవ దినమందలి శ్రాద్ధ మంతరించినయెడల
పదునొకండవ దినమునందుఁ జేయువలయును. (క)మాగతానాంచ

శుక్రవారాది నిషేధోనాస్తి।) క్రమాగత శ్రాద్ధంబులకు శుక్రవారాది నిషేధము లేదు.

దశాహ ప్రయోగము.

పదియవదినమునందు ముందుగా మృతస్థలంబునందుండు నుదకుంభమును దీపాదులను నివి పరిత్యజింపవలయును. (కర్త) బంధువులను జ్ఞాతులను, అందఱిని ముందుగాఁ బిలుచుకొని స్నానముజేసి బియ్యము ఆజ్యము మొదలగువాని నన్నిటిని దీసికొని ప్రతినిత్యము నిత్యకర్మచేస్తూవుండిన ప్రదేశమునకుఁబోయి ముందుగా దశాహ దినమందుచేయవలసిన నిత్యకర్మ (అనఁగా) తిలోదక వాసోదక పిండ ప్రదానంబులు యథావిధిగా జరిపి పిమ్మట దశాహ ప్రయోగము నాచరింపవలయును.

అథదశాహప్రయోగః॥ కర్తాస్నాత్వా॥ నిత్యకర్తవ్య శిలాస్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానాంతంకృత్వా॥ అథకర్తాపచేలంస్నాత్వా ఉ చమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని జ్ఞాతిభి స్సహ అశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిదక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సము ... పఠం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని జ్ఞాతిభిస్సహఅశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం కారయితుం అధికారసంప ... బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ వపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ (నివీతీ) ఏకంకుశం శిరసి ధృత్వా॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని। పాపాని వివిధానిచ। కేశా

న్నాశ్రిత్యతిష్ఠంతి । తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం । ఆత్మనశ్శుద్ధికామో వా । పితౄణాంముక్తిహేతవే । వపనంకారయిష్యామి । తీరెబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతికర్తాసర్వేజ్ఞాతయశ్చ క్షౌరంకారయిత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వా॥ స్నాత్వాఽఽచమ్య (కర్త) యుజ్ఞాతులును కనిష్ఠపూర్వకముగాక్షౌరమును జేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత మృతునికంటె చిన్నవాండైన మృతపితృకులు కర్తతోఁగూడ క్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. పిమ్మట జ్ఞాతులు ప్రేతతృప్తికొఱకు తిలోదకములు నివ్వవలయును (జ్ఞాతయః ప్రేతతృప్త్యర్థం తిలోదకాంజలీన్ దద్యుః॥)

అథజ్ఞాతయః॥ ఆచమ్య ... పవిత్రంధృత్వా ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని, అతిపన్న ప్రథమేహని, ద్వితీయేహని, తృతీయేహని, చతుర్థేహని, పంచమేహని, షష్ఠేహని, సప్తమేహని, అష్టమేహని, నవమేహని, కర్తవ్య యజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిమద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తసంప ... కృత్యా॥ యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని ...... నవమేహని కర్తవ్య యజమానస్య పితుః ప్రెతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ తిలో ... సిద్ధిరస్తు॥ ప్రాచీనావీతీ తిలైస్సహోదక మంజలీనా గృహీత్వా॥ యజమానస్య పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే (సవ్యం జాన్వాచ్య॥) ప్రేతాయ మరణ

దినాదారభ్య దశమేహాని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (౧౦దిః౧-౨) (౧దిః3) (౨దిః౪) (3దిః౪) (౪దిః౬) (౫దిః౭) (౬దిః౮) (౭దిః౯) (౮దిః౧౦) (౯దిః౧౧) ఇతితిలోదకాంజలీః దద్యుః (ధారాదత్తం) పూర్వోక్త ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణాం ప్రేతముద్దిశ్య 'త్వ యాకృతైః మరణదినాదారభ్య దశమేహాని అతిపన్న ప్రథమేహాని ... నవమేహానికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం మేతత్తిలోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమన మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ.

శ్లో॥ సూతకే మృతకే చైవ వపనం దశమేహాని । మాసర్క్ష తిథివారాణా మన శ్చేతి గౌతమః॥ దేవలః॥ దశమేహాని సర్వేషాం క్షురకర్మవిధీయతే । శ్మశ్రూదివపనం కుర్యురత్రానుభావినః॥

కర్తా ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా (ప్రా ... శ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వప్రాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహాని సర్వేషాం జ్ఞాతీనామాశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామ శ్మశానయోర్మధ్యేకర్తవ్యం అఘాపనుత్తిహోమం కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... కృత్యా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని, ఆశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామ శ్మశానయోర్మధ్యే అఘాపనుత్తి హోమాధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కాలే అధికారసంపదస్తు॥ కర్తాయజ్ఞోపవీతీ భూత్వా॥ గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యే ప్రాఙ్ముఖోపవేశ్య॥

తతాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఓంభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య × ఆత్మాభిముఖమాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనం ॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భేఅంతః । సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః ॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యథోక్తజిహ్వాయాహావిర్గృహాణ ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః × ప్రచోదయాత్ ॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య ॥ అలంకృత్య ॥ అగ్నయేనమః × జాతవేదసేనమః ॥ (పరిస్తరణం) పురస్తాత్ । దక్షిణతః । పశ్చాత్ । ఉత్తరతః ॥ ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భాన్ సగ్స్తీర్య ॥ ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీ స్రువావితి ॥ తతః అగ్నేః పశ్చిమభాగే దర్భాన్ పరిస్తీర్య ॥ తత్రలోహితంచ ర్మానడుహంప్రాచీనగ్రీవముత్తరలోమాస్తీర్య ॥ తత్రకనిష్ఠపూర్వకం తస్మిన్నారోహయతి ॥ ఆరోహతాయుర్జ రసంగృణానా అను పూర్వంయత మానాయతిష్ట । ఇహత్వష్టాసు జనిమాసురత్నో దీర్ఘమాయుః కరతుజీవసేవః ॥ ఇత్యుపవిశ్య ॥ యథాహాన్యను పూర్వంభవంతి ,యథర్తవఋతుభిర్యంతిక్లుప్తాః । యథానపూర్వ మపరోజహా త్యేవాధాత్తరాయాగ్ంషికల్పయైషామ్॥ ఇతిజ్ఞాతీన్ వృద్ధాన్ తచ్చర్మారోహయతి ॥ సమాప్యాగ్రాద్వా దర్భా ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయాచ్ఛినత్తి ॥ సనఖేన, అపఉపస్పృశ్య, అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ

మాదాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యామపఆనీయ, హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠి కాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయాఽభిమంత్ర్య సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణ్యుత్తా నానికృత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య, ఆజ్యస్థాలీ మాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాం తర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యంనిరూప్య। ఉదీచోఽంగారా న్నిరూహ్య। తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతావృణేనాఽధోగామిన్యా దీప్త్వాఽజ్యే ప్రతిష్ఠలీకృత్య। ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య ప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అంగారా న్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఽను ప్రహరతి। స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య। దర్భాగ్రై స్సంమృజ్య। పునః ప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। నిధాయ। దర్భానద్భి స్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరేత్॥ అదితేఽనుమన్యస్వ...దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ మూలతో బిలవత్యా వారుణ స్రుచిమూలతో బిలేన వారుణస్రువేణ చతుర్గృహీత మాజ్యంగృహీత్వా॥

(కర్తృ) మొదట రంధ్రముగల స్రుక్కునందు మొదట రంధ్రముగల స్రువముతో నాలుగుపర్యాయములు నేతిని గ్రహించుకొని,

నహి తే అగ్నే తనువై క్రూరంచకార మర్త్యః। కపిర్బభస్తి తేజనం పునర్జరాయుగౌరివ స్వాహా॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ॥ పునశ్చతుర్గృహీతం గృహీత్వా॥ అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యారయిం। అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా॥ అగ్నయే

శుచయ ఇదంనమమ ॥ అథదశ స్రువాహుతీర్జుహోతి ॥ పునశ్చత్రు గృహీతం ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అపన్నశ్శోశుచదఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిం । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ హుత్వా హుత్వా సంపాతపాత్రే సంపాతమవన యతి ॥

(అనగా ఒక్కొకతూరియు హోమముచేసిన వెనుక మిగి లిన నేతిని సంపాతపాత్రమునం దుంచవలయును.)

స్రువేణాజ్యమాదాయ॥సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చయజామహే । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా × య ॥ ప్రయద్భం దిష్ఠవఏషాం ప్రాస్మా కాసశ్చసూరయః । అపన్నశ్శోశుచదఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచ × నమమ॥ స్రువే...య॥ ప్రయద్గ్నేః సహస్వతో విశ్వతో యంతిసూరయః । అపన్నశ్శో శుచదఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువే...య ॥ ప్రయత్తే అగ్నే సూరయో జాయే మహిప్రతేవయం । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా...య ॥ త్వగ్ం హివిశ్వతో ముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ... నమమ ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ ద్విషోనో విశ్వతోముఖా తినా వేవపారయ । అపన్నశ్శోశుచ దఘగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేశు...మ ॥ స్రువే...య॥ సనస్సింధుమివ నావయాతి పర్షాస్వస్తయే । అపన

శ్శోశుచ ద్దఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యేశు...ంనమమ ॥ స్రువేణా...య
అపః ప్రవణాదివ ద్యుతీరప్తా స్మత్స్వ్యందతామ్ముఘం । అపన్నశ్శోశుచ
ద్దఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా...య ॥
ఉద్వ్యనా దుద్దకాస్తినా ప్రాస్మత్స్వ్యం దతామ్ముఘం । అపన్నశ్శోశుచ
ద్దఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యేశు...నమమ ॥ (స్రుక్సు)వావాజ్యస్థాలీం
చాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అద్రితేన్వమగ్గ్ స్థాః...దేవసవిత్తః ప్రాసావీః ॥
ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ అగ్నే రుత్తరతోఽనడ్వా హంసంస్థాప్య ॥
తదభావేదర్భం వానిదధాతి ॥ అనడ్వాహమన్వార భామహేస్వస్త
యే । సనఇంద్ర ఇవదేవేభ్యోవహ్ని స్సంపారణోభవ ॥ ఇతిజ్ఞాత
యోఽనడ్వాహం స్పృష్ట్వా ॥ ఇమేజీవావిమృతై రావవర్తిన్నభూద్భ
ద్రా దేవహూతింనో అద్య । ప్రాంజోగా మానృతయేమ సాయ ద్రా
ఘీయఆయుః ప్రతరాంతధానాః॥ ఇతి పశ్చాద్గచ్ఛంతి॥ మృత్యోః పదం
యోపయంతో యద్రైమ ద్రాఘీయఆయుః ప్రతరాందధానాః ।ఆప్యా
యమానాః ప్రజయాధనేన శుద్ధాః పూతాభవథయజ్ఞియాసః ॥
(ఇతి జఘన్యః వేతసశాఖయాయావకాభిశ్చ అనడ్వాహపదాని సం
లోభయన్నేతి ॥)

(అనగా మంత్రమును జెప్పుచు ప్రబ్బలిచెట్టు కొమ్మచేత,
వృషభముయొక్క అడుగులను దుడుచుకొనుచు వెళ్ళుచున్నారు.)

ఇమంజీవేభ్యః పరిధింధదామి మానోనుగాదపరో అర్ధమేతమ్
శతంజీవంతు శరదః పురూచీ స్తిరోమృత్యుం దధ్మహేపర్వతేన ॥

ఇతి పర్వతారోహణంకుర్యాత్ ॥ ఇమానారీరవిధవా స్సుపత్నీ రాం జనేన సర్పిషాసంమృశంతామ్ । అనశ్రవో అనమీవాస్సుశేవా ఆరోహంతుజనయో యోనిమగ్రే ॥ ఇతి కర్తాజీవ భర్తృకస్త్రీణా మంజలీషు సంపాతా నవనయతి ॥ (సంపాత పాత్రలోనున్న నేతిని తీసికొని, పుణ్యస్త్రీల చేతులలో నుంచవలయును.)

యదాంజనత్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృత స్యమూలేనా రాతీర్జంభయామసి ॥ ఇతితాస్త్రియస్తే నాంజనేనము ఖానిసమ్మార్జయేత్ ॥ ఆస్త్రీలందఱు చేతులలోనుంచిన నేతిచేత గన్నులనుఁ దుడుచుకొనవలయును.

ధర్మోదకప్రదానము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య దశమేహాని కర్తవ్య స్వగ్రామవాసిభిః అన్య గ్రామవాసిభిః ఇష్టైః శిష్టైః బంధుభిస్సహాయే తద్ధర్మోదకం దీయ తామితిప్రార్థయేత్ ॥ తేపిదాస్యామః ఇతివదేయుః ధర్మోదకకాలే కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప...కృత్య ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని కర్తవ్య కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం అధికారసంప...బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ కూర్చం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ ఆయాహిప్రేత...శతశారదంచ ॥ పితరం ...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం కూర్చే ప్రేతమావాహ్య ॥

అథ ధర్మోదక బ్రాహ్మణాః స్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ ఏవం... తిథౌ (పా...తీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ తేదక్షిణాభిముఖాః (పా...తీ) యజమానస్య పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదకముపతిష్ఠతు ॥ ఏవం త్రిః ॥ ధారాపత్రం ॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ యజమానస్య పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) (త్వయా) కృతేన మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానేన యజమానస్య పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనమస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ప్రేతాప్యాయనమస్తు ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ ॥

అథ శిలాత్రయ వేదికారాధనమ్॥ వేదికాంకృత్వా॥ తస్యాం మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా॥ తస్యోత్తరతో దక్షిణతశ్చ పాషాణద్వయంస్థాపయిత్వా॥ ఉత్తరతో రుద్రందక్షిణతో యమమిత్యావాహ్య॥ పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలాపూజాం కరిష్యే॥ **శిలార్చనం కుర్యాత్॥ తండులంనివేద్య ॥**

(తతః) ఓషధీస్తంభ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । యథాత్వాము ద్ధృనతిష్ఠస్యోషధే పృథివ్యా అధి । ఏవన్నిమ ఉద్ధృందంతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ఇతిపృథివ్యా మోషధీస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ శివంభవంతు తేషాణాం బాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అథ ప్రేతభార్యా కంఠసూత్రాది విసర్జనం ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య మాతుః సూత్రవిసర్జనంకరిష్యే ॥ సూత్రవిసర్జనకాలే గోదానంకృత్వా ॥ సూత్రాదివిసర్జనంకుర్యాత్ ॥ నారాయణనారాయణ ॥

అథ ప్రేతపత్నీవపనసంకల్పః ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య అక్షయ్యపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యదశమేహనిమాతుః అశుచిపరిహారార్థం వపనం కారయిష్యే ॥ అత్ర వపనాంగకారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే ॥ అశక్తౌకృచ్ఛ్రత్రయంప్రతిదద్యాత్ ॥ ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా ॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ । కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ । ఆత్మనశ్శుద్ధికామో వా పితౄణాం ముక్తిహేతవే । వపనంకారయిష్యామి తీరే బ్రాహ్మణసన్నిధౌ ॥ ఇతివపనం కారయిత్వా॥

శిలాభాండనాస్యోద్వాసనము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యంజ్ఞాతిభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం

శిలాభాండవాసోద్వాసనం కరిష్యే ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప..కృత్య॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార....సంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార సిద్ధిరస్తు ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్ ॥ అథ శిలానైవేద్యం దత్వా ॥ ఏవంగుణ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహని శాశ్వతపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే గోదానందశదానానిచ కరిష్యే విధిప్రకారేణ గోదానాది దశదానానిచకుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) వాసస్త్రిధాఛిత్వా॥ శిలాదర్భ సంవేష్టనంవిస్రస్య ॥ ప్రేతశిలాసహితం శిలాత్రయం సంవేష్ట్య ॥ ఆదాయ ॥ గంగాజలం ప్రవిశ్య ॥ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛ దివంగచ్ఛదిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాఽపోవాగచ్ఛ యదిలత్ర తేహితమోషధీష్వప్రతితిష్ఠాశరీరైః ॥ యావచ్ఛిలామనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి॥ తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ ఇతిజపిత్వాజల మధ్యేవిసృజేత్ ॥ శిలాదేవి నమస్తుభ్యం ప్రేతరూపం విముంచథ । జలాంతేబ్రహ్మ కల్పస్థాస్థాయినీ దేవరూపిణీ ॥ ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥

అథ తిలామలకస్నానం ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య జ్ఞాతిభిస్సహా అశుచి పరిహారార్థం శరీర శుద్ధ్యర్థం తిలామలకస్నాన మహం కరిష్యే ॥ స్నాత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ సూర్యావలోకనం కృత్వా ॥ పునః ఆచమ్య

ఆనందహోమము.

(ఈఆనందహోమము మఱియొకస్థలమందు జరుపవలయును)
పవిత్రం ధృత్వాఽచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ,) యజమానస్యపితుః = గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని జ్ఞాతిభిస్సహ ఆశౌచనివృత్త్యర్థం శేషాణామాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆనందావాప్త్యర్థం ఆనందహోమం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ తదఙ్గమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ మండలోల్లేఖనం కృత్వా॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య॥ త్రిధాబద్ధోవృషభోరోరవీతిమహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్త జిహ్వోద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతుదక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తుశక్తిమన్నం స్రుచం స్రువమ్। తోమరం వ్యజనంవామైర్ఘృతపాత్రం తుధారయన్। మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్। ధూమధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీనమేవ ధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

ఏషహిదేవఃప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భే అంతః॥ సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాగ్నె మమాఽభిముఖోభవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। వరదోభవ। యథోక్తజిహ్వయాహావిర్గృహాణ॥ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గోదేవస్యధీమహి।

ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥
అగ్నయేనమః హుతవహాయనమః ... జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాది
దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తర
తః॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్స్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి
పాత్రాణిప్రయునక్తి॥ దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీస్రువావితి॥ సమా
నాగ్రౌద్వౌదర్భౌప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥ అద్భిరనుమృజ్య॥
ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరం
గుష్ఠోపక నిష్ఠికాభ్యాముద గగ్రేగృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥
సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥
త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతోనిధాయ॥ తత్పవిత్రమాజ్య
స్థాల్యామాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య।
తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భేణావద్యోత్య। ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య
ప్రక్షాళ్యప్రత్యస్య। ఆజ్యేప్రాస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృ
త్వా॥ ఉదగుద్వాస్య॥ అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవి
త్రాభ్యాంపునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథింవిస్ర
స్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రేఽనుప్రహరతి। స్రుక్స్రు
వావగ్నౌప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునఃప్రతితప్య।
ప్రోక్ష్య। స్రువముత్తరతోనిధాయ॥ దర్భానద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌ
ప్రహరతి॥ అదితేఽనుమన్యస్వ॥ అనుమతేఽనుమన్యస్వ॥ సరస్వ
తేఽనుమన్యస్వ॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ చతు
ర్గృహీతేనాజ్యేనస్రుచంపూరయిత్వా॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥

ఆనందాయ ప్రమోదాయపుత్రరాగ్ంస్వా న్త్రుహా అపవ్ర శ్నోశుచద్రఘుగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) పునశ్చ తుర్గృహీతం॥ నవైతత్ర ప్రమీయతె గ'ర్స్వః పురుషఃషశుః । యత్రే దం బ్రహ్మక్రియతే పరిధిర్జీవనాయక మపవ్రశ్నోశుచద్రఘుగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్న యేశుచయ ఇదం (నమమ) స్రుక్స్రువా వాజ్యస్థాలీంచాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అద్రితే స్వమగ్ధ్నాః ... ప్రసాపీః॥ (ఇతిసమంతమ్) పరిస్తరణముద్వాస్య॥ యవోదనప్రాశనమ్॥ యవోదనం పక్త్వాఅ భిఘార్య॥ యవోసిత్తువ ద్యూస్మద్రఘూద్వేషాగ్ంసి । శమితమ ద్యూస్మద్రఘూద్వేషాగ్ంసి॥ సర్వేజ్ఞాతయశ్చయవో దనంప్రాశ్నంతి॥ ఆచమ్య॥

అనేన (త్వయా) (మయా) కృతానందహోమేనభగవాన్ =మస్తు॥ అస్మత్పితుః పుణ్యలోకావాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పుణ్యలోకావాప్తిరస్తు॥

అథకృచ్ఛ్రియాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥ అథకర్మణఃపు ణ్యాహవాచనమ్॥ ఆదౌగణపతిపూజా, = యశ్శివోనామ = మహా జనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య ... ఏవం ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్యదశ మేహనికర్త వ్యజ్ఞాతిభిస్స హ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కర్మాంతేకర్మణః పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం కృ త్వా॥ అథసోదకం కలశంతండుల తాంబూలయుక్తే పాత్రేనిధాయ॥ ఓమద్భిః ప్రక్షాళ్య॥ బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓం కర్మణః పుణ్యా

హాంభవంతో బ్రువంతు॥ ఓం పుణ్యాహం కర్మణోస్తు॥ ఏవంత్రిః॥
యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్ । తద్భట్కుర్వీతోపవ్యుషమ్ । యదా వై సూ
ర్య ఉదేతి । అథనక్షత్రం నైతి । యావతి తత్ర సూర్యో గచ్ఛేత్ ।
యత్రజఘన్యం పశ్యేత్ । తావతి కుర్వీత యత్కారీ స్యాత్ । పుణ్యా
హ ఏవ కురుతే॥ ఓం కర్మణే స్వస్తి భవంతో బ్రువంతు॥ ఓగ్ం స్వస్తి క
ర్మణోస్తు॥ ఏవంత్రిః॥ స్వస్తి న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా
విశ్వవేదాః । స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధా
తు॥ ఓమ్॥ కర్మణ ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఓమ్ కర్మ ఋధ్యతామ్॥
ఏవంత్రిః॥ ఋధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్రధే
యన్నో అస్తు । అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః । శతం జీవేమ శరదః
సవీరాః॥ త్రీణి త్రీణి వై దేవానామృద్ధాని । త్రీణి ఛందాగ్ంసి త్రీణి సవ
నాని । త్రయ ఇమే లోకాః । ఋధ్యామేవ తద్వీర్య ఏషు లోకేషు ప్రతితి
ష్ఠతి॥ ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఋధ్యతామ్॥ ఋద్ధిసమృద్ధిః॥
ముఖసమం కలశముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు॥ వర్షశత
సంపూర్ణమస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥ శాంతిః పుష్టిశ్చాస్తు॥ శుభగ్ం
శుభమస్తు॥ పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం భవతు॥ సర్వసంపదస్తు॥
శుచీవో హవ్యా మరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచి
భ్యః । ఋతేన సత్యమృతసాప ఆయన్ । శుచిజన్మానశ్శుచయః
పావకాః॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః । శుచీ

రోచత ఆహుతః । ఉదగ్నె శుచయస్తవ శుక్రాభ్రాజంత ఈరతే । తవ జ్యోతీగ్‌ష్యర్చయః । యత్రోస్వింద్రం స్తవామశుద్ధం శుద్ధేనసామ్నా । శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసమ్। శుద్ధఆశీర్వాం మమత్తు । ఇంద్ర శుద్ధోన ఆగహి । శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః । శుద్ధోరయిం నిధారయ । శుద్ధోమమద్ధిసోమ్యః । ఇంద్ర శుద్ధోహినోరయిమ్ । శుద్ధోరత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణిజఘ్నసి । శుద్ధోవాజగ్‌ంశిషాససి । బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్‌ం హితమ్। యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానంపునతేసదా । తేనసహస్రధారేణ । ప్రావమాన్యఃపునంతుమా। ప్రాజాపత్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్‌ం హిరణ్మయమ్ । తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్। పూతం బ్రహ్మపునీమహే । ఇంద్రస్సునీతీ సహమాపునాతు । సోమస్స్వస్త్యా వరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిఃపునాతుమా । జాతవేదా మోర్జయంత్యాపునాతు, ప్రాచ్యాందిశిదేవా ఋత్విజోమార్జయంతామ్ । దక్షిణాయాం దిశిమాసాః పితరోమార్జయంతామ్ । ప్రతీచ్యాందిశిగృహాః పశవోమార్జయంతామ్ । ఉదీచ్యాందిశ్యాప ఓషధయోవన స్పతయోమార్జయంతామ్ । ఊర్ధ్వాయాం దిశియజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్ । ఏతేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానానామభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామమహేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహ స్వరూపేభ్యః × ప్రీత్యర్థం కర్మణః పుణ్యాహవాచన మంత్రజపదక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమి

తహిరణ్యం (తుభ్యమహం) సంప్రదదే నమమ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాన్ స్వావేశో అనమీవో భవానః యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వశంనఏధిద్విపదేశం చతుష్పదె।వాస్తోష్పతేశగ్మయాసగ్ంసదా తే సక్షీమహిరణ్వయాగాతు మత్యా। ఆనః క్షేమ ఉతయోగె వరం నోయూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః। అమీవాహావాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ సఖాసు శేవఏధినః॥ శుభగ్ంశుభమ్। స్వస్త్యయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిఃమహద్భూతంవాయుసం దేవతానామ్।అసురఘ్న మింద్రసఖం సమత్సు। బృహద్యశోనావమివారుహేమ। అగ్ంహసోముచమాంగిరసంగయంత్యాస్వస్త్యాత్రేయం మనసాచతార్క్ష్యమ్॥ ప్రయత పాణిశ్శరణం ప్రపద్యే। స్వస్తిసంబాధేష్వభయంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్॥

తతః ఆశీర్వచనం కుర్యాత్॥ అథజ్ఞాతిభిర్బంధు భిస్సహగృహం గచ్ఛేత్॥ ఇతి దశాహ ప్రయోగస్సమాప్తః॥

గృహశ్శుద్ధి విషయము.

శ్లో॥ ఆశౌచాంతేతు సంప్రాప్తె గోమయాదివిలేపనైః।
గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహం చైవవాచయేత్॥

తా॥ ఆశౌచ పరిసమాప్తి దినమందు గోమయము మొదలగు పవిత్రీకరములైన వస్తువులచేత గృహశుద్ధి చేయవలయును. పిమ్మట పుణ్యాహవాచనమునుగూడఁ జేయవలయునని తాత్పర్యము.

వృషోత్సర్జన విషయము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ సకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థే వాజలాంజి

లిం। నదదాతి సుతో యస్తు పితురుచ్చారపవసః । ఏష్టవ్యాబహః పుత్రాయ ద్యేకోపిగయాంవ్రజేత్ । యజేతవాశ్వమేధేన నీలం వావృషముత్సృజేత్ ॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని తీర్థమందుజలాంజలిగానిపుత్రుడీయనిచో తండ్రి నతిక్రమించినవాడే. ఏమనిన బహుపుత్రులను గోరుట. ఎందుకనిన నొకడయినను గయకు వెళ్లును. లేదా యశ్వమేధము చేయును. లేదా నీలవృషభము నచ్చువిడుచునని తాత్పర్యము.

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతా యది। వృషోత్సర్గం నకుర్వీత గాందద్యాచ్చపయస్వినీం। ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతే వృషః । ప్రేతత్వం సుస్థిరంతస్య దత్తైః శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పతి పుత్రులుగలస్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతినొందెనేని వృషోత్సరము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానము జేయవలెను. భర్త మృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయని యెడ నూఱు శ్రాద్ధములు చేసినను వానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు.

వృషభలక్షణము॥ శ్లో॥ లోహితో యస్తువర్ణేన ముఖే పుచ్ఛే చపాణ్డురః । శ్వేతః ఖురవిషాణాభ్యాం ననీలో వృషఉచ్యతే ॥

తా॥ దేహమంతట నెఱ్ఱనిదై ముఖము తోకయు తెక్కలు కొమ్ములు తెల్లనిదైయుండునది నీలవృషభమని చెప్పఁబడును. లేదా తెల్లనిదానికి ముఖపుచ్ఛాదులు నల్లనివైనయెడల నీలమనఁబడును. ఇట్లు నల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లనివైనచో నీలమనఁబడును. కొందఱు వృషభము దొరకనప్పుడు మన్ను చేగాని పిండిచేగాని దర్భలచేగాని వృషభముఁజేసి హోమాదివిధిచే వృషోత్సర్గము జేయవచ్చునం

ద్రు యథోక్తమైన వృషభము దొరకనియెడ యథాలాభముగ రెండువర్షములదిగాని యొకవర్షముదిగాని వృషభమైనను సంవత్సరము దాటిన వత్సతరులనఁగ నావుపడ్డలు నాలుగైనను నొకటియైనను వచ్చు విడువవచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు) కర్త ఎడమచేతితో దోకపట్టుకొని కుడిచేతితోఁ కుశతిలయుక్తమైన జలముతీసుకొని ప్రేత యొక్క గోత్రనామాదికమునుచ్చరించి "అముకస్మై వృషవషభయాదత్తస్కంధారయతు"అని సువర్ణముతోగూడ జలముభూమియందు విడువవలయును. ఇంక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రములందుఁ జూడదగును.

వ్యాసః॥ ఏకాదశే హ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమిచ్ఛతా। వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధవిప్రాంశ్చ భోజయేత్ । ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కృత్వా పుణ్యాహవాచనమ్ । వృషముత్సృజ్య కుర్వీత ప్రేతశ్రాద్ధానిషోడశేతి ॥

తా॥ మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వము నివర్తించిపోవుటకొఱకును. స్వర్గములభించుటకొఱకును వృషోత్సర్జనము పదునొకండవదినంబున తప్పక జేయవలయును. పిమ్మట బ్రాహ్మణులను భుజింపఁ జేయవలయును. పదునొకండవ దినంబునందు పుణ్యాహవాచనమును చేయించి వృషోత్సర్జనంబును చేసి పదహారు, ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుఁడు వచించె ॥

పు ణ్యా హ వా చ న ము.

(కర్తా) ఏకాదశే హని ప్రాతరుత్థాయ సచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ సంధ్యావందనంకృత్వా॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ శ్లో ॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమం

గళా। తయోస్సం స్మరణాత్పుంసాంసర్వతో జయమంగళమ్॥శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్। ప్రసన్న వదనంధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనికర్తవ్య గృహ భూభాండ ఆత్మద్రవ్య దేహస్థల శరీర శుద్ధ్యర్థంచమహాజనైః సహస్వస్తి పుణ్యాహవాచనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ తతః ఏకాదశే హనికర్తవ్య నవైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం పూర్వోక్త ప్రకారేణ సమాపయేత్॥ పుణ్యాహవాచనము యాజుషస్మార్తాను క్రమణికయందుఁ జూడఁదగును.

వృషోత్సర్జన ప్రయోగము.

తతః ఏకాహాయనం ద్విహాయనంవా నీలవర్ణం యథాసంభవవర్ణంవావృషం సంపాద్య ఆనీయస్నాపయిత్వా॥ అలంకృత్య॥ తతో గోవత్సతరీశ్చ చతస్రః ఏకాం తిస్రః ద్వేవా ఆనీయస్నాపయిత్వా॥ అలంకృత్య॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త...తిథౌ (పాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య..శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం అంధత్వ... పైశాచిక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥ తతః నూతనవస్త్రేణ మంటపద్వయమాస్తాద్య॥ తయోపరితండులాన్నికీర్య మంటపద్వయే తామ్రనిర్మిత

కలశద్వయం నిధాయ ॥ తత్రపంచపల్లవాని నారికేళంచ నిక్షిప్య నూతన వస్త్రమావేష్ట్య ॥ తదఙ్గత్వేనగోమిథునాష్ట దిక్పాలక పూజాం కరిష్యే ॥

(గోవృషభములను సంపాదించ శక్తిలేనివానికిఁ బ్రత్యామ్నాయము దర్భలుంచి యావాహనముఁ జేసి కర్మ పూర్తి చేయవలయును.)

శివస్త్వష్టరిహాగహి విభుః పోష ఉతత్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞేన ఉదవ । వృషభమావాహయామి ॥ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధాః శ్రుష్టీ వీరో జాయతే దేవకామః । ప్రజాంత్వష్టా విష్యతునాభిమస్మే అథాదేవానామప్యేతు పాథః ॥ ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీద సనన్మాతరం పునః । పితరఞ్చప్రయన్త్సువః ॥ గామావాహయామి ॥ అథ ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానావాహ్య ॥

ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరిహవా మహేజనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రంలోకపాలక మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ అగ్నిందూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుమ్ ॥ అగ్నిం లోకపాలకమా × మి ॥ యమాయసోమగ్ం సునుతయమాయజుహుతాహవిః । యమగ్ం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరం కృతః ॥ యమం లోకపాలకమా × మి ॥ మోషుణః పరాపరా నిర్ఋతిర్దుర్హణావధీత్ । పదీష్టతృష్ణయాసహ ॥ నిర్ఋతిం లోకపాలకమా × మి ॥ ఇమం మేవరుణ శ్రుధీ హవమద్యాచమృడయ । త్వా మవస్యురాచకే ॥ వరుణం లోకపా

లక × మి ॥ తవవాయ వృతస్పతే త్వష్టర్జా మాతరద్భుత । ఆవాంస్యా వృణీమహే ॥ వాయువ్యం లోకపా × మి ॥ సోమోధేనుగ్ం సోమో అర్వంతమాశుమ్ । సోమోవీరం కర్మణ్యందదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం । పితుశ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥ కుబేరం లోకపాలకమా × మి ॥ తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహేవయం । పూషానో యథా వేద సామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఈశానం లోకపాలకమా × మి ॥ బ్రహ్మదేవానాం ...రేభన్ ॥ బ్రహ్మాణమా ...మి॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమా...మి॥ ఇదంవిష్ణు...మా..మి॥ అచ్యుతమా... అనంతమా...మి॥ గోవిందమా.. మి॥ ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకసహిత గోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ అథషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ ఆచమ్య ...ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని అంధత్వ ... పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జన హోమం కరిష్యే॥ అథహోమార్థం ఏకాదశఋత్విగ్వరణం దద్యాత్॥ తదఙ్గ అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్ర మండలం వాకల్పయిత్వా॥ ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాం ముల్లిఖ్య॥ ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్। అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్॥ (ఇత్యుల్లిఖ్య) అవాక్కరోభ్యుక్ష్యనిధాయవహ్నిముత్సిచ్యతే ప్రోక్షణతోయశేషం। ప్రాక్తోయమన్యన్నిదధాత్యుదగ్వాయథా బహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణాం॥ చరుగ్ శ్రపయిత్వా॥

అభిఘార్య ॥ ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య ॥ ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య ॥ అథగోమిథున మభిమంత్ర్య ॥ శివస్త్వష్టరిహాగహి విభుః పోష ఉతత్మనా యజ్ఞేయజ్ఞే న ఉదవ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధా శ్రుష్టీవీరో జాయతే దేవకామః ప్రజాంత్వష్టా విష్యతునాభిమస్మే అథా దేవానామప్యేతుపాథః ॥ ఓం భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ ఓం చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగం ఆవివేశ॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగః ... జాతవేదశేనమః ॥ ఇతి ప్రాగాద్యష్ట దిక్షుప్రదక్షిణ మక్షతాదిభిరలంకృత్య ॥ అథప్రాగుదగ్రైర్దర్భై రగ్నింపరిస్తృణాతి దక్షిణానుత్తరాన్ కరోతి। ఉత్తరానధరాన్ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్స్తీర్య ॥ ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణి ప్రయునక్తి దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీ ప్రణీత్యా ఇధ్మస్రువావితి ॥ సమా సాగ్రౌ ద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయఽఛినత్తి । నన ఖేన అపఉస్పృశ్య। అద్భి రనుమృజ్య । ప్రోక్షణీముపదాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యామపఆనీయ। హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయాభిమంత్ర్య। విస్రస్యేధ్మమ్॥ త్రిః ప్రోక్ష్య। శేషముత్సృజ్య। తత్పాత్రం దక్షిణతోనిధాయ। తేపవిత్రే పూర్ణపాత్రే నిధాయ, పూర్ణపాత్రమాదాయ, అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితే పాత్రే అప ఆనీయ। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వాసమం ప్రాణైర్వ్యాహృత్వా। ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భేషుసాదయిత్వా। దర్భైః।

ప్రచ్ఛాద్య, బ్రాహ్మణందక్షిణతో దర్భేషునిషాద్య । అస్మిన్ మోక్ష వృషోత్సర్జన హోమకర్మణిత్వం బ్రహ్మాభవ । బ్రహ్మాణః ఇదమాస నం, సుఖాసనమ్॥ తేపవిత్రే। ఆజ్యపాత్రేనిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమా దాయ, ఆజ్యంవిలాప్య , అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామా జ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతావృణేనావద్యోత్యాదీప్త్యా ఽజ్యే ప్రతిఫలీ కృత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యస్యాఽప ఉపస్పృశ్య । చరుణాసహ త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా । ఉదగుద్వాస్య। అం గారాన్ప్రత్యూహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పూయ। ప్రాగారభ్యప్రాగేవసమాప్తిః । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్యప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఅనుప్రహరతి । స్రుక్స్రు వానాదాయాగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య । పునః ప్రతి తప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భానద్భిస్సగ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। ఇధ్మమాదాయ పరిధీన్పరిదధాతి । స్థవిష్ఠం పశ్చాత్॥ దక్షిణతోఽ ణీయాగ్ంసం దీర్ఘమ్ । అణిష్ఠగ్ం హ్రస్వముత్తరతః । ఉదగగ్రం మధ్యమమ్ । ప్రాగగ్రావితరౌ । మధ్యమపరిధిముపస్పృశ్య॥ పురస్తా దూర్ధ్వేద్వే ఆఘార సమిధా వాదధాతి॥ అగ్నింపరిషిచ్య॥ అదితేఽ నుమన్యస్వ ...ప్రసువ॥ ఇధ్మమలంకృత్య।స్వయమలంకృత్య। బ్రహ్మా ణ మలంకృత్య। ఇధ్మమభిఘార్య॥ చత్వారిశృంగా...ఆవివేశ॥ అస్మిన్ మోక్షవృషోత్సర్జన హోమేఇధ్మమాధాస్యే॥ ఆధత్స్వ॥ ఇధ్మప్రక్షేప ణముహూర్తస్సుము హూర్తోఽస్తు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ ఆఘా

రావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమ్॥ ఇతరదర్వీమాదాయ॥
వాయవ్యాదాగ్నేయాంతమ్ (జుహుయాత్) । ప్రజాపతయఇదంనమ
మ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ ప్రధాన దర్వీమాదాయ నైరృత్యాదీశానాంతం(జు
హుయాత్) ఇంద్రాయేదంనమమ॥ ఇత్యుక్త్వాఏకంద్వేత్రీణిచత్వారి ఇ
త్యాజ్యంగృహీత్వా)అథాజ్యభాగౌస్రుచాజుహోతి।అగ్నయేస్వాహా
ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయఇదం నమమ॥ ఏకంద్వే త్రీణి చత్వారి॥
సోమాయ స్వాహా దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే సోమాయేదంనమమ॥ అ
గ్నయేస్వాహా॥ మధ్యే అగ్నయ ఇదంనమమ॥ అథ సౌవర్ణాది కృతేన
శంఖంచక్రంనిధాయ॥ సంపూజ్య॥ తతస్సుచ్యుప స్తీర్య చరుమధ్యా
ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘార్య।మయోభూరిత్యనువా
కేన దశఆహుతీ ర్జుహోతి॥ మయోభూర్వాతో అభివాతూస్రా
ఊర్జస్వతీరోషధీరావిశంతామ్ । పీవస్వతీర్జీవధన్యాః పిబంత్వవసాయ
పద్వతే రుద్రమృడస్వాహా॥ ఇతిహుత్వా॥ రుద్రాయమృడాయేదం
నమమ॥ పునస్సుచ్యుప స్తీర్య॥ చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య॥
హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ యాస్సరూపావిరూపా ఏకరూపాయాసా
మగ్ని రిష్ట్యానామానివేద । యాఅంగిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః
పర్జన్య మహిశర్మయచ్ఛస్వాహా॥ పర్జన్యాయేదం నమమ॥ పునస్సు
చ్యుప..యతి॥ యాదేవేషు తనువమైరయంత యాసాగ్ం సోమోవి
శ్వారూపాణివేద । తాఅస్మభ్యం పయసాపిన్వమానాః ప్రజావతీరిం

ద్రస్తో స్తైరిరీహిస్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం నమమ ॥ పునస్స్రుచ్యా... యతి॥ ప్రజాపతిర్మహ్యమేతా రరాణో విశ్వైర్దేవైః పితృభిస్సంవిదానః । శివాస్సతీరుపనో గోష్ఠమాగస్తాకస్తాసాంవయం ప్రజయాసగ్ంసదేమస్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యాపస్తీర్య ... ఘారయతి॥ ఇహధృతిస్స్వాహా॥ ధృత్యా ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా ప...తి॥ ఇహవిధృతిస్స్వాహా॥ విధృత్యా ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా... తి॥ ఇహరంతిస్స్వాహా॥ రంత్యా ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ ఇహరమతిస్స్వాహా॥ రమత్యా ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్రతానామృతస్య పత్నీ మవసేహువేమ । తువిక్షత్రామజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిగ్ స్వాహా॥ అదిత్యా యేదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...రతి॥ (అత్రైవహవిః ప్రత్యభిఘారణంనతు సర్వేషాం) సుత్రామాణం పృథివీంద్యామనేహసగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిం । దైవీంనావగ్ స్వరిత్రామనాగసమస్రవంతీ మారుహేమా స్వస్తయేస్వాహా॥ అదిత్యా ఇదంనమమ॥ ఉత్తరార్ధాత్స్విష్టకృతేవదాయద్విరభిఘార్య॥ నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ ॥ సమిధమిధ్మ సన్నహనంచాద్భిః ప్రోక్ష్య అగ్నౌ ప్రహరతి॥ రుద్రాయతంతి చరాయేదం నమమ॥ అస్యకర్మ

ణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥

జయాదిహోమాః॥ చిత్తంచస్వాహా॥ చిత్తాయేదంనమమ॥ చిత్తిశ్చస్వాహా॥ చిత్త్యాఇదంనమమ॥ ఆకూతంచస్వాహా॥ ఆకూతాయేదంనమమ॥ ఆకూతిశ్చస్వాహా॥ ఆకూత్యాఇదంనమమ॥ విజ్ఞాతంచస్వాహా॥ విజ్ఞాతాయేదంనమమ॥ విజ్ఞానంచ స్వాహా॥ విజ్ఞానాయేదంనమమ॥ మనశ్చస్వాహా॥ మనసఇదంనమమ॥ శక్వరీశ్చస్వాహా॥ శక్వరీభ్య ఇదంనమమ॥ దర్శశ్చస్వాహా॥ దర్శాయేదంనమమ॥ పూర్ణమాసశ్చస్వాహా॥ పూర్ణమాసాయేదంనమమ॥ బృహచ్చస్వాహా॥ బృహతఇదంనమమ॥ రథంతరంచ స్వాహా॥ రథంతరాయేదంనమమ॥ ప్రజాపతిర్జయా నింద్రాయవృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మైవిశస్సమనమంత సర్వాస్సఉగ్రస్సహిహవ్యోబభూవ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ అగ్నిర్భూతానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాందేవహూత్యాగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయేభూతానామధిపతయ ఇదం నమమ ॥ ఇంద్రోజ్యేష్ఠానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠానామధిపతయఇదం నమమ॥ యమఃపృథివ్యా అధిపతిస్సమావత్వస్మిన్...స్వాహా॥ యమా

యపృథివ్యా ధిపతయఇదంనమమ॥ వాయురంతరిక్షస్యాధిపతిస్స... స్వాహా॥ వాయవే అంతరిక్షస్యాధిపతయ ఇదంనమమ॥ సూర్యోదివో ధిపతిస్సమా...స్వాహా॥ సూర్యాయదివోధిపతయ ఇదంనమమ॥ చంద్రమానక్షత్రాణామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ చంద్రమసేనక్షత్రా ణామధిపతయ ఇదంనమమ॥ బృహస్పతిర్బ్రహ్మణో ధిపతిస్సమా ... స్వాహా॥ బృహస్పతయే బ్రహ్మణోధిపతయ ఇదంనమమ॥ మిత్రస్సత్యానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ మిత్రాయసత్యానా మధిప తయ ఇదంనమమ ॥ వరుణో పామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ వరుణా యాం పామధిపతయ ఇదంనమమ ॥ సముద్రస్స్రోత్యానామధిపతి స్స ... స్వాహా॥ సముద్రాయ స్రోత్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మావత్వస్మిన్ ... స్వాహా॥ అన్నాయ సామ్రాజ్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ సోమ ఓషధీనామ ధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సోమాయౌషధీనా మధిపతయ ఇదంనమ మ॥ సవితా ప్రసవానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సవిత్రేప్రసవానా మధిపతయ ఇదంనమమ॥ రుద్రః పశూనామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ రుద్రాయపశూనామధిపతయ ఇదంనమమ ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ త్వష్టారూపాణా మధిపతిస్స ... స్వాహా॥ త్వష్ట్రేరూపాధిపతయ ఇదంనమమ ॥ విష్ణుః పర్వతానా మధిపతిస్స...స్వాహా॥ విష్ణవే పర్వతానా మధిపతయ ఇదంనమమ ॥ మరుతో గణానామ

ధిపతయస్తేమావంత్వ ... స్వాహా॥ మరుద్భ్యః గణానామధిపతిభ్య ఇదంనమమ ॥ పితరః పితామహాః పరేవరేతతా స్తతామహా ఇహమావత । అస్మిన్ ... స్వాహా ॥ పిత్రాదిభ్యో దేవేభ్య ఇదంనమమ ॥ (ఇతి కేచిత్ ॥మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇతి కేచిత్ ॥) జీవపితృకశ్చేత్ ॥ తండ్రిజీవించియుండిన (నీమంత్రముఁ జెప్పవలయును)పితామహాఅవరేతతా స్తతామహాఇహమావత...స్వాహా। పితామహేభ్యోఽవరేభ్య స్తతామహేభ్యఇదంనమమ॥ (పితామహాజీవతిచేత్) (పితామహుఁడు జీవించియుండిన నీమంత్రముఁజెప్పవలయును)పితరఃపరేతతా స్తతామహా ఇహమావత।అస్మిన్ ...స్వాహా॥ పితృభ్యః పరేభ్య స్తతేభ్య ఇదంనమమ ॥ పితృపితామహయోర్జీవతో స్సతోర్జపపవకర్తవ్యః । తండ్రియు తాతయు జీవించియున్న యెడల పై చెప్పిన మొదటి మంత్రమును జపము మాత్రము చేయవలయును. అనఁగా నాజ్యహోమముగూడదు, అపఉపస్పృశ్య ॥ ఋతాషాడృతధామాగ్ని ర్గంధర్వస్తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జోనామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రం పాతుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్త్రి పాంతుత స్మైస్వాహా ॥ ఋతాసాహ ఋతధామ్నే అగ్నయే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్య స్వాహా ॥ ఓషధీభ్యోఽప్సరోభ్య ఊర్గభ్య ఇదంనమమ ॥ సగ్ంహితో విశ్వసామా సూర్యోగంధర్వ స్తస్యమరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామస ఇదం ... స్వాహా ॥ సగ్ంహితాయవిశ్వసామ్నె సూర్యాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్వాహా ॥ మరీచిభ్యోఽప్సరోభ్య

ఆయుభ్య ఇదంనమమ ॥ సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మిశ్చం ద్రమాగంధర్వ
నక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయోనామస ఇదం ... స్వాహా ॥
సుషుమ్నాయసూర్య రశ్మయేచంద్రమసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥
తాభ్యస్స్వాహా ॥ నక్షత్రేభ్యోఽప్సరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదంనమమ ॥
భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞో గంధర్వస్తస్య దక్షిణాఽప్సరస స్తవానామస
ఇదం...స్వాహా ॥ భుజ్యవేసు పర్ణాయయజ్ఞాయ గంధర్వాయేదం
నమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ దక్షిణాభ్యోఽప్సరోభ్య స్త వాభ్య ఇదం
నమమ ॥ ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మామనో గందర్వస్తస్యర్ఖసామాన్యప్స
రసోవహ్నయోనామసఇదం ... స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే
మనసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఋక్సామేభ్యో
అప్సరోభ్యోవహ్నిభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇషిరోవిశ్వ వ్యచావాతో
గంధర్వస్తస్యాపో ప్సరసోముదానామ సఇదం ... స్వాహా ॥
ఇషిరాయ విశ్వవ్యచసేవాతాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్య
స్స్వాహా ॥ అద్భ్యోప్సరోభ్యోముదాభ్య ఇదంనమమ ॥ భువనస్య
పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । సనోరాస్వాజ్యా నిగ్ంరాయస్పో
షగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్గ్ స్వాహా ॥ భువనస్య పత
యఇదంనమమ ॥ పరమేష్ఠ్యధిపతిర్మృత్యుర్గందర్వస్తస్య విశ్వమప్స
రసోభువో నామసఇదం ... స్వాహా ॥ పరమేష్ఠినే ధిపతయే
మృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వస్మా ప్స

రోభ్యో భూభ్య ఇదంనమమ ॥ సుక్షితిస్సుభూతిర్భద్రకృత్సువర్వాన్ప ర్జన్యో గంధర్వస్తస్య విద్యుతోప్సరసోరుచో నామసఇదం ... స్వాహా॥ సుక్షితయేసుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విద్యుద్భ్య ప్సరోభ్యో రుగ్భ్య ఇదంనమమ ॥ దూరేహేతి రమృడయోమృత్యుర్గంధర్వస్తస్యప్రజా అప్సరసో భీరుస్తోనామసఇదం...స్వాహా ॥ దూరేహేతయే అమృడయాయమృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ప్రజాభ్యో ప్సరోభ్యో భీరుభ్య ఇదంనమమ ॥ చారుః కృపణకాశీకామో గంధర్వస్తస్యాధయో ప్సరసశ్శోచయంతీర్నామసఇదం ... స్వాహా ॥ చారవేకృపణకాశినేకామాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఆధిభ్యో ప్సరోభ్యశ్శోచయంతీభ్య ఇదంనమమ॥ సనోభువనస్య పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । ఉరుబ్రహ్మణే స్మై క్షత్రాయమహిశర్మయచ్ఛస్వాహా ॥ భువనస్యపతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ ॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నో అస్తువయగ్గ్స్యామ పతయో రయీణాగ్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ భూస్స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదంనమమ ॥ సువస్స్వాహా ॥ సూర్యాయేదంనమమ ॥ యదస్యకర్మణో త్యరీరిచం యద్వాన్యూనమిహాకరమ్ ॥ అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్ । త్సర్వగ్గ్

స్విష్టగ్ం సుహుతంకరోతుస్వాహా ॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ మధ్యమపరిధింప్రహృత్య । ఇతరౌయుగపత్ప్రహరే । ఉత్తరార్థస్యాగ్రిమం గాంశేషూపోహతి(పరశీనభిమంత్ర్య) ఆఘారసమిధౌ ప్రహరతి॥ దర్వ్యాఽఽమితరదర్వ్యాఽఽగ్రిమవధాయ సగ్ంస్రావేణాభిజుహోతి ॥ స్వాహా॥ వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్సగ్ంస్రావభాగేభ్య ఇదంనమమ ॥ అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణిజ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనిర్హారణార్థమనాజ్ఞాతత్రయం । కర్మాంతరిత కర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నోఅగ్నే సత్వన్నోఅగ్న ఇతిస్వరాక్షరపదవృత్తివర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థమాభిర్గీర్భిరితి వాక్ని యమలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థమిదంవిష్ణుస్త్రింబకమితిఋత్విజోమత్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాగ్ంసేతిస్కన్నాది దోషప్రాయశ్చిత్తార్థ మసాంద్యారితి మిందాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యన్మ ఆత్మన ఇతి సమస్త భయాద్యుపద్రవ దోషనిర్హారణార్థం పునరగ్నిశ్చక్షురితి । అగ్న్యుపఘాత ప్రాయశ్చిత్తార్థంపునస్త్వాదిత్యా ఇతి సర్వ ప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరిత్యేతైర్మంత్రైరాజ్యాహుతీర్హోష్యామి ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) అనాజ్ఞాత్తం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమిథు ॥ అగ్నేతదస్యకల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ పురుషసమ్మితో యజ్ఞోయజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నేతదస్యకల్పయత్వగ్ హి వేత్థయథాతథగ్ స్వాహా ॥ అగ్నయఇదంనమమ ॥ యత్పాకత్రా మనసాదీనదక్షాన యజ్ఞస్యమన్వతేమర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతాక్రతు విద్విజానన్ యజిష్ఠోదేవాగ్ం ఋతుశోయజాతి

స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠో వహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా॥ అగ్నివరుణాభ్యామిదంనమమ॥

సత్వన్నో అగ్నేఽవమో భవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసో వ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ంరరాణో వీహి మృడీకగ్ంసుహవో న ఏధి స్వాహా॥ అగ్నివరుణాభ్యా మిదంనమమ ॥ అభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయ హరివో వర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రారుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధతే స్యామస్వాహా॥ ఇంద్రాయహరివత ఇదంనమమ॥

ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధే పదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే స్వాహా ॥ విష్ణవ ఇదంనమమ ॥ త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్స్వాహా ॥ త్ర్యంబకాయేదం నమమ ॥ యత్త్వివిద్వాగ్ంసోయదవిద్వాగ్ంసోముగ్ధాః కుర్వంత్యృత్విజః । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసస్విష్టకృద్విద్వాన్ ప్రముంచతుస్వాహా ॥ అగ్నిస్విష్టకృత ఇదంనమమ ॥ అస్మాకంద్యావా పృథివీ పీమస్యాన్ పృష్ఠభోయజ్ఞాగాః । స్వాస్నేమావిశ్వా భువనాన్యస్మిన్నో దధతు ప్రజనయతు । అస్మాకమజనిపాపజని । అస్మాన్నాజ్ఞాయతేవృషా ॥ స్వాన్నాత్ప్రజనిషీ మహాస్వాహా ॥ స్వాన్నాదిభ్యో దేవ

తాభ్య ఇదంనమమ ॥ యన్మఆత్మనోమిందాభూద్గ్నిస్తత్పునరాహా జాతవేద్రా విచర్షణిస్స్వాహా ॥ మిందాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదంనమమ॥ పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రోబృహస్పతిః । పునర్మే అశ్వినాయ్యు వంచక్షురాధత్తమక్ష్యోస్స్వాహా ॥ అగ్నీంద్ర బృహస్పత్య శ్విభ్య ఇదంనమమ ॥ పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవస్సమింధత్తాంపునర్బ్రహ్మ ణోవసునీథయజ్ఞైః । ఘృతేన త్వంతనువోవర్థయస్వ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాస్స్వాహా ॥ అగ్నయేవసునీథాయేదం నమమ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ శ్రీవిష్ణవే స్వాహా ॥ విష్ణవేపరమాత్మన ఇదంనమమ ॥ ద్వాదశగృహీతేనాజ్యే నస్రుచం పూరయిత్వా ॥ సప్తతేఅగ్నే సమిధ ...ఘృతేనస్వాహా ॥ అగ్నయేసప్తవతఇదంనమమ॥ పూర్ణాహుతి.॥ పూర్ణాహుతిముత్త మాంజుహూతి । సర్వం వై పూర్ణాహుతిః।సర్వమేవాప్నోతి। అథో ఇ యంవై పూర్ణాహుతిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। వసోర్ధారాంజుహోతి వసోర్మేధారాసదితివాఏషాహూయతేఘృతస్యవా ఏనమేషా ధారా ముష్మిఀల్లోకేపి న్వమానోపతిష్ఠత ఆజ్యేనజుహూతి తేజో వా ఆజ్యం తేజోవసోర్ధారా తేజసైవాస్మైతేజోవరుంధథో కామావైవసోర్ధారా కామానేవా వరుంధే ॥ ఇతిపూర్ణాహుతింజుహుయాత్ ॥ పూర్ణా

షాంతి మహూర్తస్సు మహూర్తో స్త్విత్యనుగృహ్ణంతు ॥ సుముహూర్తోస్తు ॥ అస్మిన్కర్మణి యజుర్భ్యేవ ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదం న మమ ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥ ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః ॥ ఏతత్పర్యంతం నానాప్రకారేణ ... ర్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ ॥ అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః ... ప్రాసావీః ॥ పరిషేచనం కృత్వా ॥ పరిణీతాస్సు పలిపీయ ॥ సదసస్పతిమద్భుతం ... మామేధేస్థాః ॥ (ఇత్యభిమంత్ర్య) అథ మార్జనమ్ ॥ యేన దేవాః పవిత్రేణ .. మార్జయంతామ్॥ సమ్ముద్రం వః ప్రహిణోమ్యక్షితాస్స్వాం యోనిమపిగచ్ఛత ... కృత్వోత్తిష్ఠతి ॥ అక్షితాం ... బ్రహ్మాణం పూజయామి ॥ జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే ... న మమ ॥

రుద్రకలశ పూజా.

రుద్రకలశం స్థాప్య॥ అస్మిన్కలశే రుద్రమావాహయామీతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥

అథ వృషభన్యాసః॥ ఇషే త్వేతి మూర్ధని॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ × ప్రశూన్పాహి॥ మూర్ధ్నే నమః॥ తద్విష్ణోరితి శంఖాంకే॥ తద్విష్ణోః × రాతతం॥ శంఖాంకే॥ ఉదుత్యం జాతవేదసమితి చక్రాంకే॥ ఉదుత్యం జాత × సూర్యం॥ చక్రాంకే॥ సహస్రశీర్షేతి లలాటే॥ సహస్రశీ × స్తులం॥ లలాటే॥ అశ్వోఽదవా ఇతి నేత్రయోః॥

అత్రో ద్రైవాఅ × ధామభిః సేత్ర్యోః॥ మర్మాణితే ఇతినాసికాయాం॥
మర్మాణితేవర్మభిః × మదంతుద్రేవాః॥ నాసికాయాం॥ విష్ణుముఖా
ఇతిముఖే॥ విష్ణుముఖా వైద్రేవాశ్ఛందోభిరిమా × శర్మయచ్ఛతు॥
ముఖే॥ ఓజోసీతిగ్రీవం॥ ఓజోస్సిసహోస్సి బలమసి భ్రాజోసి
ద్రేవానా × సర్వాయుః॥ ఏవంగ్రీవం॥ మర్మాణితే ఇతిబాహు
మధ్యత్ః॥ మర్మాణితేవర్మభిః × మనుమదంతుద్రేవాః॥ సమిధా
గ్నిం దువస్యత ఇతిబాహ్వోః॥ సమిధాగ్నిం దువస్యతఘృతైర్బోధ
యతాతిథిం। ఆస్మిన్ హవ్యాజుహోతన॥ బాహ్వోః॥ ఇదంవిష్ణు
రితిహృదయే॥ ఇదం విష్ణుర్వి × సుచ్రే॥ హృదయే॥ నాభిర్మేచిత్తం
విజ్ఞానమితినాభౌ॥ నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మే పచతిర్భ
సత్॥ నాభిం॥ఆపాంతమన్యురితికటిం ఆపాంతమన్యుస్తృ × ప్రభానానా
నిదేభ్యః॥కటిం॥ఊర్గ్వోరోజ ఇత్యూరుం॥ ఊర్గ్వోరోజోరిష్ట × మామా
హిగ్ంసీః॥ ఇత్యూరుం॥చిత్రిందేవానామితిజంఘయోః॥చిత్రందేవానా
× స్తకుసుమస్ఛ॥జంఘయోః॥ఇమం మేవరుణేతిజాన్వోః॥ఇమం మేవరుణ ×
శాచ కే॥జాన్వోః॥ రక్షోహణమితిస్కంధే॥ రక్షోహణం వాజినమాభఘు
ర్మి × దిన్వాసరక్షః పాతునక్తం॥స్కంధే॥విష్ణోరరాటమసీతిపృష్ఠే॥ విష్ణో
రరాటమసి విష్ణోఃపృష్ఠమసి × విష్ణవేత్వా॥ పృష్ఠే॥ వరుణస్య విరాట్
ఇతిలింగే॥వరుణస్యవిరాట్। యజ్ఞస్యపఙ్క్తిః। ప్రజాపతేరనుమతిః।

మిత్రస్యస్త్రీద్ధా॥ లింగే॥ త్రిపాదూర్ధ్వమితిఉదరే॥ త్రిపాదూర్ధ్వ × శసేఅభి॥ ఉదరేషు॥ ఏతావానస్యేతిపుచ్ఛే॥ ఏతావానస్య మహిమా ...మృతందివి॥ ఇతిపుచ్ఛే॥ ఏవంస్పృష్ట్వా॥ నమస్కుర్యాత్॥

గోవృషభ వివాహప్రయోగము.

గృహస్యప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అలంకృత్య అథగణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌలోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధన పూజాంచకృత్వా॥బధ్నామిదక్షిణేపాదేనవసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం వృషభస్యసుఖప్రదమ్॥రక్షాబంధనముహూ ... అస్తు॥ తతఃయజ్ఞోపవీత ధారణంకృత్వా॥ దక్షిణ తాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ అథవత్సతరీశ్చరక్షాబంధనమ్॥ శ్లో॥ బధ్నామివామపాదేతు । పంచసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం । మమాభీష్టప్రదోభవ॥ ఇతిబధ్నీయాత్॥ అథబ్రాహ్మణాయ తాంబూలాదికం దద్యాత్॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం లోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమం వృషభం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపేణ మధుపర్కేణ పూజయిష్యే॥ త్ర తత్రాష్ట్రిభృదస్యాచార్యా స్రందిమాత్వద్యోషం ... అపః పాద్యా, ఇతిదాతాప్రాహ॥ ఉత్తరయాభిమన్త్ర్య అపఃపాదావనేజనీద్విషంతం నాశయంతుమే అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్యవృషభస్య ఇదమాసనం ఇదంపాద్యం। శ్లో॥నమో స్త్వనంతా...యనమః॥ గంధాదిభిరలంకృత్య॥అథవత్సతరీదానం॥ఏవంగుణ ధర్మం

మమపితుః శాశ్వత పుణ్యలోకావా ప్త్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోక సంరక్షణార్థంవత్సతరీదానం కరిష్యే ॥ అత్రమహాసంకల్పం పఠిత్వా ॥అస్య శ్రీమదాదినారాయణస్య......సవుర ఖేయ గోత్రోద్భవస్య ప్రజాపతేః సప్తర్షి కాశ్యప పౌత్రాయ ధర్మపుత్రాయ లక్ష్మీనారాయణ స్వరూపవృష భాయవరాయ చతుస్సాగరపరి...సవుర ఖేయ గోత్రోద్భవగంగాయాః నప్త్రీం యమునాయాః పౌత్రీం సరస్వత్యాః పుత్రీం ఇమాంవత్సతరీం ధర్మప్రజాసంతానార్థం హేవృషభ రాజ వత్సతరీదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా...గృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవిదక్షిణేఽగ్నిరుద్రాయగామ్। తేనామృతత్వమస్యామ్...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అనేనవత్సతరీదానేన శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రీయతామ్॥ తతోలగ్నాష్టకచూర్ణికాదీన్ పఠేత్ ॥ స్వస్త్యస్తోతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యానామ్ ... సుప్రీతా స్సుముహూర్తా ... భవంతు॥ అథ మాంగల్యధారణమ్ ఏవంగుణ ... లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాం కరిష్యే॥ మాంగల్యసూత్రార్చనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ మాంగల్య తంతునానేన లోకరక్షణహేతునా। కంఠేబధ్నామి సుభగే పూర్ణాఽష్టైశ్వర్యవర్ధని॥ వత్సతరీగళే మంగళ సూత్రం బధ్వా॥ మాంగల్యధా...అస్తు॥తూష్ణీం అక్షతారోపణం కుర్యాత్॥ ... భక్తప్రజామేకామస్సమృధ్యతామ్ ద్వితీయపర్యాయే దేవాది పశవోమేకామస్స మృధ్యతామ్॥ తృతీయపర్యాయే యజ్ఞోమే కామస్సమృధ్యతామ్ తూష్ణీం చతుర్థపర్యాయే జగత్ప్రియోమే కామ స్సమృధ్యతామ్॥ అథగోవృషభమార్జనమ్॥ ఏవంగుణ...ర్థంవృ

షభమార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ఏకాదశబ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థయేత్॥ అత్రఋత్విగ్వరణం దత్వా॥ పూర్ణపాత్రస్థోదకేనవా గోవృషభమభిషిచ్య॥ ఆపోహిష్ఠా ...ఆపోహిష్ఠాన్ తు ధాచన॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ...బలమోజోనిధత్త॥ ఇతిచతసృభిః పవమానస్సువర్జనః ...జాతావేదా మోర్జయం త్వాపునాతు॥ఓంసమరుద్రమన్యవ ...తంవోజం భేదధామి॥ అగ్నావిష్ణూసజోష సే శోభామ్యైపితరోనుమదంతు॥ తచ్ఛంయో...శాంతిః॥సహస్ర...సర్వం మనిషాణ। తచ్ఛంయో ...శాంతిః॥సహస్రశీర్షం దేవం... స్వరాట్॥ ఇత్యేతైర్మంత్రైః మార్జయిత్వా॥వృషభంవత్సాంచషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య గాముపస్థానం కర్తవ్యం॥ ఏవం... ధర్మంగోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అథాగ్నేః గోవృషభప్రదక్షిణం కారయిత్వా॥

గోమిథునోపస్థానము.

ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసాభాని॥ వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని॥ వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం రుద్రానాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని॥రజతానాగ్ ...భాని॥ పరుషాణాగ్ం...భాని॥ శ్యామానాగ్ం...భాని॥ కపిలానాగ్ం...భాని॥అతిలోహితానాగ్ం...భా ॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం...భాని॥ అవపతంతానాగ్ం...భాని॥ వైద్యుతానాగ్ం...భాని ॥ అతవత్సోపస్థానం॥ ప్ర

భ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానేస్వ తేజసా భాని ॥ వ్యవదాతీనాగ్ం... భాని॥ వాసుకి వైద్యుతీనాగ్ం... భాని ॥ రజతానాగ్ం రుద్రా ...భాని ॥ పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీ...భాని ॥ శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ కపిలానా...రుద్రాణీ...భాని ॥ అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీ ...భాని॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ అవపతంతీనాగ్ం రుద్రా... భాని ॥వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ ఓంభూర్భువస్స్వః । యాప్రాణి గోమిథునం మానో మిథునగ్ం క్రీష్వం॥ అగ్నేః గోమిథున ప్రదక్షిణం॥ తుభ్యమగ్రె పర్యవహాన్ త్సూర్యాం వహతునాసహ। పునః పతిభ్యో జాయాందా అగ్నే ప్రజయాసహ । పునః పత్నీ మగ్నిరదాదాయుషాసహవర్చసా । దీర్ఘాయురస్యాయః పతిస్సపతు శరదశ్శతం । విశ్వా ఉతత్వయా వయం ధారా ఉదన్యా ఇవ । అతిగాహేమహిద్విషః॥ ఇతిగోవృషభమగ్ని ప్రదక్షిణం కారయిత్వా॥ గోస్సూక్తజపః॥ ఆగావో అగ్మన్నుతభద్రమక్రన్ సీదంతు గోష్ఠేరణయంత్వస్మే॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యుః। ఇంద్రాయపూర్వీరుషసోదుహానాః, ఇంద్రో యజ్వనే పృణతేచశిక్షతి । ఉపెద్దదాతినస్వంముషాయతి। భూయోభూయో రయిమిదస్యవర్ధయన్ ।అభిన్నే ఖిల్లే నిదధాతి దేవయుం, నతానశంతినతా అర్వా । గావో భగో గావ ఇంద్రో మఇచ్ఛాత్ । గావస్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః। ఇమాయాగావస్సజనాస ఇంద్రః । ఇచ్ఛామీద్ధృదామనసాచిదింద్రం। యుష్మాయుంగావో మేదయధాకృశం

చిత్ । అశ్లీలం చిత్కృణుథా సుప్రతీకం ॥ భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః । బృహద్వో వయ ఉచ్యతే సభాసు ప్రజావతీస్సూయవసగ్ం రిశంతీః । శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః ॥ మావస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసః । పరివో హేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేదము పపర్చనం । ఆసుగోషూప పృచ్యతాం । ఉప ఋషభస్య రేతసి । ఉపేంద్ర తవవీర్యే ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనే గిరః ॥ క్షిప్రేషవే దేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతా శృణోతన । త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిః । శతగ్ం హిమా అశీయ భేషజేభిః । వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యగ్ంహః । వ్యమీవాగ్ంశ్చాతయస్వా విషూచీః ।అర్హాన్బిభర్షి మానస్తోకే ।ఆతే పితర్మరుతాగ్ం సుమ్నమేతు । మానస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః । అభినో వీరో అర్వతి క్షమేత । ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః ॥ ఏవా బభ్రో వృషభ చేకితాన ।యథా దేవ న హృణీషే న హగ్ంసి । హవనశ్రున్నో రుద్రేహ బోధి । బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః । పరిణో రుద్రస్య హేతి స్తుహి శ్రుతం । మీఢుష్టమార్హన్బిభర్షి । త్వమగ్నే రుద్ర అసురో రాజాసి ॥ (ఇతిగో సూక్తం జపిత్వా)

వృషోత్సర్జనము.

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రేణయుగో పరిశంఖచక్రే నిధాయ ॥ సం

పూజ్య॥ నమస్కుర్యాత్ । అథముద్రణమ్॥ అగ్నౌ శంఖచక్రేని
థాయ॥ అగ్నింప్రజ్వాల్య॥ చక్రముద్రేణ పశ్చాద్వామే శంఖముద్రే
ణాంకయిత్వా॥

అథమంత్రపఠనమ్॥ ఏతం యువానం పరివోదదామి తేన క్రీ
డంతీశ్చరత ప్రియేణ । మానశ్శాప్త జనుషా సుభాగా రాయస్పోషే
ణ సమిషా మదేమ॥ ౧॥ నమోమహిమ్న ఉతచక్షుషే తే మరుతాం
పితస్తదహంగృణామి । అనుమన్యస్వ సుయజా యజామ జుష్టం దేవా
నామిదమస్తు హవ్యమ్॥ ౨॥ దేవానామేష ఉపనాహ ఆసీదపాంగర్భ
ఓషధీషు న్యక్తః । సోమస్య ద్రప్సమవృణీత పూషా । బృహన్నద్రిరభ
వత్తదేషామ్॥ 3॥ పితావత్సానాంపతిరఘ్నియానా మథో పితా మహ
తాం గర్గరాణాం । వత్సోజరాయుప్రతిధుక్పీయూష ఆమిక్షా మస్తు
ఘృతమస్యరేతః॥ ౪॥ తాంతే గావో వృణత రాజ్యాయ త్వాంహవం
త మరుతస్స్వర్కాః ॥ వర్ష్మన్క్షత్రస్య కకుభిశ్శిశ్రియాణస్తతోన ఉ
గ్రో విభజా వసూని ॥ ౫॥ వ్యృద్ధేన వా ఏష పశునా యజతే యస్యైతాని
నక్రియంతే ఏష హ త్వై సమృద్ధేన యజతే యస్యైతానిక్రియంతే॥౬॥ ఇతి
షణ్మంత్రాన్ జపిత్వా॥ హే వృషభ రాజ ప్రాగ్దేశంగత్వా ప్రాక్పర్వతే
షు తృణానిజగ్ధ్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోదకం పీత్వా । తత్రత్య
గవాం పతిర్భూత్వా । దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య యథేష్టం
విహర॥ హే వృషభ రాజ దక్షిణదేశంగత్వా ... విహర॥ హే వృషభ
రాజ పశ్చిమదేశంగత్వా ... విహర॥ హే వృషభ రాజ ఉత్తరదేశం
గత్వా ... విహర॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ

యజమానస్య పితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య త్వ యాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనిక్రియమాన్య అంథత్వ × పైశాచికబాధా నివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్స ర్జనేన పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనిఅంథత్వ × పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకా వాప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శాశ్వతరుద్రలోకా వాప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయోత్సృష్టః॥ ఇతిపఠిత్వా॥ శ్లో॥ ప్రత్య క్షధర్మోధిమారభ్య। ప్రాగగ్రోర్ధ్వపోభవ। తథైవ దక్షిణాం భోధిం సౌమ్యాబ్ధే ఎతిపోభవ॥ హిత్వాదేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టం చరగోధి ప। గవామధిపతిర్భూత్వా అభీష్ట ఫలదోభవ॥ ఇతిగాంప్రార్థయేత్॥

పరిస్తరణాం విసృజేత్॥ అథ బలిప్రదానమ్ ... పితుః × గోత్ర స్య × శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య × హని ప్రేతతృప్తిద్వా రా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం అంథత్వ × స్థా రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మో క్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానం కరిష్యే॥ తత్రాగ్నిం స్విష్టకృచ్ఛ చరుణా అష్టపిండాః కృత్వాష్టదిక్షునిదధాతి॥ అగ్నిహోమః ... అలంకృ త్య॥ అథాగ్నే రక్ష పురుషస్య అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ సాభాని॥ జాతవేదస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ సహోజ సోదక్షిణదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ సాభాని॥ అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్య స్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసా భాని॥ నర్యాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజ సాభాని॥ ఓం భూర్భువస్సువః। దిశోవామిథునంనామో మిథునగంక్షి

ధ్వమ్ ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తిద
క్షిణాందత్వా ॥ అద్యపూర్వోక్త × తిథౌ (ప్రా × వీ) పితరం × గో
త్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య
ఏకాదశే హనికర్తవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేనపితుః × గోత్రస్య ...
శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినారభ్య ఏకాదశే హనికర్తవ్య ప్రేతతృప్తి
ద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం పైశాచికబాధా...బ్రువంతు ॥ అంథత్వ
...రస్తు ॥ అథబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తిదక్షిణాం దద్యాత్ ॥ ఇతివృ
షోత్సర్జన ప్రయోగస్సమాప్తః ॥

అగ్నావామైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగము

భోజనపర్యాప్త తండులాన్యద్రవ్యం జనైస్సహ ఏకస్మిన్ భాం
డేశ్రపయిత్వా ॥ మధ్యందినే కర్తాస్నాత్వాచమ్య ప్రాణానాయమ్య॥
పవిత్రంధృత్వా॥పూర్వోక్త...ఏవంగుణ...తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)యజమా
నస్య పితుర్గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్యమరణది నాదారభ్య ఏకాదశే
హనిప్రేతతృప్తిద్వారాప్రేతత్వవిముక్త్యర్థంబ్రాహ్మణాభావేఅగ్నావా
మైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) (సవ్యం) కాలే అను
జ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ (సవ్యం) పరిషద్దక్షిణాంగృ
హీత్వా॥ సమస్తసంప... పదం॥ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః
గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్య ఏకాదశే హనిప్రే
తతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవి ముక్త్యర్థం (బ్రాహ్మణాభావేఅగ్నావామై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥
అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ విశేషణ... తిథౌ (ప్రాచీనా
వీతీ) పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్యఏకా
దశేహని (బ్రాహ్మణాభావే)అగ్నావామైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధమన్నాది
ద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్టవిధానేనప్రేతోద్దేశేనఅద్య(ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతి

సంకల్ప్య దేవాలయేనదీతీరే అశ్వత్థమూలేవా గృహస్య ఈశాన్య దిగ్భాగేవా చతురశ్రహస్త పరిమాణం కుండంఖాత్వా॥ శంనోదేవీర భిష్ట... వంతునః ఇతి గోమయోదకేన ప్రోక్ష్య॥ అపేతవీత విచసర్ప తాతో యేత్రస్థపురాణా యేచ నూతనాః। అదాద్రిదం యమోవసా నం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితురో లోకమస్మై॥ ఇతికుండమధ్యే ప లాశశాఖయా దర్భేణవాభూమిం సమ్మృజ్య॥ అద్భిరవోక్ష్య॥తత్రలౌకి కాగ్నిం నిధాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ॥ యజమానస్య పితుః...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని(బ్రాహ్మణాభావే)అగ్నా వాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తేకుశాః ఉపతిష్ఠతు॥ అర్చ నం నారాయణ...మస్తు॥ బహిర్గ్రామే గోమయేనవర్తుల మండలం కృ త్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేదర్భా స్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ ఏతత్తిలోదక ము పతిష్ఠతు॥ పిత;...గోత్ర... శర్మణః ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాద శే హని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్యము పతిష్ఠతు॥ ప్రేతే విష్ణరా ర్థమయంకుశః॥ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (పా...తీ)పితుః ...గోత్ర స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రకృతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ దర్భేణభూమింఖాత్వా॥ అప హతా అసురారక్షాంసి పిశాచాయే క్షయంతి పృథివీమను అన్యత్రేతో గచ్ఛన్తు యత్రైషాంగతంమనః। ఉదీర్తా మవరోత్పరో న్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః। అసుంయఈయురవృకా ఋతజ్ఞా స్తనోవన్తు

ప్రేత్తోహవే॥ (ఇతితిలదర్భాన్నిక్షిప్య) శ్రాద్ధపాక ద్రవ్యాది ప్రోక్ష
ణం (ఉపవీతీ ఓమ్ భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్॥శ్లో॥ అపవిత్రః
పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపి వాయస్స్మరేత్పుండరీ కాక్షం స
బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ తిలదర్భోదకేన త్రిః ప్రోక్ష్య॥ ప్రాచీనావీతీపి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే
హని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాహ్యైకోద్దిష్టన్న శ్రాద్ధప్రేతార్థే
ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యాసనందద్యాత్॥ పితుః...గోత్రస్య...
శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినా.. ప్రేతార్థేఅయం తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ఓంత
థా॥ ప్రాప్నువంతుభవంతః॥ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ అర్ఘ్యపాత్రమా
సాద్య ఉత్తానంప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్యతిలాన్ వికీర్య॥ తస్మిన్ దర్భంనిధాయ।
శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥
పితృప్రేతాయవోజుష్టం గృహ్ణామి॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ॥
తిలోసి సోమ దేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేతవ
హి॥ పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతంఇమాన్ లోకాన్ ప్రీణ యా
హినః॥ ఇతితిలానవకీర్య॥ గంధార్థాఇమేఆపః। పుష్పార్థాఇమే
తిలాః॥ ప్రేతాయవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ (స్త్రీణాంతు)
ప్రేతాయై వోజుష్టం గృహ్ణామి ఇతి స్త్రియః॥ ప్రేత పాత్రం సం
పన్నం॥ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ఇత్యర్ఘ్యపాత్రందర్శయేత్॥ అర్ఘ్యపాత్రనెత్తి
యాబ్రాహ్మణునికిఁ జూపించవలయును. పితరం...గోత్రం...శర్మాణం
ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆయాహి... శారదంచ॥
అగ్నేరుత్తరత శ్శుద్ధోదకం దత్వా॥ యాదివ్యాఆపః పయసా సంబ
భూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆ

పశ్యగ్గ్ స్యోనాస్సుహవా భవంతు ॥ పితః ...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మ
రణదినాదారభ్యైకాదశేహని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావాద్యైకోద్ది
ష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ (అర్ఘ్యందత్వా)
(గోత్రే...దాయిప్రేతే ఇతిస్త్రియః॥) ప్రేతాయస్థానమసి ॥ తతశ్శుద్ధో
దకం ॥ గంధార్థా ఇమే ఆపఃపుష్పార్థా ఇమే తిలాః॥ యువాసువాసాః
...యాంత॥ పిత...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాద
శేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే అంతః ప్రా
వరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకర
ణార్థ మిదం తే వాసః॥ సువాసః॥ తదభావే స తిలా ఇమే కుశాః॥ సు
కుశాః ఇతి ప్రేతా యస్వర్చితమస్తు ॥ (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్ని సమీ
పే మండలోద్వర్తసంకరిష్యే ॥ మండలంకృత్వా ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥
భోజనపాత్రిమాసాద్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్పాత్రే చరుంనిధాయ
ప్రోక్ష్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్ర
స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మ
ణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాహుతిం (ఉపవీతీ)
హోష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ అగ్నేర్దక్షిణభాగేఽగ్నిం విభజ్య)
లౌకికాగ్ని ముపసమాధాయ । ఇతి కేచిత్ ॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ దే
వసవితః ప్రసువ॥ ఇత్య ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ సవ్యం జాన్వాచ్య॥ పి
త్రేగోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయాముష్మైయమా యచస్వాహా॥ య
మాయేదంనమమ॥ మాత్రే...గోత్రాయై...దాయై ప్రేతాయైయమా
యచస్వాహా॥ ఇతిస్త్రియః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥(ఇతిపునరప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య) భోజనపాత్రముపస్తీర్య॥ అభిఘార్య॥ అన్ననిక్షేపణంకృత్వా

అభిఘార్య॥ సతిలాపి ధానోదకుంభం తాంబూలం దక్షిణాంచనిధా
య॥ ఓం భూర్భువస్సువః ...ప్రచోదయాత్॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య॥
హస్తోదకం దత్వా॥ ప్రసువ పృథివీ తేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా
ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా (అగ్నేస్త్వా) ప్రాణాపాన యోర్జు
హోమ్య క్షితమసిమాస్య క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే॥ ఇదంవిష్ణు
ర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥ పితః...
గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత పతిత్తే ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం
మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకో
ద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం
సపరికరం సతిలా పిధానోదకుంభం సదక్షిణాకం...ప్రేత తృప్త్యర్థ
ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥

ఈ ప్రకారము స్త్రీకి చెప్పవలయును.

ప్రాచీనావీతి॥ హస్తోదకం దత్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ పృథి
వీతే పాత్రం......సురే॥ మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే పతత్తే
ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం మరణ దినా...శ్రాద్ధే॥
మాత్రే...గోత్రాయై...దాయ్యై ప్రేతాయై॥ ఇదమన్నం సపరికరం
సవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలా పిధానోదకుంభం...
ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు॥

అథ ధారాదత్తం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః
...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని

(బ్రాహ్మణాభావే) అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యమయా (త్వయా) కృతేన మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా... శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతోఽబ్రువంతు ॥ తిలోదకం త్యజేత్ ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ఇతివిప్రఃవదేత్ ॥

అథ పూర్వాపోశనం ॥ ప్రోక్షణం ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః...దయాత్ ॥ ఇతిప్రోక్ష్య ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ ఇత్యప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకం దత్వా ॥ అమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణ మసి ॥ ఇతిపూర్వాపోశనందత్వా॥

బ్రాహ్మణాభావేఽగ్న్యవన్న హోమః ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః ॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ ధ్యానం ॥ సప్తవ్యాధాదశార్ణేషు మృగాః కాలాంజనేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే॥ యేస్మజాతాఃకురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణావేదపారగాః । ప్రస్థితాదీర్ఘమధ్వానం యూయం తేభ్యోవసీదత ॥ ఇతి పిత్రాదీన్ధ్యాత్వా ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయేదం నమమ ॥ ఓం అపానాయస్వాహా ॥ అపానాయేదం నమమ॥

ఓమ్ - వ్యానాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదంనమమ ॥ ఓమ్ ఉదానాయస్వాహా ॥ ఉదానాయేదం నమమ ॥ ఓమ్ సమానాయస్వాహా ॥ సమానాయేదం నమమ ॥ బ్రాహ్మణాభావే ఏవం అగ్నౌ జుహోతి ॥ బ్రాహ్మణసంభవే త్యాగంనాస్తి ॥ × ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఇత్యుక్త్వా॥

బ్రాహ్మణాభావే కేచిత్తత్ర హవిశ్చతుర్ధావిభజ్యదధ్నా మధునాక్షీరేణ గుడేన సర్పిషా పృథక్పృథక్ - కుక్కుటాండ పరిమితి ద్వాత్రింశదాహుతీః అగ్నౌ జుహోతి॥

బ్రాహ్మణాభావంబున కొందఱు హవిస్సును నాలుగుపాళ్లుచేసి, పెఱుగు, తేనె, పాలు, బెల్లము, నేయి వీని నన్నిటిని అన్నములోఁగలిపి - వేఱువేఱుగా (౩౨) కబళములుచేసి అగ్నిహోత్రములో హోమముచేయవలెను॥

యత్తే కృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉతవా శ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణమావివేశ స్వాహా ॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదంనమమ ॥ ఏవంద్వాత్రింశదాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ ౩౨ ॥ కేచిత్ప్రేత ముద్దిశ్య అన్నాదికం వృషభం భోజయేదిత్యాహుః ॥ కేచిత్సోమాయ స్వాహేతి జుహ్వతి ॥ ప్రేతస్యకంఠశుద్ధ్యర్థం పానీయ ముపతిష్ఠతు ॥ తతః కించిదన్నమాదాయ పితుః...శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ ఇతిభూమౌవిసృజ్య - ప్రేత తృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః ॥ అత్ర వికిరపిండంనాస్తి ॥ ఉత్తరాపోశనందత్వా॥ అమృతాపిధానమసి ॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్। అర్థినాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనందత్వా॥

అథ పిండప్రదానమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః × ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... శ్రాద్ధేభవద నుజ్ఞయా తిలోదక పిండప్రదానం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) హుంతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్యపిండం కృత్వా ॥ గోమయేనానులిప్య ॥ తత్ర దర్భాసనముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావా వైశ్యైకోద్దిష్టస్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యో పర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా ॥ అథ ధారాదత్త్వా ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ॥ ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్ది శ్య (మయా) (త్వయా) కృతేనానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని అగ్నావావైశ్యైకోద్దిష్టస్యశ్రా ద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత స్య ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ తిలోదకముత్సృ జేత్ ॥ ప్రేతత్వ విముక్తిసాఫల్యమస్తు॥ దత్తంశ్రాద్ధం అభిరమ్యతామ్॥ ఇతి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతి బ్రాహ్మణాః । అయోధ్యా ... లభేత్ ॥ తతః పిండమప్సునిక్షిప్య ॥ తతః కర్తాస్నాత్వాచమ్య ॥ గృహమాగచ్ఛేత్ ॥

ఇతి ఏకోద్దిష్ట శ్రాద్ధప్రయోగ స్సమాప్తః.

షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగము.

కర్తాస్నాత్వా ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః॥ ఇత్యాచమ్య ॥ పాకాంతరేణాఽద్యాదిషోడశశ్రాద్ధాని కుర్యాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణానాహూయ ॥ ఆచమ్య ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పవిత్రదక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్తసంప...పదం (ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేత తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అధికార సంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... ఏవంగుణ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని దేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాశ్వస్సపిండీకరణం కర్తుకామస్య ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని అసంవత్సరాంతాత్ స్వేస్వేకాలే కర్తవ్యాని తానిస్వకాల విహితేన ద్వారావృత్త్యాద్య మాసికేన సహాపకృష్య ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధం రుద్రగణాఖ్య

శ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధం అవశిష్టబ్రాహ్మణాంచ అన్నేనహ విషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమానతంత్రేణ ప్రేతో ద్దేశేన ఏకపాకేనా ధ్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య (పా...తీ) పితుః...గోత్ర స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి ॥ అథక్షణః॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయంతేక్షణః ఉప తిష్ఠతు ॥ అథ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊన షాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమ మాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దిక మాసికేషు, నసుగణాది శ్రాద్ధేషుచ పృథక్పృథక్ ॥ క్షణం సర్వత్ర దత్వా॥ అథ మండలపూజా పాద్యస్థానే గోమయేన మండలమువలిఖ్య ॥ ప్రేతపా ద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యతి తిలోదక ముపతి ష్ఠతు ॥ ఇతితిలోదకం త్యజేత్॥ కుశతిలోదకమంజలినా స్వాగతందత్వా॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆ ద్యాదిషోడశై కోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వా గతమిదంతేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ సర్వేషాం తత్తద్బ్రాహ్మణానాం పృథక్పృథక్ పాద్యం దద్యాత్ ॥ కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ అథ విష్టరః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యై కాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే విష్టరముపతిష్ఠతు ॥ ఇతివిష్టరందత్వా ॥ ఏవంప్రకారేణ సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టాంతేషు శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం విష్టరం దద్యాత్ ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (పా...తీ) పితుః...గోత్ర

స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య వృషోత్సర్జ నాంగాఽపశిష్టైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధ కర్మ కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ కురుష్వ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః॥ అథ భూసమ్మార్జనమ్ ॥ అపేతావీతవిచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణా యేచ నూతనాః । అదాదిదంయమోఽవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై ॥ ఇతి సర్వత్ర శ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య ॥ దర్భం నిరస్య ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥ అపహతా అసురారక్షాంసి పిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః ॥ ఇతికంపేనావకీర్య ॥ సర్వత్ర ఉద్ధనసంకృత్వా ॥ ఉదీరతామ వర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాః । అసుంయ ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోఽవంతు పితరో హవేషు ॥ మృదమాదాయ తిలాన్ వికిరేత్ ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా ... తరశ్శుచిః ॥ (ఇతిజపిత్వా ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధ యోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవంగదాధరం । తాభ్యాంచైవ నమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ఇతి కర్తా ॥ ప్రవర్తయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః॥ పితుః...గోత్రస్య...

శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశై కోద్దిష్టస్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి వామభాగే ఆసనం దత్వా॥ ఏవం సర్వత్ర తత్తన్మాసిక ముక్త్వాసర్వే షా మాసనాని దద్యాత్ ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టస్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తేకుశాః ఉపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పృథక్ సర్వత్రతిలానిద ద్యాత్ ॥ ఓంతథాప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నవానీత్యుక్త్వా॥ అర్ఘ్య పాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ తిలాన్ వికీర్య। ఉదకమాపూర్య। శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥తిలో సి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేత ఏహి ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రేతిలానవకీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అయం గంధః ॥ పుష్పాధ్యాన్ ఇమేతిలాః ॥ ప్రేతాయచోజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ అయాహిప్రే ... దంచ ॥ సావధానాభవంతుతే ॥ సా వధానాస్మః ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భాంనిధాయ ॥ ఏవంసర్వత్రి దద్యాత్ ॥ యాదివ్యాఆపః ... భవంతు ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టస్యశ్రా ద్ధే ప్రేతార్థే ఇతంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవమూనమాసికాదిషు వసుగణాఖ్యాద్య వశిష్టాంతేషుచ తత్తన్మాసికముక్త్వా సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం హస్తే అర్ఘ్యందద్యాత్ ॥ ప్రేతాయ స్థానమసి ॥ తతశ్శుద్ధోదకం ॥ శ్లో ॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతో సి పరమాంగతిమ్

మనసావాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥
ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణిపిధాయ విసృజేత్ ॥ తిలార్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చత
...ర్చత ॥ ఇతిసర్వత్రతిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం...
శ్రియమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకా
దశేహనిఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టస్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థగంధా ఉపతిష్ఠతు
ఏవమితరేషాం భోక్తౄణాం సమంత్రకం ప్రత్యేకం గంధం దత్వా॥
పుష్పార్థం తిలా ఉపతిష్ఠతు ॥ అథకర్ణాభరణ అంగుళ్యాభరణాదికం
సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ తదభావే హిరణ్యం వాదద్యాత్ ॥ అథ వస్త్ర
దానం ॥ యువాసువాసాః ... దేవయంతః ॥ పితః ... గోత్ర ...
శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశే హనిఆద్యాదిషోడశైకోద్ది
ష్టస్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థ అంతఃప్రావరణీయార్థం బహిః ప్రావరణీయార్థ
మిదమాచ్ఛాదన ద్వయ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి వస్త్రద్వయందద్యాత్॥
సర్వత్ర వస్త్రద్వయం దద్యాత్ ॥ పవిత్రార్థం సతిలాఇమేకుశాః ॥
ఇతిసర్వేషాం ప్రత్యేకం కుశాన్దత్వా సర్వేషామర్చనం సంపూ
ర్ణం॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతాయస్వర్చితమ
స్తు॥అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథప్రేతాహుతిః॥ పాత్రేఅభి
ఘార్య ॥ తత్ర చరుంనిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓం అద్యపూర్వో
క్తఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్ది
ష్టస్యశ్రాద్ధేషుభవదనుజ్ఞయాప్రేతాహుతింహోష్యామి॥ ఇతిసంకల్ప్య
అథ లౌకికాగ్నిం ప్రజ్వాల్య ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ ఇత్యాప్రదక్షిణం

పరిషిచ్య ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య ॥ మేక్షణమాదాయ ॥ తేనతూష్ణీ
మేవ్యమాదాయ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై
యమాయచస్వాహా ॥ ఇతిహుత్వా ॥ ఏవం ప్రకారేణ తస్మిన్నగ్నౌ
వష్టాదశాహుతీర్హుత్వా॥ యమాయేదంనమమ॥ఇత్యుక్త్వా॥మాత్రే...
గోత్రాయై...దాయై ప్రేతాయై యమాయచస్వాహా ॥ ఇతిత్రి
యః ॥ దేవసవితః ప్రాసావీః ॥ ఇతిపునర ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ భో
జనపాత్రాణ్యుపస్తీర్య ॥ తేషుమేక్షణేనసహ హుతశేషం కించిత్కించి
చ్ఛిన్నధాయ ॥ శేషం పిండార్థం నిదధ్యాత్ ॥ మేక్షణం ప్రక్షాళ్య ॥
తదగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అథత్యక్తం ॥ (ఉపవీతి) ఓంభూర్భువస్సువః...
ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవ సవి
తః ప్రసువ ॥ ఇతికూర్చోదకేనా ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ హస్తోద
కందత్వా ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజు
హోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్యక్షిత మసి
మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిఁల్లోకే ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే
త్రేధా నిదధేపదమ్ । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ స్వధాక్షీవిష్ణో
అన్నంరక్షస్వ ॥ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య ॥ పితః...గోత్ర...
శర్మన్ ప్రేతపతత్తే అన్నం సపరికరం పితా...గోత్రః శర్మాప్రేతోఽదే
వతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్య
మానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వరూపం రాజతంపాత్రమక్షయ
పటచ్ఛాదయంపిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయేద మన్నంసో

పస్కరం సవ్యంజనం దక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోద
కుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతిపిత్ర్యతీర్థేన తిలోదకంత్యా
జేత్ ॥ ఏవమితరేషూన మాసికాది శ్రాద్ధేషు పృథివీతేపాత్రమిత్యా
దితత్తచ్ఛ్రాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠ త్విత్యంతంకృత్వా ॥ స్త్రీ
నిలాగునఁజెప్పవలయును. మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తే
అన్నమిత్యాది మాతా...గోత్రా...దాయీ ప్రేతాదేవ తేదమన్నమి
త్యాది ॥ మాత్రే గోత్రాయై...దాయ్యై ॥ ప్రేతాయై... ప్రేతతృ
ప్తిద్వారేత్యాదిస్త్రియః ॥ ప్రేత ధారాదత్తం ॥ ఓం అద్యపూర్వో
క్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేత
తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని
ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు పితరం...గోత్రం ... శర్మాణం
ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) క్రియామాణైరేభిః మరణదినా
దారభ్యైకాదశేహని ద్విరావృత్తాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రై
పక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షా
ణ్మాసిక,ఊనషాణ్మాసిక,సప్తమమాసిక,అష్టమమాసిక, నవమమాసిక,
దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ఆబ్దికమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికా
ఖ్యైష్షోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధై స్స్వేస్వేకాలేకర్తవ్యైః దేశకాలవైపరీత్యా
శంకయాశ్వ స్సపిండీకరణంకర్తుం అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్ట విధానే
నస్వకాల విహితేనాద్య మాసికేన సహసమాన తంత్రేణాపకృష్య
కృతైః వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధేన రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధేన వృషోత్సర్జనాంగ
శ్రాద్ధేన అవశిష్టబ్రాహ్మణభోజనేనచ పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రు

వంతు ॥ ఇత్యుక్త్వాతిలోదకముత్సృజేత్ ॥ ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణా భోక్తారోవదేయుః ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యంత్వర్తేనపరిషించామి॥ (ప్రాచీనావీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకందత్వా ॥ ప్రేతేఅమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి (నివీతీ) ప్రేతభుజ్యతామ్ ॥ బ్రాహ్మణభోజనం ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా...బ్రహ్మణాత్మనస్వాహా ॥ ఇతి పంచమంత్రాన్ జపిత్వా ॥ యథాసుఖంజుషధ్వం ॥ ఇతివదేత్ ॥ అథవికిరదానం॥ భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వాభోజనాంతే భుక్తశేషాత్ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతాక్షయతృప్తిః ॥ ఇతికర్తావదేత్ ॥ అస్తుతృప్తిః ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః ॥ అత్ర వికిరపిండంనాస్తి ॥ అమృతాపిధానమసి ॥ శ్లో॥ క్షారవేపున్యాసిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం । అర్థినాముదకందత్తం మయాయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వత్రదత్వా ॥ అథ పిండప్రదానం ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధే వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

హోమశేషాన్నమును భుక్తశేషాన్నమును నొకటిగా కలిపి గా పిండములు జేయవలయును. భుక్తశేషాన్నమనగా భాండమందు మిగిలినది,

అథ గోమయేనానులిప్య ॥ పిండస్థానే దేయితి ద్దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతత్వ ప్రీతిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినా...ద్వారబ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౨ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ద్వితీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౩ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని త్రైపక్షికమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౪ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా ... హని తృతీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౫ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని చతుర్థమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ ౬ ॥ పిత్రే...గో...... ప్రేతాయమరణదినా...హని పంచమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౭ ॥ పిత్రే......... షాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౮ ॥ పిత్రే......... ఊనషాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౯ ॥ పిత్రే.........సప్తమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౦ ॥ పిత్రే......... అష్టమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౧ ॥ పిత్రే ...... నవమమాసికైకో... శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౨ ॥ పిత్రే......... దశమ మాసికైకో...

శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౩ ॥ పిత్రే ... ... ఏకాదశ మాసికైకో ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౪ ॥ పిత్రే ... ఆబ్దికమాసికై ... తు॥ ౧౫ ॥ పిత్రే ... ... ఊనాబ్దికమాసికై ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౬ ॥ పిత్రే ... ... వసుగణాఖ్య ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౭ ॥ పిత్రే ... రుద్రగణాఖ్య ... ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౮ ॥ పిత్రే ... ... వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ అథ పిండస్యోపర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి తిలోదకానిదత్వా ॥ అంజనాభ్యంజన ముపతిష్ఠతు॥ భోగనివృత్త్యర్థం తాంబూలముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తిదక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేచ-పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) దత్తైః పిండైః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యమాసిక ... వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టాంతైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః ॥ దత్తాని [illegible]ని అభిరమ్యంతామితి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ తతః పిండానిజలేనిక్షిపేత్ ॥ తతోస్నాత్వాఽచమ్య॥

ఇతి షోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః ॥

పునస్సంధానాగ్ని ముఖమ్.

——(o)——

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య మమో పాత్త సమస్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంవిఛ్ఛిన్నౌ పాసనాగ్నింపునస్సంధాస్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) తదంగమగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేనప్రాదేశమాత్రంస్థండిలంచతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా ॥ శ్లో ॥ ప్రాచీః పూర్వాముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ ఇతిద్వాభ్యాందర్భాభ్యాముల్లిఖ్య ॥ అద్భిరవోక్ష్య ॥ శేషమృత్సృజ్య ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓమ్భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ సమిధమాదాయ ॥ సమిద్ధోమం కుర్యాత్ ॥ ఉపావరోహజాతవేదః పునస్త్వందేవేభ్యోహవ్యం వహనః ప్రజానన్ । ఆయుఃప్రజాగ్ంరయిమస్మాసుధేహ్యజస్రోదీ దిహినో దురోణే ॥ ఇత్యగ్నౌ సమిధం నిక్షిప్య ॥ ఓమ్ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ... జాతవేదసేనమః ॥ ఇత్యలంకృత్య ॥ అత్ర చతుష్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ పూర్వపరిషేచనాంతంకృత్వా ॥ ఏకం - ద్వే-త్రీణి - చత్వారి॥ ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ఇతిహుత్వా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ ఇత్యుక్త్వా స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అయాశ్చాగ్నే ఽస్యనభిశస్తిశ్చ సత్యమిత్వమయా అసి। అయసావనసాధృతోయసాహవ్యమూహిషే। యానోధేహి భేషజగ్ం

స్వాహా ॥ అయసేఽగ్నయ ఇదం న మమ ॥ నానాప్రకారేణ సంభావితసకలదోష నిర్హరణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం న మమ ॥ అదితేఽన్వమగ్ స్థాః... పారిసాపీః ॥ ఓంభూః... ప్రీత్యర్థం అనేకౌపాసనాంతరితలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం సప్తహోతారం హోష్యామి ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ అదితేను మన్యస్వ ॥ అనుమ ... ప్రసువ ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి ॥ మహాహవిర్హోతా । సత్యహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాజాఅగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగరౌ । అయాస్య ఉద్గాతా । వాచస్పతే హృద్విధేనామః । విధేమ తేనామ । విధేస్త్వమస్మాకంనామ । వాచస్పతిః సోమమపాత్ । మాదైవ్య స్తంతుచ్ఛేదిమామనుష్యః । నమోదివే । నమః పృథివ్యైస్వాహా ॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదం న మమ । సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ ఇదం న మమ । అదితేఽన్వమగ్ స్థాః ॥... పారిసాపీః । ఆచమ్య ... ప్రీత్యర్థం ప్రాతరౌపాసనం కరిష్యే ॥ భూర్భువస్సువరోమ్ । చత్వారిశృంగా ... దేవసవితః ప్రసువ । అథ తండులహోమం । అగ్నయే స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదం న మమ ॥ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా । అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదం న మమ ॥ ఏవంగుణ... ర్థం ఆహుతి సంసర్గదోష నివృత్త్యర్థం వనస్పతిహోమం కరిష్యే । యత్రావేత్థ వనస్పతే

దేవానాంగుహ్యానామాని । తత్రహవ్యాని గామయస్వాహా ॥ వనస్ప
తయ ఇదంనమమ ॥ అద్రితేన్వ...పాసావీః ॥ అగ్నేత్వంనో... శ్రీయ
జ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ ఇతి సాక్షతోదకం విసృజ్య ॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం...త
దస్తుతే ॥ చతుస్సాగర పర్యంతం...అభివాదయే॥

సపిండీకరణ ప్రయోగము.

అథ నిమంత్రణమ్ ॥ ద్వౌబ్రాహ్మణౌ దైవేని మంత్ర్య ॥ ప్రే
తార్థమేకం నిమంత్ర్య॥ తత్పిత్రాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్ నిమంత్ర్య॥
విష్ణ్వర్థమేకం నిమంత్ర్య ॥ తతః వేదపారగ బ్రాహ్మణాన్ బంధూం
శ్చాహూయ ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...
పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య
ప్రేతత్వవిముక్తి ద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశే హాని సపిండీకరణాఖ్యాస్య శ్రాద్ధం కరిష్యే॥ త లే
అనుజ్ఞార్థం యథా సంభవ త్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥
తిలాన్ దర్భా యథాశక్తి దక్షిణాంచ గృహీత్వా ॥ సమస్త సంప
త్సమ ... పదం ॥ యావతీర్వై దేవతాస్తా స్సర్వావేదవిదిబ్రాహ్మ
ణేవసంతి । తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యదివేదివేనమస్కుర్యా
న్నాశ్లీలంకీర్తయేదేతాఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ఇతి ప్రదక్షిణీ కృత్య
(పా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విము
క్తిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వా
దశేహని దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్యశంకయా ఉద్య సపిండీకరణా

ఖ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు ॥ సర్వేపాకా శ్శుచయోభవంతు॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూః ఓం భువ ... ఏవం గుణ ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః ...గోత్రైః... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకా వాప్త్యర్థం పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మాణాంవసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పార్వణవిధానేనే ఏవముభయాత్మకం ఉభయత్ర దైవికం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణ విధానేన అన్నాదిక ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన పమానతంత్రేణ సదైవం అద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ప్రా...తీ ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి కాలసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ (ప్రాచీ...తీ) పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం క్షణః

ఉపతిష్ఠతు ॥ ఇతి ప్రీత్యర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ తత్పి తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్త్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ ఇతిపిత్రర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్పితామహస్య ... గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్య స్థానే ... కరణీయః ॥ ఇతి పితామహార్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్ప్రపితామహస్య... గోత్రస్య ...శర్మణః ఆదిత్య రూపస్య స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్త్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి ప్రపితామహార్థం మేకం నిమంత్రయేత్॥ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్త్వా ... అస్తుకరణీయః ॥ ఇతివిష్ణ్వర్థమేకం నిమంత్రయేత్ ॥ అక్రోధనైః శౌచపరైస్సతతం బ్రహ్మచారిభిః । భవితవ్యం భవద్భిశ్చ (త్వయా) (మయాచ) శ్రాద్ధకర్మణి ॥ కరిష్యే కురుష్వ ॥ అథ గోమయేన మండలత్రయంకృత్వా ॥ విశ్వేదేవార్థం విష్ణ్వర్థంచ ప్రథమమండలం చతురశ్రం॥ ప్రేతార్థం మధ్యమమండలం వర్తులం ॥ తత్పిత్రాద్యర్థం తృతీయం వర్తులం॥ ఇతిమండలత్రయంకృత్వా ॥ (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాందేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇదమాసనం ॥ సాక్షతాఇమేకుశాః॥ పుష్పసహితా ఇమేఅక్షతాః । అయంగంధః । ఇమేకుశాః ॥ సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత పాద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరి పతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం పాద్యస్థానే సతిలాఇమేకుశాః పుష్పసహితా ఇమేతిలాః॥ అయంగంధః ॥ ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు ॥ భోక్తారంమండలస్య ప్రాఙ్ముఖముప

వేశ్య॥ తత్ర ఆసనందద్యాత్॥ స్వయం ప్రత్యఙ్ముఖ ఆసీనః॥ (సవ్యం) కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః స్వాగతం ॥ ఇత్యుదగపవర్గం దర్భం నిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం ॥ కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః స్వాగత మిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ। శుక్రమసి జ్యోతి రసి తేజోఽసి దేవోవస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణవసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ఇతి ఆజ్యేనాభ్యజ్య ॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీ తయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ చరణంపవిత్రం వితతం పురాణం యేనపూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా అతిపా ప్మానమరాతింతరేమ ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితా యచ । జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః ॥ ఇతిశుద్ధోద కేనపాదౌ ప్రక్షాళ్య ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృ త్వా ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదార భ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసు రూపస్వాగతం ॥ ఇతి దక్షిణాపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్ ॥ తత్పితః ... గోత్ర...శర్మన్ వసురూప స్వాగతమిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ॥ శుక్రమసిజ్యోతి...రశ్మిభిః ॥ చరణంపవిత్రం ... తింతరేమ ॥ ...... ఇతి విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవమేవపితామహ ప్రపితామహ యోరపి పాదౌప్రక్షాళనంకుర్యాత్ ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ

హావిష్ణో స్వాగతం ॥ ... తతఃఆసనందత్వా ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా
విష్ణోస్వాగతమిదంవఃపాద్యం॥ఇతిపాద్యం దద్యాత్ ॥సుపాద్యం॥ పవిత్రం
విహాయ। శుక్రమసి ... రశ్మిభిః॥ చరణంపవిత్ర౦ం...తింతిరేమ॥......
ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా ॥ కర్తాపాదాప్రక్షాళ్య ॥ ఓం కేశవాయ
స్వాహా ...శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యాచమ్య) కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదే
వాః భూర్భువస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశం
తుభవంతః ॥ అత్రోపవిశామః ॥ కామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః భూర్భు
వస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంత।
అత్రోపవిశామః ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేత
స్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య
శ్రాద్ధే విష్టరార్థ మయంకుశః ॥ ఇతిప్రేతస్థానే విష్టరందత్వా ॥ తత్పి
తః ... భూర్భు ... స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవం
తః ॥ ఉపవిశామః॥ తత్పితామహ ... భూర్భువస్సువస్స్వధా స్తాం...
ఉపవిశామః ॥ తత్ప్రపితామహ ... భూర్భువస్సు ... ఉపవిశామః
(ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో భూర్భువస్సు వస్స్వాహాస్తాం
అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంతః ॥ ఉపవిశామః ॥ విష్ట
రాంతే పవిత్రం విసర్జయేత్ ॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా
ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనం। వస్వాదీంశ్చ పితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రా
ద్ధం ప్రవర్తయే ॥ ఇతివదేత్ ॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాఃవదేయుః॥
ఆచమ్య నూతనపవిత్రం ధృత్వా ॥ ఓంభూః ఓం భువః ... పూర్వోక్త
...పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత
స్యమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్ది
ష్టాఖ్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే ॥

సవ్యం ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ ష్వ ॥ అపేతవీతవిచసర్పతాతో యే త్రస్థపురాణాయేచనూతనాః । అదాత్తిదం యమోవసానంపృథివ్యా అక్రన్నిమంపితరో లోకమస్మై ॥ ఇతి శ్రాద్ధభూమిం దర్భేణసమ్మృజ్య ॥ పహతాఅసురారక్షాగంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను । అన్యత్రేతే. గచ్ఛంతుయతైష్యాగతంమనః ॥ ఇతి కూర్చే నావోక్ష్య ఉత్కృత్య ॥ ప్రేతస్థానే పునః కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రత్రికోణాకార మండలంకృత్వా ॥ ఉదీర్తామవరోత్పరో న్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః । అసుంయఇయురవృకఋతజ్ఞస్సనోవతు ప్రేతోహవే ॥ తిలాన్ వికిరేత్ ॥ ...అపహ...హవేషు ॥ ఇతి వర్తులాకారమండలత్రయంకృత్వా ॥ (సవ్యం) విశ్వేదేవస్థానే యవోదకేనావోక్ష్య॥ చతురశ్రమండలంకృత్వా ॥ విష్ణుస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రచతురశ్రమండలం కృత్వా ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః।తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా ।.యస్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః ॥ ఇతి అన్నాది పాకద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చశ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంతు ॥ ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవంజనార్దనమ్ । వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధంప్రవర్తయే ॥ ఇతికర్తావదేత్ ॥ ప్రవర్తయ ఇతి ప్రత్యూచుః ॥ కాలసం

జ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కామసంజ్ఞిక
విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కాలకామకసంజ్ఞిక
విశ్వేదేవదైవేభ్యః క్రియతామ్ ॥ ఓం తథా ॥ ప్రాప్నువంతు భవం
తః ॥ ప్రాప్నవామ ॥ అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య ॥ ఉత్తానే ప్రోక్ష్య ॥
ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్ వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ
ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః । శన్నో దేవీరభిష్టయ
ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ ఇతిద్వితీయపాత్రే
ఉదకంనినీయ ॥ యవోసిధాన్యరాజోవా వారుణో మధుసంయుతః ।
నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్ । అర్ఘ్యపాత్రయో
ర్యవాన్ నిక్షిప్య । అర్ఘ్యపాత్రే అమీగంధాః ॥ పుష్పార్థాఇమే అ॰
క్షతాః ॥ అయంకుశః । అయంకుశః ॥ కూర్చదకేన అష్టా...అస్తు॥
కాలసంజ్ఞికేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో వోజుష్టంగృహ్ణామి ॥ కామసం
జ్ఞికేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యోవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ వః పాత్రేసంపన్నే ...
స్వాహార్ఘ్యాఃస్వాహార్ఘ్యాఃసంత్వర్ఘ్యాః । యవాన్ దర్భానాదాయ।కాల
కామకసంజ్ఞికవిశ్వాన్ దేవాన్ భవత్సుఆవాహయిష్యే। ఆవాహయ।
విశ్వేదేవాస ఆగతశృణుతామఇమగ్ంహవం । ఏవంబర్హిర్నిషీదత ।
విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమగ్ం హవంమేయే అంతరిక్షేయఉపద్యవిష్ఠ।యే
అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయధ్వమ్॥
శ్లో॥ ఆగచ్ఛంతు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః । ఏహ్యత్రవిహి
తా ... ద్ధే సావధానాభవంతు తే ॥ సావధానాస్స్మః॥ బ్రాహ్మణహస్తే

కూర్చనాపః ప్రదాయ ॥ బ్రాహ్మణహస్తే దర్భంనిధాయ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవాభవంతు ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవోఅర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం ॥ యాదివ్యా ఆపఃపయసాసంబభూవుర్యా... భవంతు ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవోఅర్ఘ్యం । అస్త్వర్ఘ్యం । తతశ్శుద్ధోదకం (దత్వా) ॥ కాలకామక సంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్స్థానమసి । ఇత్యర్ఘ్యపాత్రద్వయమన్యత్రనిదధ్యాత్ । తతశ్శుద్ధోదకం। అర్చనం కుర్యాత్॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత । అర్చంతు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వర్చత । అర్చత ప్రార్చత । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమీవోగంధాః। సుగంధాః । ఆయనే తేపరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహాఇమే ॥ కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ...పుష్పాణి।సుపుష్పాణి । ధూరసిధూర్వధూర్వంతంధూర్వతం యోఽస్మాన్ ధూర్వతితంధూర్వయంవయం ధూర్వామః । కాలకామక ... విశ్వేదేవాః అయంవోధూపః । సుధూపః । ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతింమమ। పశూగ్శ్చమహ్యమావహ జీవనంచదిశోదిశ । కాలకామక ... దేవాః అయంవోజ్యోతిః ।

సువాస్యతి ॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్ స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జా
యమానః ॥ తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దే
వయంతః ॥ కాలకామక ... దేవాః ॥ అంత, ప్రావరణార్థం బహిః
ప్రావరణార్థం వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదంవా
వాసః ॥ సువాసః ॥ తదభావేసౌతా ఇమేకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం
సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిర స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తు
సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేతపిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే ॥
(ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టస్య శ్రాద్ధే ప్రేతా
ర్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వ
సురూపస్య పిత్రర్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్పితామహ
స్య...గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్య పితామహార్థే ఇదమిదమాస
నం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్ప్రపితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆది
త్యరూపస్య ప్రపితామహార్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ పితుః
...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ... ప్రేతార్థే అయం తే క్షణః ఉప
తిష్ఠతు ॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓం
తథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నవాని ॥ తత్పితామహ సపిండీ
కరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభ
వాన్ ॥ ప్రాప్నవాని ॥ తత్ప్రపితామహ సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధే
క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నవాని ॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణాగ్రే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్గ్ స్తీర్య ॥ తేష్వ
ర్ఘ్యపాత్రమేకమాసాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ తిలాన్వి
కీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే ।
శంయోరభిస్రవంతునః । ఇతి ప్రేతపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ తిలోఽసిసో
మ దేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతఏహి॥ పిత
ర...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥
ఇతి ప్రేతపాత్రేతిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ ప్రేతాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రే
తపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ తత్పిత్రా
ద్యర్థం త్రీణిపాత్రాణ్యాసాద్య ॥ ఉత్తానానికృత్వా ॥ ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృ
త్య ॥ తిలాన్వికీర్య॥ అత్ర అగంత తత్పితరో దేవయానాంత్సముద్రాంత్స
లిలాన్ సౌవర్ణాస్తస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతేఽక్షియ మాణ
ముపదుహ్యాతామిమాఆపః ॥ శంనోదేవీ ... వంతునః ॥ ఇతి తత్పిత్ర
ర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ అత్ర అగంతతత్పితా మహాదేవ యానాం
త్సముద్రాంత్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్తస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతే
ఽక్షియమాణముపదుహ్యాతామిమాఆపః ॥ శంనోదేవీ... వంతునః॥
తత్పితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ అత్ర అగంత తత్ప్రపితా మహా
దేవ యానాం త్సముద్రాం త్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్తస్మిన్ లోకే సర్వకా
మాన్ లభంతేఽక్షియమాణ ముపదుహ్యాతామిమా ఆపః॥ శంనోదే
వీ...వంతునః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ॥

స్త్రీకి నీలాగున జెప్పవలయును,

——(o)——

అమ్మఆగంత తద్భర్తృమాతరో దేవయానాం ... ఆపః ॥ శంనో దై ... నః ॥ అమ్మఆగంత తద్భర్తృ పితామహ్యా దేవ యానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ అమ్మ ఆగంత తద్భర్తృప్రపితా మహ్యో దేవయానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఇతిస్త్రియః॥

తిలోసిసోమదేవత్యో గోసవేదేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న స్వధయేహి ॥ తత్పితరం ... గోత్రం...శర్మాణం వసురూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితృపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోసి సోమదేవత్యో... స్వధయేహి॥ తత్పితామహం ... గోత్రం... శర్మాణం రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ తిలోసిసోమదే ... యేహి ॥ త త్ప్రపితామహం...గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్యరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వో షధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసిమధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవంతునః ॥ ఇతి పితృపాత్రె మధునిధా

యు॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్న స్సన్త్వోషధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు ॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధు మాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ మధు ॥ ఏవం తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రేషు మధుంనిధాయ॥ అథ ఉదకాలోడనం సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మేత్విషిర్భూయాదమృతమసి మృత్యోర్మాపాహి ది ద్యోన్మాపాహ్య వేష్టాదంద్రశూకాః॥ ఇతిదక్షిణహస్తసర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రోదకమప్రదక్షిణం క్రమేణ పరిప్లావ్య ॥ అనఁగా పైమంత్రముఁ జెప్పుచుఁ గుడిచేతి వ్రేళ్ళతో తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ పాత్రములందలి యుదకమును నొకదాని వెనుక నొకటిఁగలియఁ బెట్టవలయును,

అవేష్టాదంద్రశూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥ అనఁగా అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము మొదలగు వానిని అంగుష్ఠానామిక వ్రేళ్ళతోఁ దీసికొని॥ నిరస్తంనముచేశ్శిరః ॥ తత్తృణం దక్షిణతో నిరస్య ॥ అనఁగా ఆతృణమును దక్షిణముగాఁ బారవేసి - నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శన్నో దే... వంతునః ॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥

అర్ఘ్యపాత్రేష్వయం గంధః ॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥ భృంగరాజపత్రాణిచ, అయంతుళః ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భతృణాని నిధాయ॥

స్వధిత్యస్తు ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ స్వధానమః (నమము) ఇత్యుక్త్వా ॥ పితృభ్యః తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ పితామహాయ తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ప్రపితామహాయ తేజుష్టంగృహ్ణామి ॥ స్వధాఖ్యాస్తు స్వధాఖ్యాస్తు స్వంత్వఖ్యాస్తు ॥ తత్పితృపాత్రం సంపన్నం ॥ తత్పితామహ పాత్రం సంపన్నం॥ తత్ప్రపితామహ పాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః ॥ ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ ఇత్యావాహ్య ॥తత్పితరం...గోత్రం...శర్మాణం వసురూపంభవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్పితామహం...గోత్రం...శర్మాణం రుద్రరూపం భవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥తత్ప్రపితామహం.. గోత్రం... శర్మాణం ఆదిత్యరూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ఆవాహయ॥ ఉశంతస్త్వాహవామహే ఉశంతస్సమిధీమహి । ఉశంనుశత ఆవాహపితౄన్ హవిషే అత్తవే ఇత్యావాహ్యోపస్థానం॥ ఆయంతునఃపితరస్సోమ్యాసో౽గ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః ॥ అస్మిన్ యజ్ఞేస్వధయామదంత్వధిబ్రువంతు తే౽వంత్వస్మాన్॥ (ఇతితత్పితాదీనుపస్థాయ) సావధానా భవంతు తే ॥ ఇతిశ్రావయేత్ ॥ సావధానాస్స్మః ॥ (ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్) తతః అగ్నిమానీయ ॥ నిధాయ॥ ... అగ్నిం ప్రజ్వాల్య ఆగ్నేర్దక్షిణతః సవ్యపాదేరంగుష్ఠానామికాభ్యాం పృథివీంమభిమృశ్య ... [illegible] ... పిత్రే ... [illegible] ... ॥

యేపార్థివాసః పితరోయ అంతరిక్ష్యే యేదివ్యాయేచ దిక్ష్వ। యేవామృతాబభూవుస్తేఅస్మిన్యజ్ఞేసమనయంతామ్ ॥ ఇతిజపిత్వా ఆచమ్య × పూర్వోక్తఏవంగుణ × ప్రత్యాతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః × గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని స పిండీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకసంయోజనం కరిష్యే ॥ ఇతిసం కల్ప్య ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరి షద్దక్షిణాంగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప ... ... పదం ॥ పితుః ... గో త్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిం డీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకంసంయోజనం కర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఉదకంసంయోజనాధికార సిద్ధి రస్తు ॥ ఓంభూః ఓంభువః ... పూర్వోక్త ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాద శే హని సపిండీకరణాత్ప్రైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైః సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధి ద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ ణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయాంశం తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాం వసు రుద్రాదిత్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకైః సహసంయోజయిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ సంయోజయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అథ కృచ్ఛ్రాణి త్రయాణి దద్యాత్ ॥ అర్ఘ్యసంయోజనాంగ గోదానంకుర్యాత్ ॥ అథ

ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (ఏకాంశం) ఆదాయ ॥ ప్రేతపాత్రస్థోదకం పితాదిపాత్రేష్వాసించేత్ ॥ సమానీవ ఆకూతిః । సమానాహృదయానివః । సమానమస్తువో మనః । యథావస్సుసహాసతి । సంజ్ఞానం నస్సైవః । సంజ్ఞానమరసైః । సంజ్ఞానమశ్వినాయువం । ఇహాస్మాసు నియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వాత్పాత్రస్థోదకం (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైస్సహ సంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తే స్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేత పాత్రోదకం తత్పితృపాత్రే నినీయ ॥ యే సమానాస్సమనసః । పితరో య మరాజ్యే । తేషాం లోకస్స్వధానమః । యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యే సజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాగ్ంశ్రీర్మయికల్పతామ్ । అస్మింల్లోకే శతగ్ంసమాః ॥ ఇతిసంసృష్ట మర్ఘ్యం మభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (ద్వితీయాంశం) ఆదాయ ॥ సమానీవ ఆకూతిః, సమానాహృదయానివః, సమానమస్తువో మనః। యథా వస్సుసహాసతి, సంజ్ఞానంనస్సైవః । సంజ్ఞానమరసైః, సంజ్ఞానమశ్వినాయువం । ఇహాస్మాసునియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వాత్పాత్రస్థోదకం త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తేస్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యే సమానా స్స

మనసః । పితరో యమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః । యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాగం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకేశతగం సమాః ॥ ఇతిసంస్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (తృతీయాంశం) ఆదాయ ॥ సమానీవఆకూతిః... ...... ఇహాస్మాసునియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతత్వాత్పాత్రస్థోదకం తత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మిన్తే స్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం త్వత్పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యేసమానాస్సమనసః పితరోయమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః । యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః ॥ తేషాగం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకేశతగం సమాః ॥ ఇతిసంస్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ॥

——(౦)——

—* మాతాదేవసంవిధిః *—

మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం అస్మత్పితామహీ ప్రపితామహీ వృద్ధప్రపితామహీనాం ... గోత్రాణాం... దాయీనాం ... రూపాణాం పాత్రస్థోదకైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తతస్సర్వం పూర్వవత్॥

ప్రేతస్య హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా అపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవాభవంతు ॥ పితః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా ॥ పునః హస్తోదకందత్వా ॥ సావధానాభవంతు తే ॥ సావధానాస్మః ॥ తత్పిత్రర్థం హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యాఅపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఇదంతే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం ॥ దత్వా ॥ తత్పితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తే శుద్ధోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా అపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితామహ... గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూప ఇదంతే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా ॥ తత్ప్రపితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యాఅపః పయసా ... భవంతు । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఇదంతే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకందత్వా ॥ శ్లో॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్య గతోసిపరమాంగతిం । మనసావాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాంయోజయామ్యహమ్ ॥ ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం విసృజేత్ ॥ తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణి స్థానాన్నిస్థః ॥ స్వస్థానపతు। ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకందత్వా ॥ అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత అర్చంతు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వ

ర్చిత అర్చితప్రార్చిత ॥ ఇతి ప్రేతం తిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వ భూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ పితః ... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధాః ఉపతిష్ఠతు ॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వ తం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయం ధూర్వామః । పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ... ... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే ధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ । పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశో దిశ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ఇదం తేజ్యోతిః ॥ ఇతి దీపం దత్వా ॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః । తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం అలంకరణార్థంచ ఇదం వస్త్రఖండం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) పవిత్రార్థమిమే సతిలాః ఇమే కుశాః ॥ ప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥ (తతః) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహార్చనం కరిష్యే ॥ అర్చిత ప్రార్చిత...

ప్రార్చిత ॥ ఇతి తిలైరభ్యర్చ్య గంధద్వారాం... శ్రియం ॥ తత్పితః
యథాభాగశః అమీవో గంధాః ॥ తత్పితామహ యథాభాగశః అ
మీవో గంధాః ॥ తత్ప్రపితామహ యథాభాగశః అమీవో గంధాః॥
సుగంధాః ॥ ఆయనే తే పరాయణే ... గృహా ఇమే ॥ పుష్పాధారా ఇ
మేతిలాః ॥ సుపుష్పాణి ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ... ధూర్వా
మః ॥ అయంవో ధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదో ... దిశో
దిశ ॥ దీపం దత్వా ॥ ఇదం జ్యోతిః సుజ్యోతిః ॥ యువాసువాసాః ...
దేవయంతః ॥ తత్పితః ... గోత్ర... శర్మన్ వసురూప అంతః ప్రావర
ణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రయుగ్మం తుభ్యమహం సంప్రదదే
నమమ ॥ తత్పితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప వస్త్రం...
సంప్రదదే నమమ ॥ తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్య
రూప వస్త్రం ... నమమ ॥ సువాసః । ఇతి బ్రాహ్మణా వదేయుః । వః
ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థం (తదభావే) సతిలా ఇమేకు
శాః ॥ సుకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిర
స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞ
యా విష్ణోరారాధనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావి
ష్ణోరిదమాసనం ॥ ఆసనం దద్యాత్ ॥ సుఖాసనం ॥ విష్ణో వైవేక్షణః
క్రియతామ్ ॥ ఇతిక్షణం దద్యాత్ ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥
ప్రాప్నవాని ॥ కుశాన్ పరిస్తీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య ॥ ఉత్తా
నం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్వికీర్య ॥ శంనో దేవీ ... వం
తునః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ యవోసి ధాన్యరాజో వా

... స్మృతం ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అమీగంధాః । పుష్పాణ్యక్షతా ఇమే అక్ష
తాః ॥ అయంకుశః కూర్చోదకేన అష్టార్ఘ్యైః సంపూర్ణార్చనమస్తు ॥
విష్ణవేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుపాత్రం సంప
న్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ స్వాహార్ఘ్యాః ॥ అస్త్వర్ఘ్యాః ॥ శ్రాద్ధసంరక్ష
క శ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆ
వాహయ ॥ తద్విష్ణోఃపరమం పదగ్ం సదాపశ్యంతిసూరయః । దివీ
వచక్షురాతతం । తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృవాం సస్సమింధతే విష్ణో
ర్యత్పరమంపదమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ యాది
వ్యా ఆపఃపయసా ... భవంతు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం
తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ విష్ణవేస్థానమసి ॥
అర్ఘ్యపాత్ర మన్యత్రనిధాయ ॥ తతశ్శుద్ధోదకం ॥ అర్చత ప్రార్చత
ప్రియమేధాసో ... ర్చత ॥ అర్చత ప్రార్చత ॥ యద్వైరవకీర్య ॥ గంధ
ద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో యథాభాగ
శః అమీవోగంధాః ॥ సుగంధాః ॥ ఆయనేతేపరాయణే ... ద్రుహః
ఇతి ॥ విష్ణ్వర్థం అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ఇమానిపుష్పాణి ॥
సుపుష్పాణి । ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ... వయంధూర్వామః ॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అయంతేధూపః । సుధూపః । ఉద్దీప్య
స్వజాతవేదో ... దిశోదిశ । శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదంతే
జ్యోతిః ॥ సుజ్యోతిః ॥ యువాసువాసాః ... దేవయంతః ॥ శ్రాద్ధసం

రతేక ... వస్త్రం తుభ్యమహం ... స్వధా నమః ॥ వస్త్రాభావే కుశాన్ దద్యాత్ ॥ సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్ప సిద్ధిర స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా మండల ద్వర్తనం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ తతః భోజనస్థానే ఉద్వర్త నం కుర్యాత్ ॥ భోజనపాత్రాణి నిధాయ ॥ అథ ప్రేతాహుతిః ॥ పూ ర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శ ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణార్థై కోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ప్రేతాహుతింహోష్యామి ॥ ఔపాసనా గ్నే దక్షిణతో ంగారాన్నిరూహ్య ॥ తూష్ణీమ ప్రదక్షిణం పరిషి చ్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్రచరుంనిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ మేక్ష ణేనాదాయ ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ యమా య స్వాహా ॥ ఇతిహుత్వా ॥ యమాయేదంనమమ ॥ తూష్ణీమప్రదక్షి ణం పరిషిచ్య ॥ తచ్ఛేషా త్పృథ పాత్రే కించిదన్నం నిధాయ ॥ తచ్ఛే షమన్యస్మిన్నిధాతి ॥ అగ్నౌకరణం ॥ పునఃపృథక్పాత్రే - అభిఘా ర్య ॥ తత్రచరుం నిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ అద్య పూర్వోక్త ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణార్థైకోద్ది ష్టాఖ్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా...అగ్నౌకరణం (ఉపవీతి)కరిష్యే ॥ కు రుష్వ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నిం పరిసమూహ్యతతః అన్న మగ్నావధిశ్రిత్య । ఉదగుద్వాస్య । అద్భిః ప్రోక్ష్య ॥ అన్నంచతు ర్ధా విభజ్య । ఏకైకస్యభాగే అభిఘార్య । తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషి ॥ ఉపవీతి ॥ మేక్షణేనఉపస్తీర్య ॥ తేనావదాయాభిఘార్య ॥ హవిః

ప్రత్యభిఘారయతి ॥ సోమాయ పితృపీతాయ స్వధానమః ॥ అర్థం జుహోతి । సోమాయ పితృపీతా యేదంనమమ ॥ మేక్షణ ఉప స్తీర్య॥ తేనావధా యాభిఘార్య ॥ అగ్నయేకవ్య వాహనాయ స్వధానమః॥ అగ్నయేకవ్య వాహనాయేదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా ॥ ఆహుతిద్వయ మహాపాసనాగ్నా వేవజుహుయాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) అప్రదక్షిణం తూష్ణీం సమంతంపరిషిచ్య ॥ మేక్షణమగ్నౌ ప్రహరతి (సవ్యం) చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు ... ... అహం భో అభివాదయే ॥ (ప్రా...తీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ 3 ॥ పిత్రాదిభోజనపాత్రే ష్వభిఘార్య ॥ వాయవ్యభాగమాదాయ । స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం ॥ కించిత్కించి త్పిత్రాదిభోజన పాత్రేషు అన్నం నిధాయ॥ అస్తుస్వధా ॥ పునరభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥ అస్వధేత్యాశ్రావయతి ॥ అస్తుస్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి ॥ స్వధానమ ఇతి వషట్కరోతి ॥ స్వధాకారోహి పితౄణామ్ ॥ (ఉపవీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా ॥ పునరభిఘార్య ॥ అత్ర అన్నసూక్తాది మంత్రపఠనం నాస్తి ॥ సర్వత్ర అన్నపరివేషణాదికం కృత్వా ॥ అభిఘార్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ హస్తోదకం దత్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ కరాభ్యాంపాత్రం గృహీత్వా ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసిమైషాంక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ంసురేస్వాహా ॥ శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ । కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వోహ

వ్యం సపరికరం కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా దేవతా ఇదమన్నం సపరిక
రం హవ్యం బ్రాహ్మణస్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్త
త్సర్వంగయేయం భూర్గదాధరో భోక్తా । అన్నం బ్రహ్మ అహం చ బ్రహ్మ
భోక్తా చ బ్రహ్మ సౌవర్ణ మిదం పాత్రం అక్షయ వటచ్ఛాయేయం కా
లసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపం అక్ష
యతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ ।। స్వాహానమమ॥ గయా
యాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాదిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవం
తో బ్రువంతు । గయాయాం దత్తమస్తు । ఓం భూర్భువస్సువః... ప్ర
చోదయాత్ । హస్తోదకం దత్వా । దేవసవితః ప్రసువ । పృథివీతే
పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్య ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణా
నాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మైషాంక్షేష్ఠా అము
త్రాముష్మిన్ లోకే । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూ
ఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వో హవ్యం సప
రికరం కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నం సపరికరం హవ్యం
బ్రాహ్మణస్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వం
గయేయం భూర్గదాధరో భోక్తా । అన్నం బ్రహ్మ । అహంచ బ్రహ్మ ।
భోక్తాచ బ్రహ్మ । సౌవర్ణమిదంపాత్రం, అక్షయవటచ్ఛాయేయం కా
మసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపం
అక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ । స్వాహానమమ. ।
గయాయాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాది సమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి
భవంతో బ్రువంతు । గయాయాం దత్తమస్తు । విశ్వేదేవోపస్థానం ।

యేదేవాసో దివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థాప్సుక్షితో మహినైకా
దశస్థతేదేవాసోయజ్ఞ మిమంజుషధ్వమ్।

అథ ప్రేతత్యాక్తం (దత్తం) ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద
యాత్। (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా। సవ్యంజాన్వాచ్య। పృ
థివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణ
స్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్యక్షేష్ఠా అము
త్రాముష్మిన్ లోకే। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే। త్రేధానిదధేపద।
సమూఢమస్యపాꣳసురే। శ్రీవిష్ణో అన్నంరక్షస్వ। పితః ... గో
... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణా
త్ప్రాగేకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే పత్తౌ ఇదమన్నం సపరికరం పితా
... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వా
హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వ
రూపం రాజతంపాత్రమక్షయ్య వటచ్ఛాయేయం। పిత్రే ... గోత్రా
య ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సపరికరం సవ్యంజనంసతాం
బూలం సదక్షిణాకం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతి
ష్ఠతు। ఇతి తిలోదకంభూమౌ విసృజేత్। తత్పిత్రాదిత్యాక్తం (దత్తం)
(ఉపవీతీ) అన్నాదికప్రోక్షణం, ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద
యాత్। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య। తన్మాతర్థం హస్తోదకం దత్వా।
సవ్యంజాన్వాచ్య। పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాము
ఖేజుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత

మస్తి మైషాం త్వేష్టా అముత్రాఽముష్మిన్ లోకే । ఇదంవిష్ణు ర్విచక్ర
మే త్రేధా నిదధే పదం । సమూఢమస్యపాగ్ం సురే । స్వధా శ్రీవిష్ణో
కవ్యం రక్షస్వ । తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఏతత్తేకవ్యం
సపరికరం ॥ తత్పితా...గోత్రః ...శర్మావసురూపోదేవ తేదమన్నం స
పరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృ
ప్తే స్తత్సర్వంగయేయం భూర్గదాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ
బ్రహ్మభోక్తాచ బ్రహ్మరజతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం॥
తత్పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్న
మమృతస్వరూపమాతృప్తే ర్దాస్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం య
థాభాగమో౦ తత్సత్ ॥ స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదా
దిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥... దత్తమస్తు ॥
(ఉపవీతీ) ఓమ్ భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పితామ
హపాత్రే అన్నాదికంప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకందత్వా॥
పృథివీతేపాత్రం...సురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ తత్పితామహ
... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం తత్పితా
మహః గోత్రః... శర్మా రుద్రరూపోదేవ తేదమన్నం సపరికరం బ్రా
హ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః ... ర
జతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం తత్పితామహాయ... గో
త్రాయ ... శర్మణే రుద్రరూపా యేదమన్న మమృతస్వరూప మా
తృప్తే ర్దాస్యమానమక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమో౦ తత్సత్॥
స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు ॥ గయా
యాం దత్తమస్తు ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయా

త్ ॥ ఇతి ప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికం ప్రోక్ష్య (ప్రాచీనావీతీ) హ స్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌ ... సురే ॥ స్వధా శ్రీవి ష్ణోకవ్యం రక్షస్వ । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్య రూప ఏతత్తేకవ్యం సపరికరం ॥ తత్ప్రపితామహః ... గోత్రః ... శర్మా ఆదిత్యరూపో దేవతేద మన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్యాహవ నీయార్థే దత్తం ... పటచ్ఛాదయేయం ॥ తత్ప్రపితామహాయ... గో త్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపా యేద మన్న మమృతస్వరూపమా తృప్తే దాతా స్యమాన మక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥ స్వధా నమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు ॥ ఇతిపితృ తీర్థేన సదర్భ తిలోదకం భూమౌ విసృజేత్ ॥ గయాయాం దత్తమ స్తు ॥ పిత్రాద్యుపస్థానం ॥ యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాగ్ంశ్చ విద్మయాగ్ం ఉచ నప్రవిద్మ । అగ్నే తాన్వేత్థ యది తే జాతవేదః స్వధాభిర్యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషస్వ ॥ విష్ణుత్వా ... (దత్తా) ఉపవీతీ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ దేవస్యత్వా ప్రసువ॥ పృథివీతే పాత్రం ... సురే ॥ శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణ ఏతత్తేహవ్యం సపరికరం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుర్దేవ తేదమన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం ... సౌవర్ణం పాత్రమక్షయ పటచ్ఛాదయేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్ర గదాధరాయ లక్ష్మీసమేతా యేదమన్న మమృతస్వరూప మాతృప్తేర్దా స్యమాన మక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥ హవ్యం

స్వాహానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు॥ గయా యాం దత్తమస్తు ॥ విష్ణూపస్థానం ॥ తద్విష్ణోఃపరమంపదగ్ం సదాప శ్యంతిసూరయః । దివీవచక్షురాతతమ్ । తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృ వాగ్ం సస్సమింధతే । విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్ ॥ అథ మంత్రతంత్ర వర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం ఏకగాయత్రీ మంత్రజపంకరిష్యే ॥ ఇతి శిష్టాచార సాంప్రదాయః శ్లో॥సప్తవ్యాధాదశార్ణేషుమృగాఃకాలాంజ నేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే ॥ యేస్మజాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణావేదపారగాః । ప్రస్థితాదీర్ఘమధ్వానం యూ యంతేభ్యోవసీదత ॥ అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాందీప్తతే జసామ్ । నమస్యామి సదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్॥ చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ ॥ హూయతేచ పున ర్ద్వాభ్యాం సమేవిష్ణుః ప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్ర హ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణాహుతం। బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమా ధినా ॥ యక్షశ్వరోహ వ్యసమస్తకవ్య । భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వ రోత్ర । తత్సన్నిధానా దపయాంతుసద్యో । రక్షాంస్యశేషాణ్యసు రాశ్చసర్వే ॥ త్వాం యోగినశ్చింతయంతి త్వాంయజంతిచయజ్వనః । హవ్యకవ్యభుగేకస్త్వం పితృదేవస్వరూపధృత్ ॥ కర్తాక్రియాణాంస సఇజ్యతేక్రతుః । సపవతత్కర్మఫలంచయచ్ఛ । స్రుగాదియత్సాధన మప్యశేషం । హరేర్నకించిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥ గయాయాంధర్మపృ ష్ఠేచ సదసిబ్రహ్మణస్తథా । గయాశీర్షేవటేచైవ పితౄణాం దత్త మక్షయమ్ ॥ దేశకాలపాత్ర మంత్రతంత్రకర్తృభోక్తృణాం వైష్ణవల్ ద్ర

వ్యాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతో బ్రు
వంతు ॥ ఇతి షదర్భయవతిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ సర్వం న్యూనాతి
రిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్తు ॥ ఈశానవిష్ణుకమలాసనకార్తికేయ। వహ్ని
త్రయార్క రజనీశ గణేశ్వరాణాం । క్రౌంచామరేంద్రకలశోద్భవకశ్య
పానాం । పాదాన్నమామి సతతంపితృముక్తిహేతూన్ ॥ ధారాద
త్తం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ
విముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య
(మయా) త్వయాకృతేన పితుః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని
సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే తత్పితృపితామహాన్ ప్రపితామహాన్
... గోత్రాన్ ... శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక సం
జ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య
మయాక్రియమాణేన పితుః సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన ।
పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే
హాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిరూపాణాం కాల
కామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోశ్చ
పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్సహ సమా
నోదకత్వ సాపిండ్య సిద్ధిద్వారా వస్వాది పితృలోకావాప్తిరస్త్వితి భ
వంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి సదర్భయవతిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ వస్వాది
పితృలోక ప్రాప్తిరస్తు ॥ నమస్కారః ॥ [illegible] ॥ స్వధా

(పిత) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః ॥ నమో విష్ణవే ॥ ఇతి
నమస్కృత్య ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం
తత్సత్యం । ఓం తత్సర్వమ్ । ఓం తత్పురోర్నమః । అంతశ్చరతి భూ
తేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వమిం
ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః - త్వం
తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ శ్రద్ధా
యాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽ
మృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శ్ర
ద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమా
నే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మాఽమృతత్వాయ ॥
మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వో
షధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు
నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీ
ర్గావో భవంతు నః ॥ యథాసుఖం పరిషేచనమ్ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః...
ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ సర్వత్ర హస్తాద
కం దత్వా ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమృతమస్తు ॥ కామకసం ...
దేవాః అమృతమస్తు ॥ అత్యాపోశనం దత్వా ॥ ప్రేతాయ అమృతమస్తు ॥
తత్పితరః అమృతమస్తు ॥ తత్పితామహః అమృతమస్తు ॥ తత్ప్రపితా
మహః అమృతమస్తు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అమృతమస్తు ॥

ఇత్యాపోశనందత్వా ॥ అమృతోపస్తరణమసి। ఇయంభూర్గయా। ఏతే బ్రాహ్మణాః గదాధరాః పితృరూపీ శ్రీజనార్దనః ప్రీయతాం। ఓం తత్సత్ ॥ బ్రహ్మార్పణమస్తు ॥ శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టోఽమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ ప్రాణాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివోమా విశాప్రదాహాయ అపానాయ స్వాహా శ్రద్ధాయాం వ్యానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదాహాయ వ్యానాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయాముదానేనివిష్టోమృతం జుహోమి శివోమా విశాప్రదాహాయ ఉదానాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానేనివిష్టో మృతంజుహోమి శివోమావిశా ప్రదాహాయసమానాయస్వాహా ॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ ॥ ఇతి ప్రాణాహుతిమన్త్రాన్ పఠేత్ ॥ యథాసుఖంజుషధ్వం॥ ఇతికర్తృవాక్యం ॥ జుషామహే ॥ కలౌకలికృతాన్దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్ । సర్వాన్హరతిచిత్తస్థో భగవాన్ దేవకీసుతః ॥ మన్త్రమధ్యే క్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూర్వకం । యత్కించిత్క్రియతేకర్మ తత్కర్మసఫలంభవేత్ ॥ అపేక్షితంయాచితవ్యం త్యాజ్యంచైవానపేక్షితం। ఉపవిశ్య సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః ॥ మక్షికాశ్శయద్వాస్వకౌస్వధితౌక్షిప్తమస్తి ॥ యద్ధస్తయోశ్చ నితుర్యస్నఖేషు సర్వాతాతేఅపిద్దేవేష్వస్తు ॥ భోక్తౄణాం మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు ॥ అనంతరంభుంజావాన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ మధువాతా ... భవంతునః ॥ మధుమధుమధు ॥ అక్షన్నమీమదంతహ్యావ ప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవో విప్రానవిష్ట

యోష్మతీ యోజాన్విఇంద్ర తేహరీ ॥ మధుమధుమధు ॥ ఏతచ్ఛ్రాద్ధం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ప్రేతవికిరం ॥ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రెత మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥సతిల ముదకమన్నం భోజనపాత్రసమీపే తూష్ణీముత్సృజేత్॥ప్రేతవికిర పిండంకృత్వా దర్భానాస్తీర్య॥ తిలోదకంనినీయ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే వికిరపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పాత్రే కించిదన్న మాదాయ ॥ తత్పితరః తృప్తాస్థన ॥ తత్పితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తత్ప్రపితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ అసంస్కృత ప్రమీతా యేత్యాగిన్యోయాఃకులస్త్రియః । దాస్యామి తేభ్యో వికిరమన్నంతాభ్యశ్చపైతృకమ్ ॥ పరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అసోమపాశ్చయేదేవా యజ్ఞభాగ వివర్జితాః ॥ తేషామన్నం ప్రదాస్యామి వికిరంవైశ్వదైవికమ్॥ పరిషిచ్య ॥ పునఃకించి దన్నమాదాయ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో తృప్తోసి ॥ తృప్తోస్మి ॥ అసంశయో హ్యభవేద్విష్ణుర్నో తు సాధనమవ్యయమ్ । పితౄణాంచ పరంశ్రేష్ఠం వికిరాన్నంచవైష్ణవమ్ ॥ పరిషిచ్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవపితృమధ్యే భూమింప్రోక్ష్య ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య ॥ తస్మిన్ తిలోదకంనినీయ ॥ యే అగ్నిదగ్ధాః యే అనగ్నిదగ్ధాయేవాజాతాఃకులేమమ ॥ భూమౌదత్తేనపిండేన తృ

ప్త్రాయాంతు పరాంగతిమ్ ॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్నిదగ్ధేభ్యః అప్యకా
లప్రసూత మృతేభ్యః అయం వికిరపిండస్స్వధానమః ॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చ
అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జయంతామ్ ॥ ఏతద్వస్తిలోదకమ్ ॥ పాత్రోచ్ఛిష్ట
భాగోభ్యోఽన్నం దీయమ్ ॥ శ్లో॥ యజమానకులేజాతా దాసాదాస్య
న్నకాంక్షిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే ॥ అ
మృతాపిధానమసి ॥ ఇతి సర్వేషాముత్తరాపోశనానిదత్వా ॥ శ్రద్ధా
యాం ప్రాణేనివిష్ట్యాఽమృతగ్ంహుతమ్ ॥ ప్రాణమన్నేనాప్యాయ
స్వ ... ... సమానమన్నేనాప్యాయస్వ ॥ అంగుష్ఠమాత్రః పురుషో
ఽంగుష్ఠంచ సమాశ్రితః । ఈశస్సర్వస్యజగతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వ
భుక్ ॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్ । అర్థినాముద
కందత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥
ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా...తి) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణార్థై
కోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే తిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ హు
తాహుతి శేషంచ భుక్తశేషంచ సంస్పృశ్య ॥ ఏక పిండంకృత్వా ॥ తత,
అగ్నౌ కరణహుతశేషం భుక్తశేషంచ సంస్పృశ్య పిండత్రయంకృత్వా ॥
పిండస్థానే గోమయేనోపలిప్య ॥ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతి
ష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు, ప్రేత ... గోత్రాయ....
శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణా
ర్థైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతాయ ఏషపిండ [illegible] ॥ పిండస్యోప
ర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ప్రేతపిండస్య [illegible]
[illegible] గోమయేనోపలిప్య ॥

అపాంమేధ్యం యజ్ఞియగ్ం సదేవగ్ం శివమస్తుమే । ఆచ్ఛేత్తా వో
మారిష్టం జీవాని శరదశ్శతమ్ ॥ ఆచ్ఛినత్తి ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥
అద్భిరవోక్ష్య ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా వేదిషదః॥ ఇతి
భూమిముల్లిఖ్య ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శుంధంతాం పితరః । శుంధం
తాం పితామహాః॥ శుంధంతాం ప్రపితామహాః ॥ ఇత్యద్భిరవోక్ష్య ॥
ఆయంతునః పితరో మనోజవసః ॥ ఇత్యభిమంత్ర్య । సకృదాచ్ఛి
న్నం బర్హిరూర్ణా మృదుస్స్యోనం పితృభ్యస్త్వాభరామ్యహమ్। అ
స్మిన్ సీదంతు మే పితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహాశ్చాను
గైస్సహ ॥ దర్భానాస్తీర్య ॥ మార్జయంతాం తత్పితరః ॥ మార్జయం
తాం తత్పితామహాః ॥ మార్జయంతాం తత్ప్రపితామహాః ॥ ఇతి తిలోద
కంనినీయ ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య ॥ ఏతత్తే తత్పితః ... గోత్ర ... శర్మన్
వసురూప యేచత్వామను ॥ తత్పిత్రే గోత్రాయ ... శర్మణే వసు
రూపాయ యేచత మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండ స్తస్మై తేస్వధాన
మః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్పితామహ ... గోత్ర ...
శర్మన్ రుద్రరూప యేచత్వా మను తత్పితామహాయ ... గోత్రాయ
... శర్మణే రుద్రరూపాయ యేచత మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ
స్తస్మై తేస్వధానమః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్ప్రపితా
మహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప యేచత్వామను ॥ తత్ప్రపి
తామహాయ ... గోత్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ యేచతమ
నుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ స్తస్మై తే స్వధానమః॥ గయాయాం

తృప్తిమస్తు ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సింధవః । మాధ్వీ
ర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మ
ధుద్యౌరస్తునః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూ
ర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః ॥ ఇతి మధుదత్వా ॥ అథ పిండసం
యోజనమ్ ॥ ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥
పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే
హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కరిష్యే ॥
(సవ్యం) కాలే అనుష్ఠాతుం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమ
స్తసంప ... పదమ్ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న
శ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువం
తు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః, ఓంభువః ... పు
ణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది
నాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ...
గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః ...
గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదక సాపిం
డ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... ...గోత్రస్య
... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గో
త్రాణాం ... శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పిండైస్సహ (ఉప
వీతీ) సంయోజయిష్యే ॥ సంయోజయ ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయోపాదద్యా

త్ ॥ అథ పిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతాఋతాయతే ... భవం
తునః ॥ ఇతిమధుదత్వా । ప్రేతపిండం త్రేధావిభజ్య ॥ నారాయణ
నారాయణ నారాయణ ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం
సంవదధ్వం ॥ సంవోమనాగ్ంసి జానతామ్ । దేవాభాగం యథాపూ
ర్వే ॥ సంజానానా ఉపాసత । సమానో మంత్రస్సమితి స్సమానీ ।
సమానం మనస్సహచిత్తమేషాం । సమానం కేతో అభిసగ్ంరభ
ధ్వం । సంజ్ఞానేన వోహవిషాయజామః ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ పితః
...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః...
గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైః సహసంయోజయిష్యే సంయోజ
య ఇతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ యేస
మానాస్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాం లోక స్స్వధానమః
యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషు మా
మకాః । తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతామ్ । అస్మిన్ లోకే శతగ్ంసమాః॥
నారాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య ద్వితీయ పిండభాగమాదాయ ॥
సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః ॥
పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ద్వితీయాంశం) త్వత్పితా
మహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైః సహసంయోజయి
ష్యే సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధా
నమః ॥. యేసమానాస్సమనసః ... అస్మిన్ లోకే శతగ్ంసమాః॥ నా

రాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య తృతీయ పిండభాగమాదాయ॥ సం గచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవోహావిషాయజామః ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మణ ప్రేత ప్రేతపిండ (తృతీయాంశం) త్వత్ప్రితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మై తే స్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః × అస్మిఀల్లోకే శతగ్ంసమాః॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ।

ఏవమనుగతః ప్రేతః పితృసామాన్య మాప్తవాన్ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతః పరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి॥ చతుర్థోపి నివర్తతే॥

స్త్రీ సపిండనే విశేషః ॥ ఏషానుగతా ప్రేతా పితృసామాన్యమాయుషీ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ ఇతి॥

అథ వైతరణీ గోదానమ్.

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణార్థం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞక గోదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః ॥ గంధార్థాఇమే అపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ అథగోపూజాంకృత్వాః శ్లో॥ య

మద్వారేమహాఘోరే తప్తావైతరణీనదీ। తాంతర్తుంగాం ప్రదాస్యామి ఉత్తారయ సుఖేనతం ॥ గవామంగేషు ... చ్ఛమే ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ ... శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ ... ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మ పత్నీ సమేతోహం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞక గోదానం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఇతిధేను పుచ్ఛంగ్రాహయిత్వా సకుశతిలోదకందత్వా ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు ... ప్రతిగృహ్ణాతు । గోదానందద్యాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేనవైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాన్ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణం కరోత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణంకరోతు ॥ తదభావే గోమూల్యం వాదద్యాత్ ॥ అథ దశదానాని విశేషదానాని మహాదానానిచ కుర్యాత్ ॥ అతఃపరం మనసోదిష్టదానాని కుర్యాత్ ॥

పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పుణతిథౌ ... (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య మహావైతరణీ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య॥

గో దా న మ్.

గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాత్ దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమ

హావిష్ణుస్వరూపాయ ... గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఇతి గోదానం కృత్వా॥

భూ దా న మ్.

సర్వసస్యాశ్రయాభూమి ర్వారాహేణ సముద్ధృతా । అనంత పుణ్యఫలదా అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి భూదానం కృత్వా॥

తి ల దా న మ్.

తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహ సముద్భవాః । పాపంహ రంతుమేక్షిప్ర మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి తిలదానం కృత్వా॥

హి ర ణ్య దా న మ్.

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః । అనంతపుణ్య ఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి హిరణ్యదానం కుర్యాత్ ॥

ఆ జ్య దా న మ్.

కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవానా మాజ్యమాహార మతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇత్యాజ్యదానం॥

వ స్త్ర దా న మ్.

శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయారక్షణంపరం । దేహాలంకర ణం వస్త్రమతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి వస్త్రదానం॥

ధా న్య దా న మ్.

ధన్యంకరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మా చ్ఛాంతిమస్యా తశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి ధాన్యం॥

గుడదానమ్.

ఇక్షుకాండసముద్భూతో గుడో మధురితాకృతిః । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మే స్యాద్దత్తశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గుడదానం॥

రజతదానమ్.

పితౄప్రీతికరంత్వంహి కావ్యంచంద్ర సముద్భవం। త్వద్దానాదిహచాముత్ర శ్రేయస్స్యాద్రజతంమమ ॥ ఇతి రజతదానం॥

లవణదానమ్.

రసానామగ్రజం శ్రేష్ఠం లవణంబలవర్ధనం । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మే స్యాద్దత్తశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి లవణదానం॥ దశదానాని బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥

అథ స్వర్గపాథేయమ్.

ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ వృద్ధప్రపితామహస్య... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య స్వర్గలోకప్రాప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయ ఆమదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య... నమః॥ గంధాద్యాశ్చమే అతః పుష్పాద్యా ఇమేతిలా, ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... యామ్ । యజమానస్య వృద్ధప్రపితామహాయ... గోత్రాయ... ఆదిత్యరూపాయ ఇదమామం సహిరణ్యం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయతృప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ। ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం... నమమ। పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ। పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ

తృప్త్యర్థం మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మత్వే వృణాంకరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణు
... నమః ॥ గంధార్థా ఇమేఆపః పుష్పార్థా ఇమేతిలాః ॥ ఓం భూర్భు
వస్సువః ... యాత్ ॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ ... గోత్రాయ... ప్రతి
గ్రహీత్రే శ్రీమతే శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మపత్నీ స
మేతోఽహం ॥ ప్రా ... తి ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణఃవసురూ
పస్య అక్షయ తృప్త్యర్థం భవత్కృత బ్రహ్మత్వ దక్షిణాం...
నమమ॥ యన్మేమాతా ప్రమమాద యచ్చచారానువ్రతం। తన్మే
రేతః పితావృఙ్క్తాం మాభురన్యోఽవపద్యతామ్ ॥ పితృభ్య స్స్వధావిభ్య
స్స్వధానమః ॥ పితామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః ॥ ప్రపి
తామహేభ్య స్స్వధావిభ్య స్స్వధానమః ॥ ఇతి పిత్రాదీనుపస్థాయ॥
అత్రపితరో యథాభాగంమందధ్వం। అమీమదంతపితరోఽతీతృపంత
పితరో మీమృజంతపితరః। పరేతపితరస్సోమ్యాః॥ యేసమానా
స్సమనసః। పితరోయమరాజ్యే। తేషాంలోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో
దేవేషుకల్పతాం। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీవేషు మామకాః।
తేషాగ్ంశ్రీర్మయికల్పతాం। అస్మింలోకే శతగ్ంసమాః॥ వీరంధ
త్తపితరః॥ ఆభూరియాచమ్య॥ మార్జయంతాంమమ పితరః॥ మార్జ
యంతాంమమ పితామహాః, మార్జయంతాంమమ ప్రపితామహాః॥
పఠత్తై॥ అస్మత్పితః... గోత్ర ... శర్మన్ వసురూప అఙ్క్ష్వ॥
పితామహా ... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప అఙ్క్ష్వ॥ ప్రపితామ
హా ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూపఅఙ్క్ష్వ॥ ఏవం అభ్యఙ్క్ష్వ॥
అఙ్క్ష్వాభ్యఙ్క్ష్వ పితరః॥ ఏతానివః పితరోవాసాగ్ంస్యతోనోఽన్యత్పి
తరోమాయోష్ట, పితామహామాయోష్ట॥ ప్రపితామహా మాయోష్ట।

నమస్కారావతేమంత్రాః ॥ ఇతివాపసోదశాంఛిత్త్వా పిండేషునిద
ధాతి ॥ ఊర్జంవహంతీ రమృతం ఘృతంపయః కీలాలంపరిస్రుతం ।
స్వధాస్థతర్పయతమేపితౄన్ । తృప్యత తృప్యత తృప్యత ॥ ఉదక
పాత్రం తేషాముపరినిక్షిప్య ॥ నమోవః పితరోరసాయనమోవః పి
తరశ్శుష్మాయనమోవః పితరోజీవాయనమోవః । పితరస్స్వధాయైన
మోవః పితరోమన్యవేనమోవః పితరోఘోరాయపితరోనమోవోయ
ఏతస్మిన్లోకేస్థయుష్మాగ్ స్తేనుయేఽస్మిన్లోకే మాంతేను యఏ
తస్మిన్లోకేస్థయూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్తయేఽస్మిన్ లోకే
హంతేషాం వసిష్ఠోభూయాసం గృహాన్నః పితరోదత్తసదోవః పిత
రోగేష్మ ॥ పిత్ౄనుపతిష్ఠతే ॥ మన్వాహువామహే నారాశగ్ం
సేనస్తోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః ॥ ఆనఏతు మనః పునః క్రత్వే
దక్షాయజీవసే । జ్యోక్చసూర్యందృశే ॥ పునర్నః పితరోమనోదదా
తుదైవ్యోజనః । జీవంవ్రాతగ్ం సచేమహి ॥ ఉత్తిష్ఠత పితరః ప్రేత
శూరాయమస్యపంథామనవేతా పురాణం। ధత్తాదస్మాసుద్రవిణం
యచ్చభద్రం ప్రణోబ్రూతాద్భాగధాందేవతాసు... ఇతి పిత్రూను
త్థాపయతి ॥ (ఉపవీతీ) కులాభివృద్ధ్యర్థం పిండపార్వణ పూజాంకరి
ష్యే ॥ పిండపితృ దేవతాభ్యోనమః ఇతి తిలాక్షతాది సర్వోపచా
రాన్ కుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః

వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యశ్రాద్ధే అస్మత్పితృపితామహ ప్రపి
తామహాః ... గోత్రాః ... శర్మాణః వసురుద్రాదిత్య రూపాః ఉద్ది
శ్యమయాకృతేన తిలోదక పిండప్రదానేన అస్మత్పితృ పితామహ
ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిత్యరూపా
ణాం సగుణీభూతగయా పిండదానేనైవ అక్షయ్యతృప్తి ర్భూత్వా అ
స్మత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య వస్వాది పితృలో
కప్రాప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదక ముత్సృజేత్ ॥
తథాస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్ ॥ పరేతపితర స్సోమ్యాగంభీరైః పథి
భిః పూర్వ్యైః అథాపితౄంత్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమా
ద్యం మదంతి ॥ ఇతి పిండానుద్వాసయిష్యే ॥ ఉద్వాసయ ॥ అయో
ధ్యామథురామాయా కాశీకాంచీహ్యవంతికా । పురీద్వారవతీచైవ
సప్తైతా మోక్షదాయకాః ॥ అహంకాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివ
సామ్యహం ॥ ఇతి బ్రువాణస్సతతం కాశీవాసఫలంలభేత్ । శమీప
త్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే ॥ ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమే
కోత్తరంశతమ్ ॥ పిండస్థానే శాంతిరస్తు ॥ పుష్టిరస్తు ॥ తుష్టిరస్తు॥ వృ
ద్ధిరస్తు ॥ అవిఘ్నమస్త్వాయుష్యమస్తు ॥ ఆరోగ్యమస్తు ॥ ఇతి ప్రోక్ష్య॥
స్వస్తిశోభనగంధాః ॥ స్వస్థానే వాసః ॥ అథ ఔపాసనాగ్న్యుపస్థా
నం ॥ ఉపవీతీ ॥ ప్రజాపతేనత్వ ... పతయోరయీణామ్ ॥ ఇత్యౌ
పాసనదేశంగచ్ఛతి ॥ యదంతరిక్షంపృథివీముతద్యాం యన్మాతరంపిత
రం వాజిహింసిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసః ప్రముంచతు దురితా

భూనిద క్ష్రుమక్షిరోతు యామస్తేనసమ్ ॥ ఇత్యుపాసనాగ్ని ముపతి
ష్ఠతే ॥ సకృదాచ్ఛిన్నమగ్నౌ ప్రహరేత్ ॥ విధిప్రకారేణ సర్వత్రపా
త్రోదకం దత్వా ॥ అథ దర్భాన్ యవాంశ్చ దత్వా ॥ దేవాః పితరః
పితరో దేవాః దేవతా పితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రంవర్ధతామ్ ॥ స్వస్తివ
ర్ధతాంగోత్రమ్ ॥ విశ్వేదేవప్రసాదోఽస్తు ॥ పితృపితామహప్రపి
తామహ ప్రసాదోఽస్తు ॥ విష్ణుప్రసాదోఽస్తు ॥ దేవాశ్చపితరః స్వ
స్తిబ్రూత ॥ బ్రూహిస్వస్తి ॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే ॥ ఉ
చ్చాలయ ॥ కాలసంజ్ఞకవిశ్వేషాందేవానాంమయాదత్తంశ్రాద్ధమన్నమ
క్షయ్యోదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ కామసంజ్ఞకవి
శ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వి
తిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్ర
స్య ... శర్మణః వసురూపస్య మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యో
దక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ పితామహస్య ... ...
అస్త్వక్షయ్యోదకం ప్రపితామహస్య .... అస్త్వక్షయ్యోద
కం ॥ సవ్యం ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో మయాదత్తం శ్రాద్ధ
మన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ ॥ అథ
తాంబూలాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ స్వాహాంవాచయిష్యే ॥ స్వ
ధాంచ వాచయిష్యే ॥ వాచ్యతామ్ ॥ ఋచేత్వా రుచేత్వా సమిత్స్ర
వంతి సరితో నధేనాః ॥ అన్తర్హృదా మనసాపూయమానాః ॥ ఘృ
తస్యధారా అభిచాకశీమి ॥ హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసాం తస్మిం
త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధుదేవతాభ్యః ॥ తస్యా

సత్తేహారయన్నత్తీరే స్వధాందుహానామృతస్య ధారామ్ ॥ ఇతి కూర్చగ్రంథిం విస్రస్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితృభ్యః పితామహేభ్యః ప్రపితామహేభ్యః ... స్వధోచ్యతాం ॥ అస్తుస్వధా॥ భూమౌజలం సించేత్ ॥కాలకామకసంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః॥ప్రీయంతాం ప్రీయంతాంవిశ్వే దేవాః॥ (ప్రా...తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం ప్రపితామహ పితామహ పితరః ॥ సవ్యం ॥ విష్ణుః ప్రీయతాం ॥ ప్రీయతాంవిష్ణుః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్దర్శ్యందోస్యశివస్యచ । రహితంపాహీనస్తస్మాద్గ్రాహఃఖసంసార సాగరాత్ ॥ ఉపవిష్టేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్య శ్రాద్ధభుక్ దక్షిణాం పాంతు పాంతు దక్షిణాః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ వాజేవాజేఽవతవాజినోనోధనేషువిప్రా అమృతాఋతజ్ఞాః । అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ప్రా...తీ ॥ పితరః ఉత్తిష్ఠత ॥ పితామహాః ఉత్తిష్ఠత ॥ ప్రపితామహాః ఉత్తిష్ఠత॥ అనుఉత్తిష్ఠంతు సర్వేన కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవ విష్ణుర్దైవైస్సహ ॥ ఇతి ఉద్వాసనం॥ ప్రదక్షిణం ॥ ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాదాద్యావా పృథివీ విశ్వశంభూ । ఆమాగంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్ ॥ దాతారోనోఽభివర్ధంతాం ॥ వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమత్ బహుదేయంచనోఽస్తు ॥ అన్నంచ నోబహుభవేత్ । అతిథీగ్ంశ్చలభేమహి ॥ యాచితారశ్చ నస్సంతు । మాచయాచిష్మకంచన ఇతికర్తా ॥ దాతారోవోఽభివర్ధంతాం । వేదా

స్సంతతి రేవనః । శ్రద్ధాచనో మావ్యగమత్ । బహుదేయంచ నోఽస్తు ॥ అన్నంచనో బహుంభ వేత్ । అతిథీగ్ శ్చ లభధ్వమ్ । యాచితారశ్చనస్సంతు । మాచయాచిష్వంకంచన॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ సత్యాఏతా ఆశిషస్సంతు । సంత్వాశిషః ॥ పవిత్రం విస్రస్య ॥ అన్న శేషః కింక్రియతామ్ ॥ ఇష్టైస్సహభుజ్యతామ్ ॥ స్వాదుషగ్ంసదః పితరోవయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీవంతో గభీరాః । చిత్రసేనా ఇషు బలా అమృధ్రాస్సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥ బ్రాహ్మణాసః పిత రస్సోమ్యాసశ్శివేనో ద్యావాపృథివీ అనేహసా ॥ పూషానః పాతు దురితా దృతావృధో రక్షామాకిర్నో అఘశగ్ంస ఈశత ॥ ఇహైవ స్తం మావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం । క్రీడంతౌ పుత్రైర్న ప్తృభిర్మోదమానౌ స్వే గృహే । సర్వానశ్శక్త్యై సర్వస్య జిత్యై స ర్వమేవతే నాప్నోతి సర్వంజయతి ॥ శతమానంభవతి శతాయుః పు రుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యే వేంద్రియే ప్రతిష్ఠతి ॥ ఆయుః ప్రజాం ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షంసుఖానిచ। ప్రయచ్ఛంతు తథారాజ్యం పితాన్యాణాం పితామహాః ॥ సత్యాఏతాఆశిషస్సంతు । గోత్రాభివృద్ధి రస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైశ్వర్యసిద్ధిరస్తు॥

ఇతి బ్రాహ్మణాశీర్వాదం కుర్యుః ॥ ప్రార్థనా ॥ శ్లో॥ అద్యమే సఫలం జన్మభవత్పాదాభి వందనాత్ । అద్యమే వంశజాస్సర్వే యా తావోనుగ్రహాద్దివం ॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః। తత్క్లేశజాతంచిత్తేతు విస్మృత్యక్షంతు మర్హథ। వసిష్ఠవామదేవాది

ణునిభిస్తుల్యతాంగతాః। పిత్రూణామనుగృహ్ణంతు బ్రిహ్మాణశ్శాశ్వతం పదం ॥ ప్రా—తిః పితుః ద్వాదశీహాని సపిండీకరణాఖ్యాన్ష్క శ్రాద్ధం మయాచరితం। యథోక్తమస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ యథోక్తమస్తు॥ ఆసీమాంత మనువ్రజే ॥ అనువ్రజ ॥ కర్యాఇనశ్చ్యైత్ర ఆథు వా ద్భూతీప దావృగ్రపిత్రుకయాఃచిన్మయాత్వృతా.। నామద్రేవాయనమో శ్యేష్ఠాయ నమ శ్శ్రేష్ఠాయనమోరుద్రాయనమఃకాలాయనమఃకలవికరణాయనమో బలవికరణాయనమోబలాయనమోబల ప్రమథనాయనమస్సర్వభూతద మనాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ అష్టావష్టాన స్యేషు ధిష్ణియేషు పదధాత్రవ్రష్టా శఫాః ప్రశవః ప్రశూనత్రైహావరుం ధే మణ్యార్జా లీయొమ ద్యాబుూవ బుతవః ఖల్వైద్రేవాః ప్రితర బుతూాన్నేవ ద్రేవాం పిత్రూం ప్రీణాతి ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైక్షమై ఎర్య సిద్ధిరస్తు ॥ ఇతః పరం మంగళావాప్తిరస్తు ॥ తతః పిండాజలేనిక్షి పేత్ ॥ గృహమాగత్య ॥ అభ్యంజనస్నానం కృత్వా ॥ నూతన యజ్ఞోపవీతధారణం కృత్వా॥ తతః కర్మణః పుణ్యాహవాచనంకుర్యాత్ తతః ఊనమాసికం కుర్యాత్ ॥ బంధుభి స్సహభోజనం కుర్యాత్ ॥ భోజనాంతరే నూతనవస్త్రాణి ధారయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యం॥

ఇతి సపిండీకరణ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

ఆచమన విషయము.

శాస్త్రాధారంభేద్ద్విరాచమనం విప్రపాద ప్రక్షాలనాంతే స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనం దేవార్చనాంతే పిత్రర్చనాంతేచైకైకమాచమన మాఘ్రాణాంతే ఏకం వికరదానాంతె ద్విరేకంవా శాస్త్రాంతె స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనమితి ॥ అన్యథ స్మమర్యాదాంతె కరశుద్ధ్యంతె ఉచ్ఛిష్టచాలనాంతె చాప్యేకైకమాహుః । అభిఘ్రాస్తుః పాదశౌచాంత ద్విరాచమనం పాణిహోమాంతె ఏకం భోజనాంతె

సువాసినీ భోజన విషయము.

సువాసిన్యాం మృతాయాంతు బ్రాహ్మణైస్సహభోజయేత్ । సువాసినీం తత స్తస్యా మమంత్రకమథార్చయేత్ ॥ భోజయేదిత్యర్థః॥ మాతామంగళ సూత్రేణ మృతాయదిచ తద్దినే । ఉద్దిశ్యద్విజపత్నీ తాం భోజయేత్సధవాంస్త్రియమ్॥

విభక్తిక్రమము.

శ్లో॥ షష్ఠీవిభక్త్యా సంకల్పఃక్షణశ్చాక్షయకర్మచ। షష్ఠ్యా వాస్యాచ్చతుర్థ్యావాసనదానం ద్విజాతయే॥ద్వితీయయావాహనంస్యాద్ద్వితీయాభక్తిస్తు చతుర్థికా। అన్నదానే పిండపూజా స్వధాస్వస్తీతివాచనా ॥ పిండదానేతుసంబుద్ధి ర్యేచత్వేత్యాదితఃపురా । తతః పరంచతుర్థీచేత్యుభయం సర్వసమ్మతమ్ ॥ శేషాణిసర్వకర్మాణి సంబుధ్యంతే యథాక్రమం। ఇదం తేపా ఇదంహోవా ప్రయుజ్యైవ సమాచరేత్॥

తా॥ పితృకర్మల యందంతటను యేకవచన ప్రయోగము. సంకల్పాదియందు షష్ఠీవిభక్తి పఠింపఁదగును. క్షణమిచ్చునప్పుడు, అక్షయము చెప్పునప్పుడు షష్ఠీవిభ

క్తిచేతనైనను చతుర్థీవిభక్తిచేతనైనను ప్రయోగింపవలయును. ఆసనముగూడనట్లే జరుపఁదగును. ఆవాహనము ద్వితీయావిభక్తిచేతనే జరుపవలయును. త్యాగమందు పిండపూజయందు స్వధాస్వస్తులు పఠించునప్పుడు చతుర్థీవిభక్తిచేతనే చేయవలయును. పిండదానమందు యేచత్వామను ననుమంత్రమునకు పూర్వమందు సంబోధనయును పిదప చతుర్థియును చెప్పఁదగును. మిగిలినచోట సంబుద్ధి చెప్పఁదగును. ఇదం తే అనిగాని బహువచనమందు ఇదంవో అనిగాని చెప్పందగును. ఈప్రకారము పురుషునికి పుంలింగమును, స్త్రీకి స్త్రీలింగమును. ఒకనికి ఏకవచనమును బహుమందికి బహువచనమును- ఇద్దరికి ద్వివచనముగాను నూహింపవలెను.

కూర్చలక్షణము.

శ్లో॥ ప్రథమాబ్దే పంచదర్భైః ప్రత్యబ్దే సప్తభిస్తథా తీర్థే
మహాలయే చైవ నవదర్భైస్తు కూర్చకః ॥

తా॥ ప్రథమ సంవత్సరంబున నైదుదర్భలచేతను పిమ్మట ప్రతిసంవత్సరము చేయు ఆబ్దికాదులయందు నేడుదర్భలచేతను, తీర్థమహాలయాదులయందు తొమ్మిది దర్భలచేతను కూర్చకట్టవలయును.

భర్తృసాపిండ్యవిధి.

ధర్మసారే ॥శ్లో॥ భర్తరిమృతే సత్యపుత్రాయాః స్త్రియః భర్త్రాయోజయేత్ । భర్తరిజీవతిసతిశ్వశ్ర్వాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే ॥ అపుత్రాయోషితః పిండం భర్తృపిండేనయోజయేత్ । పత్యౌజీవతిచేత్తస్మాచ్ఛ్వశ్ర్వాదిషునియోజయేత్ । స్త్రీపిండంభర్తృపిండేనసంయోజ్యవిధవత్పునః । ద్వేధావిభజ్యతత్పిండం పునస్త్రీధావిభజ్యచ । షష్ఠాంశముపకల్ప్యైతత్తద్వర్గేణయోజయేత్ । భర్త్రైకేనతుసాపిండ్యం నేతరాభ్యాంకదాచన । భుజక్రియాయశ్వశురావర్జ్యాభర్తృసంపిదనే । నార్హాపిండార్ఘ్యయోస్తస్యా ఏవమత్ర ప్రజాపతిః ॥ సాపిండ్యం చేత్కృతంభర్తుః భర్త్రైకేనసపిండనం । సాపిండ్యాశ్వశు

రాభ్యాంతుగురుతల్పసమంస్మృతమ్ ॥ భర్త్రాచైకేనసంయోజ్య సపిం
డీకరణే స్త్రియః । ఉత్తరంపైతృకం కుర్యాత్పితా మహ్యాదిభిస్సహ ॥
తత్ప్రయోగవిశేషః ॥ ఏవంగుణ = = = తిథౌమృతనష్టభార్యాయాః
...గోత్రాయాః యజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య
ద్వాదశేహనిభర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే ॥ ఇతి సంక
ల్ప్య ॥ కాలేఅనుజ్ఞాంయథా సంభవద్రవ్యాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ తి
లాన్ దర్భాన్ యథాశక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప = = =
పదమ్ ॥ యాంనతీర్థైవ ... ప్రీణాతి॥ ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ (ప్రా = =తీ)
మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః
ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారావస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశేహనిదేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ
సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో
బ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలో ఽస్తు ॥
పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు ॥ సర్వేపాకాశ్శుచయో భవంతు ॥ ఉక
ఏతీ ఓంభూః ... తిథౌ ప్రా ... తీ మృతనష్ట భార్యాయాః... గోత్రా
యాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే - మృతనష్టభార్యాయాః ... గో
త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్త్రా ... గోత్రేణ ... శర్మ
ణా వసురూపేణ సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది భ
ర్తృలోకావాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్ట విధానేన ప్రేతోద్దేశేన - భర్తుః ...
గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పార్వణ విధానేన ఏవ ముభయా
త్మకం ఉభయతో దైవికం కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవ పూర్వకం
విష్ణ్వగ్రతం - మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః

ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృః సపిండీకరణా ఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణవిధానేన అన్నాది ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సద్యైవమద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అత్రసంయోజనే విశేషః॥ ఆను అగంతత్తద్భర్తారోదేవతయానాం ... ఆప ॥ శంనోదే ... నః ॥ భర్తురేకస్యైవ సాపిండ్యాదేకవచనమేన పితృస్థానేన కర్తవ్యం ॥ మృతపత్నీ భార్యాయాః ...గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం త్వద్భర్తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పాత్రస్థోదకేన సహసంయోజయిష్యే॥ తస్యై తాస్వధానమః ఇతి॥ అథ పిండసంయోజనే విశేషః ॥ మృతపత్నీభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతపిండప్రథమాంశం (ప్రథమైకలం) త్వద్భర్తుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పిండేన సహసంయోజయిష్యే ఇతి ॥ సంగచ్ఛధ్వమిత్యర్థఋచి పిండసంయోజనే కార్యం ॥ శేషం సర్వం సాపిండ్యవత్ ॥ గ్రంథవిస్తరభయాత్ ప్రయోగం సలిఖ్యతే॥ మాసికాదిషు - మృతపత్నీభార్యాయాః ... శ్రాద్ధే మృతపత్నీపత్న్యాః త్వద్భర్తృః మాతృపితామహీనామిత్యాది॥

ఇతి భర్తృసాపిండ్యవిధిస్సమాప్తః.

తిలోదక నాపోదక నిర్ణయము.

కాలాంమృతే॥ శ్లో॥ కర్తారోఽప్యుదకాంజలీః తిలయుతాః త్రీన్దద్యురాద్యేదినే చైకైకోత్తరవృద్ధి వాదశదినాత్రింశత్సైషాతిలా

యాంపితుః । మృతాన్నత్రితయంభవే త్ప్రితిదినం వస్త్రోదకానాం త్రయం పిండస్త్వేక ఇహాకృతం యదిపితు ర్దద్యార్దశాహేఽఖిలమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు పుత్రులందఱును పితృప్రీతికొఱకు సిలయందు తిలోదకమును ప్రథమదినంబున మూడును అది మొదలు లొక్కొక్క దినంబున నొక్కొక్కమారధికముగ ౧౦ దినములకుఱకు నవి యన్నియు ౭౫ అగుననియు, క్షత్రియులకు మరణదినము మొదలు ప్రతిదినంబును ౫ మార్లును. ౧౦వ దినంబున ౯ మార్లును విడువగ నవియన్నియు ౬౪ అగుననియు. వైశ్యులకు ప్రతిదినంబును ౪ మార్లు చొప్పున ౧౫ దినములకు ౬౦ అగుననియు. శూద్రులకు ప్రతిదినమున 3 చొప్పున 3౦ దినములకు ౯౦ అగుననియు, ౧౫ దినములైతే ప్రతిదినము ౬ చొప్పున అవన్నియు ౯౦ అగుననియు బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు, ఆశౌచనివృత్తికొఱకు ప్రతిదినము 3 మృత్తికాస్నానములును 3 వాసోదకములును - ౧ పిండప్రదానము జేయవలెను. నిత్యకర్మ చేయకున్నను ఆశౌచాంత్య దినంబునందైనను ఆచరింప వలెనుగాని మానగూడదని తాత్పర్యము.

ఇతి తిలోదకి వాసోదకి నిర్ణయస్సమాప్తః,

తిలోదకాదినిషేధము.

మాధవీయే - ఋశ్యశృంగః॥ శ్లో॥ ఆశౌచమంతరాదర్శో యదిస్యాత్సర్వవర్ణానామ్ । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః॥

తా॥ ఆశౌచమధ్యమందు దర్శసంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మ తంత్రమును యావత్తును సమాప్తిచేయునది.

విశేషః—శ్లో॥ అంతర్దశాహేదర్శశ్చే త్తత్రసర్వంసమాపయేత్ ।
పిత్రోస్తుయావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శవచ్చునప్పుడు తల్లిదండ్రులకైనచో నాశౌచాంతముకుఱకును పిండములు జలాంజలులు నివ్వవలెను. ఇతరులకైన యెడ దర్శలోపున సమాప్తి జేయవలెను.

గాలవః॥ శ్లో॥ త్రిరాత్రం చాశౌచమధ్యే తు యది దర్శస్సమాపతేత్।
తావదేవోత్తరం తంత్రం పర్యవస్యేత్త్రిరాత్రకమ్॥

తా॥ తలిదండ్రులయాశౌచమధ్యమందు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తరతంత్రము యాశత్తును సమాప్తిచేయవలెను. ఇతరులకైనచో మూఁడుదినముల లోఁగా దర్శవచ్చినను నపకర్షణము చేయవలెను. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందు నిట్లు వ్రేయున్నది. మదనరత్న పారిజాతములందు మాత్రము గాలవ వచనము పత్న్యాలమందు నౌరసపుత్రుఁడు కర్తయగునప్పుడు నని చెప్పఁబడినది. కనుక తల్లిదండ్రులకు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినను నపకర్షణము లేదని యున్నదిగాని యుదుమూలము చింత్యము.

ఇతి తిలోదకాది నిషేధస్సమాప్తః.

శ్రాద్ధస్థలనిరూపణము,

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచి దేశం వివిక్తం చ గోమయేనోపలేపయేత్। నదీతీరేషు తీర్థేషు స్వభూమౌ గిరిసానుషు॥ వివిక్తేషు చ తుష్యంతి దత్తేన పితరస్తథా। పరస్య భూమిభాగే తు పిత్రూణాం నైవ నిర్వపేత్॥ స్వామినా తద్విహన్యేత మోహాద్యత్క్రియతే నరైః। అటవ్యః పర్వతాః పుణ్యాస్తీర్థాన్యాయతనాని చ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహుర్నహి తేషు పరిగ్రహః। తిలాంశ్చావకిరేత్తత్ర సర్వతో బంధయేదజః॥ అసురోపహతం సర్వం తిలైశ్శుద్ధ్యత్యజేన హి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమును గోమయముచే నలుకవలయును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములందు - పుణ్యక్షేత్రములందు - స్వగృహమందు - పర్వతచర్యలయందు రహస్య ప్రదేశములందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారు. ఎప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. ఎవఁడుగాని మోహముచే పరగృహంబున శ్రాద్ధమును జేయునో అది యాగృహపితృలవలన హరింపఁబడుచున్నది. అడవులు పర్వతములు దేవాలయము లాదిగాగల సర్వము అస్వామికములు

గావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రాద్ధము పితరులచే గ్రహింపఁబడదు. అంతట్టి మర్త్యులువల్లి ఆజలములను బంధింపవలయును. నువ్వులులేనిచో సర్వము రాక్షసులచే హరింపఁబడినదగును.

ఇతి శ్రాద్ధస్థలనిరూపణమ్ సమాప్తమ్.

శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమము.

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయః॥ శ్లో॥ దత్వాశ్రాద్ధం తతో భుక్త్వా సేవతే యస్తుమైథునమ్ । మహారౌరవమాసాద్య కీటయోనిం వ్రజేత్పునః ॥ శుచిరక్రోధనశ్శాంత స్సత్యవాదీ సమాహితః । స్వాధ్యాయంచ తథాధ్యానం కర్తాభోక్తా విసర్జయేత్॥ శ్రాద్ధందత్వాఽపరంశ్రాద్ధం భుంజతే యేద్విజాతయః । మహాపాతకినస్తుల్యా యాంతి తే నరకాన్బహూన్॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తయు - భోక్తయు - మైథునమును చేసినయెడల మహారౌరవ నరకమునుబొంది మఱల పురుగుల రాశియందు బుట్టుచున్నారు. శ్రాద్ధకర్తయు భోక్తయు పరిశుద్ధులై క్రోధరహితులై శాంతులయి సత్యవాదులయి స్వస్థచిత్తులయి యుండి వేదమును ధ్యానమును విడువవలయును. ఏద్విజులు శ్రాద్ధమును బెట్టి యితరశ్రాద్ధమందు భుజింతురో అట్టివారు మహాపాతకిసములయి నరకములను బొందుచున్నారు.

కించ॥— శ్లో॥ ఆమంత్రితో బ్రాహ్మణో వై యోఽన్యస్మై కురుతేక్షణం । ఆమంత్రయిత్వా యోమోహా దన్యంవాఽమంత్రయేద్ద్విజః॥ సతస్మాదధికః పాపీ విష్ఠాకీటోఽభిజాయతే । శ్రాద్ధేనిమంత్రితో విప్రోమైథునంయోఽధిగచ్ఛతి ॥ బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి తిర్యగ్యోనిషు జాయతే । నిమంత్రితశ్చయోవిప్రో హ్యధ్వానంయాతిదుర్మతిః ॥ భవంతిపితరస్తస్య తన్మాసం పాంసుభోజనాః । నిమంత్రితశ్చయశ్శ్రాద్ధే

ప్రకుర్యాత్కలహంద్విజః । భవంతితస్య తన్మాంసం పితరో మల భోజనాః ॥ తస్మాన్ని మంత్రితశ్శ్రాద్ధే నియతాత్మా భవేద్ద్విజః॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మతియొక శ్రాద్ధమందు తృణమును గ్రహించువాడును, ఒకరిని బిలచి మోహమువలన మతియొకతిని బిలుచువాడును వీరిద్దరధిక పాపులై పురుగుల రాశియందు బుట్టెదరు. ఎవడు శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మైథునమును చేయునో వాడు బ్రహ్మహత్యమబొంది పశుపక్షి మృగాదులయందు జనించును. ఏదుష్టబ్రాహ్మణుఁడు నిమంత్రితుడై భోజనముచేసి ప్రయాణము చేయునో అతని పితృదేవతలు మాంసము మార్గధూళిని భుజింపువారలగుచున్నారు. ఏద్విజుఁడు శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితుడై కలహమును చేయునో వానిపితరులు అమాంసము మలమును భుజింపువారలగుచున్నారు. అందువలన శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితులగు ద్విజులు నియతచిత్తులయి యుండవలయును.

యల్లాజీయ్యే ॥ శ్లో॥ దంతధావనమభ్యంగం నఖకేశనికృంతనం। కర్తాచైవతు పూర్వేద్యుర్భోక్తాచైవపరేహని ॥ దంతధావన తాంబూలం క్షౌరాభ్యంగన భోజనమ । రత్యౌషధపరాన్నంచ శ్రాద్ధకర్తా వివర్జయేత్ ॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తపూర్వదినమునందు శ్రాద్ధభోక్త పరదినమునందు దంతధావనమును అభ్యంగనమును నఖకేశనికృంతనమును తాంబూలమును క్షౌరమును రాత్రిభోజనము మనురతమును పరాన్నమును విడువవలయును.

ఇతి శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమాస్సమాప్తాః.

వృషోత్సర్జన విషయము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ నకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థేవాజలాంజలిమ్। నదదాతిసుతోయస్తు పితురుచ్చారవవసః ॥ ఏష్టవ్యాబహవఃపుత్రా యద్యేకోపిగయాంవ్రజేత్ । యజేతవాశ్వమేధేన నీలంవావృషముత్సృజేత్ ॥

షట్త్రింశన్మతే ॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతాయది ॥ వృషోత్సర్గంనకుర్వీత గాందద్యాచపయస్వినీమ్॥ ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతేవృషః। ప్రేతత్వంసుస్థిరంతస్య దత్తైశ్శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పుత్రులుగల స్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతిబొందెనేని వృషోత్సర్జనము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానముఁజేయవలెను.

భర్త మృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయనియెడ నూఱు శ్రాద్ధములు చేసినను అచిన్నదానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు. ఇఁక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రమందుఁజూడఁదగినవి.

ఇతి వృషోత్సర్జనవిధిస్సమాప్తః.

పవిత్రనిర్ణయము.

—(o)—

లిఖితధర్మశాస్త్రే॥ శ్లో॥ చతుర్భిర్దర్భపుంజైస్తు బ్రాహ్మణస్య పవిత్రకమ్ । ఏకైకంన్యూన ముత్సృజ్య వర్ణానాంతు పవిత్రకమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణునికి నాలుగు దర్భలచేతను - క్షత్రియునికి మూఁడు దర్భలచేతను - వైశ్యునికి రెండు దర్భలచేతను - శూద్రునికి నొక దర్భచేతను పవిత్రమును కట్టవలయును.

శ్లో॥ కుశమూలేస్థితోబ్రహ్మ కుశమధ్యేజనార్దనః । కుశాగ్రేశంకరస్తిష్ఠేత్త్రయోదేవా వ్యవస్థితాః॥

తా॥ కుశమొదట బహ్మ- కుశమధ్యయందు విష్ణువు, కుశాగ్రమునందు శంకరుఁడు నుందురు. కాబట్టి ఈముగ్గురుదేవతలు దర్భయందు వ్యవస్థితులైరి.

శ్లో॥ జపేదానేచహోమేచస్వాధ్యాయేజలతర్పణే । యజ్ఞోపవీతే మౌంజ్యాంచ తథాకుశపవిత్రకే । బ్రహ్మగ్రంథింవిజానీయా దన్యత్ర తుయథారుచి ॥

తా॥ జపకాలమందు, హోమకాలమందు, దానకాలమందు, అధ్యయనకాలమందు, జలతర్పణకాలమందు, యజ్ఞోపవీతమందు, మౌంజియందు అటువలెనేకుశతో

తెలుపబడిన పవిత్రమందు బ్రహ్మముడి వేయవలె ననుట తెలిసికొనవలయును. ఇతరక ర్మలయందు ఇష్టమైన ముడి వేయవచ్చును.

శ్లో॥ అంగుష్ఠమూలేచతథా ప్రాజాపత్యంవిచక్షణైః । అంగుళ్యగ్రేస్మృతం దైవం పిత్ర్యంతర్జనిమూలకే ॥

తా॥ బొటనవ్రేలమొగున బ్రహ్మతీర్థము- వ్రేళ్ళకొనయందు దైవతీర్థము తర్జని వ్రేలమొగున పితృతీర్థము చెప్పబడినదని తాత్పర్యము.

ఇతి పవిత్రనిర్ణయస్సమాప్తః ॥

మండలవిషయము.

లిఖితస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ చతురశ్రం బ్రాహ్మణస్య త్రికోణం క్షత్రియస్యచ। వర్తులం చైవ వైశ్యస్య శూద్రస్యాఽభ్యుక్షణం స్మృతమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణునకు చౌకము- క్షత్రియునకు ముక్కోణము- వైశ్యునకు గుండ్రము- శూద్రునకు నీటిచల్లుట చెప్పంబడియున్నవి.

లఘుఅత్రిసంహితాయాం పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ శ్రీహుతాశనఏవచ । మండలాన్యుపభుంజంతే తస్మాత్కుర్వంతి మండలమ్ । యాతుధానాః పిశాచాశ్చ క్రూరాశ్చైవతు రాక్షసాః ॥ హరంతి రసమన్నస్య మండలేన వివర్జితే । గోమయం మండలం కృత్వా భోక్తవ్యమితినిశ్చితమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణుని మండలమునకు బ్రహ్మయు, క్షత్రియుని మండలమునకు విష్ణువు, వైశ్యుని మండలమునకు రుద్రుడు, శూద్రుని మండలమునకు శ్రీహుతాశనుడు, అధిదేవతలై యామండలము ననుభవింతురు. గాన మండలముల నెల్లప్పుడు చేయవలయును. అట్లు చేయనియెడల రాక్షసులు పిశాచాదులు క్రూరులైన యాతుధానులు అన్నరసము నపహరించెదరు.

ఇతి మండలవిధి స్సమాప్తః.

శ్రాద్ధభోక్తృ సంఖ్యావిషయము.

—(౦)—

బృహచ్ఛౌనకీయే పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ ప్రాఙ్ముఖాన్దైవికే విప్రా విప్రాంస్త్రీ యుదఙ్ముఖాః । ఏకైకో వోభయత్రస్యా దసంపత్తౌ విధిక్రమః ॥ పాత్రంవాదైవికంకృత్వా విప్రపక్షస్తుపైతృకే॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమందు తూర్పుముఖముగ నిద్దరిని పితృస్థానమునందు త్తరముఖముగ ముగ్గురిని - లేక ఉభయస్థానములయందు ఒకరొకరినలునను భుజింపచేయ వలయును. లేదా పితృస్థానమందు ఒక బ్రాహ్మణుని నియమించి విశ్వేదేవస్థానమందు పాత్రనుంచి పూజింపవలయును.

కించ॥ యల్లాజయ్యే॥ శ్లో॥ శుచీన్మంత్రవ్య ద్వౌదైవేత్రీన్ విప్రాన్ పితృకర్మణి । దైవేపిత్ర్యేథవైకైకం సపిండీకరణంవినా॥

తా॥ సపిండీకరణమునందుతప్ప ప్రతి సంవత్సరముచేయు శ్రాద్ధమునందు విశ్వేదేవస్థానమందు పరిశుద్ధులగు బ్రాహ్మణుల నిద్దరిని - పితృస్థానమందు ముగ్గురిని లేక ఒకరొకరినిగాని నియమింపవలయును.

కొందఱు విష్ణుస్థానమును గూడనుంచుదురు - దేశాచారముల ననుసరింప వలయును,

ఇతి శ్రాద్ధభోక్తృసంఖ్యావిషయ స్సమాప్తః,

పా లా శ వి ధి.

యది పితుర్మరణకాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకృతం చేత్ । తదాసంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమౌఢ్యే మలమాస చాతుర్మాస్యాది దోషోనాస్తిభద్రతిథిత్రితి పదత్రయ భృగ్వంగారార్కివార ధనిష్ఠాపంచక వ్యతిరిక్తశుద్ధదినే చంద్రతారాబలాన్వితే పునస్సంస్కారముపక్రమేత్ । యద్యస్థీన్యస్తిచేత్తదా అస్థిభిరేవపునర్దాహః అస్థ్యభావశ్చేత్తదా పలాశవృంతైః శరీరాకృతిం కృత్వాపునర్దాహయేత్ ॥

తా॥ తండ్రియొక్క మరణకాలమునందు దేశకాలాది వైపరీత్యములచేత సంస్కారకృత్యమును చేయనియెడల సంవత్సరకాల మతిక్రమించక మునుపే గురుశుక్రమౌఢ్యములమాసాది దోషరహితమైనదియును - త్రిపదనక్షత్రాది దుష్టనక్షత్ర వ్యతిరిక్తదినమునందు తారాబల చంద్రబలములు గలిగియుండఁగా మఱల సంస్కారమును చేయునట్టి విధమును నుపక్రమించవలయును. అప్పుడస్థులున్న యెడల ఆ అస్థులచేత పునర్దాహమును చేయవలయును. అస్థులు నష్టమైనయెడల పలాశ వృంతములచేత శరీరాకృతినిచేసి దహనము చేయవలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి పాలాశవిధి స్సమాప్తా.

రజస్వలాకంఠసూత్ర విసర్జనము.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరేచైవా ప్రేతభార్యారజస్వలా । తదాశ్రాద్ధానికంకార్యం స్నాత్వాసూత్రంవిసర్జయేత్ ॥

తా॥ పది దినములలోపల ప్రేతభార్య రజస్వలయయ్యెనేని అప్పుడు శ్రాద్ధమును మాత్రము నిలపక చేసి స్నానానంతరమందు కంఠసూత్రాదికమును విసర్జింపవలెను.

జ్ఞాతి భోజనము.

శ్లో॥ సపిండాన్భోజయేత్సర్వా నాదశాహంస్వశక్తితః । విషమాహుస్సుచాన్యాంశ్చ పుణ్యంప్రేతస్యదుర్లభమ్ ।

తా॥ మరణాది పదిదినములవఱకును- కర్తయగువాఁడు జ్ఞాతులతోఁగూడభోజనము చేయవలయును- లేదా వేసిదినములయందైనను భోజనమును చేయించవలయును- సపిండులు తృప్తిని బొందినయెడల ప్రేతకుసర్వోత్తమమైన తృప్తికలుగును.

జ్యేష్ఠపుత్ర విషయము.

శ్లో॥ పితుస్సపిండీకరణం బంధుభిస్తుకృతంయది । ప్రేతత్వాత్తువిముక్త్యర్థం పునః కుర్యాస్సపిండనమ్ ॥

తా॥ తండ్రికి సపిండీకరణము బంధువులచేఁ జేయఁబడెనేని ప్రేతత్వవిముక్తికొఱకు జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు మఱల సపిండీకరణము చేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ జ్యేష్ఠపుత్త్రస్యసద్భావే కనిష్ఠఃకురుతేక్రియామ్ । ప్రేతత్వా న్నవిముచ్యేత పితృత్వంనచగచ్ఛతి ॥

తా॥ జ్యేష్ఠపుత్రుండుండఁగఁ గనిష్ఠుఁడు ప్రేతకృత్యంబులను జేసినయెడల తండ్రికి ప్రేతత్వంబుపోదుఁ పితృలోకంబును గలుగదు.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠోవాఽథకనిష్ఠోవా జ్యేష్ఠభార్యాసుతోదహేత్ । అగ్ని కార్యేప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోగ్రజః ॥ అనేకపత్నీపుత్త్రాణాం యస్తుజ్యేష్ఠస్సఏవహి । పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహకాశ్యపః ॥

తా॥ జ్యేష్ఠుడైనను- కనిష్ఠుడైనను- జ్యేష్ఠభార్యాసుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు- అనేకపత్నులయొక్క- పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయవలయునని తాత్పర్యము,

రజోదర్శనవిషయము.

ప్రేతకృత్యము మధ్యయందుకర్త్రుప్రేతలయొక్క- భార్యలు రజస్వలలైనను-ప్రసవించినను అప్పుడు శ్రాద్ధాదికంబును వదలివేసి పిమ్మట భార్యస్నానము చేసినవెనుక మిగిలిన కృత్యంబుల నన్నిటిని చేయవలెను. శుద్ధిదినంబున కర్తయొక్క- భార్యరజస్వలయయినను-ప్రసవించినను ఆద్యశ్రాద్ధంబును మాత్రము చేయవలెను. శుద్ధిదినంబున మిగిలిన కృత్యంబులను చేయవలయును. ఉపరాగమునందు పరదినంబున-ప్రసూతియందు శుద్ధిదినంబున- రజస్వలయందైదవదినంబునమరణమునందు పదునాడవదినంబున నిట్లు శుద్ధిదినంబునలని స్మృతిసంగ్రహంబునందుఁ జెప్పఁబడియె.

తత్ప్రమాణం స్మృతిసంగ్రహే.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరేచైవా త్ప్రేతభార్యారజస్వలా । తదా శ్రాద్ధాదికంకార్యం స్నాత్వాసూత్రం విసర్జయేత్ ॥ దశాహమధ్యేతు రజస్వలాచేత్ ప్రేతస్యభార్యా యదివాప్రసూతా । తత్స్నాతకాం

తే విధిరత్రసర్వం తదుక్తకాలేపి సపిండనంస్యాత్ ॥ ప్రేతస్యభార్యా యదివారజస్వలా కర్తుశ్చభార్యా త్వథవారజస్వలా । సపిండనంనైవ విధీయతేఽత్ర స్యాద్వాపరేషాం విధిరేషయుక్తః॥ ఏకాదశేహ్నిసంప్రాప్తే కర్తృభార్యా రజస్వలా। ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ధాన్యాద్యాద్రీన్విసర్జయేత్ ॥ రజస్వలాపతిశ్చైవ సూతికాయాః పతిస్తథా। భాండస్పర్శన పర్యంతం భర్తుర్నరేవనశుధ్యతి ॥ ఉపరాగేపదినే స్నాతావేకాదశేస్మృతాః । మృతాహేషు త్రయోదశ్యామాఘే పంచమేషాని ॥ ఇతి సంగ్రహేచోక్తమ్.

ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబున విడువతగినవి.

శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టేనవశ్రాద్ధే నాగ్నౌకరణమిష్యతే । నావాహనంనవాపుష్పం నధూపంనచదీపకం ॥ నచాధఃశ్రవణంకుర్యాత్ స్వపూర్వంనచదైవికం । ప్రణవంచప్రణామంచ స్వధాకారంతథైవచ॥ వర్జన్యేకాదశైతాని సపిండీకరణంవినా ॥ ఏకోద్దిష్టేనిషిద్ధేపి యదస్త్యావాహనాదికం। తత్సపిండీకృతేత్వేకోద్దిష్టేసర్వంసమాచరేదితి॥

ప్రేతశ్రాద్ధమధ్యంబున సంభవించు ప్రత్యాబ్దికము.

తల్లియొక్క మరణదినము మొదలుకొని దశాహములోపల తండ్రియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధము తటస్థించెనేని-౧౧వ దినమునందు శ్రాద్ధహోమమైన పిమ్మట షోడశమునకు పూర్వమునందు ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమును జేయవలయును. ఆ ప్రకారముగానే తండ్రియొక్క మరణదినము మొదలుకొని ౧౦ దినములలోపల తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమంతరించినయెడల ౧౧వ దినమునందు షోడశశ్రాద్ధమైన పిమ్మట తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమును జేయవలయు

నని యాజ్ఞవల్క్య మునివరుఁడు చెప్పె. ఇచ్చట షోడశమనఁగా సపిం డీకరణమునకన్నియర్థము.

యాజ్ఞవల్క్యః శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతుపితుః ప్రత్యాబ్దికం యది।
రుద్రాహే షోడశాత్పూర్వం పితుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
పితుర్దశాహమధ్యేతు మాతుః ప్రత్యాబ్దికం యది।
రుద్రాహే షోడశాదూర్ధ్వం మాతుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
షోడశాత్ సపిండీకరణాదిత్యర్థః॥

హారిద్రాక్షతలచే జరుపు శ్రాద్ధకాలము.

వసిష్ఠసంహితాయాం.

శ్లో॥ వివాహమధ్యే దర్శశ్చేత్ మాఙ్గళ్యస్త్రీతో గృహేహని।
హారిద్రాక్షతసంయుక్తం పిండదానం విధీయతే॥

దానమంత్రమ్ములు.

భూరిదానమ్.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః।
అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

తిలపాత్రదానం.

శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః।
పాపంహరంతుమేతస్మాత్ అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఛత్రదానం.

శ్లో॥ ఇహాముత్రాతపత్రాణాం కురుకేశవమ్మే ఘనం।
ఛత్రంత్వత్ప్రీతయేదత్తం బ్రాహ్మణాయమమయాశుభమ్॥

పాదుకాదానం.

శ్లో॥ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణ వృశ్చికాది నివారణే।
పాదుకేసంప్రయచ్ఛామి గృహాణత్వంద్విజోత్తమ॥

చాపదానం.

శ్లో॥ కటందాస్యామివిప్రేంద్ర గృహాణత్వంసుఖప్రదమ్।
అనేనకటదానేన ప్రీయంతాం పితరస్సదా॥

చందనఖండదానం.

శ్లో॥ మలయావాసమందార సఖబృందారకార్చిత।
చందనత్వత్ప్రసాదాన్మే సాంద్రానందంప్రవర్ధయ॥

దీపదానం.

శ్లో॥ దీపందాస్యామివిప్రేంద్ర తుభ్యంధ్వాంతనివారకమ్।
అస్యప్రదానాత్సకలాన్ దోషాన్నాశయకేశవ॥

ఘంటాదానం.

శ్లో॥ దేవానామిష్టదాఘంటా సర్వపాపవినాశినీ।
తస్మాద్దాస్యామితేఘంటాం తద్దానేనసుఖంకురు॥

చామరదానం.

శ్లో॥ శశాంకకరసంకాశ హిమడిండీర పాండుర।
ప్రోత్సారయాశుదురితం చామరామరవల్లభ॥

శయ్యాదానం.

శ్లో॥ యథానకృష్ణశయనం శూన్యంసాగరజాతయా।
శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తు తథాజన్మనిజన్మని॥

సప్తధాన్యాని.

శ్లో॥ తృప్తింకరోతిభూతానా మిహలోకేపరత్రచ।
తస్మాత్ప్రదీయతేధాన్య మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

సువర్ణదానం.

శ్లో॥ సర్వపాపక్షయకరం సువర్ణంలోకభూషణమ్।
అగ్నేర్బీజంప్రదాస్యామి తస్మాచ్ఛాంతింప్రయచ్ఛమే॥

తండులదానం.

శ్లో॥ జీవనంసర్వభూతానాం బలపుష్టివివర్ధనమ్।
ధినోతీతిచయద్ధాన్య మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

సరస్వతీదానం.

శ్లో॥ సరస్వతీజ్ఞానధాత్రీ విద్యానామధిదేవతా।
విద్యాసాధకలోకస్య దానాన్ముక్తింసమాప్నుయాత్॥

వేణుదానం.

శ్లో॥ వేణుదండశ్శుభకరో దశావస్థాసురక్షకః।
వేణుదండస్య దానేన తృప్తిర్దండధరస్యవై॥

యజ్ఞోపవీతదానం.

శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రంకర్మసాధనమ్।
యజ్ఞోపవీతదానేన తుష్టాస్సర్వామరాస్సదా॥
అతఃపరంమనసోద్దిష్టదానానికుర్యాత్॥విశేషదానమన్త్రాస్సమాప్తాః॥

సువాసినీత్వ నిర్ణయము.

దక్షః॥ శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం మృతాస్త్రీయదివాపుమాన్।
తేనాగ్నినాదహేత్తాతు నవైధవ్యమితిస్త్రియః॥
దశాహమధ్యేయదివాస్థిసంచయ స్తథాపిమాతాప్రియతేసుతస్య।
పుణ్యాంగనాంజ్ఞాత్యసువాసినీనాం సౌగంధపుష్పాణ్యఖిలానిదద్యాత్॥

చితిశ్చేదేనదాహశ్చ తత్కర్మాంతంపృథక్క్రియాః॥
భర్తుర్దశాహమధ్యేతు తద్భార్యాచమృతాయది।
సువాసినీతివిజ్ఞేయా పుణ్యస్త్రీపూజనంక్రియాత్॥

సుమంతుః॥ శ్లో॥ భర్తృసూతకప్రాగస్థి చయనాత్పూర్వమేవవా।
తద్భార్యాతు మృతాపూజ్యా సావైసావాసినీభవేత్॥

అత్రసిద్ధాంతపక్షః.

శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం ప్రేతపత్నీమృతింగతా।
సువాసినీతిఖ్యాతాపి పరంవైధవ్యమాప్నుయాత్॥
భర్తృసంచయనాత్పూర్వం భార్యాయదివిపద్యతే।
సువాసినీత్వంతస్యాస్తి అన్యథావిధవాభవేత్॥
ఇతి సువాసినీత్వనిర్ణయస్సమాప్తః.

కర్తృనిరూపణము.

శ్లో॥ పుత్రఃపౌత్రఃప్రపౌత్రశ్చ పుత్రికాపుత్రఏవచ।
పత్నీభ్రాతాచతత్పుత్రః పితామాతాస్నుషాతథా॥
భగినీభాగినేయశ్చ పిండదోదకవార్యపి।
పూర్వంపూర్వంపరఃకర్తా తదభావేపరఃపరః॥

తా॥ పుత్రుఁడు - పౌత్రుఁడు - ప్రపౌత్రుఁడు - పుత్రికాపుత్రుఁడు - భార్య - భ్రాతయు - అతనిపుత్రుఁడును - తండ్రియు - తల్లియు - కోడలును - [illegible] - [illegible] - సపిండుఁడును - ధనహారియు. వీరు పూర్వపూర్వాభావమునందు [illegible] కర్తృత్వముగలవారని తాత్పర్యము.

మరీచిః॥ శ్లో॥ స్త్రీకర్త్రీ భర్తృకృత్యేషు పిత్రోః కర్మణి చేద్యది।
దశాహాభ్యంతరే చైవ రజోదోషేణ దూషితా।
తత్కర్మవ్యర్థతామేతి స్నాత్వా పంచమేహని।
నగ్నశ్రాద్ధం సమారభ్య పునః కర్మ సమారభేత్॥

తా॥ భర్తయొక్క ప్రేతకృత్యంబులయందు భార్యయే కర్తయైయుండి పది దినములలోపల రజోదూషితురాలయ్యెనేని నదివఱకు చేసిన కర్మయంతయును వ్యర్థమగును, కావున పంచమదినంబునందు స్నానంబుజేసి నగ్నశ్రాద్ధంబును ప్రారంభించి మఱల కర్మను చేయవలయునని మరీచి వచించె.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠో వాఽథ కనిష్ఠో వా జ్యేష్ఠభార్యాసుతో దహేత్।
అగ్నికార్యే ప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోఽగ్రజః॥
అనేకపత్నీపుత్రాణాం యస్తు జ్యేష్ఠస్స ఏవ హి।
పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహ కాశ్యపః॥

తా॥ జ్యేష్ఠుఁడైనను, కనిష్ఠుఁడైనను, జ్యేష్ఠభార్యాసుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు అనేకపత్నులయొక్క పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయఁగలయునని కాశ్యపుఁడు వచించె.

శ్లో॥ ఔరసః క్షేత్రజశ్చైవ పుత్రికాపుత్ర ఏవ చ।
భ్రాతా వా భ్రాతృపుత్రో వా సపిండీకరణం చరేత్॥

అత్ర భ్రాతా కేవలస్సోదరః॥ ఏషామభావే పత్నీ చ ధనహార్యపి వా భవేత్॥

కేచిత్॥ పుత్రాభావే తు పత్నీ స్యాత్ పత్న్యభావే తు సోదరః।
పత్న్యభావే తు సాపత్న్యః పుత్ర ఏవ నియుజ్యతే॥
తదభావే తు తత్పుత్రి రాసన్నోన్యస్తతః పరమ్।
ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోఽపి కుర్యాదేకాదశేహని॥

తా॥ ఔరసపుత్రుఁడు లేనప్పుడు క్షేత్రజ్ఞులును, పుత్రికయును, పుత్రికాపుత్రుఁడును, సోదరుఁడును తత్పుత్రుఁడును, సపిండీకరణమును జేయవలయును. వీరు లేనప్పుడు భార్యయును, ధనహర్తయును జేయవచ్చును, కొంతమంది పుత్రాభావమందు పత్నియనిన్ని పత్ని అభావమందు సోదరుఁడును అటుగాక భార్యాభావమందు సవతితల్లియు ఆమెలేనప్పుడు ఆమెపుత్రుఁడును వీరులేనప్పుడు వీరిపుత్రుఁడును పిమ్మట దగ్గిరసంబంధులును కర్తృత్వముగలవారని తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధము ౧౧ దినమునందు

చేయవలెను. ఇందువలన కర్తకు శుద్ధిగలదని తాత్పర్యము.

ఇతి కర్తృనిరూపణంసమాప్తము.

కర్తృభార్యా రజస్వలా.

———(o)———

శ్లో॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కర్తృభార్యారజస్వలా।
ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ఊనాద్యాదివిసర్జయేత్ ।
శ్రాద్ధకర్తుర్యదా భార్యా ఆశౌచాంతే రజస్వలా।
శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీత వర్జయిత్వాసపిండనమితి॥

శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీతేత్యనేన వాక్యేన ఏకాదశేహని విహితమాద్యమాసికంరుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధంచకుర్యాత్ । వర్జయిత్వా సపిండనమితి తదర్థమపకృష్య పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని వర్జయేత్ ॥ కేచిత్ పంచమదినే శుద్ధింసంపాద్య ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం సపిండీకరణశ్రాద్ధమాచరంతి॥

తా॥ పదునొకండవదినము సంప్రాప్తమగుచుండఁగా కర్తయొక్క భార్య రజస్వలయయ్యెనేని ఆద్యశ్రాద్ధంబును చేయవలయును. ఊనాద్యాదులను వదలవలయును. శ్రాద్ధకర్తయొక్క భార్య ఆశౌచాంతమునందు రజస్వలయయ్యెనేని సపిండనమును వదలి శ్రాద్ధశేషమును చేయవలయును. అనఁగా ౧౧వ దినమునందు శాస్త్రోక్తప్రకారముగఁ జేయఁదగిన పుణ్యాహవాచనము ఆహ్నికము రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధము వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధంబును జేయవలయును, షోడశశ్రాద్ధములలో ఆద్య శ్రాద్ధముతప్ప పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము మాత్రము వదలవలయును. కొందఱు ఈ ఆద్యశ్రాద్ధముగూడ భార్యరజస్వలయయిన ౫వ దినంబున స్నానము అయిన పిమ్మట ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము సపిండీకరణశ్రాద్ధము ఒకదినమునందే ఆచరించుచున్నారు. తక్కిన విషయములు దేశాచారములను బట్టి జరుపవలయును.

కర్తృభార్యా రజస్వలావిషయస్సమాప్తః.

త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలము.

తిథిదర్పణే ॥శ్లో॥ కుర్యాత్త్రైపక్షికం శ్రాద్ధం త్రిపక్షేవిషమేహని । అపరః ॥ త్రిపక్షే ద్వాదశేపక్షే చతుర్వింశతిపక్షకే । పక్షత్రిపంచకంకృత్వా ఆదిమధ్యాంతపంచకే ॥

తా॥ త్రైపక్షిక శ్రాద్ధమును మూఁడవపక్షములో విషమదినమందుఁ జేయఁదగి యనని తిథి దర్పణమను గ్రంథమునందుఁ జెప్పఁబడియె—మూఁడవపక్షంబున నాది యందు ౫ దినములలో నొకదినంబున త్రైపక్షిక శ్రాద్ధము చేయవలెను, అనఁగా మృత దినమునకు 30 రోజులపిమ్మట ౫ రోజులలోఁగాను, ఆరవమాసమున యిరువదిదినము లు మొదలు అయిదుదినమునకు లోపుగా శుద్ధిగల యొకదినంబున ఊనషా ణ్మాసికంబును పన్నిండవమాసంబున యిరువదిఅయిదు దినములకుపైన నొక శుద్ధిగల దినమునందు ఊనాబ్దిక శ్రాద్ధంబును చేయవలయునని తా॥ కొందఱు త్రైపక్షికము - ౮౦ దినములకు పిమ్మట ౨౫ రోజులలో జరిపించుచున్నారు.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ గణశః క్రియమాణేషు మాసికేష్వనుభావిషు।
త్రీణిస్యురర్ఘ్యపాత్రాణి పిండాంస్త్రీన్యేవనిర్వపేత్॥

తా॥ అనేకములగు మాసికముల నొక్కతూరి చేయువెడల అర్ఘ్యపాత్రపిండములు మూఁడేసియేయని యెఱుఁగవలెను.

వ్యాసః॥ శ్లో॥ నాసపిండీకృతే ప్రేతే పితృత్వముపపద్యతే।
అకృతస్యతుపుత్రస్య శుభంకించిన్నవిద్యతే॥
నచనైమిత్తికంకామ్య మిష్టాపూర్తాదికంచన।
నాసపిండీకృతేపిత్రో రన్యేషాంశ్రాద్ధమేవచ॥

తా॥ సపిండీకరణము చేయనియెడల ప్రేతత్వము విడిచిపోదు. చేయనిపుత్రునకు శుభము కొంచమైనను లేదు. తల్లిదండ్రులకు సపిండీకరణమును జేయకమునుపు ఇతరులకు శ్రాద్ధములను జేయఁగూడదని వ్యాసుఁడువచించె.

ఇతి త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలాస్సమాప్తాః.

స్నా నో ద క ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ మృతేజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధేపర్వణిజన్మని।
అస్పృశ్యస్పర్శనేచైవ నస్నాయాదుష్ణవారిణా॥
ఆసన్నాపదితథా యస్స్నాయాదుష్ణవారిణా।
సగోహత్యాకృతంపాపం ప్రాప్నోత్యేవనసంశయః॥
తాశ్చాపోనద్యాదితీర్థేషు పవిత్రతమాః॥ అలాభేమంత్రపూతా ఇతి॥

తా॥ జనన మరణములయందును, సంక్రమణమునందును, శ్రాద్ధమునందును, పర్వమునందును, అస్పృశ్య స్పర్శయందును, ఉష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయఁగూడదు. రోగరహితుఁడైయుండియు ఏకార్యములయం దుష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయువాఁ

డు గోహత్యకుఁ దుల్యమైన పాపమును జేసినవాఁడగును. నద్యాదితీర్థములయందు స్నానమును జేయుట యుక్తము. అవి లభించని యెడల మంత్రపూతోదకములచే స్నానము చేయవలయును.—ఇతి స్నానోదక నిర్ణయ స్సమాప్తః.

జీవత్పితృనకు అన్యశ్రాద్ధనిషేధము.

తండ్రి జీవించియున్న జ్ఞాతులుమాత్రము తిలోదకాదుల నీయఁగూడదు. జ్ఞాతులతోఁగూడ నాశౌచదినంబులయందు సహవాసంబును జేయఁగూడదు. తండ్రి బ్రతికియున్నను తన తల్లిశ్రాద్ధము మాత్రము యథావిధిగా వారివారి కులాచారములనుబట్టి తప్పక జేయవలెను. తండ్రి జీవించియుండగ జ్యేష్ఠభ్రాతయైనను కనిష్ఠభ్రాతయైనను మృతినొందిన యెడల తిలోదకాది ప్రేతకృత్యంబులను తనతండ్రే జేయవలెను కర్తృత్వము వహించినను తల్లిదండ్రుల కాయుర్వృద్ధినిగోరు పుత్రుఁడు ప్రేతకృత్యంబులను జేయఁగూడదని ముఖ్యాభిప్రాయము.

ఇతి జీవత్పితృకస్య శ్రాద్ధనిషేధ స్సమాప్తః.

తిలతర్పణనిషేధము.

స్మృతిసారసంగ్రహే ॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధే నుమాసికే। సపిండీకరణే చైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధే సపిండ్యాంచ మాసికేచానుమాసికే। అబ్దికే ప్రథమేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ దర్శే తిలోదకంపూర్వం పశ్చాద్దద్యాన్మహాలయే। ప్రత్యబ్దేనాపరంపూర్వం పరేహనితిలోదకమ్ ॥ ప్రత్యబ్దాంగంతిలందద్యాన్నిషిద్ధేపి పరేహని। వర్గైకస్యవచోయేషా మన్యేషాంతు విసర్జయేత్ ॥

తా॥ తీర్థశ్రాద్ధమునందును, గయాశ్రాద్ధమునందును, ప్రేతశ్రాద్ధమునందును అనుమాసిక శ్రాద్ధమునందును, ప్రథమాబ్దిక శ్రాద్ధమందును, సపిండీకరణ శ్రాద్ధమునందును, వృద్ధిశ్రాద్ధమునందును, సాపిండ్యమునందును, మాసికాను మాసికమునందును, తిలతర్పణమును జేయఁగూడదు. దర్శశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధకర్మాచరణమునకు ముందుగాను మహాలయశ్రాద్ధమునందు పిమ్మటను తిలతర్పణమును జేయవలయును. ప్రత్యాబ్దిక శ్రా

ధ్యమునందు సద్యఃకాలమునందే తిలతర్పణమును జేయఁగూడదు. పరదిన ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణమును జేయవలయును. పరదినము తిలతర్పణమును జేయుటకు నిషిద్ధదినమైనను తిలతర్పణమును జేసినయే తీరవలయును. శ్రాద్ధమునందలి వర్గత్రయమునకే తిలతర్పణమును జేయవలయును గాని యితరులకు తిలతర్పణమును చేయఁగూడదని తా॥

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ సజీవః పితృకః కుర్యా చ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణమ్,
శ్రాద్ధమాత్రం ప్రకుర్వీత తర్పణం తు పితా చరేత్॥

తా॥ జీవపితరులుగలవాఁడు శ్రాద్ధంబును మాత్రంబొనర్పవలయును గాని శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణము జేయఁగూడదు. ఆతర్పణంబును తండ్రి చేయవలయునని స్మృతికారులు వచించిరి.

ఇతి తిలతర్పణ నిషేధస్సమాప్తః.

తాంబూల చర్వణము.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ పక్షశ్రాద్ధే తథా దర్శే యుగమన్వంతరాదిషు।
శ్రాద్ధం నిర్వర్త్య భుక్త్వా తు తాంబూలం ఖాదయేద్ద్విజః॥
మోహాద్యకృత్వా యశ్శ్రాద్ధం తాంబూలాయది ఖాదయేత్।
శ్రాద్ధహంతా భవేత్కర్తా రౌరవం నరకం వ్రజేత్।
పిత్రోః ప్రత్యాబ్దికే శ్రాద్ధే దివారాత్రౌ తాంబూల చర్వణం
నిషిద్ధం॥ అంగతిలతర్పణస్య పరేద్యుః ప్రాతర్విహితత్వేన సాంగ
పితృకర్మానివృత్తేః॥

తా॥ పక్షదర్శయుగ మన్వంతరాదులయందు శ్రాద్ధకర్మ నాచరించి పిదప తాంబూలచర్వణాదికమును జేయవచ్చును ఒకవేళ శ్రాద్ధము నాచరింపక తాంబూల చర్వణాదికమును జేసెనేని రౌరవాది నరకములను బొందును. తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధములయందు పరదినః ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణంబు జేయువఱకు తాంబూలచర్వణాదికమును జేయఁగూడదని తా॥

శ్లో॥ మృతాశౌచే తథా శ్రాద్ధే మాతాపిత్రోర్మృతేహని।
ఉపవాసే చ తాంబూలం దివారాత్రౌ విసర్జయేత్॥

తా॥ మృతాశౌచమునందును, శ్రాద్ధ దివసమునందును, తల్లిదండ్రులయొక్క

ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమునందును ఉపవాసవ్రతదినములయందును. తాంబూలచర్వణంబును చేయఁగూడదని తాత్పర్యము.

శ్రాద్ధదర్పణే॥ భక్ష్యంచపిండనైవేద్యం వికిరాన్నంచస్పర్శనమ్।
తాంబూలచర్వణంకృత్వా పునశ్శ్రాద్ధంసమాచరేత్॥

తా॥ మాసములో వండిన భక్ష్యమును పిండనైవేద్యము జేసినను వికిరాన్నము భోజనపాత్రకు స్పర్శతగిలినను కర్త తాంబూలము భక్షించినను తిరిగి శ్రాద్ధము జేయవలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి తాంబూల చర్వణం సమాప్తమ్.

మాతుర్దశాహ మధ్యంబున పితృమృతి.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతుపితాయస్యప్రమీయతే।
పైతృకంతుయథాకాలం పితుస్సర్వంసమాపయేత్॥
తతోమాతుస్త్రిపక్షాదా శేషంకర్మసమాపయేత్।

తా॥ తల్లి మృతినొందిన దశాహమధ్య తండ్రి మృతిబొందినయెడల తండ్రికి శ్రాద్ధము సంపూర్తిగాచేసి పిమ్మట 3 పక్షములలో ఆదియందు అనఁగా ౧౦ దినములకు పిమ్మట ౧౧ దినములలో తల్లికి లోపించేసిన క్రియలుగాక తక్కిన శ్రాద్ధమంతయు సమాప్తి జేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు మృతశ్చేద్యదివైపితా।
పితుర్మరణమారభ్య దశాహంసూతకంభవేత్॥

తా॥ తల్లి దశాహమధ్యయందుతండ్రి మృతిబొందిన యెడల తండ్రి మృతిబొందినది మొదలు ౧౦ దినములు సూతకమని తాత్పర్యము.

ధర్మప్రవృత్తౌ॥ శ్లో॥మాతాపిత్రోర్యదాశౌచందశాహంవిహితంబుధైః॥
పైతృకాదూర్ధ్వమేవస్యాన్మాతాశౌచంతుపక్షిణీ॥

తా॥ తల్లిదండ్రి మొదలగువారి మృతులయందు ౧౦ దినములాశౌచము. తండ్రియొక్క శ్రాద్ధముచేయుచుండగా నూర్ధ్వభాగమునందు తల్లి చనిపోయిన యెడల మాతాశౌచముదినంపక్షరని తా॥

శ్లో॥ ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదైకాదశేహని।
కర్తుస్తాత్కాలికీశుద్ధి రశుద్ధపునరేవసః॥

తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధంబును అపరిశుద్ధుఁడై జేయవలెను. ఈశ్రాద్ధము జేయుటవలన కర్తకు తత్కాలంబునందు పరిశుద్ధిగలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితురాశౌచమధ్యేచే న్మాతుశ్శ్రాద్ధంప తేద్యది,
రుద్రాహేషోడశాత్పశ్చా న్మాతుశ్రాద్ధంవిధీయ్యతే॥
మాతురాశౌచమధ్యేచే త్పితుశ్రాద్ధంప తేద్యది।
రుద్రాహేషోడశాదర్వాక్తచ్ఛ్రాద్ధంతువిధీయ్యతే॥
ఇతి ఆశౌచఖండే శాతాతపః॥

అస్యార్థః॥ ఏకాదశాహే పితుః షోడశాదిశ్రాద్ధంకృత్వాతతఃమాతుః ప్రత్యాబ్దికం కర్తవ్యం ఏకాదశాహే ఆద్యశ్రాద్ధం నిర్వర్త్య పితుః మృతాహశ్రాద్ధంకృత్వా అథ ఆద్యాది షోడశశ్రాద్ధానికారయే దిత్యర్థః॥

ఇతి మాతృదశాహమధ్యే పితృమృతి స్సమాప్తః.

అ ధి క మా స ప్ర క ర ణ ము.

అధికమాసములో మృతిబొందినవారికి తిరిగి అమాసము యెప్పుడైనా అధికమాసమువచ్చినయెడల ఆమాసమునందే ప్రత్యాబ్దికము. శుద్ధమాసములో జేయనక్కరలేదు. శుద్ధమాసమునందు మృతులయిన వారికైతే అధికమాసమునందు అవసరములేదు. మాసికములు మాత్రము అధికమాసమందుకూడా శ్రాద్ధము జేయవలెను. అధికమాసములోమృతులయినవారికి శుద్ధమాసములో మృతదినమునకు లోగడ దినమందు అన్వాద్యశ్రాద్ధము చేసి మృతతిథియందు ఊనమాసికము పెట్టవలెను. అక్కడనుంచి ౨౭ దినమందు నెలమాసికము పెట్టి 30 దినమందు ద్వితీయమాసికము పెట్టి అక్కడనుంచి ౧౫ దినములలోగా మధ్యపంచకమునందు త్రైపక్షిక శ్రాద్ధముచేసి క్రమముగా సంవత్సరాంతముజరిగింపవలెను. సంవత్సరమధ్య అధికమాసము సంభవించేయెడల శుద్ధాధికములకు ఒకటేసంకల్పముజేసి అధికమాసికము పెట్టవలయును. సంవత్సరాంతమందు అధికము వచ్చేపక్షమునకు ఊనాబ్దికమును సంవత్సర విమోకమును ఆబ్దికమును యీ 3 న్ను అధికమాసములోనే పెట్టవలసినదిగాని శుద్ధమాసంబున నాచరింపఁగూడదు. మధ్యాధికంవస్తే ప్రథమాబ్దికానికి లోగడ మాసానికే 360 దినములు అగును కనుక లోగడ మాసములో ఊనాబ్దిక విమోకములు జరిగించవలెననేమాట యుక్తముగాదు. ఆరెండు మాసములు 30 దినముల సంజ్ఞైగనుక ప్రథమాబ్దికముతోకూడానే జరిగించవలయును.

శుద్ధమాసమునందు మృతులయినవారికి ప్రథమాబ్దికము మలమాసమువచ్చిన చో నప్పుడే చేయవలెను. ద్వితీయాబ్దికాదులు మాత్రము శుద్ధమాసమునందే జరుపవలయును.

తక్కిన విషయములు నిర్ణయసింధువునందు జూడవలెను,

గర్గః॥ శ్లో॥ అగ్న్యాధేయం ప్రతిష్ఠాంచ యజ్ఞదానవ్రతానిచ।
దేవవ్రతవృషోత్సర్గ చూడాకరణమేఖలాః॥
గమనం దేవతీర్థానాం వివాహమభిషేచనమ్।
యానంచగృహకర్మాణి మలమాసేవివర్జయేత్॥

తా॥ అగ్న్యాధానము, ప్రతిష్ఠ, యజ్ఞదానవ్రతములు, దేవవ్రతము, వృషోత్సర్గము, చూడాకరణము, మేఖలము, దేవక్షేత్ర తీర్థాటనము, వివాహము, అభిషేచనము, యానమును, గృహకర్మములు, అనువానిని మలమాసమునందు విడువవలయునని గర్గుడు చెప్పె.

శ్లో॥ అవశ్యకర్మమాసాఖ్యాం మలమాసమృతాబ్దికమ్।
తీర్థేభచ్ఛాయయోశ్శ్రాద్ధం మఖకర్మపితృక్రియాః॥
కుర్యాన్మలిమ్లుచేనపి మధ్యేచేత్సతదాధికమ్।
తత్రస్యాన్మాసికంమృత్యు మాసాత్సద్వాదశోయది।
ప్రేతక్రియాంసమాప్యాత్ర కుర్వీతాభ్యుదయంతథా।
శ్యామాకాగ్రయణాంకృచ్ఛ్రాత్రయావజ్యమోన్యథా॥

తా॥ మలమాసమునందు అవశ్యముగాఁ జేయఁదగిన మాసికాదికర్మములును అబ్దికములను, తీర్థశ్రాద్ధములను, యజ్ఞకర్మములను, పితృక్రియలను, చేయవచ్చునని యెఱుంగవలయును, మఱియును, వర్షమధ్యమందు మలమాసము వచ్చెనేని నప్పుడు అధికమాసములు గ్రహింపవలయును, మరణమాసము మొదలుకొని పదిరెండవమాస మలమాసమయ్యెనేని దానియందు ప్రేతకర్మములను సమాప్తినిపొందించి పిమ్మట అభ్యుదయకర్మములను చేయవలయును, అని సూర్యోదయమను గ్రంథమునందు చెప్పబడెను.

హరిః ఓం తత్సత్ - ఏతత్ఫలం
శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు
గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

